

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ
KORUNMASI İLE HAYVANLARA
EZİYET VE KÖTÜ MUAMELELERİN
ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)
TUTANAK DERGİSİ**

**10'uncu Toplantı
2 Ekim 2019 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.-Komisyon Başkanı Mustafa Yel'in, Komisyonun çalışmalarına ve taslak raporun hazırlanmasına ilişkin açıklaması

III.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) RAPOR ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

1.- Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun taslak raporu üzerinde

görüşmeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE
KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)

10'uncu Toplantı

2 Ekim 2019 Çarşamba

TBMM Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 11.13'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mustafa Yel, Komisyonun çalışmalarına ve taslak raporun hazırlanmasına ilişkin açıklama yaptı.

Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun taslak raporu üzerinde görüşmeler yapıldı.

Taslak rapor görüşmeleri sırasında, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün kapatılmasına yönelik kamuoyundaki haberler nedeniyle, gelecek toplantıda Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün güçlendirilmesi ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile birleştirilmesine yönelik tavsiye kararı alınmasına ve Bakan ya da Bakan Yardımcısının toplantıya davet edilmesine ilişkin görüşler de dile getirildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 18.48'de toplantıya son verildi.

2 Ekim 2019 Çarşamba**BİRİNCİ OTURUM****Açılma Saati: 11.13****BAŞKAN : Mustafa YEL (Tekirdağ)****BAŞKAN VEKİLİ : Nevzat CEYLAN (Ankara)****SÖZCÜ : Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)****KÂTİP : Zeynep YILDIZ (Ankara)**

BAŞKAN – Çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarımızın başkan ve temsilcileri, çok değerli Meclis çalışanı arkadaşlarımız ve basınımızın mümtaz temsilcileri; hepinize hayırlı günler diliyorum, hoş geldiniz diyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.-Komisyon Başkanı Mustafa Yel'in, Komisyonun çalışmalarına ve taslak raporun hazırlanmasına ilişkin açıklaması

BAŞKAN - 8 Mayıs tarihinden itibaren yoğun bir çalışma temposu içerisinde bugüne kadar 11 toplantı gerçekleştirdiğimiz, yerinde incelemelerle ve konunun uzmanı çok sayıda kişinin de görüşleri alınarak en son bugün, artık, raporumuzu düzenleyebilecek aşamaya geldiğimizi düşündüğümüz toplantımızı açıyorum ve umuyorum ki 4 Ekim Dünya Hayvanları Koruma Günü'nde –bugün yapacağımız tartışmaların sonunda mutabık kaldığımız takdirde, hepimizin vicdanını rahatlatacak çözümler bulduğumuz takdirde- anlamlı bir gün olduğunu düşündüğümüz bugünde raporumuzu Meclis Başkanlığımıza inşallah sunmak istiyoruz ve akabinde de raporumuz sunulduktan sonra tabii kamuoyunun önemli beklentisi için yasalaşması boyutu. Malumunuz, bizler bir araştırma komisyonuyuz ve araştırma komisyonu olarak da yaptığımız iş bir tespit ve öneri çalışmasıydı. Hem gördüklerimizi hem de olması gerekenleri içinde barındıran bu çalışmanın sonucunda da umuyorum ki yasa yapılırken bizim raporumuzdan da esinlenilerek, buradan da yola çıkılarak yine kamuoyu vicdanının da rahatlayacağı çözümlerin ve uygulamaların olabileceği bir dönem başlar. Biz iddialı bir ülkeyiz, her alanda iddialıyız ve inanıyorum ki hayvan hakları konusunda da atalarımızda olduğu gibi dünyaya örnek olan çalışmalarını bizler de onların torunları olarak gerçekleştireceğiz, bu anlamda da hiçbir kuşkumuz yok ve dünyaya örnek olacak inşallah bundan sonra bir dönem başlayacak. Bu konuda da umarım hepimizin, bu salonun içindeki herkesin katkılarıyla, gelecekte torunlarımıza anlatacağımız en güzel eser olarak bırakabileceğimiz bir çalışma olacağını ben düşünüyorum ve çalışmamızın tekrardan hayırlı olmasını diliyorum.

Yöntem bakımından şunu söylüyorum: Bugüne kadar yapmış olduğumuz çalışmaların sonunda bizim bir derlememiz oldu, taslak çalışmalarımız oldu. İki tane taslağımız oldu ve en son geçen hafta yapmış olduğumuz toplantıdan sonra da bu taslağımızı geliştirdik. İşte, bugün de konu başlıkları altında gerekli zamanı da ayırarak –bugün tamamen işimiz bu, başka hiçbir işimiz yok, ben kendi açımdan özellikle bunu söylüyorum- akşama kadar, neyse, bitirene kadar bu çalışmayı devam ettirmek istiyoruz ve öncelikle tabii ki Komisyon üyelerimizin görüşleri alındıktan sonra akabinde de çok değerli sivil toplum kuruluşlarımızın söz almak isterlerse, konu hakkında görüş belirtmek isterlerse onların da görüşlerine tabii ki başvuracağız ve en nihayetinde bir madde üzerinde hep beraber ortak mutabakat sağladıktan sonra yolumuza devam edeceğiz.

III.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A) RAPOR ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

1.- Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun taslak raporu üzerinde görüşmeler

BAŞKAN - Öncelikle “Hayvanların Korunmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı taslağımızda 77’nci sayfa var. Komisyon üyesi arkadaşlarımızın önlerinde var bu taslak, onlara da yardımcı olması açısından ekrana da yansıtılıyor, önlerinde taslak olmayan arkadaşlarımız oradan da izleyebilirler. Öncelikle tabii, kamuoyunda mevcut 5199 sayılı Yasa’nın ismiyle ilgili olarak bir tereddüt ve değişmesiyle ilgili bir talep vardı. Biz de bu 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun isminin “Hayvan Hakları Kanunu” olarak değişmesi konusunda hem sivil toplum kuruluşlarımızdan gelen hem de Komisyon üyelerimizden gelen bu önerileri bu taslağımıza aldık. Bu konu hakkında söz almak isteyen Komisyon üyesi arkadaşlarımız var mı, öncelikle onu sorayım. Varsa buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Kanunun adıyla ilgili mi?

BAŞKAN – Kanun adının “Hayvan Hakları Kanunu” olarak değişmesini istiyoruz. Burada herhâlde tartışılacak bir konu yok. Bunu geçiyoruz o zaman, hızlı hızlı geçelim.

İkincisi: Terminoloji sorunu diyoruz. Mevcut mevzuatımızda biliyorsunuz ki hayvanlar tanımlanırken “sahipli hayvanlar”, “sahipsiz hayvanlar” diye tanımlanmış. Bu konuyla ilgili tabii bizim çeşitli önerilerimiz oldu. “Şehirde yaşayan hayvanlar”, “şehir dışında kırsalda yaşayan hayvanlar” tanımlamasını getirebiliriz dedik, daha önceki taslak çalışmamızda böyle bir talebimiz oldu çünkü bu mantığı doğru oturabilirsek bundan sonraki çalışmalarımızda da yol almak daha kolay olacak. Bu bakımdan bir önerisi olan arkadaşımız var mı? Terminoloji sorununda, kanunda “Hayvan nedir?” diye tanımlanırken şehir hayvanı, yabani hayvan veya tüm hayvanları aynı çatı altında mı toplayalım? Çünkü burada çiftlik hayvanları vesaire var. Yarın öbür gün karşımıza çıkabilecek farklı problemler doğabilir. Bu konu hakkında görüş sunmak isteyen arkadaşımız varsa buyursun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Yabani hayvanlar kısmı yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Şehir dışı hayvanları kastediyoruz onda.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ama “şehir dışı hayvanlar” diye bir tabir olmaz ki.

YASAMA UZMANI BALİ EMRAH BİÇER – Metinde var, “yaban hayvanı” diye geçiyor.

BAŞKAN – “Evcil hayvan” ve “yaban hayvan” mı dedik? Yani bunu, şu anda sizin önerilerinizi tartışalım istiyoruz.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – “Şehir dışı” derken o, şu şekilde ayrılabilir. Şehir içinde yaşayan hayvanlar var evcil, şehir dışında var ama bir de yaban hayvanları vardır, üç kategoriye ayrılabilir.

BAŞKAN – Evet ayrılabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – En son “evcil hayvan” ve “yaban hayvanı” diye biz geçen toplantıda ona karar vermiştik.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, şehir hayvanı meselesi orada bir karışıklık yaratır. Kasaba hayvanı, şehir hayvanı, köy hayvanı gibi yani böyle bir değişik bir şey olur. Onun yerine önceki tanımdaki gibi evcil hayvan üzerinden gitmemiz lazım diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – “Evcil ve yaban hayvanı” olsun.

BAŞKAN – “Evcil ve yaban hayvanı” diye tanımlayalım diyorsunuz.

YASAMA UZMANI BALİ EMRAH BİÇER – Üst başlık “Evcil ve yaban hayvanı” onun altında ayrılın şeklinde.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Evcil hayvanın altında da evcil hayvanları ve süs hayvanları diye düşünüyorum.

YASAMA UZMANI BALİ EMRAH BİÇER – Ayrıca bu ana sınıflandırma altında şehir hayvanı ve kırsalda şehir hayvanı.

BAŞKAN – Yani şehir hayvanından kastımız mukim yerde yani köydeki hayvana da şehir hayvanları diyemiyoruz. İşte, bunu değiştirebiliriz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani o tam karşılamıyor Sayın Başkanım. Yani “şehir hayvanı” dediğimiz zaman sanki köylerde yaşayan hayvanları almamış gibi.

BAŞKAN – Dışında gibi oluyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, öyle bir algı yaratıyor.

BAŞKAN – Evet, öyle bir sorun olur diye geçen hafta konuştuk.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Peki, sadece “evcil hayvan” “yaban hayvanı.” tanımı olarak her yerde bu şekilde terminolojide geçse daha alt başlıklara ayırmasak.

BAŞKAN – Şimdi, orada da şöyle bir sorun çıkmasın karşımıza: Yani bu çiftlik hayvanları var, çiftlik hayvanları da ayrı bir bölüm olabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Çiftlik hayvanları” diyebiliriz.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Onu da çiftlik diye ayıralım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki yani “evcil hayvan” “yabani hayvan” ve “çiftlik hayvanları” diye ayırırız.

BAŞKAN – Evet, olabilir.

Buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu zamana kadarki toplantılarda aslında terminolojinin bu kısmı çok tartışılmıştı, hâlâ da tam oturmuş değil. Zaten raporda da aslında çok ileriye atılıyor birazcık ama hani bir şeyi naçizane açıklamak istedim. Mevcut mevzuatta şehirde yaşayıp yaban hayvanı olmayan hayvanlar ötekileştirildiği için ve hiçbir hükme oturtulmadığı için açıkçası biraz onu kapsamak adıyla konulmuştu. Örneğin, saksıgan ve güvercinler gibi yaban hayvanı değil, evcil hayvan da değil ama şehirde yaşayan hayvan. Şehir paydaşı, sahihsiz ve güçten düşmüş hayvan tanımı yapılırken bunlar hep kapsam dışında kaldı, ne yaban hayvanıyla ilgilenen Orman Bakanlığı ne de şehir hayvanıyla ilgilenen belediyeler ilgilenmediği için açıkçası o açığı kapatmak adına konulmuştu.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Bunu doğru koymamız lazım, o yüzden hukuki sorunlar çıkmasın yarın öbür gün.

Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, özür dileyerek, burada tabii, bir güvercinin şehirde yaşıyor olması onu evcil hayvan yapmaz. Yani bunun köküne baktığınız zaman bu bir yaban hayvanıdır aslında, bunları yaban hayvanı çerçevesinde değerlendirmek lazım. Şehirde yaşıyor diye “şehir hayvanı” adı altında sanki biraz şey olur gibi, “yaban hayvanı” diyeceğiz bunlara. Yani zaten evcil hayvanlar belli, çiftlik hayvanları da belli aşağı yukarı yaban hayvanı da belli. Bakın, ben belgeselde falan izledim, şahinler de şehre gelmiş yerleşmişler, yuva yapıyor şahinler, gökdoğanlar, belgeseli var. Şimdi buna ne diyeceğiz, “yaban hayvanı” demeyecek miyiz artık şehre geldi diye?

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Yeşil papağanlar var.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Var. Şimdi, artık bunlar şehre geldiği zaman “yaban hayvanı” demeyecek miyiz? Bunlar yaban hayvanıdır şehirde de olsa.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Doğada bir kendi başına yaşayabilen yani ister şehirde ister farklı bölgelerde ister ormanda yaşayan hayvanlar aslında yaban hayvanıdır. Yani bizim dediğimiz gibi, evcil hayvan dediğimizde -hani “sahipli sahipsiz hayvan” ayrımı vardı biliyorsunuz- evlerde beslediğimiz, evlerde bizimle beraber yaşayan hayvanları kastettiğimiz çok net ortada. “Yaban hayvanları” dediğimiz zaman da güvercini, kuşu, serçesi, saksagani, her şeyi aslında bu tanım altında olabilir. Çiftlik hayvanından da zaten kastettiğimiz belli. Yani bu genel 3 tanım sanıyorum bu terminoloji sorununu gidermiş olacak.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, tanımlama yaparken biraz burayı açarsak yani tanımlama bölümünde, orada çözeriz diye düşünüyorum ben.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki.

BAŞKAN – O zaman üçlü bir tanımlama yapıyoruz evcil hayvan, yaban hayvanı ve çiftlik hayvanı olarak.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii, üçlü bir tanım.

BAŞKAN – Var mı itirazı olan arkadaşımız?

Sivil toplum kuruluşlarımızdan var mı itirazı olan?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sokak hayvanları da evcil hayvanlara giriyor değil mi?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki, problem yok.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii ki.

BAŞKAN – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Şu şekilde ifade etmek gerekir evet, karışıklığa mahal vermemesi açısından: “Evcil hayvan” dediğimiz insanlar tarafından evcilleştirmeye müsait ve insanlar tarafından evcilleştirildiği için şehirde yaşamak durumunda bırakılmış hayvanlar aslında. Evcil hayvandan kastımız sadece asla tabii ki evde barındırılan hayvanlar değil, sokakta ama evcilleştirilmeye müsait ve süreç içinde evcilleştirilmiş hayvanların tamamı, çiftlik hayvanı, insanların bir şekilde etinden, sütünden, yumurtasından, karşı olan bir görüşe saygı duymakla beraber bu şekilde

semelerinden -hukuki tabiriyle- yararlanılan hayvanlar ve bunun dışında da şehirde de yaşasa köyde de yaşasa dediğiniz gibi yaban hayatına dair hayvanlar şeklinde bir üçlü ayırım. Uzmanlarımız ne der bilmiyorum, tabii ki daha iyi değerlendirirsiniz.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Özür dileyerek şöyle de bir durum var: Şimdi, bugün evcil hayvan tanımını yaptıktan sonra evcil hayvan içerisinde sahipli ve sahipsiz olabilir. Mesela, sokakta yaşayan hayvanlar sahipsiz hayvandır, evcil sahipsiz hayvan.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ama biz bu ayırımı tümünden zaten reddetme eğilimindeyiz Komisyon olarak. Sahipli sahipsiz hayvan ayırımına bir son vermek buradaki ortak kararımız.

BAŞKAN – Sahipli hayvanların hukukunu koruyanlar vardır da...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şunun için o -yani ben öyle olsun demiyorum ama- hani bir kişi tarafından veya bir alanda bir kişi tarafından sorumluluğunda olmayan, kimsenin sorumluluğunda olmadan şehirde tek başına yaşayan anlamında ben şu anda ifade ediyorum. Yani onlar da bir evcildir neticede.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Öyle.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Kanun hazırlanacağı için kanunda biliyorsunuz, terminolojisinde ilk başta “Tanımlar” diye bir bölüm olur.

BAŞKAN – Onu öneriyoruz biz zaten, o açıklanacak.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – O tanımlar bölümünde evcil hayvan, yaban hayvanı gibi tanımları orada, kanunda çözebilirsek bu konu da sonuçlanmış olur.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii tabii, orada çözeriz.

BAŞKAN – Biz işte, işin mantığını şu anda oturtmaya çalışıyoruz. Bu mantıktan sonra zaten açıklanacak onlar.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki yani kanunun “Tanımlar” bölümünde bu üçlü yapının hangi hayvanları kapsadığı tanımlanırsa sorun çözülmüş olur.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şöyle de bir durum var aslında, evet, çiftlik hayvanı da evcil hayvandır, bir keçi de evcilleştirilir, inek de evcilleştirilir. Yaban hayatında tek başına hayatta kalamayacak şekilde hani bir alt ayırım gibi belki düzenleyebiliriz.

BAŞKAN – Kanun yaparken bu ayrı ayrı tanımlanacak zaten.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – O zaman bir sorun olmaz.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL - Sayın Başkanım, tanımlama detayıyla çözüleceği düşüncesindeyim. Hani bundaki, konulmasındaki “primer” husus aslında şuydu: Uluslararası literatürde de “urban” ve “rural” olarak hayvanları ayrı bir klasifikasyonla ayırıyorlar yetkilendirmeyi doğru yapmak için. Hani bu, iç içe bir sınıflandırma olmak zorunda değil aslında ama jandarma ile polisin yetki alanı gibi bunda da yani görev alanlarını tanımlamak için...

BAŞKAN – Aynen, doğru. Şöyle diyelim mi: Jandarma bölgesine giren hayvanlar, polis bölgesine giren hayvanlar gibi mesela. Bu da işi çözer aslında.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, kolluk açısından öyle.

BAŞKAN – 3’üncü maddeye geçiyoruz o zaman. Şehirlerdeki hayvan sayısının bilinmemesi ve kayıt altına alınamaması, bu ayrı bir problem olarak karşımızdaydı. Biz istiyoruz ki çok kısa bir süre içerisinde bu mutlaka kayıt altına alınsın yani “Biz neyle uğraşıyoruz, nerede ve nasıl mücadele edeceğiz?” Bu konunun tanımlanamamasından kaynaklanan problemlerle karşı karşıyayız. Bu hususu da özel bir sorun hanesi olarak yazdık. Bu konu hakkında görüş belirtmek isteyen Komisyon üyesi arkadaşlarımız var mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Kısırlaştırmayla ilgili mi?

BAŞKAN – Değil, kısırlaştırmaya ayrıca geçeceğiz. Hayvan sayısını bilemiyoruz yani özellikle sokak hayvanı sayısını bilemiyoruz, böyle bir problemle karşı karşıyayız.

STK’lerimizden var mı bu konuda...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, bilemeyince yani bilememenin sıkıntısı var ama burada nerede geçecek yani burada bir öneri mi var?

BAŞKAN – Bir öneri var, biz bunun yerel yönetimler tarafından bir an önce sayılmasını, envanterin çıkartılmasını istiyoruz. Özellikle muhtarlardan da yardım talep edilerek bu konu hakkında sayıya ulaşmamızı istiyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Doğru yani çünkü...

BAŞKAN – Bunu öneriyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Doğru, onu ben de kabul ediyorum.

BAŞKAN – Çünkü sayısını bilmeden neyle mücadele ediyoruz, nasıl bunlarla mücadele edebileceğiz, sorunu nasıl ortadan kaldıracamız varsa bir sorun?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Doğru, öncelikle tabii bunun popülasyonunu, sayısını bilmemiz lazım yani var ama değişkendir çünkü üreyen bir canlı, neticede geçen sene ile bu sene arasında çok fark olmuştur ama ne kadar olduğunu biz de bilemiyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Mutabıkız zaten o işte.

BAŞKAN – Yani afaki rakamlar üzerinden konuşuluyor, bunu netleştirmeye yakın bir rakam bulmamız lazım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii, şöyle: Envanterin belediyeler anlamında çıkartılması da bize katkı sağlayacaktır, bir çok yerde kısırlaştırma yapmayan belediyelerin hayvanları toplayıp bir başka belediyenin sınırlarına götürerek... Envanter çıkartılırsa en azından bir sınırdakinin diğer bir coğrafi sınıra taşınması, bırakılması da herhâlde engellenmiş olacaktır diyorum. Çünkü envanterde diyelim ki “A” ilçesinde 350 sokak hayvanı, köpek ya da benzeri hayvan var; bunlar 20’ye düştüğünde “Bunlar nerede?” dendiğinde, bırakıldığı yerle... Bu şekilde bir otokontrol de sağlamış oluruz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şeffaflık ve hesap verilebilirliğin olması gerekiyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki, kısırlaştırma daha verimli olacaktır, envanter demek, her belediyenin elinde kaç tane... Buna ilişkin bir sayım olduğunda araçlara doldurup bir başka yere terk edilme riskini de ortadan kaldırır.

BAŞKAN – Var mı arkadaşlar, sizin bu konuda söyleyecekleriniz?

Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK - Ben sayın vekilime katılıyorum, şimdi, hani “Bütün her şeyin başı bir şey...” denir, burada teşbihte hata olacak ama işte bütün kötülüklerin anası kumar, falan filan. Hayvan haklarındaki bütün sorunların anası belediyelerin görev yapmaması. Sayın vekilim çok haklı, bugün Ankara, İstanbul, İzmir’deki belediyeler bile sürekli olarak birbirlerine, dağa, taşla, ormana, yabana hayvan atıyorlar Sayın Başkanım. Dolayısıyla, bu kanun, şu anda öyle bir şey hayal bile değil “Kontrol altına alalım.” diye bir şey asla düşünülemez çünkü birincisi, belediyeler görev yapacak; ikincisi, buna çok ciddi bir yazılım söz konusu çünkü sadece büyükşehirleri düşünmeyelim, işte, Kars’ın Arpaçay’ı, Hakkâri’nin Yüksekova’sı; daha pek çok ilçe, belde var. Türkiye’de 1.300 küsür ilçe, belde var; sadece 234 tanesinde bakımevi şeklinde bir şeyler var, 200 tanesi kısırlaştırma falan yapmıyor, belediye başkanı kendi keyfine göre çevirmiş, hayvanları doldurmuş, aç, susuz ölüyorlar; 30 tanesi de kör topal kısırlaştırma yapıyor, bir miktarını kısırlaştırıp bir miktarını atıyor. Yani şu anda eğer bu sistem çok ciddi bir şekilde kurala bağlanmazsa, kanunda net bir şekilde yer almazsa sayı filan olmaz; onun, ben özellikle belediyelere bağlı olduğunu vurgulamak isterim.

BAŞKAN – Tabii, belediye sınırları dışında da il özel idarelerine görev vermemiz lazım yani köylerdekini nasıl tespit edeceğiz? Orada da boşluk alan bırakmamamız gerekiyor; biz onu da öneriyoruz aynı zamanda. Bir köydeki popülasyonu bilmediğimiz zaman gerçek mücadeleyi yine gerçekleştiremiyoruz. O yüzden, il özel idareleri, belediyeler ve muhtarlıklardan da yararlanılarak bu konuda Tarım ve Orman Bakanlığımızın yerel teşkilatları da işin içerisine girecekler ve bununla ilgili bir süre belirleyeceğiz. Diyelim ki iki yıl içerisinde, bir yıl içerisinde, neyse, bunu bir yazacağız inşallah. Bir yıl makul bir süredir diye düşünüyorum. Bir yıl içerisinde bu çalışmanın tamamlanmasını –veya altı ay da olabilir- bunun hızlandırılmasını biz öneriyoruz, ki neyle karşı karşıyayız belli olması lazım, bilmemiz lazım.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Şimdi, Başkanımızın da ifade ettiği gibi, sadece belediyeleri sorumlu tutmak doğru olmaz çünkü bizim 30 tane büyükşehir belediyemiz var, sadece 30 büyükşehir belediyesinin tüm sınırları belediye diye geçiyor ama kalan 51 ilin de il özel idaresine bağlı olması gerekiyor; Hani belediye sınırlaması orada sıkıntı olacak, sadece 30 belediyeyi kapsar o zaman. Eğer gönüllüler çok zorlarsa il özel idareleri bu konuyla ilgileniyorlar, normalde onlara görev tanımlaması yapılması lazım, haklısınız.

BAŞKAN – Yapacağız, boşluk kalır yoksa, öbür türlü boşluk kalır.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, ben de bir ilave yapayım.

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Envanter çıkarılırken tabii, hayvan popülasyonu da sürekli üreme hâlinde olduğu için bu veri aslında değişken ve çok kısa süre geçerli olacak bir veri olacak. O yüzden, envanter çıkarılmasını belirli bir süre sınırı içine koyup daha sonra da belirli periyotlarda bu çıkarılan sayının kontrol edilmesi noktasında çalışma yapılması gerekli.

BAŞKAN – “2020’nin ilk altı ayı” diyebiliriz, haziran sonu bu işin netleşmesi lazım yani bir süre vermemiz lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Altı ay, evet.

BAŞKAN – 2020’nin Haziran sonu yani “30 Haziran 2020 tarihinde bu çalışmanın tamamlanması...” diye bir...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Zaten altı ay yeterli bir süre.

BAŞKAN – Evet, yeterli bir süre.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de şöyle bir sıkıntı doğabilir: İlk topladığımız envanter verilerinin doğruluğundan emin olmak için tekrar yani belirli periyotlarda bunların tekrar sayılmasıyla birlikte doğrunun ve gerçeğin neresinde olduğunu da anlamamız gerekli. Dolayısıyla, bu çalışmanın, belirli periyotlarla bu sayının yetkili mercilerce tekrar alınması gerekli.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani altı ayda bir yapabilir “Altı ayda bir envanteri çıkarıp yetkili kurullara teslim eder.” gibi bir sorumluluğu yükleyebiliriz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yalnız şöyle bir sıkıntıya yol açabilir bu: Maalesef ülkemizde veri toplama çok gerçekçi bir şekilde yapılmıyor, “sabunlama” dedikimiz... Yani rakam geliyor, aslında belediye yetkilileri veya il özel idaresi, görev verilen her kim varsa oturuyor masanın başına “Bir önceki neydi? Rakam buydu. Şimdi, sahaya çıkıp sokak hayvanlarının peşinde mi koşacağız? Dur, şuydu, şu kadar sürede şu kadar üremiştir ama bir dakika, şu kadar da bizim kısırlaştırmamız gerekiyordu, onu da oradan düşeyim.” Al sana böyle bir envanter. Şimdi, oradan gelen bilimsel olmayan veri üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisinde biz dâhil olmak üzere bütün bunun planlamasını yapacak olan bakanlıklar, yetkilileri, herkes artık kaygan bir zemin üzerinde gerçek olmayan verilerle hareket eder, karar verir duruma geliyor.

BAŞKAN – Şunu yapabiliriz: Hepsini tekrardan sayamayabiliriz ama sondaj usulü, bazı yerlerde gidip denetim mekanizması geliştirebiliriz bununla ilgili. Merkezî idareden Tarım ve Orman Bakanlığı elemanları gidip kontroller yapabilir, verilen sayıları kontrol edebilir. Böyle bir sistem de önerebiliriz yani.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bu, kanunda yer aldığı zaman yönetmelikle bunun nasıl denetleneceğini ve kontrolün nasıl sağlanacağını düzenleyebiliriz.

BAŞKAN – Evet, aynen öyle.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Çünkü bizim buradaki raporumuz bu kadar ince ayrıntılara da şey yapamaz.

BAŞKAN – Yol gösterici olmamız lazım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki, biz yol gösterici olup...

BAŞKAN – “Böyle yapılmalı, kanunda ve yönetmelikte şöyle şöyle denmeli.”

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, bu şekilde düzenleyebiliriz.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Başkanım, yasal yükümlülük olmadığı takdirde, sayın vekilimizin söylediği gibi, reel değerleri almamız mümkün olmaz. Hayvan haklarında bizim sıkıntılarımız büyük şehirlerden ziyade kırsaldaki hayvanların kontrol altına alınmaması. Burada insanların bazıları başımıza iş almayalım diye gerçek değerleri bildirmeyebilirler. Yasal yükümlülük, cezai müeyyide olmadığı takdirde burada gerçek değerleri öğrenmekte zorlanırsınız, ileride büyük sorunlar karşımıza çıkabilir.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Kamu kurumlarına yalan beyanda bulunmak” diye Türk Ceza Kanunu’nda aslında bir suç da tanımlanmış durumda, bu da oraya girecektir neticede yani yeniden bir cezai yaptırım uygulanmasına gerek yok.

BAŞKAN – Yani biz göndermelerde bulunalım, yasalarda bu açık var zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O, bizim ülkenin temel problemi zaten Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam mıyız, bu konuda da mutabık mıyız?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Evet.

BAŞKAN – Devam ediyoruz o zaman.

Popülasyon kontrolüne ilişkin aksaklıklar konusunda bir maddemiz var. Bu, kısırlaştırma konusu, özellikle çok önemli olan ve bizim olmazsa olmazlarımızdan bir tanesi de bu. İşte, bu sayıyı biz tespit ettikten sonra...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Birazdan söz vereceğim.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Bir madde var...

BAŞKAN – Diğer konuyla ilgili mi?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – “Yük, binek hayvanları” isimlendirmesinin hemen altında yük, binek hayvanlarıyla ilgili bir bölüm var.

BAŞKAN – Buyurun.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayısal verilerin alınmasının hemen altında, 105’inci sayfada “Yurdumuzda yük hayvanlarına yönelik ihlal ve şikâyetler” başlığıyla başlayan paragraf var. Şimdi, asıl zulüm at, eşek, katır, yılkı atları gibi bu yük ve binek hayvanlarına tüm Türkiye’de inanılmaz boyutta sürüyor. Yalnızca faytonlarla ilgili meselede değil, at arabaları, Roman vatandaşların, hurdacıların kullandığı arabalar, doğuda hâlâ yük taşımacılığında kullanılan arabalar, kaçakçılıkta kullanılan katırlar, dağlara terk edilen atlar, eşekler vesaire. Tekirdağ’dan çok iyi biliyorsunuz, ilçelerimizde sokaklarda atlar, eşekler dolaşıyor. Yazın bakarlar, kullanırlar hurdacılıkta, kışın atarlar. Bu konuda gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüklerinin yetki alanına girmesine rağmen küpeleme, sahiplendirme çalışması asla yapılmadı. Bu hayvanlar başıboş bırakılıyor, ondan sonra hayvan hakları savunucuları bunlara sahip çıkıyor. Bizde şu anda sokaktan toplayıp baktığımız 60’a yakın at ve eşek var, hayvan iyileşince gelip geri alırlar, istiyorlar hayvanları “Bu benim atımdır.” “Bu benim eşeğimdir.” diye ve herhangi bir yaralanma, herhangi bir hastalanma konusunda gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüklerinin en ufak bir çabası yok ve onların yetki alanı bu; bu hayvanları tek tek küpelemek zorundalar, at, eşek, katır gibi hayvanları. Doğu Anadolu tam bir fecaat zaten, orada bizim yerli, millî katırlarımızı bile gümrükte yakalarlarsa, kaçakçılıkta yakalarlarsa dışarıdan geldi diye vurup öldürüyorlar ve hâlâ çok ağır koşullarda çalıştırılan yük ve binek hayvanları var. Bu konuda bunların sayılarının tespiti, küpelendirilmesi ve kimliklendirilmesi, sahiplerinin kayıt altına alınması konusunda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve müdürlükleri adım atmalı ve “Bizim sorumluluğumuzda değil.” diyorlar. Çoğu zaman biz Doğu

Koruma ve Millî Parklardan yardım alıyoruz, araç alıyoruz; veteriner fakültelerine at, eşek, katır taşıyoruz ve gıda, tarım ve hayvancılık müdürlükleri “Bunlar sahipsiz hayvandır.” deyip işin içerisinden çıkıyor.

BAŞKAN – Tamam, bu konu anlaşıldı; tamam, Timur Bey, onu halledeceğiz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Sahipli sahipsiz hayvan” tanımı kalktığı için aslında o karmaşa da ortadan kalkacak.

BAŞKAN – Zaten karmaşa ortadan kalkacak, zaten bizim yapmak istediğimiz, terminoloji sorunundaki çözmek istediğimiz meseleler bu tip konular.

DAYANIŞMAHAYVAN HAKLARIFEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Yani sahipli hayvan statüsünde gözükmeli ve gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüklerinin yetkisinde olmalı.

BAŞKAN – İşte, sahipli/sahipsiz hayvan konusu artık ortadan kalkmış oluyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ortadan kalkacak, “sahipli sahipsiz hayvan” tanımı olmayacağı için o bahsettiğiniz sıkıntılar ortadan kalkmış olacak zaten yani görev tanımlarının hepsi belli olacak, hangi bakanlığın görev alanıysa netleşmiş olacak. Bu terminoloji sorununu o yüzden çözmek istedik zaten.

BAŞKAN – Şimdi, bu kısırlaştırma meselesi tabii –dediğimiz gibi- en önemli meselelerden bir tanesi, konunun çözümü için başat konu, çözülmesi gereken sorun bu ve bununla ilgili en az üç ya da dört yıllık bir süre seferberlik ilan edilerek bu konuda hem Tarım ve Orman Bakanlığımızın... Tabii ki bu işin sorumluluğunda olduğunu hatırlatarak, görevin başta onda olduğunu ve aynı zamanda belediyelerde. Bu, iki türlü hem genel idareyle hem de yerel yönetimlerle birlikte götürülecek... Ve özel iradelerde de tabii, olması lazım yani hep “belediye” diyoruz ama özel idareleri unutuyoruz. “Özel idarelerde bununla ilgili teşkilatlanma olmamasından kaynaklanan sorun yaşayabiliriz.” dendi daha önceki toplantıda. Bununla ilgili, özel idarelerin de teşkilatlanmalarının tabii değiştirilmesi gerekebilir yasal olarak çünkü özel idarelerde veteriner halk sağlığıyla ilgili, hayvan sağlığıyla ilgili bir birim yok, bir şube müdürlüğü yok ama mutlaka olması lazım yani belediyelerde nasıl varsa il özel idarelerinde de bu boşluğu kapatmak adına bir şube müdürlüğü kurulmasını biz öneriyoruz. Bu, olması gereken bir şey ve bu kısırlaştırmanın da dediğimiz gibi mutlaka belli bir süre baz alınarak... Ben dört yıl öneriyorum ama bu konuda var mı önerisi olan? Başka önerisi olan varsa –bilemiyorum- ona göre bir süre yazacağız çünkü.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Başkanım...

BAŞKAN - Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Sadece süreden ibaret olmayıp Sayın Başkan, şöyle bir şey de ben önermek isterim: Dediğiniz gibi, bir seferberlik hâline girmemiz her kurumla, her partiyle bir elzem yani bütün bu raporda çıkaracağımız her şeyin başı geliyor dolaşıyor popülasyon kontrolüne dayanıyor ve bunu yapabilmek adına gerekirse medya kuruluşlarından, sinemacılar, televizyoncular, habercilerden de destek alarak belki şöyle bir şey önerebiliriz biz: İşte, belediyeler arası teşvik edici bir yarışma olabilir, bölgesinde popülasyon sayımını ve buna bağlı kısırlaştırmayı ilk bitirene il özel idaresinden artı yüzde 15 prim gibi böyle önerilerle gidip uygulatabiliriz aslında.

BAŞKAN – Olabilir, olabilir.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Dört yıl bana birazcık uzun geliyor ne yalan söyleyeyim çünkü altı ay içinde popülasyon sayımını tamamlayacağız ama dört yıl içinde o popülasyon belki 2 katına kadar çıkmış olacak. Yani bir seferberlik kastediyorsak bence o süreyi biraz daha kısaltmamız gerekir el birliğiyle, hep birlikte elimizi taşın altına koyarak.

BAŞKAN – Şöyle: Şu anda yaklaşık olarak -tahmini konuşuyoruz tabii- 500 bin civarında bir kısırlaştırma yapmamız gerekiyor yılda ama bunun 200 bini yapılabiliyor herhâlde. Şimdi, tabii “Bunu birdenbire böyle 500 bine çıkaracağız.” dersek böyle çok iddialı bir söylem gibi olur. Yani ben uygulanabilir şeyler olsun istiyorum yoksa ben isterim altı ay sonra hepsi bitsin yani hepimiz isteriz ama Türkiye’deki şartları da göz önüne alarak bazı önermelerde bulunmamız lazım. Dört yıl uzun olabilir, tamam yani bunu yine tartışalım, iki yılda bunu başarabilirsek ne mutlu, keşke başarsak yani mümkün olan en kısa sürede başarmamız lazım ama başarabilir miyiz başaramaz mıyız, bu konuda bakanlık yetkilisi arkadaşımız da burada, ondan da görüş alalım.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, dört yıl uygun bence. Şöyle ki: Eğer kısa tuttuğumuzda eylemi yerine getiremeyeceğimiz anlaşılırsa bu motivasyonu bozar yani gerçekleştirememe durumu tümden bıraktırır. Onun için gerçekleştireceğimiz alanda psikolojik bir alan, bir zaman olması gerekir diye düşünüyorum.

Bir de sizin de ifade ettiğiniz gibi bir taraftan üreyecek bu, üreyeceği için o sene mecbur artıyor yani hemen hepsini bir anda kısırlaştıramadığınız için bir taraftan ürediğinden dolayı mecburen uzatacaksınız onu. Dört yıl iyi bir süre bence. O dört yıl içerisinde gayret edilirse başarlılabilecek bir süre, daha azı ve daha fazlası bence uygun değil.

BAŞKAN - Ama başırlamazsa bunun da bir kanuni müeyyidesinin olması lazım. Yani biz şimdi tamam, bu konuda başırlsın diyoruz ama başırlmadığı takdirde görev ihmalden kaynaklanan bir sıkıntıyla karşı karşıya kalması lazım yetkililerin. Şöyle ki: Stratejik planları vardır hem belediyelerin hem il özel idarelerin. Mutlaka stratejik planlarına her yıl kaç tane köpek ve kedinin, özellikle köpeğin kısırlaştıracağını yazmaları, yerine getirmedikleri takdirde... Bunların hepsi teftişe, denetime tabi kurumlar. Özellikle İçişleri Bakanlığı teftişinde bu konu mutlaka mülkiye başmüfettişleri tarafından soru önergesi hâline getirilecek. Yani sorulardan bir tanesi: “Bu yıl kaç tane hayvan kısırlaştırdınız?” denmesi lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Doğru.

BAŞKAN - Stratejik plana bakacağız; bununla uyum içinde mi, değil mi? Uyum içinde değilse nedenlerinin açıklanması ve ihmal görüldüğü takdirde de görevlilerin bu anlamda yine 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun gereği görevi ihmalden kaynaklı yargılanmalarının istenmesi lazım, bunun da açıkça yazılması lazım. Aksi hâlde biz kendi kendine bırakırsak herkes dört yılın sonunu bekleyecek, bir şey olmayacak, bir dört yıl daha bekleyeceğiz sonra. Bu olmaması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Sonunu bekler, sonunu bekler.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Şöyle...

BAŞKAN – Birazdan söz vereceğim.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Özür diliyorum. Hedef konulursa zaten “dört yıl” demek eylem planına dönüştürmek lazım bunu. 1’inci yıl, 2’nci yıl, 3’üncü yıl yani 1’inci yıl hedef tutmazsa olmaz, 2’nci yıl da 3’üncü yıl da hedef tutacak.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Tabii ki belediyelerimizin ve il özel idarelerin bu kısırlaştırma merkezlerini açmaları gerekir öncelikle. Bunun için de bir bütçe gerekiyor.

BAŞKAN - Tabii ki, doğru.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - İleriki maddelerimizde bunu göreceğiz ama biz öncelikle 2020 genel bütçesine, Tarım ve Orman Bakanlığının ya da İçişleri Bakanlığı bütçesine bu yapılacak olan, kurulacak olan kısırlaştırma merkezlerini ve kısırlaştırma bedellerine ilişkin de bir kalemi bütçeye koymak istiyoruz.

BAŞKAN – Doğru, görmek istiyoruz bunları.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Yani 2020 bütçesinde bu yer alırsa -bir sonraki maddelerde bunu önereceğiz- bütçesinde ödenek ayrıldığı hâlde bunu yapmamak bir görevi ihmaldir ve bahsettiğiniz şekilde kamu görevlileri hakkında da görevi ihmal suçunun tanımına zaten girer. O yüzden öncelikle bizim 2020 bütçesinde buna ilişkin, bir kalemin ayrılması gerektiğine ilişkin burada bir... Her yıl tabii ki ama 2020’den başlamalı, dört yıl için 2020’den başlatmalıyız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Evet, burada ben yine bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, bütçe de şöyle önemli: Bir defa bir köpeğin kısırlaştırma maliyetiyle ilgili o kadar değişik rakamlar var ki ortada. Mesela biz 65 lira veriyoruz yani her bir köpek için kurum olarak belediyeye 65 lira ödüyoruz. Bu 65 lira bakarsanız çok ucuz yani az bir para, bakarsanız fazla. Bir belediyede bir veteriner hekim vardır, bir de toplama ekibi. Toplama ekibi günde 2 tane hayvan toplayıp getiriyorsa bir de veteriner hekim varsa akşama kadar boş duruyorsa 2 tane kısırlaştırmak pahalıdır çünkü ne olacak? 130 lira. Ama seri, daha çok veteriner ve toplama ekibi daha fazla olduğunda eğer kısırlaştırma daha fazla olursa fiyat gayet iyidir. 400 liraya kısırlaştıran belediye olduğunu duyuyoruz. 400 lira veriyormuş mesela bazı...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Hayvan başına...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Hayvan başına 400 lira.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Veteriner o kadar almıyor ya.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Yani üniversitelerde falan ben bunları biliyorum, geldiler.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Dışarıdan hizmet alımı yaptıkları için olabilir, biz bunu önlemeliyiz, evet.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Hizmet alımı yapıp 400 lira falan...

Şimdi, bu manada yani kurulacak sistem önemli. Türkiye’de 81 ilde ne kadar geçici bakımevi var, bunların hangilerinde kısırlaştırma üniteleri var, kaç veteriner hekim var, kaç tane toplayıcıları var, hepsinin listesini ben aldım. Baktığımız zaman 2 milyona mal olmuş bir geçici bakımevinde 1 veteriner hekim olduğunu görüyoruz veya hiç toplama ekibinin olmadığını görüyoruz. Yani o sistemi kurmuşuz oraya, çalışmıyor sistem.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Boş yatıyor hâliyle.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Boş yatıyor veya hiç yok bazı yerlerde de. İşte, bunu dengeli bir şekilde ortaya koyabilmek, bir maliyet çıkarabilmek için önce gerçekten bir hayvanın kısırlaştırmada kaç mal olduğunu ortaya koymamız lazım. 400 mü, 65 lira mı? Ona göre değerlendirmemiz lazım parayı da.

Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Evet, Nesrin Hanım buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Şimdi, ben Gülizar Hanım size tekrar çok teşekkür ediyorum özellikle.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Bugün bütün teşekkürleri ben alıyorum.

BAŞKAN - Evet, ne güzel.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Yani ben çok fazla agresif bir insanım yani savaşıcı olan bir insanım ve çok güzel kavga yaparım Sayın Başkanım, beni Sulukule’nin ortasına koyun kavgayı halleder gelirim. Hele hayvanlar söz konusu olunca size çok çok teşekkür ederim “kısırlaştırma merkezi” sözünü telaffuz ettiğiniz için. Çözüm bu Sayın Başkanım. Sıradan bir belde belediye başkanı bile konuştuğunuz zaman “Nesrin Hanım, ben RM yaptım kardeşim, yaptım, daha ne.” “Ne yaptınız başkanım?” Bir yeri çevirmiştir -demin dediğim gibi- hayvanları içine doldurmuştur, hayvanlar ölüyordur veya “Bakımevi yaptım, barınak yaptım.” diyor, Türkiye’de yüzlerce, binlerce var. Dolayısıyla, tanımı biz iyi yapmadığımız için... Şimdi eğer vekilimin de söylediği gibi, bizim de yıllardır parçalana parçalana anlatmaya çalıştığımız gibi kısırlaştırma ve tedavi merkezi tanımına gelirse o başkan bana “Çevirdim koydum.” demeyecek. Kısırlaştırma, veteriner hekim gerektirir. Kısırlaştırma, kısırlaştırma işlevini gerektirir Sayın Başkanım. Dolayısıyla belediye başkanları veteriner hekim de almak istemiyor, yandaşlardan, akrabadan 20-30 kişiyi istihdam ediyor ama ikinci bir veterineri almıyor veya hiçbir veteriner almıyor. Normalde 1-2 veterineri değil, gerçek anlamda kadroyu kurması lazım. Nasıl “İnsan hastanesinde hadi 1 doktorla bütün servisler gitsin.” demiyorsak aynı şey bunun için de öyle. Dolayısıyla yasada kısırlaştırma ve tedavi merkezi olarak nokta atışı yapmamız lazım. Birinci nokta atışımız bu.

İkinci nokta atışımız: Şu anda bütün belediyeleri dolaşın bakın, Ankara’nın İstanbul’un, İzmir’in bütün ilçe belediyeleri bir başkasının kendisine köpek attığından şikâyet edecek. Eskiden bizim 2004 yılına kadar belediye bütçelerine zehir kıyma parası koyan belediyelerimiz o öldürme kültüründen çok vazgeçemediler fakat artık şöyle bir olay var: Türkiye’de, yurdumuzda, dünyada tek olarak hayvan hakları bilinci gelişti. Anadolu’da bir Anadolu modeli oluşuyor Sayın Başkanım. Öldüren belediyeyi, zehirleyen belediyeyi, barınakta boğan belediyeyi bir başka görevli ihbar ediyor ve üstelik videoyla, üstelik çekimlerle. Biz bunu yüzlerce kez yaşadık. Belediye adı vermeyeceğim çünkü bütün belediyeler birbirinden beter olduğu için haksızlık olmasın. Dolayısıyla, belediyeler artık zehirlemekten korkuyor, öldürmekten korkuyor, barınakta boğarak öldürmekten korkuyor ve hızla başka ilçelere ve dağa taş, yabana atma konusunda ciddi biçimde bir eğilim var. Anadolu’nun ilçeleri bunu zaten yapıyor; büyük şehirler de öldürmelerin ihbarından dolayı yapmaya başladılar. Birincisi, “kısırlaştırma ve tedavi

merkezi” adı; ikincisi -ama bunu kanuna nasıl koyabilirsek koyalım- her belediyenin kendi sınırları içinde bunu yapması lazım yani büyük, devasa barınağa veya bir başka yere kısırlaştırma için hayvan çıkarılsa yandı gültüm keten helva. Şöyle söyleyeyim: Balıkesir’de dev barınak kuruldu; Balıkesir’in ilçeleri, dağı taşı, ormanları hayvanla kaynıyor. Trabzon’da dağın başına –Başkan davet etti, gittim, gördüm- 10 trilyona -eski hesapla- bir bakımevi kuruldu; şu anda orada 2 bin gariban esir hayvan var, sadece 2 veteriner var. Siz daha iyi bilirsiniz ama orada, norm kadroya baktığımız zaman, 16-18 arası veteriner hekim olması lazım. Ve Trabzon’da hayvan sayısında patlama oldu. Niye biliyor musunuz? Bütün ilçe başkanları dedi ki: “Kardeşim, ben Trabzon’a götürüyorum.” Aynı şeyi Samsun da... Samsun’da kör itin öldüğü yerde -böyle derler, tabiri caizse- yedi sekiz sene öncesinde devasa bir barınak yapıldı; utanmadan isimler de koydular “kedi kasabası”, “hayvan kasabası”, “laylaylom”, “hayvan ormanı”, vesaire ve şu anda Samsun’un ilçeleri, dağı, bayırı, ormanı hayvanla kaynıyor Sayın Başkanım. Kocaeli, aynı şekilde. Denizli, rezaletin ötesinde bir yer; Denizli’de küçük barınak yaparken de öldürdüler; büyük, devasa barınak yaptılar, bir utanç olarak Sayın Bakanımız oranın açılışını yaptı, her yer hayvan kaynıyor. Sayın Başkanım, hiçbir ilçe kısırlaştırılmış hayvanı kendisine götürmez. Aslında algıda eksiklik olduğu için... Hayvanlarda şöyle bir döngü var... Ki ben Türkiye’de 450’den fazla -saydık, sayamadık, ucunu kaçırdık- il, ilçe, beldeye gitmiş bir insanım; Timur Bey de öyle, yüzlerce il, ilçe, beldeye bizzat gitmiş bir insan. Hayvanları attığı zaman attığı yerde hayvanların bir kısmını öldürüyor, bir kısmını başka bir yere atıyor. Sayın Başkanım, Gülizar Hanım; atılan yerde o hayvanlar hızla üremeye devam ediyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O yüzden “kısırlaştırma merkezi” diye özellikle söyledim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ondan sonra, tekrar o üreyen yerdeki hayvanların da bir kısmını öldürüyor, bir kısmını atıyor.

BAŞKAN – Anladım.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Dolayısıyla, bir üretim ve katliam döngüsü devam ediyor, bu bir. “Belediye sınırları içinde” sözünü koysak bu işi çözeriz.

İkincisi: Sayın Başkanım, İstanbul’da ortalama 140 bin -sonra onun parametresini size söylerim ben- hayvanın kısırlaştırılması gerekirken ilçeler toplam 11 bin hayvan kısırlaştırmışlar; 140 bin-11 bin. İBB, 140 bin -küsüratı var- hayvan kısırlaştırması gerekirken 7 hayvan kısırlaştırmış. Ankara’da sadece 7 –üç beş hatam olabilir yani yüzde 10’luk, yüzde 20’lik- ilçede bakımevi var. Burada da, Ankara’da onlarda hiç kısırlaştırma yok; doğrudan doğruya öldürüyorlar, bozkıra atıyorlar ve bunu, çok güçlü Türkiye Cumhuriyeti devletinin gözünün önünde yapıyorlar, cüretkârca. Dolayısıyla, 2018 verilerine göre İzmir’de -çok uygar filan diye biliriz, değil mi- bir günde kısırlaştırma sayısı ilçe başına 12-14 arası olması gerekirken 0,7; Ankara’nın 0,1 filan gibi, rakama gelmiyor; İstanbul zaten rezalet. Şimdi, dolayısıyla, sayısal olarak da demin 500 bin telaffuz edildi, 3 milyon olarak telaffuz eden var Türkiye’deki hayvanları, 5 milyon telaffuz eden var; hani, bunlar üniversiteler tarafından, Bakanlık tarafından, pek çok yerden yani yaklaşık olarak, çok büyük bir fark olmakla beraber... Biz onların en küçüğünü alalım, en az telaffuz edileni, diyelim ki: “Hadi, kardeşim, 2,5 milyon hayvan var.” Bu 2,5 milyon hayvanı 300 binle, 500 binle, 50 binle kontrol altına almanız mümkün değil. Parametreyi şöyle koysak; bu, Dünya Sağlık Örgütü’nün bir rakamı: 1.347 il, ilçe, belde var. Beldeleri de atalım bir kenara. 900 küsur -diyelim- il ve ilçe var merkez ilçeler dâhil; 900 küsur il ve ilçede günde 10 hesabıyla -ki asgarinin asgarisi- hayvan kısırlaştıracağımız zaman 3 milyon hayvan bir yılda kısırlaştırılmalı. Şimdi, bu sayı gözünüzde büyümesin; sayın arkadaşımız çok daha iyi bilir, ehil bir veteriner hekim ki bizim çok -ben biraz veteriner hekimlere sataşırım ama- gerçekten çok değerli hekimlerimiz de var,

gerçekten. Sayın Başkanım, bir erkek köpeğin kısırlaştırılması –preoperatif olayları söylemiyorum- yedi sekiz dakikadır, hatta iki buçuk üç dakikada yapan ve bununla övünen hekimlerimiz de çok. Şimdi, bir veteriner hekim, alt yapısıyla yarım günde -biz bunu Adana’da yaşadık- 10 hayvanı çok rahat kısırlaştırabilir. Hatta sevgili veteriner hekimlerimiz şöyle tanımlarlar: “Bir kısırlaştırma bir apse açmaktan daha az komplikasyon getirir, komplikasyon olarak düşündüğümüz zaman riski daha azdır.” Dolayısıyla, bu kadar kolay bir işlemi, üstelik bizim şu anda Türkiye’de binlerce yeni mezun ve yeni bilgilerle donanmış veteriner hekim varken bu kadar basit bir kısırlaştırma işlemini yapmıyoruz; hayvanlar -3 milyon hayvan kısırlaştırılmasından bahsediyorum- 500 bin, 200 bin... Sadece Ankara-İstanbul-İzmir’in kısırlaştırması gereken hayvan sayısı bir yılda 500 binden fazla, gereken ama Sayın Başkanım. Dolayısıyla, şimdi, ilçe belediyesi ne yapıyor, biliyor musunuz? “Ben, Samsun’a götürüyorum, oraya götürüyorum, buraya götürüyorum.” diyor. Eline biz onun bir seçenek veriyoruz ama eğer biz o ilçe veya il belediyesine desek ki: “Sen bunu şehir içinde yapacaksın. Dışarı götürme; götürdüğün zaman bu devlet, kanunları senin tepene indirecek, çözüm bulacak.” Biz ona alternatif çözüm vermişiz zaten sevgili arkadaşlar; alıyor, atıyor. Çok basit bir örnek vereyim: Pendik Belediyesi geçen yaz kamyonda 3, 4, 5 yavru annesi kışın karların ortasına bırakırken bizim bizzat mensuplarımız takip ettiler ve buldukları zaman “E, burada ihbar geldi; biz yavru hayvan almaya geldik.” dediler. Dolayısıyla, İstanbul’un da en büyük belediyesi ile Kars Arpaçay’ın, Anadolu’daki ilçe belediyelerinin sorunu aynı. Belediye, sınırları içinde kısırlaştırma ve tedavi işlemini yapacak.

Son bir şeyim daha var.

BAŞKAN – Toparlayalım Nesrin Hanım.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Tamam, bunu toparladım.

BAŞKAN – Çok maddemiz var çünkü, 30 başlığımız var, 4’teyiz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ama en önemli olay bu.

BAŞKAN – Tamam.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bakın, parametrelere, verilere göre her şehirde ilk 6 sorun içinde sokak hayvanı sorunu var; buna geçim dâhil, işsizlik dâhil, vesaire dâhil; ilk 6 sorun içinde, bazı yerlerde ilk 3 soruna giriyor; dolayısıyla, bu çok önemli bir olay.

Şurada şöyle bir ifade var, diyor ki: “Bazı gönüllüler, sahihsiz hayvanların bakımını üstlenip sosyal medyadan para topluyorlar.”

BAŞKAN – Şöyle: Konu konu atlamayalım, kısırlaştırmayı konuşuyoruz. Onlar daha sonraki konu başlıklarında gelecek.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – “Kısırlaştırma” olan yerde yazıyor, onun için söyledim.

BAŞKAN – Neyse, tamam, devam edin siz, buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Yani, 4’üncü maddede bu.

BAŞKAN – 4’üncü maddede, evet.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – 4’üncü maddenin sonunda yani konuyla ilgili olduğu için, atlamadım.

Sayın Başkanım, insanların, gönüllülerin baktıkları hayvanlar... Para topluyordur, toplamıyordur yani doktorda da, mühendiste de, siyasetçilerde de, başkanlarda da, hepsinde istismar olabilir; bu, dünyanın bir düzeni ama gönüllülerin toplu yaşam alanlarında baktığı hayvanlar bu -“katil” demeyeceğim, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, “katil belediye” demeyeceğim- belediyelerin öldürdüğü, zehirlediği, barınaklarda açlığa, hastalığa, mikroba mahkûm ettiği hayvanlardır; bunlar, kurtarılmış hayvanlardır. Eğer belediyeler adam gibi benim 2004 yılında çıkan bu muhteşem, dünyada tek kanunumu uygulasalardı bugün biz bu toplantıyı yapıyor olmayacaktık; kısırlaştırma, tedavi belediyelerde yapılacaktı; artı, bu gönüllüler de hayatlarını perişan ederek, rezil ederek 30’lu, 40’lı, 50’li, 100’lü hayvanlara bakmak ve bağış toplamak zorunda kalmayacaktı; dolayısıyla, istismarın kapısı kapanmış olacaktı. Bu cümlemin buraya konmasını şiddetle kınıyorum, konmaması lazım, lütfen yeni raporda yer almasın. Benim belediyem görevini adam gibi yaparsa, kanunları uygularsa böyle bir şeye gerek kalmayacak. En azından, kötü niyetli insanlara fırsat verilmeyecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Türkiye Belediyeler Birliği adına konuşacağım, belediyelere epey taşılama geldi.

Bir kanun yapılırken tabii ki uygulanabilir olması çok önemli. Yoksa orada yazdıklarınız dilek ve temennilerden öteye gidemeyecektir. Şöyle söyleyeyim: Belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı pay yüzde 12’dir yani tüm yerel yönetimlerin, bunun içinde il özel idareleri de var ve gelirlerimizin yüzde 70’ini bu oluşturur. Öz gelir yaratma kapasitemiz düşüktür. Şimdi, 1.389 belediyeden bahsediyoruz, bu 1.389 belediyenin 695’i -700 deyin- 10 binin altındaki nüfusa sahiptir ve bu belediyelerin birçoğunun personel niteliği bakımından ciddi sıkıntıları vardır, personel sayıları çok azdır ve personel giderlerini ödeyemeyecek durumdadır. Öncelikle bunu bir bilmemiz gerekiyor. Bütün belediyeler norm kadroya göre veteriner çalıştırabilir ama personel giderleri oranını aşan belediyeler norm kadrosu el verse de personel çalıştıramaz. Dolayısıyla, bunları da göze alarak öncelikle, dışarıdan da veterinerlerden yardım alabilme imkânı getirilmeli, serbest çalışan veterinerlerden.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Gönüllü değil, değil mi?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Gönüllü değil, belli bir ücret karşılığında hizmet satın alarak.

BAŞKAN – Hizmet satın alarak. Onu da öneriyoruz zaten, raporumuzda var.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Sonra, yine burada şu var: Veteriner birlikleri, üniversitelerle iş birliği. Özellikle, bakanlığın desteği çok önemli yoksa oraya yazmakla mümkün değil, bu uygulanamaz.

Sonra “stratejik plan” diyorsunuz, zaten bu dönemin stratejik planları yapıldı çünkü mahallî idareler seçiminden sonra altı ay içinde yapılmak zorunda. Nüfusu 50 binin altındaki belediyelerin de stratejik plan yapma zorunluluğu yoktur, bunu da bilelim. 50 binin altında da şu an için 1.044 belediyemiz var, çok ciddi bir rakam gördüğünüz gibi. Dolayısıyla bir de stratejik planlara bu şekilde zorlama yapmak ne kadar doğrudur, tartışılır.

BAŞKAN – Ne gibi? Onu anlayamadım. Stratejik plan bir yol haritası zaten.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Stratejik plan bir yol haritası ama belediye başkanı bunu yaparken kendi politikaları var. Oraya illa bir sayı yazıp –ki yazacaklardır ama- bunu uygulamadığı zaman idari yaptırımdan söz ediyoruz değil mi? 4483’e göre yargılanmasından söz ediyoruz.

BAŞKAN – Adli yaptırım aynı zamanda.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Adli yaptırımdan da, idari yaptırımdan da söz ediyorsunuz. Şimdi, Belediye Kanunu’na baktığınızda birçok görevi var 14’üncü maddede, bunlar yapılmadığı zaman bu tür bir yaptırımdan söz edemeyiz, belediye mevzuatında böyle bir düzenleme yok. Öncelikle bunu bilmemiz lazım. Mesela, sığınma evlerini düşünün; evet, görevi kötüye kullanma her zaman için başvurabileceğimiz bir yoldur ama bunu yazdık diyelim fakat belediyenin imkânları bunu yapmaya el vermiyorsa mümkün mü? İsterseniz yargılayın, mümkün değil, yapamazsınız.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Burası TBMM, mevzuatı da değiştiririz meslektaşım, merak etmeyin.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Ama uygulanabilmesi mesele.

İkincisi de: Belediyelerin çok üstüne gidiyoruz, haklı olduğunuz noktalar var ama şartları bilmiyorsunuz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Öldürmeyecekler.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – O konuda haklısınız, o konuda diyeceğimiz hiçbir şey yok.

İkincisi: “Belli bir oranda bir sonraki yılın bütçesine pay koyma zorunluluğu” diyorsunuz. Belediyeler o kadar çok hizmet yapıyor ki kısıtlarsanız bunu koysa da yerine getirmesi mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla, uygulanabilirliği bakımından... Şu önemlidir: Farkındalığı oluşturmak. Zaten vatandaşın denetimi çok önemli burada.

BAŞKAN – Peki, bu sorunu nasıl çözeceğiz? Sizin öneriniz ne? Tamam, biz bunu önerdik, siz kabul etmiyorsunuz, sizin öneriniz ne bu konuda? Yani bu popülasyonu biz nasıl kontrol altına alacağız?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Bu, zorlayarak yapılmaz. Mesela, bütçeye belli bir payın ayrılması zorunluluğu olmamalı. Bu tür zorunluluklar yerine, belediyelerde, özellikle, veteriner çalıştırılması, iş birlikleri...

BAŞKAN – Şu anda bunlar var zaten, zorunluluk yok ama çözüm yok. Çözülmediği için biz bu Komisyonu toplamak zorunda kaldık.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Bakın, zaten siz şunu söylüyorsunuz, kaynak verilmesinden bahsettiniz deminden beri, kaynak verildiği zaman zaten bunu yapacaktır belediyeler ve kamuoyu denetimi çok önemli burada. Yani kanuna yazdığımız zorlamadan ziyade kamuoyu denetiminin önemli olduğunu söylüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, hanımefendi, şöyle bir sorun var: Sorunu sorun olarak görmediğiniz zaman çözmek istemezsiniz. Belediye başkanlarımız genelde neleri görüyorlar? Vatandaş diyor ki “Benim evimin önüne parke taşı lazım.” kanalizasyon vesaire gibi günlük, palyatif çözümleri yerine getirdiği zaman belediye başkanının gönlü rahat ediyor, vicdanı rahatlıyor. Ama aslında rahat olmaması lazım çünkü ortada başka bir sorun var. Siz bu soruna kafanızı döndüğünüz zaman o sorun orada durmaya

devam ediyor. Biz de istiyoruz ki belediye başkanları bu soruna kafasını dönmesin, görsün, görmek zorunda kalsın, bunu bir sorun hanesine yazsın. Bizim Komisyonumuzun temel mantığı bu. Bunu yapmadığımız zaman on beş yıl sonra burada toplanacak komisyon aynı sorunları konuşur. Biz istiyoruz ki on beş yıl önce çıkan kanun neden uygulanmamış, onun nedenlerini ortaya koyalım, bunun maddi yetersizliği varsa maddi yetersizliğini ortadan kaldıralım, mantalite yetersizliği varsa onları ortadan kaldıralım. Bu yüzden, aynı zamanda algıyı yönetmek istiyoruz biz, vatandaşın ve yöneticinin algısını bu yöne çekmek istiyoruz; derdimiz, davamız bu. O yüzden, burada bir yenilik yapmak zorundayız; aksi takdirde, belediyelerin ödenekleri yok diye hep ağlaşmaya devam ederiz. Bazı şeyler istenirse ödenek olmadan da yapılabilir ama biz ona da bırakmıyoruz, yeni ödenekler konulmasını da teklif ediyoruz. İki madde sonra onu da göreceğiz. Bu konuda bir fon oluşturulmasını talep ediyoruz. Nereden kaynak sağlanacağını da tek tek yazıyoruz aynı zamanda.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, ben de bir ilave yapacağım.

Şöyle: Bu, bir süreç akışı gerektiren bir konu. Yani biz 4 bin metre maratonundan bahsediyoruz dört yıllık periyotta. Bunun bir ilk 100 metresi var, 400 metresi var ve daha sonra da hedeflediğimiz yani varışa ulaşacağımız, dört yılın sonunda bir 4 bin metre var. Şimdi, burada ifade edilen tüm konular yani konuşmacı her kim olursa olsun gerçeklerden bahsediyor, kendi gerçeklerinden dolayısıyla, koşullar ve şartlar ile gerçekler çok ilişkili. Yani birbirini görmezden gelen bir şey yaşarsak eğer yani ne hayvan hakları savunucularının endişelerini görmezden gelirsek tam anlamıyla bir sonuca ulaşırız ne Belediyeler Birliğinin temsilcisinin görüşünü burada görmezden gelirsek. Yani bastrabiliriz ama o gerçeği ortadan kaldıramayız. Şimdi, burada en önemli konu, en önemlisi bilimsel verinin doğru toplanması. Bir kere, biz en başında bunu yanlış yaparsak zaten bütün bu konuştuklarımız tam anlamıyla istediğimiz yere varmayacak, aynı zamanda, ilerleyen aşamada da Türkiye Büyük Millet Meclisi dâhil olmak üzere bu konuda emek veren herkesin motivasyonunu kırarak, daha dört yıla ulaşmadan, ikinci yılda yeni bir dört yılı mecbur kılacak. O nedenle, burada denetim mekanizmasını çok düzgün kurmak gerekli ama neyi bilerek? Mevcut belediye başkanlarımızın da bu konuya yaklaşımındaki eksiklikleri bilerek bir denetim mekanizması kurmak. Yani hepsine şu anda bizim yeniden bir bilinç kazandırmamız mümkün değil çünkü öyle yetişmemiş, öyle büyümemiş dolayısıyla hayvan hakları konusuna daha farklı bir perspektiften yaklaşıyor.

Burada şöyle bir öneri olabilir: Bütçeyle kontrol sistemi. Nasıl bütçeyle? Mevcut bütçe üzerinden değil yani bu ayrılan yüzde 12’lik pay üzerinden değil -bunun yasal mevzuatı değerlendirilebilir- ilave bir bütçeyle ama sadece bu konuya yani hedefimiz neyse o konuya... Hedefimiz kısırlaştırma mı? Kısırlaştırmaya yönelik ilave bir bütçe, bu bütçe, ilerleyen maddelerde yer alan “Hayvan Refahı Fonu”yla desteklenebilir bir bütçe olur. Ama şöyle: Bütçenin belediyelere dağılımı nüfusa göre değil yani insan nüfusu bazlı bir dağılım değil, doğru verileri toplayabilirsek eğer sokak hayvanı nüfusuna göre yeni bir Türkiye haritası oluşturup belediyelere göre bunu olabildiğince dağıtıp sokak hayvanı başına bir kısırlaştırma tutarı ama o da belediyeyi motive edecek bir tutar yani biraz önce 65 TL ifade edildi, ben “Hayvan Refahı Fonu”yla birlikte desteklenerek 120 TL diyorum. Yani zaman zaman dışarıdan hizmet alımının da önünü açan, o bahaneleri ortadan kaldıran bir tutar. Böylelikle belediye talep edecek, diyecek ki: “Benim beldemde, ilçemde 2 bin tane sokak hayvanı var, bunun karşılığı olan tutarı bana gönderin.” Biz de yaptığı harcamayı kontrol ederek kaç tane hayvan kısırlaştırmış olduğunu tespit edeceğiz, onu da bir saha denetlemesiyle de yerinde göreceğiz. Eğer orada popülasyon artıyorsa geriye bir tane bahanesi kalır, o da “Yandaki belde, ilçe getirdi sokak hayvanını, bana koydu.” olacak. Ama zaten bütün bu periyotların içinde de bir kimliklendirme çalışması yapılacağı için eş zamanlı yürüyecek bu çalışma... Eğer biz her konuyu konuşurken parça bütün ilişkisini yani büyük resmi de,

fotoğrafı da görürsek bu bağlamda bizi sürecin içinde daha bağımsız... Buradaki yetkililer olarak bizler de değişsek, belediye yetkilileri de değişse, hayvan hakları derneklerinin yönetimleri de değişse sabit ve izlenebilir bir sistemi kurmuş olmamızı sağlayacak.

BAŞKAN – Sera Hanım, buyurun.

SALİHA SERA KADİĞİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şuradan bir adım öteye gelmek istiyorum: Bu aslında bir temel mantalite sorunudur. Ne zaman ki hayvan haklarıyla ilgili, hayvan canıyla ilgili bir şey konuştuğumuzda “Yahu, millet aç aç, siz hayvanlarla uğraşıyorsunuz.” diyen insanlarla burada karşılaşmamış bir birey yoktur sanıyorum, belediyelerde de aynı yaklaşım söz konusu. Evet, çok düşük bütçeleri var kıymetli meslektaşım, evet, çok zor durumda belediye başkanlarımız var ama biz zaten burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinin temsilcileri olarak bir mantaliteyi değiştirmek istiyoruz. Biz o hayvanların can olarak kabulü ve en az bir parke taşı kadar, en az yolu bozuk bir yer kadar, en az bir sağlık ocağı kadar kıymetli olduğunun altını çizmek için buradayız. Hayvanların bir can olduğu gerçeğini öncelikle vekillerimize, sonra belediyelerimize, sonra kamu kurumlarımıza bir kez daha tüm partiler adına söylüyorum bunu, hatırlatmak için buradayız ve bu sebeple zaten biz bu çıkarımları yapıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir görevi daha vardır, bazı şeyler realiteyle uygun olmayabilir. Evet, bazı yerlerde çok ciddi bütçe sıkıntıları olabilir. Ama bir de uluslararası etik vardır. Bu uluslararası etiğe bizim kamu kurumlarımız uymadığı noktada biz o kamu kurumlarımızı “enforce” etmekle, onları zorlamakta, onları olması gereken yere çekmekle de mükellefiz. Belediyelerimizin bütçesi “Yok.” deyip hayvanların yaşam hakkını dünden bugüne olduğu gibi bugünden yarına da görmezden gelmek gibi bir lüksümüz kalmadığı için biz bu Komisyonu kurduk ve işletiyoruz. Dediklerinizi duyuyorum, yanlış anlamayın, size kişisel olarak herhangi bir negativizmle saldırı amacım var, lütfen yanlış anlamayın beni. Belediyeler Birliğimiz mesela, bunca yıldır “Bu konuda biz buna ayrıca bir bütçe ayırmayız çünkü öbür meselelerimiz aksar.” yönünde gösterdikleri hassasiyetle misal, kamunun parasının alıp “Mobil kısırlaştırma veya kısırlaştırma yapıyorum.” diye ormana atıp katlettikleri hayvanların üzerinden ceplerine koydukları paralarla ilgili olarak da bir hassasiyet göstermiş olsalardı -iyi insanlar, kötü insanlar her yerde var- kötü insanlara kendi içinde bir yaptırım uygulamış olsalardı ve vicdanen kamu baskısıyla bu iş çözülebilmiş olsaydı, emin burada 20 milletvekili bu kadar mesai ayırmak durumunda kalmazdık. Bu sebeple sizi duyuyoruz ama biz bunun yapmaya mecburuz, nasıl yapacağımızı konuşmak durumundayız. Bunu hatırlatmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, belediyelerin nüfuslarından bahsedildi ve özellikle hep belediye üzerinden gidiliyor. Az önce konuşmamda da ifade etmiştim, biz Türkiye’ye belediye gözüyle bakamayız, 30 tane büyükşehir belediyemiz, 51 tane de il özel idare kapsamında değerlendirmemiz gereken idari birimlerimiz var. O yüzden 4 bin nüfuslu, 3 bin nüfuslu, 10 bin nüfusun altında birçok belediyemizin olduğunu biz de biliyoruz. Ama çözüm odaklı konuşmak lazım, diyelim ki 3 bin, 4 bin nüfuslu ya da 10 binin altında nüfuslu bir belediyenin idari sınırını hayvan kısırlaştırma merkezinin sınırları anlamında 2 belediyeyi birleştirerek 2 belediyenin ortak kullanabileceği bir kısırlaştırma merkezi kurulmasını sağlayabiliriz. O yüzden sadece hani “Belediyelerin nüfusları küçük, ekonomileri yok.” üzerinden bir sorumluluk dağılımı yaratmanın ya da sorumluluğu ötelemenin mantığı da bence çok doğru değil.

Eğer bizlerin amacı, burada bu kanunun ya da raporun sağlıklı bir şekilde toplumun her kesiminin içinde kendini bulabileceği ve düşünceleri bulabileceği hâle getirmek istiyorsak -çözüm odaklı- çözümleri de elbette ortaya koymalıyız. 2 bin nüfuslu belediye var ise -ki var, Anadolu'da hepimiz biliyoruz- bunları kısırlaştırma merkezleri sınırlarına illaki belediye ya da o birimin idari sınırları olarak düşünmek bence doğru değil. Nüfusları yeterli değilse ya da 5 bin nüfuslu bir yerde bir kısırlaştırma merkezi açılmayacaksa 3 tane 5 bini birleştirir, 3 tane 5 binin belediyenin ya da il özel idaresi kapsamındaki idare biriminin ortasında bir merkezde bunu açar ve biz de bu sorunu böylelikle gidermiş oluruz. Evet, belediyelerimizin parası yok, gerçekten doğru. Belediyelerimiz bu anlamda buna bütçe ayıramayabilir, sadece belediyelerimizin değil, il özel idarelerinin de bu konuda bir bütçesi yok; olmayan bir bütçeyi harcayamazlar, yasal anlamda da sorumlulukları maalesef doğar.

O yüzden, ileriki maddelerde de göreceğiz, bu fonu tanımlamak, bu fondan sonra da belediyelerimize, il özel idarelerimize bu merkezler için, özellikle kısırlaştırma merkezleri için özel bütçeler tahsis edip ve “Sadece kısırlaştırma için harcanacak.” tanımını getirebilirsek...

BAŞKAN – Tahsisli ödeme olacak.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii. Hem belediyelerimiz hem il özel idarelerimiz bu sorumluluktan, yükümlülüğten de bu şekilde, daha hafif bir şekilde kurtulmuş olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Sayın Vekilim, tabii bir şey söyleyeyim.

Başkanım, çok kısa söyleyeceğim.

BAŞKAN – Buyurun, siz cevap verin.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Şimdi, biz bu çalışmanın içerisindeyiz, yanlış anlamayın, Hukuk İşleri Müdürümüz de, Zeliha Hanım çok ciddi katkı verdi biliyorsunuz bu raporun hazırlanmasında. Bu kanun çıktığında da en büyük destekçiniz yine birlik olacak, bu konuda hiç şüphe yok, sadece mevcut durumu anlattık.

Tabii, şu da bir şey: Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinde belediyelere hayvan haklarıyla ilgili ya da bu konuda herhangi bir şey doğrudan yazılmamış. Mesela, bu olabilir. 14'üncü maddeye, orada biliyorsunuz “İşte şu hizmetleri yapar veya yaptırır.” diye bir hüküm vardır, buraya konulması...

BAŞKAN – İşte, bunun konulmasını isteyeceğiz bizler.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Evet. Burada iş birliklerinin olması büyük bir sorunu çözecektir. Zaten belediye başkanı asli görevlerini orada görecek.

İkincisi, bu 10 binin altında olan belediyeler, nüfusu 600 olan belediyeler var öyle söyleyeyim. Belki birlikler kurmak suretiyle belediyeler hizmet alanlarında mahalli idare birlikleri kurabilir, örneğin, katı atık birlikleri gibi. Dolayısıyla böyle bu şekilde birlik kurularak o bölgede bu veri toplama işlemini de... Çünkü o sistemler de yazılım gerektiriyor. Ya da şu da olabilir, bilmiyorum, İçişleri Bakanlığı biliyorsunuz, EBYS sistemlerini bütün belediyelerde kuracak, oradan veri akışı olabilir ama o uzun zaman gerektiriyor. Bu birlikler aracılığıyla da böyle bir şey olabilir. Emin olun ki bu konuda başkanlar da destekler, biz de elimizden geleni yaparız. Evet, onu söyleyecektim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Güzel olur, çok iyi olur.

Sağ olun, çok teşekkürler.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Başkanım, bir şeyi ifade edeyim.

BAŞKAN – Buyurun tabii.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, Sayın Başkanım, şöyle bir algı var: Sanki bu hayvanların kısırlaştırılmasına yönelik ortaya konulacak bütçe, gidecek para fazladanmış gibi yani fazladan bir para verecekmışiz gibi bir algı var hepimizde. Hâlbuki ben şöyle bir rakam vermek istiyorum: Şu ana kadar 2009’dan 2019 yılına kadar giden para 300 milyon. Bunun yılda 200 bin insan sadece kuduz şüphesinden ötürü hastanelere giden...

BAŞKAN – 300 bin mi, 300 milyon mu?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – 300 milyon.

300 milyon şu anda giden para var, bu hususta harcanmış para var ama hayvan sayısı da artmıştır, 300 milyon boşa gitti. Bu rakamların da çoğu yurt dışına giden paralar, mama yurt dışına giden para, ilaç yurt dışına giden para; hepsini, yüzde 80’ini, yüzde 90’ını yurt dışından alıyoruz biz bunun.

BAŞKAN – 300 milyonun alt maddelerini bir açar mısınız neler dâhil?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bunun içerisinde kısırlaştırmaya yönelik olarak ilaçlar, bizim verdiğimiz paralar, yine kuduz aşılara yönelik olarak yani hastanelerde yapılan kuduz aşıları, mamalar ve diğer bir sürü buna benzer şu anda sayamayacağım altlıkları var; 300 milyon giderimiz olmuş. Şöylece, kabaca bir baktığımda: Önümüzdeki on yıl bu şekilde gidersek ne olur? 500 milyon boşa, havaya giden bir para olur, yurt dışına hayvan sayımız da artar. Ha, demek ki bizim belki 150, belki 200 milyon belki de bu, yüksek bir rakam gibi gelecek yarın, bu önerildiğinde. Bu parayı harcamazsak 500 milyon parayı harcayacağız, boşa gidecek ama sonra yine harcayacağız. Yani bu kadar maliyetli bir iş olamaz. Çünkü üreyen, çoğalan bir varlık var karşımızda. Onun için rakamlar çok görülmemeli, bütçe çok görülmemeli, “Yok.” denilmemeli, ne yapıp edip bu para bulunmalı ve bunlar bir an önce halledilmeli parasal anlamda yaklaşacak olursak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım.

BAŞKAN – Nevzat Bey, buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, Başkanım, bu, tabii en önemli madde olduğu için uzaması da çok doğal. Kısırlaştırma konusu bu işin temeli zaten. Burada, bizim yaptığımız önerilerde hep aynı şeyleri söylüyoruz ama işte, “Bütçe olacak, personel olacak.”, “Efendim, belediye, bakanlık, veterinerlik fakülteleri devreye girecek.”, “Seferlik ilan edilecek.” falan filan diyoruz. Siz dediniz ama göremedim hizmet alımı konusunu burada.

Şimdi, biz bu konularda hizmet alımını yapamazsak bizim bu işi çözeceğimize inanmıyorum şahsen, mutlaka hizmet alımı noktasına gidilmesi lazım. O zaman hizmet alımı verildiği takdirde zaten o hizmet alımını alan insanlar iyi kontrol edilmek şartıyla -ki öyle olması lazım- belediye günde 10 yapıyorsa onlar 50 yapar kısırlaştırma konusunda. Dolayısıyla bence en acil olarak yapılacak konu hizmet alımının önünü açacak bir düzenlemeye gidilmesi.

Mesela bu 5'inci maddeye de vurgu yapmak istiyorum, arkasından o geliyor; mobil kısırlaştırma. Buradaki öneri şu: “Mobil kısırlaştırma kaldırılсын.” deniyor, efendim “Rehabilitasyon sıkıntısı var.” deniyor. Tamam ama rehabilitasyon tedbiri almak şartıyla bu mobil kısırlaştırmanın da kalması gerektiğine ben şahsen inanıyorum ama rehabilitasyon konusunda...

BAŞKAN – Şimdi, onu birazdan tartışalım, o maddeye gelince tartışalım.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bakın, rehabilitasyon konusu çözülmek şartıyla mobil kısırlaştırmanın da devreye girmesi lazım, başka türlü çözülecek gibi değil yani çözüm önerilerinde şu yazdıklarımızla biz bu işi dört yılda falan çözemeyiz, söyleyeyim size.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Çözülür, belediyeler kısırlaştırma yaparsa çözülür Sayın Vekilim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Belediyeler hangi işi... Yani, öyle kolay bir iş değil.

BAŞKAN – Timur Bey, siz buyurun.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, ilk komisyon toplantısında da kayıtlara geçen bu işin maliyeti ve çözümüyü ilgili net ifadelerim var. Bakın, bugün bir kanunda değişiklik yapılarak “Veteriner alamazlar.” maddesi değiştirilerek 1.000 tane belediyeye cerrahi bilen gencecik birer veteriner hekim alınması şart. Kadrolu veteriner hekimi olan her belediye küçük kısırlaştırma ve tedavi merkezi yapar. Küçük kısırlaştırma ve tedavi merkezinin metrekaresi 100 metrekaare de olabilir 200 metrekaare de olabilir, bunların en yüksek maliyeti 300 bin liradır. 1.000 tane ilçeye yapılacak küçük kısırlaştırma tedavi merkezinin maliyeti 300 milyon liradır. Kısırlaştırmada devamlılık esastır. “Bu sene hizmet alımı yoluyla 500 tane köpek kısırlaştırılmalı, bir sene bekleyelim.” dersiniz 1.500 tane köpek doğacaktır. Kısırlaştırmada devamlılık esastır. Her ilçede cerrahi bilen bir veteriner hekim olacak, gencecik, vicdanlı bir veteriner hekim olacak, o kısırlaştırma merkezinde günde 3-4 tane kısırlaştıracak, bir sene sonra o ilçe kısırlaştıracak köpek bulamayacaktır.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Kesinlikle.

BAŞKAN – İşte, dışarıdan hizmet satın alınarak da -illaki kadrolu olmak zorunda değil- bu yapılabilir ama bir an önce yapılması lazım.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Şu sakıncaları var Sayın Vekilim: Hizmet satın alınarak yapılan kimi yerlerde aynı mobiller gibi kimi veterinerler öldürerek para kazandı, kısırlaştırmayarak para kazandı. Kestiler hayvanları, açtılar, dikiş attılar, çöplüklere attılar. Belediyelerin emriyle attılar.

BAŞKAN – Ama kadrolu personel de onu yapabilir yani o vicdani bir olay bence.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Çok özenle seçilecek -eğer hizmet alımı yapılacaksa- veteriner hekimlere yaptırılmalıdır ve belediyeler bu işi kötüye kullanmamalıdır çünkü mobili kötülüğe ittiler, kötüye kullandılar; mobil, öldüren, gömen ve para alan, fatura kesen bir kuruluş hâline geldi.

BAŞKAN – Mobile birazdan geçeceğiz, önce kısırlaştırmayı bitirelim, ondan sonra geçeceğiz, ayrıca tartışacağız o konuyu.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Bu yüzden yasaklanacak. Zaten o yasaklanması olmazsa olmaz ama popülasyon kontrolünün de... Bakın, kadrolu, gencecik bir veteriner hekimi olan belediyeye 250-300 bin lira

bütçeden ayrılacak bir yardım, artı, şans oyunları vesaire gibi şeylerden verilecek ek fonlarla bir yıl içerisinde bütün ilçelerin sorunları çözülür, popülasyon kontrol altına alınır. Kısırlaştırmada devamlılık esastır diyorum. Bakın, bu devamlılık olmazsa istediğiniz kadar mobiller, hizmet alımları, öldürmeler vesaire olsun popülasyon 3'e 5'e katlanır. Her ilçenin köpek sayısı kendi ilçesinin içerisinde belirlenir popülasyon kontrolüyle. Yani, bakın, örnekleri var bunun: Rize, bir bahçeli evde yaptı, popülasyonu merkezde kontrol altına aldı. Ergene, bir bahçeli evde yaptı, toplam maliyeti 250 bin lira, gidin bakımevini görün, 500 metrekaare. 2 tane konteynerle başladık ama vicdanlı, gencecik, pırıl pırıl bir veteriner hekimi var, yaptı. Çankırı yaptı, bir kulübede yaptılar ya bir kulübede. Bugün kısırlaştıracak adam arıyor, üst düzey tedavilere girmeye başladı. Aynı o minicik bakımevi, konteynerler...

BAŞKAN – Hiçbir yere gerek yok diyorsunuz yani...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Kısırlaştırma merkezleri böyle büyük rehabilitasyon merkezleri falan değil.

BAŞKAN – Değil, değil.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Değil, bir bahçeli ev, bakın, bir konteyner.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben birçok örneğini gördüğüm için.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – 1 konteyner, 1 metrekaare bir bahçe, 2 tane kafes içine; bu kadar. Alacak, gönüllünün götürdüğü 5 tane köpeği -toplama ekibine bile gerek yok, gönüllüler götürsün- kısırlaştıracak, bir hafta sonra salacak. Belediyelere de eğer devlet bu bakımevi için 250-300 bin lira "Sen kardeşim, şu küçük bahçeli evi konteynirden ya da prefabrikten kur." derse... Bir prefabrik evin fiyatı biliyorsunuz 75-80 bin lira. Arazi zaten var, arazi yok değil, elektriğini, suyunu çekecek, veteriner hekime çalışacak malzemesini temin edecek.

BAŞKAN – İstenirse yapılır.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Eğer devlet belediyelere kısırlaştırma yardımı yapacaksa bunu para olarak, nakdi yardım olarak yapmasınlar; ilaç, veteriner hekim malzemesi ve edevat olarak yapsınlar, bunu talep ediyoruz çünkü belediyelere giden kısırlaştırma paralarının tamamı ya katil mobilcilere gitti ya da kaldırım taşına döşendi.

Teşekkür ediyorum.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Kesinlikle çok doğrudur.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bu kadar nasıl genelleleyebiliyorsunuz?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Biz genelliyoruz çünkü bütün Anadolu'yu biz dolaştık.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Tamam anladım da şimdi...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Katil mobil klinikleri ilçelerin çöplüklerinde biz yakaladık. Katil mobil kliniklerin gömdüğü çukurdaki köpekleri bu konuşan kişi çıkardı.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Hanımefendi, Türkiye’de artık her şey hizmet alımıyla yapılır hâle geldi. Devletin kontrol etmesi şartıyla, belediyeyi kontrol etmek şartıyla sorun çözülür ama kontrol etmezseniz bunu belediyenin kendisi de yapar senin hizmet alımına verdiği insan da yapar, değişen bir şey olmaz ki.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Mobil klinik kadar kolay yapamaz Sayın Vekilim. Yüzlerce köpeği çıkardı.

BAŞKAN – Mobili birazdan tartışacağız, biz kısırlaştırma başlığını tamamlayalım. Başlık başlık gidelim çünkü karışır öbür türlü.

Burak Bey söz istemişti herhâlde, buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu toplantıda sivil toplum katılımına önem verdiğiniz için teşekkür ediyoruz. Ben aynı zamanda Hayvan Hakları Yasama İzleme Delegasyonu Kurucular Kurulu üyesiyim.

Öncelikle -birkaç vekil ifade etti- yerel yönetim anlayışının kesinlikle değişmesi gerekiyor Türkiye’de çünkü bugün günümüzde baktığımızda belediye başkanlarının ve yerel yöneticilerin sokak hayvanlarına geri dönüştürülemez çöp muamelesi yaptıklarını görüyoruz yani geri dönüşüm çöpü bile çok daha değerli vaziyette ülkemizde maalesef. Bunun da kanuni düzenlemeyle ben mümkün olacağını düşünüyorum yani -Belediyeler Birliği Temsilcisinin de söylediği gibi- kesinlikle yerel yönetim mevzuatında belediyelere tanımlanmış bir iş, görev, yükümlülük olarak verilmesi işimizi kolaylaştıracaktır ve aynı zamanda yaptırım çok önemli çünkü yürürlükte olan kanunun da eksikliklerinden bir tanesi, evet, birtakım şeyler zorunluluk olarak kanuna yazılmış ama yaptırım konusunda çok eksik.

Ben bir konuda Nesrin Hanıma katılmıyorum, yeni mezun ya da cerrahi deneyimi olmayan bu hekimleri eğer biz fakülteden mezun olur olmaz -“kısırlaştırma seferberliği” olarak tanımlıyoruz- buralarda görevlendirdiğimiz takdirde hayvan kıyımı yaşanacaktır yani şu anda olan şey olacaktır çünkü birçok yerde herhangi bir cerrahi deneyimi olmayan, klinik deneyimi olmayan hekimlerin maalesef meslek etiğine uygun olmayan davranışlarıyla karşılaşırız ve bu da maalesef sokak hayvanlarına kıyımına dönüşüyor. Bu yüzden kesinlikle kısırlaştırma uygulamalarının standardize edilmesi gerekiyor. Bunun için de bu ayrı bir çalışma konusu aslında. Veteriner hekim odaları ve veteriner fakültelerinin kesinlikle bu işlemlerin standardize edilmesi konusunda paydaş olarak kabul edilmesi gerekiyor.

Aynı zamanda şunu da söylemek istiyorum: Stratejik plan, yeni yeni Türkiye’ye giren, başlayan bir şey yerel yönetimler anlamında. Belediyeler Birliği Temsilcisi buna çok sıcak bakmadığını söyledi ama stratejik plan çok önemli ve sokak hayvanları, kent hayvanları bizim toplumumuzun, gündelik yaşantımızın asli unsurlarından bir tanesi. Dolayısıyla, stratejik plana hayvanların kesinlikle girmesi gerekiyor, bütçenin kesinlikle belirlenmesi gerekiyor ve hedefin de kesinlikle belirlenmesi gerekiyor bu anlamda ki bir yol haritası oluşturulabilsin, o kısırlaştırma seferberliği hayvanı da mağdur etmeyecek şekilde toplumu da mağdur etmeyecek şekilde iyi bir şekilde planlansın.

Bütçe yetersizliği konusuna ben açıkçası çok katılmıyorum çünkü bütçe bir şekilde zaten taslak raporda da yazıldı, mali desteğin Bakanlıktan sağlanacağı yönünde bir şey belirtilmiş durumda, onların da bir şekilde ayarlanabileceğini düşünüyorum. “Kamuoyu denetimi” dediniz, o da çok önemli bir şey, evet ama yerel yönetim anlayışının değişmesi gerekiyor çünkü bilgi edinme başvurularımız bu konuda bir mevzuat olmasına rağmen maalesef yerel yönetimler tarafından karşılanmıyor gerektiği gibi ve bizim sivil toplumun ya da toplumun, yurttaşların bilgiye erişimi sağlanmadığı için de dolayısıyla etkin

bir kamuoyu denetiminden de bahsedemeyiz. Evet, kamuoyu denetimi yapılsın ama bunun için de belli ilkelerin yerel yönetimler tarafından kabul edilmesi gerekiyor. O yüzden yerel yönetimlere çok iş düşüyor bu konuda anlayışın, mantalitenin değiştirilmesi anlamında ama standardizasyon çok önemli ki hayvanlar mağdur edilmesin.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Gülizar Hanım, buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Şöyle: İllerde veteriner hekimleri odalarımız var. Veteriner hekimleri odalarımızdan kısırlaştırmada “uzmanlık sertifikası” adı altında bir eğitimle bence bu sorunu çözmüş oluruz.

BAŞKAN – Olabilir.

Oytun Bey...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kısa bir görüş bildirmek istiyorum. Eğer rapordaki mevcut duruma ek olarak bu kısırlaştırma seferberliği için dört yıl gibi bir süre belirtilecekse bunun içinin de tanımlanmasının doğru olacağını düşünüyorum ve dört yıl boyunca kısırlaştırma yapmak değil, belki ilk iki yılı buna yönelik hazırlıkların tamamlanması... Nedir? Yakalama için personel eğitimi ve donanım sağlanması. Kısırlaştırma için yapılacak yeni mahaller varsa kısırlaştırma merkezleri, üniteleri gibi, bunların hazırlanması ve gerçekten topekün bir kısırlaştırmaya hazır olunduğundan emin olunduktan sonra buna başlanması için...

BAŞKAN – O kadar vaktimiz yok yani bu personelin hazırlanması o kadar uzun süreli bir şey değil, bu yerlerin hazırlanmasına çok uzun bir zaman vermememiz lazım, aksi hâlde ipin ucunu kaçıırız. Biz bir an önce, mümkünse hemen diyeceğiz, hemen olamıyorsa en fazla bir süre belirliyoruz, biz bütün hepsi dört yılda tamamlasın demiyoruz. Dört yıl en uzun süre ama o dört yıl içerisinde bunu tamamlayan belediyeler cazip hâle getirilebilmesi için ödüllendirilebilir, bu anlamda ayrıca kendilerine ödenek tahsis edilebilir veya neyse, bunu bir şekilde cazip hâle getirecek çözüm önerileri getirmek zorundayız.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL - Buradaki tek çekincem şu: Dört yıl kendi başına aslında çok uzun bir süre, doğru tanımlandığında tatmin edici, belki de yetersiz olacağını düşünüyorum. Bu Komisyonunda birden fazla konunun uzmanı popülasyon kontrolüyle ilgili görüş bildirdi ve tamamının ortak yönü –ki kişisel görüşüm de aynı yöndedir- siz bir yandan kısırlaştırma yaparken üreme devam ediyorsa kısırlaştırma hızınız üreme hızının önüne geçemediği sürece yaptığınız kısırlaştırma da çok bir işe yaramayacaktır. Bunun tek istisnası şudur: Rapordaki taleplerin diğer kısımları hayata geçirilirse yani kısırlaştırılmış hayvanlar yerinde, sağlıklı bir biçimde bakılır hâle getirilirse o bölgeyi tutacağı için de yeni üremeleri de bu şekilde kısıtlayacağı için sağlıklı kısırlaştırılmış hayvanlarla belki o zaman bu dört yıl anlamlı olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İnşallah.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şöyle bir küçük ekleme yapacağım, hem de Nevzat Vekilimin söylediği şeyleri ve hayvan hakları savunucularını da bir araya getireceğim.

Sayın Vekilim, hani böyle yapmamın sebebini yanlış anlamayın. İlk bu mobil kısırlaştırma meselesini duyduğumda bana da muazzam mantıklı gelmişti ve hatta HAYTAP’la -yanlış hatırlamıyorsam- ciddi ciddi bunun süper bir fikir olduğuna ikna olmuşum ta ki bu hayvanların minimum yedi gün, maksimum on gün rehabilitasyonda en azından mikrop almayacakları, yemek bulma derdine düşmeyecekleri, saldırıya uğramayacakları bir yerde bakılması gerektiğini öğrenene kadar ama hem sizin dediğiniz bazı imkânlar söz konusu hem Belediyeler Birliğinin temsilcisinin söylediği öyle ilçeler var ki 300 bin TL olsa bile 300 bin TL ayrılması mümkün değil, zaten belediyenin yıllık bütçesi 300 bin TL. Belki bu dediğimiz her şeyi bir araya getirerek mobil kısırlaştırma ünitesi değil ama mobilize edilmiş kısırlaştırma merkezleri diye bir şeyi düşünmemiz mümkün olur mu? Bu fikir şu an geldiği için aklıma da inanın özür diliyorum yani şöyle: Beypazarı Belediyesinin 300 bin lirası olmayabilir bu işe ayıracak ama Çankaya Belediyesinin vardır ya da İstanbul’da Arnavutköy Belediyesinin olmayabilir ama Beşiktaş Belediyesinin vardır. Yani şöyle bir şey yapılabilir: Mobil kısırlaştırma ünitesiyle götürüp hayvanları katletmek yerine bir yerde bir şey kurulur ama 600 kişilik belediyede dahi tahsis edilecek bir ev vardır. Yani şu zorunluluğu getiririz: “Kardeşim, aletini edevatını, ilacını, her şeyini tahsis edeceğiz biz sana, yollayacağız. Sen de bulunduğun bölgede buna bir ev ve bir personel ayırmak zorundasın geçici süreli istihdam da olsa.” Belki bu bütün görüşleri bu şekilde bir araya getirirsek işleyen bir formül ortaya çıkarabilir miyiz?

BAŞKAN – Onu takip edebilmek ve uygulamak ne kadar geçerli? Yani mevcut yasada mobil kısırlaştırmaya izin verilmiş ama uygulamacılara bırakılmış. Şimdi, bu konuyla ilgili ne yazık ki kötü örneklerle karşı karşıyayız.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Sayın Başkan, yanlış anlaşılmasın, “mobil kısırlaştırma” adı altındaki her şeye kökten ve tamamen karşıyım. Sadece merkezlerin ortaklaştırılması, iyi durumdaki belediyelerin kötü durumdaki belediyelere yardımı...

BAŞKAN – O ayrı bir şey, biraz önce bahsettiğimiz gibi birlikler kurulması bu anlamda güzel bir düşünce, çok güzel. Bu, değerlendirilecek, inşallah biz bunu önereceğiz çünkü küçük belediyelerin hepsinden bunu istemememiz lazım ve il özel idareleri de dâhil olabilir. İl özel idareleri ve yerel yönetimlerin bu anlamda kuracakları birlikler marifetiyle bu işin bir kısım belediye il özel idareleri tarafından yerine getirilmesi mümkün, bu olabilir.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Artı, hani beyefendi dedi ya: “Mesela Çankırı’da artık hayvan bulunamıyor.” Çankırı o noktaya geldiğinde belki Çankırı malzemesini altı aylığına Yozgat’a yollarsa Yozgat’ın da eli kolaylaşabilir. Bütçe sorununun önünü kesecek bir şey, bir fikir olarak sunmak istedim.

BAŞKAN – Yani birbirlerine transfer yapabilirler bazı malzemeleri gibi mi?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Evet, aynen öyle yani ekstra masraf çıkarmadan...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Başkanım, ben bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Ben Tarım ve Orman Bakanlığında hayvanları koruma çalışma grubundayım, Genel Müdürümüz Erdem Bey’le

birlikte çalışıyoruz. Şöyle bir katkı sağlamak istiyorum ben: Belediyeler Birliğiyle alakalı Nevşehir’de bunun bir örneği var, biz de oraya ödenek sağladık. İl özel idaresiyle birlikte belediye ortak bir bakımevi kurdu ve ona da mali destek sağladık Bakanlık olarak.

Ben bir de şuna değinmek istiyorum, Oytun Hocam da mutlaka bana katılacaktır: Zaten ehil bir veteriner hekim için önüne gelen bir hayvanın kısırlaştırılması bir sorun değil, en önemli şey bence toplama ekibi yani hayvanların toplanması çok büyük sorun. Bununla alakalı ivedilikle belediyelerde mutlaka ehil kişilerce –bunu tırnak içinde belirtmek istiyorum, çok fazla şikâyet geliyor çünkü bu konuda- toplama ekibi sayısının artırılması veteriner hekimden ziyade... Mesela verileri istedik biz, İstanbul’da şu an 147 veteriner hekim var ama günde 173 tane kısırlaştırma yapılıyor. Bir de aktif bir şekilde kısırlaştırma yapılmasının sağlanması lazım yani toplama ekibi konusu bence çok önemli, hatta veteriner hekimden daha da önemli diyebilirim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ver özel hizmet alımına, bak nasıl topluyor.

BAŞKAN – Tabii, doğru, o olabilir. Hizmet satın alımı bu konularda her zaman mümkün, gayet güzel.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başkanım, şimdi, hizmet alımından bahsediyoruz da biliyorsunuz 696 sayılı KHK’yle –taşeronların kadroya geçirilmesiyle ilgili KHK diyeyim- orada bir yasak getirildi ve personel çalıştırılmasına dair hizmet alımı mahallî idareler için artık sona erdi, dolayısıyla hizmet alımı artık bizim için bir yöntem değil. Ya istisna getireceğiz, diyeceğiz ki: Bu hizmetler hariç. Yahut belediyeler şirketlerine zaten personel alıp bu şekilde çalıştırabilir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 62’nci maddesine istisna koyacağız.

BAŞKAN – Hizmet satın alınan bölümler de var yani siz bir proje yaptırırken hizmet satın alabiliyorsunuz mesela.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet ama bu. Burada asıl gider veteriner hekim ya da toplama ekibi olacağı bunlarla ilgili olacağı için muhtemel bu personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımına girer. Bunu il özel idaresi de yapamaz, belediye de yapamaz. Dolayısıyla ya istisna yahut da diyeceğiz ki –çünkü yeni bir hizmet alanı doğacaktır belediye için- personel şirketlerine: Şirket üstünden alıp o şekilde istihdam edeceğiz.

BAŞKAN – Onu da bir incelememiz lazım, dediğiniz doğru.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Bazı belediyelerin de şirketi olmayabiliyor, şirketi olmayan az sayıda olsa da var.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Çözüm buldular ona da ya, öyle bir şey yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle bir konuda, toplama konusunda hizmet alımı yapılırsa...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Toplama konusunda olmalı, hizmet alınabilir, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, bunu tartışmak gerekli. Ne gibi olumsuz sonuçlar doğar, ne gibi olumlu sonuçlar doğar? Bence birkaç dakika bu konuyla ilgili bir fikir teatisinde bulunmakta fayda var.

BAŞKAN – Diyor ki hanımefendi: “Yasal olarak hizmet satın alamaz belediyeler.” İstisna getirilebilir, o ayrı konu da yani “Ama bu konu şu anda önümüzde bir yasal engel.” diyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam yani o istisna boyutu da konuşulur ama sonuçta bunun realize olmasının ne getireceğini ne götürebileceğini bir değerlendirmekte fayda var, neye neden olur yani.

BAŞKAN – Olumlu katkı sağlar, hızlı bir şekilde bu işi çözeriz diye düşünüyorum. Benim kişisel düşüncem, olumlu katkı sağlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte, tezin antitezini oluşturalım diye söyledim.

BAŞKAN – Varsa olumsuz düşüncesi olan bilmiyorum.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, bir defa, her mahallede o hayvanları toplamak için insanlar seferber olur kendileri. “Getir hayvanı, al parayı.” dediğiniz zaman, bırakın hizmet alımını, hayvan bırakmaz.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Şimdi, birincisi, Burak Bey’e çok katılıyorum çünkü bizim bütün Anadolu’daki hayvanlarımız, konuyu bilmeyen veteriner hekimlerin -masabaşı meslek olarak söylemiyorum- deneme tahtası oldu. Yarım santim açılacak bir kesi, 4-5-6-7 santim açıldı. Hayvanlar sokaklarda bağırsaklarıyla dolaştılar. Çok haklı. Ben “yeni mezun veteriner hekimler” derken Sayın Başkanım, 112’lerde pratisyen hekimler çalışıyor ve 112’ler bu pratisyen hekimlerini çok düzenli bir şekilde eğitiyorlar. Bu bizim programımızda, projemizde, daha doğrusu önerilerimizde var. Tıpkı 112’nin veteriner hekimleri gibi eğitilecek. Belediyeler şu anda veteriner hekim odalarını muhatap kabul etmiyorlar çünkü yasada öyle bir madde yok. Ben belediyenin karşısına çıkıp kılıp sallayabiliyorum. Diyorum ki: Yasada yedi yerde gönüllülerle birlikte çalışacaksınız hükmü var Başkanım. Bu emri ben vermiyorum, yasa veriyor ama veteriner hekim odaları için öyle bir hüküm olmadığından pek çok yerde belediye başkanı randevu bile vermiyor. Dolayısıyla bu konu veteriner hekim odalarıyla birlikte tıpkı 112’deki veteriner hekimlerin bir kerede değil, düzenli eğitimi gibi kontrol altına alınabilir.

İkincisi, toplama ekibinde, toplamada problem yok. Sayın avukat hanım, eğer siz de dinlerseniz... En küçük beldelerin başkanları bile, o 300-400 kişi dediğiniz yerlerin başkanları bile parayı bastırıyor, belediye adamına toplatıyor veya parayı bastırıyor, dışarıdan adam buluyor. Yani toplama sorunu yok Türkiye’de. Toplanan hayvanın dağa taş atılması, çöplüklerde boğdurulması, öldürülmesi var. Biz diyoruz ki toplanan hayvanları dağa taş, çöplüğe atacağın, öldüreceğin yerde getir küçük ölçekli kısırlaştırma merkezinde kısırlaştır. Yani toplama ekibi sorunu hiçbir yerde yok. En ücra beldeye gidin, açın şimdi telefonu, “Sahipsiz hayvanları ne yapıyorsun?” deyin, “Topluyoruz, atıyoruz.” diyecek. Dolayısıyla sorun veteriner hekim sorunu. Ayrıca bir de şunu söylemek istiyorum: Parası olmayan belediye ben görmedim şimdiye kadar. Eğer belediyelerin parası olmasaydı bu başkanlar seçilmek için birbirinin gözünü oymazlardı, yüz binlerce lirayı harcamazlardı Başkanım. Türkiye’de ben, diyorum, belediyelerin ordinaryüsü olmuş durumdayım. Her belediyenin parası var.

Geçen çok küçük bir ilçe belediye başkanıyla konuşuyorum. Bana ne diyor biliyor musunuz? “Giden, kasayı 2 trilyon boşaltmış.” diyor. Çok küçük bir belediye. Şimdi, olmayan parayı nasıl boşaltırsınız Başkanım? Para var ki boşaltılmış. Cebine atmış. Ben demiyorum, başkanlar diyor.

Dolayısıyla, ben çok rica ediyorum Başkanım, ne olur, belediyelerin bütçesizliği gibi düşünmeyin. Belediyelere şu anda Orman Bakanlığı, eğer Erdem Bey de dinlerse, hayvan başına kısırlaştırma parasını takır takır veriyor. Doğru mu Sayın Genel Müdür Yardımcım? Ama biz belediyelere “Bunu

yapın.” dediğimiz zaman eğer samimiyse “Ya boşver Nesrin Hanım, ne uğraşacağım?” diyor. Para verilmesine rağmen bu insanlar kısırlaştırma yapmıyorlar. Belediyesinin veteriner hekimi olan bir belediye kısırlaştırmayı 35-40 liraya mal ediyor. Oysa geçen sene 65 lira ödüyordu Bakanlık, bu sene 100 küsur TL’ye çıktı galiba, arttı. Buna rağmen, para verilmesine rağmen bu adamlar kısırlaştırma yapmıyorlar Sayın Başkanım. Para alacak, yapan belediyeler alıyorlar, biraz da ceplerine kalıyor, bir şekilde onu harcıyorlar. Dolayısıyla, belediyelerin, ben soruyorum, Çankaya’nın, Arnavutköy’ün, buradaki Çubuk’un, Keçiören’in bu kadar zengin belediyelerin bütçe sorunu var mı size göre? Ama bu belediyeler kesinlikle kısırlaştırma yapmıyorlar. Bütçeyle alakası yok. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin, İzmir Büyükşehir Belediyesinin bütçe sorunu var mı Başkanım? Elimizi vicdanımıza koyalım. Ankara Büyükşehir Belediyesinin bütçe sorunu var mı? Balıkesir’in... O zaman seçilmesinler, trilyonlarca parayı harcamasınlar. Bazen çok ölçüyü kaçıyorum ama yani bütçe sorunu dendiği zaman bu Türkiye’nin gerçeğinden uzak, teorik...

BAŞKAN – Mesele yeterince tartışıldı Nesrin Hanım, anlaşıldı.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDARASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bütçe sorunu yok Başkanım.

BAŞKAN – Bu konuyu bu görüşler doğrultusunda raporumuza mutlaka dercedeceğiz ve en önemli maddelerden bir tanesi de bu, bunun da farkındayız, gerekeni de yapacağız inşallah.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDARASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bir cümle söyleyeceğim, o da şu: Bütün bu konular hep bütçeyi ilgilendirdiği için, bütün bu konular temelde bütçenin, bir kaynağın yaratılmasına da bağlı olduğu için buradaki bütün kontrol mekanizmasının ağırlıklı olarak paranın izlenmesi şeklinde kurgulanması lazım. Ya, bunu hayal ettirmek bakımından söylüyorum. Eğer bu konuyla ilgili tahsis edilecek parayı biz işaretleyebilseydik yani işaretli bir para olsaydı sadece...

BAŞKAN – Tahsisli para lazım işte.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama siz ne kadar tahsis etseniz bile...

BAŞKAN – Başka yere kullanamazsınız yani kullanmamanız lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, kullanılmaması gerekir ama demek istediğim şey şu: Yani paranın üzerine biz “Sadece hayvanların kısırlaştırılması için harcanacaktır.” diye bir amblem bassak, para öyle dolaşımda kalsa, dolayısıyla belediye veya il özel idare bu ödeneği aldığı zaman nereden bu paranın çıkması lazım? En uç noktada veterinerden çıkması lazım. Onun dışında, benim cebime girmemesi lazım mesela, değil mi? Bende varsa sistemin içinde bir delik var demektir veya bir başkasında varsa. Dolayısıyla hep içeride dolaşan paranın da aynı olması gerekiyor. Bu bakımdan paranın izlenebilmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Doğru, onu biraz önce söyledik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kontrol edilebilmesi biraz da ona dayanıyor.

BAŞKAN – Yalnız, tabii, şu var: Para, ödenekler mutlaka her konuda olduğu gibi burada da çok önemli ama asıl önemli konu biraz önce de söylediğimiz gibi zihinlerimizde sorun olarak canlandırmamak. Ben hiçbir siyasetçinin, hiçbir milletvekilinin veya hiçbir belediye başkanının seçim meydanlarında “İşte, sokağımızdaki hayvanlarımızın şu sorununu çözeceğiz, şunu yapacağız.” diye seçim vaadinde hayvanlarla ilgili bir şey söylediğini bilmiyorum, duymadım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Çok az var.

BAŞKAN – Vardır, mutlaka vardır, ben duymadım veya. O hâlde özellikle sorun, bu bahsettiğimiz, zihinlerimizde canlandıramadığımız sorundan kaynaklandığına göre para ikincil bir sorun hâline geliyor. Yani bizim öncelikle bunu kamuoyunda sorun olarak tartışılır hâle getirmemiz gerekiyor ki insanlar seçildikleri zaman bu sorunu çözmek adına para arayışına girebilsinler, projeler üretebilsinler, bu konuda çaba sarf etsinler. Çaba sarf etmedikleri için sorun çok büyümüş. Çaba sarf edilseydi bugüne kadar bu kadar büyümeydi deyip noktalıyoruz.

Bu arada saat 13.00'te hep beraber burada alt zemindeki restorana geçiyoruz yemek yemeye, buradan onu özellikle söyleyeyim. Akabinde de 5'inci maddeye geçebiliriz şimdi.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Çok kısa bir ilave yapacaktım Sayın Başkanım.

Genelde bütün belediyeleri gördüğümüz için 25 ilçeli, Ankara Büyükşehir Belediyemiz de dâhil 25 ilçeli Ankara'mızda yalnızca Çankaya kısırlaştırma yapıyor, süreklilik arz eden, bir de büyükşehir. Keçiören, efendim, Altındağ, Mamak, Sincan, Yenimahalle, 1 milyona yaklaşan nüfuslara sahip belediyeler elbette bütçeleri yetersizdir, belki personelinin maaşını da ödeyemiyor olabilir ama hayvanlar için reel düşünüp bunu yapamayacak kadar da zayıf belediyeler değil. Yahşihan Belediyesi 3 bin-4 bin nüfusu, o kadar ya var ya yok. Şu an kısırlaştırma merkezi kurma çalışmalarını başlattı. 3 bin nüfuslu bir belediyeyi aradığımızda, bir sorun olduğunda onların üzerine gitmeyip biz de diyoruz ki 3 bin nüfuslu, buna bir şey yapamayız, Sayın vekilimin dediği gibi yakın merkezlerde kısırlaştırılmasını sağlıyoruz en azından.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederiz.

5'inci maddeyi de konuşmuş olduk, mobil kısırlaştırma konusu da bizim açıkçası tamamen yasaklanmasını istediğimiz bir madde. Bu konuda olumsuz düşüncesi olan var mı, farklı düşüncesi veya daha doğrusu?

Yok herhâlde.

6'ncı madde: Hayvanlara yönelik bazı fiillerin kabahat olması sorunu. Bu da yine karşımızda önemli bir madde olarak duruyor. Bunun da Kabahatler Kanunu'ndan Türk Ceza Kanunu'na geçirilmesi, kanun yapılırken de özellikle iki yıl bir ay gibi İnfaz Yasası'na göre ertelenmemesi üzerine, hayvanlara yapılacak olan kötü muamelelerde, çeşitli tecavüz vesaire gibi suçlarda en az iki yıl bir ay gibi bir cezalandırmanın da öngörülmesini biz önereceğiz açıkçası. Bu yok ama önereceğiz, açıkça, ekleyeceğiz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN – Erteleme olmamasını yazdık biz, açıkça bunu da yazacağız, erteleme olmamasını yazdık ama. 87'nci sayfada var şu anda, evet.

Konunun genel mahiyeti bu. Bu konuda farklı bir düşüncesi olan arkadaşımız var mı?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım, burada az önce de, toplantı başlamadan önce ifade etmiştim, hayvan kaçakçılığı suçunun da Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak düzenlenmesi yönünde de bir öneride bulunmamızın uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Tamam, bu da kayıtlara geçsin.

Buyurun Pelin Hanım.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Savcılıkların resen harekete geçmesi gibi bir talebimiz vardı bizim bir de, bu hayvan hakları ihlalleriyle ilgili, onu da dercedebilirsiniz tavsiye kararına.

BAŞKAN – Onu yazalım, tamam.

Evet, Hâkim Bey, sizin bu konuda düşünceleriniz olabilir.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Öncelikle çalışmalarınız için herkese teşekkür ederim.

Kanunda, zaten beşinci başlık altında değindiğimiz, suç öngörülen konularda, suç olması düşünüldüğü hâlinin resen soruşturulması savcılıklar tarafından yapılacak.

BAŞKAN – Bunu ayrıca yazmamıza gerek yok mu?

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Ayrıca yazmamıza gerek yok. Burada hayvan hak sūjesi olarak tam oturmadıgı için... Hak sūjesi olduğunda kişinin şikâyet hakkını kendisi kullanması gerekiyor. Bu noktada takibi savcılık zaten kendisi resen yerine getirecektir.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederiz.

Timur Bey, buyurun.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, yine, aynı konunun devamında sahipli sahipsiz ayrımının kaldırılacağı yazılmış rapora. Gayet güzel bu. Bu konuda memnuniyetimi belirtmek isterim. Hayvanlara yönelik fiillerin TCK’ye alınmasında cezanın iki yıl bir ay olması konusu son derece önemli ama suç işleyen kamu görevlisiyse cezanın 2 misli oranında artırılması talebimiz hem manifestomuzda var hem daha evvelki komisyon toplantımızda da önermiştik. Bir düşünülmesini talep ediyorum çünkü belediye personelleri inanılmaz katliam yapıyorlar.

BAŞKAN – Şöyle: Biz ona “2 kat” demeyelim de “Suçu işleyenler kamu görevlisi olduğu takdirde ceza artırılarak uygulanır.” diyelim. Biz şu anda kanunu yazmıyoruz çünkü bunlar kanun yazılırken dile getirilmesi gereken hususlar, biz genel mantaliteyi ortaya koyuyoruz.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Ben yazım tarzını bilmiyorum, onu Bakanlığımız bilir ama onu göz ardı etmeyelim diye, kamu görevlisi meselesini göz ardı etmeyelim diye özellikle belirtmek istedim.

BAŞKAN – Var mı bu hususta başka söz almak isteyen arkadaşlarımız?

Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Başkanım, aynı zamanda Pelin Hanım’ın da görüşü, bazen kasıtlı olarak hayvanları araçla öldürenler var. Bunlar elbette bu tasarıyla ceza alacaklar. Ehliyetlerine herhangi bir yaptırım, geçici bir dönemle...

BAŞKAN – Kasıtlı olarak mı öldürenlere...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Maalesef, yaşıyor efendim.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Başkanım, yanlışlıkla çarpıp veterinerine götürme sorumluluğunu yerine getirmeyen kişilere de...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Kamera görüntüsüyle... Maalesef yaşıyor Sayın Başkanım. Bu noktada bunların ehliyetlerine de bir yaptırım getirilebilecek mi, trafikten men için?

BAŞKAN – Olabilir.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Yani kamerayla tespit ediliyor zaten, Pelin Hanım sağ olsun.

BAŞKAN – Yani kasıtlı olarak bunu yapanlar ya da vurduğu hâlde durmayıp yardımcı olmayanlarla ilgili tespit yapıldığı takdirde ehliyetlerine el konulması... Veya şoförlere verilen puanlar var, ceza siciline işlenmesi olabilir gibi, bunu da önerebiliriz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Teşekkür ederiz Başkanım.

BAŞKAN – Devam ediyoruz.

7’nci madde “Hayvanların kimliklendirilmesi, hayvan sahiplenme ve bakım kriterlerinin belirlenmesi.” Arkadaşlar, bu konuda bir düşüncesi olan var mı?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ben bununla ilgili terminolojik olarak bir ek yapacağım.

BAŞKAN – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hayvanını terk etmek, hayvanını terk etme suçunu Ceza Kanunu kapsamına alacağımızı 6’ncı maddede söyledik. Bu bağlamda geldiğimizde ciddi yaptırımlar olarak geçirmişiz raporda. Terminolojik olarak burada da TCK kapsamına alınacağını altını çizerek...

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Süre cezası var.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ama burada hayvanını terketmeyi... Ha, idari parasını mı artıralım mı diyorsunuz?

BAŞKAN – 10 bin lira gibi bir para cezası verelim diyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Çok güzel, mantıklı.

BAŞKAN – Şimdi, çiplendirme sistemini getiriyoruz, mutlaka, hayvan sahiplenilirken. Eğer bir hayvan terkedilirse bu terk eden kişiye de en az 10 bin lira olmak üzere bir para cezası öngörüyoruz burada.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Başkanım, söze giriyorum ama siz TCK anlamında mı bunları...

BAŞKAN – Değil. Hayvan terk edilmesi idari para cezası.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Yok, şöyle: Ceza yaptırımlarını, kanun sistematğinde tanımdır, sorumlu bakanlıktır, her şeyi kendi kanunda atfettiği için düzenlemelerin de bu kanunda, suç ve ceza maddelerinin de TCK yerine burada olması daha isabetli olur o noktada.

BAŞKAN – Şöyle: 5199’la ilgili değişiklikler yapılırken bu hususlar orada dile getirilecek yani biz burada buna dikkat çekiyoruz, bu yapılması gerekir diyoruz, şu anda yaptığımız bu.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Yeri noktasında, onu belirtmek istedim.

BAŞKAN – Yeri noktasında biz şurada yazılsın, burada yazılsın demedik, bu yapılmalı diyoruz.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yeni yasa yapılırken, değişiklik yapılırken bu dikkate alınmalı, bunu öneriyoruz.

Devam edelim, var mı?

Buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Bu idari para cezalarının tahsiliyle ilgili sıkıntılar yaşanıyor çünkü bugüne kadar kesilen yani kanunun yürürlüğe girdiği tarihten beri, 2004 senesinden beri kesilen idari para cezalarının ne kadarının tahsil edildiğini ne Tarım ve Orman Bakanlığı biliyor ne de Maliye Bakanlığı biliyor. Şimdi, idari yaptırımını eğer biz takip etmezsek sadece cezayı uygulamakla kaldığımız zaman bir anlam ifade etmiyor çünkü hiçbir caydırıcılığı yok. Yani eğer biz 10 bin lira idari yaptırım koyarsak bunun bakanlık tarafından kesinlikle...

BAŞKAN – Amme Alacakların Tahsili Usulü Hakkında Kanun var. Bu kanuna göre tüm idari yaptırımlarla ilgili uygulanan bu tür cezalarda mutlaka idarelerin takip yapıp icrai işlemde bunu tahsil etmesi gerekli. Bu anlamda, ayrıca bunu belirtmemize zaten gerek yok, zaten yapılması gereken bir şey.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Ama yapılmıyor.

BAŞKAN – Bunu bilmiyoruz ama siz bunun yapılmadığını nereden biliyorsunuz?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Şöyle: Biz bunu sorduk, hem Maliye Bakanlığına hem Tarım ve Orman Bakanlığına bilgi edinme yoluyla başvurduk. “Biz bilmiyoruz ne kadarının tahsil edildiğini.” diyorlar.

BAŞKAN – Yazılı olarak mı siz sordunuz bunu?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Evet, yazılı olarak.

BAŞKAN – Size cevaben “Bilmiyoruz.” mu dediler?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Şöyle dediler aslında: “Maliye Bakanlığının şeyindedir bu konuyla ilgili bilgiler. “

BAŞKAN – Maliye Bakanlığına sordunuz mu?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Maliye Bakanlığına sorduk, Maliye Bakanlığı da dedi ki: “Tarım ve Orman Bakanlığının şeyindedir.” klasik bir yaklaşımla karşılaştık.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “İleride cezalar Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun’a göre tahsil edilir.” diye bir şey konulur.

BAŞKAN – Bu zaten öyledir, bu yazmaya gerek yok, zaten öyle olan bir şeyi yazmaya da gerek yok ama yazılır. Tamam, bunu da yazalım ama bunu yazmaya çok gerek yok, kanun mantığı açısından yazmaya gerek yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tahsil edilmiyorsa görevi ihmaldir o zaman, başka bir hukuki prosedür işlemesi gerekir.

BAŞKAN – Tahsil etmeyenler hakkında...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – İşte, tahsil edilip edilmediğini bile bilemiyoruz, hani onun mekanizmasını nasıl kuracağız?

BAŞKAN – Onu da belirtelim: “Bu konuda işlenen suçlara karşı kesilen cezalarla ilgili takibatının yapılması, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun’a göre, 6183’e göre de tahsilinin yapılması...” deriz.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Bir mevzu daha var: Yaptırımın yani mevzuatta yasak olarak belirtilen fiiller –atıyorum- mesela hayvanı terk etme ya da hayvana işkence etme, 14’ün a bendine göre, buna göre de bir kategorize edilmiyor şeyler. Sorduğunuz zaman, mesela, “Bu sene hayvana işkenceden kaç şahsa idari yaptırım uygulanmıştır?” Bunun da verisini alamıyoruz, bu da önemli.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Verileri var bunların.

BAŞKAN – Varmış işte. Bakın, Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilimiz burada.

Siz buyurun, açıklayın.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Bizde şimdi yetki devri olduğu için, il şube müdürlüklerine, valiliklere; il şube müdürlükleri denetime gidip yani bütün illerdeki, 81 ildeki arkadaşlar yetkilendirilmiş vaziyette, ildeki arkadaşlar denetime gidip cezaları kesiyorlar. Yani, takibat işleri de zaten ilde. Bize sadece üç ayda bir, “14/a’dan bu kesilmiştir.” biz üç ayda bir bu verileri topluyoruz.

BAŞKAN – Peki, “Özellikle, tahsil edilip edilmediği konusuna erişemiyoruz bilgilerin.” diyor, tamam ceza kesildi...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Onların her biri il bazında olduğu için...

BAŞKAN – Ama merkezi idarede de bunun bilinmesi gerekmiyor mu? “Bilinmesi lazım, orada bir sorun var.” diyor Burak Bey; var mı, yok mu?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Var.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yani tahsil ediliyor zaten ama o verilerin o zaman bundan sonra ne kadarını tahsil ettiğine dair...

BAŞKAN – Ediliyor da ne kadar? Mesela 2018’de ne kadar tahsilat yaptınız; var mı elimizde, bu bilgi var mı?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yok, uygulanan para cezası var.

BAŞKAN – İşte şöyle: Onu söylüyor Burak Bey tam da “Uygulanan, kesilen var ama bu takip ediliyor mu, alınmıyor mu alınmıyor mu, buna ulaşamıyoruz, bu bilgiye.” diyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – İllerde mutlaka vardır. O zaman genel merkezde de bunu tutmamız gerekir.

BAŞKAN – Ama bunun sizde de mutlaka istenmesi, merkezî yani sorduğumuz zaman şimdi ben tek tek Hakkâri’yi, Edirne’yi arayamam vatandaş olarak, 81 ili takip edemem. Bu konuda bilgi sahibi olmak isteyen vatandaşlar bu bilgiye nereden ulaşacaklar?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Ama diğer hususta elimizde mesela son üç-dört yıldır bayağı şey bir şekilde tutuyoruz, kaç kişiye uygulanmıştır...

BAŞKAN – Bence şöyle: Burak Bey’in söylediği husus doğru. Yani ortada bir boşluk var anladığım kadarıyla, varsa şayet yani Hazine ve Maliye Bakanlığında belki vardır, bilmiyorum, şimdi Hazine ve Maliye Bakanlığından yetkili olmadığı için de bir şey söylemek istemiyorum ama bu konuyla ilgili, varsa bu konuda bir boşluk, sorun, bunun giderilmesi lazım, bunu da takip etmemiz gerekiyor. Yani hem Tarım ve Orman Bakanlığının hem de Hazine ve Maliye Bakanlığının bu bilgilere sahip olması lazım; il il değil, bakanlık olarak sahip olmamız lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yani o hangi maddeye kaç lira ceza kesildiğine dair ayrıntı bizde var yani, o konuda bir tereddüt yok.

BAŞKAN – Bakın, onu söylemiyor zaten, ceza kesilmiştir, tahsilat...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Sonrasında “Hangi maddeye ne kesildiğine dair de bilgi edinemiyoruz.” hususunda ben cevap vermek istedim.

BAŞKAN – Anladım, tamam.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – 14’üncü maddenin (A)’sından kaç kişiye ne kesildi, üç-dört yıldır bayağı güzel bir şekilde tutuluyor.

BAŞKAN – O bölüm varsa eksik kalan tarafı da tamamlayalım, benim de söylediğim o.

Evet, tamamlayalım arkadaşlar, saat 13.00’te yerimiz ayrıldı çünkü.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan, şöyle yapabiliriz: Bir trafik para cezası kesildiği zaman e-devlet üzerinden girdiğimizde bizim sayfamızda görünmüyor mu? Yani neticede uygulanan cezaların da ödenmemesi durumunda orada görünmesi hâlinde tahsilatta çok rahatlıkla bir kolaylık sağlanır ve tahsil edilir yani böyle bir sistem düzenlemesi yapılabilir.

BAŞKAN – 14.00’te devam edeceğiz, hep beraber yemeğe gidelim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Bu maddeye devam edeceğiz değil mi?

BAŞKAN – Bu maddeyi bitirmiş olalım artık ama...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – O zaman çok önemli iki şey söyleyeceğim.

Birincisi: Apartman yönetim kuruluna sınırlamanın getirilmemesi çok güzel, tebrik ederim, çok iyi bir şey olacak o, binlerce davayı durduracak. Fakat burada yine “istifçilik” geçmiş. İstifçilik, kişilerin “pet shop”lardan topladığı cins hayvanlar değil, öldüren, zehirleyen, yok eden belediyelerin elinden kurtarılmış hayvanlardır, yüzde 99,9’u budur.

Ayrıca yine burada “hayvanlar üzerinden para toplayan insanlar” geçmiş. Bu, belediyelerin utancıdır, ayıbıdır. 10 tane, 20 tane veteriner hekimi olan trilyonluk belediyeler eğer 1 hayvanı tedavi edemiyorlarsa, o hayvanı gönüllüler oradan kurtarıp tedavi ettirmek zorunda kalıyorlarsa bundan bütün belediyeler utanmalıdır, bu bir rezalettir. İnsanları suçlamadan önce dönsünler kendi rezil uygulamalarına baksınlar. Bunlar çok acı, bunlar çok acı.

BAŞKAN – Evet, kayıtlara geçti.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK
ÖZGÜNER – Başkanım bitirmeyelim bence bunu, önemli bir şey çünkü.

BAŞKAN – Aynı yerden devam edelim.

Oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.03

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.07****BAŞKAN : Mustafa YEL (Tekirdağ)****BAŞKAN VEKİLİ : Nevzat CEYLAN (Ankara)****SÖZCÜ : Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)****KÂTİP : Zeynep YILDIZ (Ankara)**

BAŞKAN – 7’nci maddeyle ilgili fikrini beyan etmek isteyen arkadaşımız vardı herhâlde.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Evet, evet.

BAŞKAN – Buyurun isterseniz.

Şimdi, 7’nci maddeyle ilgili sizler söz almak istiyor musunuz Nesrin Hanım yoksa...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Timur Bey’di.

BAŞKAN – Timur Bey miydi?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Evet.

BAŞKAN – Timur Bey gelene kadar devam edelim o zaman, varsa sonra söyleriz.

8’inci maddeyle devam edelim o zaman Timur Bey gelince...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ben söyledim zaten istifçilikle ilgili...

BAŞKAN – Tamam, Timur Beyler geldi.

Bu 7’nci madde hakkında fikir beyan etmek istiyordunuz herhâlde sizi dinleyelim tekrardan.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, burada çok gereksiz bir paragraf var. Belediyelere sahipli hayvanları götürüp kısırlaştırıyorlarmış bu da belediyelere ek yük getiriyormuş. Böyle bir uygulamayı ben hayatımda görmedim. Belki vatandaşın durumu iyi değilse götürmüştür bir belediye kısırlaştır demıştır. Sokak hayvanlarını kısırlaştırmıyorlar ki.

BAŞKAN – Yani rapora girmeyecek kadar az sayıda diyorsunuz, bunun çıkartılmasını istiyorsunuz.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Evet, çıkartırsak çok iyi olur.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Sayın Başkanım, sokak hayvanlarını bile parayı bulup buluşturup barınaklara götürmüyorlar kendi hayvanını hiç götürmez, o bakımdan.

BAŞKAN – Tamam olur.

8’inci maddeyle devam edelim o zaman.

Var mı bir şey Burak Bey?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER - Cezalarla ilgili şeye, 6’ncı maddeye devam edeceğiz demiştik ama...

BAŞKAN – Ne gibi?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER - Cezai yaptırımlarla ilgili, suç kapsamına alınması, 6’da yer alan... Buna küçük bir ekleme yapacaktım.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER - Şimdi, ben, sadece cezalandırmayla Türkiye’deki hayvanlara yönelik işlenen suçların engellenebileceğini düşünmüyorum. Bununla ilgili bir devlet politikasının oluşturulması gerekiyor çünkü bir kere, bu insanların yani hayvana karşı suç işleyen, kötü muamelede bulunan insanların ne tür saiklerle hayvanlara karşı suç işlediklerini açıkçası bilmiyoruz. Türkiye’de bu anlamda doğru düzgün oluşmuş bir literatür yok, akademik anlamda özellikle. Zaten Komisyon çalışmalarında da sanıyorum sadece 1 akademisyen dinlendi psikoloji biliminden.

BAŞKAN – Yok, çok sayıda akademisyen... Ha, psikolojik bakımdan, anladım.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER - Psikoloji açısından. Ama aslında bence sorunun biraz birçok yönden, farklı disiplinler yönünden ele alınıp analiz edilmesi gerekiyor. Rehabilitif bir sürecin kesinlikle faileri zorunlu hâle getirilmesi gerekiyor. Yani hapse girdi diyelim, bu sefer hayvanlara karşı daha bilenip dışarıya çıkıp işte, “Ben hayvana zarar verdim, bununla ilgili hapse girdim.” diye daha fazla suç işleyebilir hayvanlara karşı. Zorunlu bir rehabilitasyon sürecinin çok anlamlı olacağını düşünüyorum ben. Cezalandırmayla bunu tek yönlü çözebileceğimizi düşünmüyorum yani o anlamda belki Adalet Bakanlığı...

BAŞKAN – Yani “Suç ortaya çıkmadan önce... Önleyici hükümlerin daha çok tartışılması, bu konu hakkında devletin politika geliştirmesi gerekir.” mi diyorsunuz siz?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER - Şöyle: Cezalandırma gerekli, bunun kesinlikle mevzuatta yer alması gerekiyor ama bununla birlikte rehabilitif bir süreç yani failin rehabilitasyonuna yönelik... Çünkü Türkiye’de birçok vatandaş artık “Biz bu insanlarla aynı toplumu paylaşmak istemiyoruz.” diyor. Yani o toplumsal beklentiyi, talebi de görmezden gelmemek lazım.

BAŞKAN – Tamam, onu da değerlendireceğiz.

Teşekkür ederiz.

Şimdi, 8’inci maddede hayvanların refahı ve korunması için iş birliği yapılması, bu amaçla yerel yönetimlere mali desteğin artırılması hususu var. Özellikle Belediyeler Birliğinden gelen arkadaşlarımızın bu konuda var mıdır bir düşüncesi, buna eklemek istedikleriniz veya çıkartılmasını istedikleriniz, neyse...

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Daha önce zaten bu talebimiz olmuştu çünkü eğer bir görev vereceksek bütçeyi de vermek gerekiyor Anayasa’nın 127’nci maddesi gereği. Dolayısıyla ilave bütçeye ihtiyaç var ki en azından bu alanda gelecek itirazlara karşı “Size bir bütçe de ayrıldı”. diyebilelim. O yüzden, bizim söyleyecek başka bir şeyimiz yok.

BAŞKAN – Benim düşüncem şuydu: Bu Büyükşehir Belediyesi Yasası’yla birlikte pek çok alanda, mesela gençlik ve spor hizmetleri alanında ve okullara ayrılması gereken ödenekler arasında bir önceki gerçekleşen bütçenin söz gelimi binde 7’si okullara ayrılmak zorunda, gençlik ve spor yatırımlarına gibi.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Yok, değil Başkanım, o, 14’üncü maddede amatör spor kulüplerine yapılacak yardım için ama okullar değil; bu, sadece...

BAŞKAN – Pardon, doğru, gençlik ve spor hizmetleriyle ilgili.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Evet, gençlik ve spor, amatör spor.

BAŞKAN – Aynı yardım yapılabilirdi, şu anda nakdî de yapılabilir artık.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Evet ve bütçenin büyükşehirlerde binde 12’si, diğerlerinde binde 7’si oranında ödenek ayrılması gerek, bunu aşamaz.

BAŞKAN – İşte, bununla ilgili olarak ben de diyorum ki: Bu tarz, hayvanlara yönelik hizmetler konusunda, hayvan hakları ihlallerinin ortadan kalkması konusunda belediyelerimizin bütçesinden zorunlu bir pay ayrılması konusunu getirelim diye bir önerim var. Bu nasıl olur sizce?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Şu anda –biliyorsunuz- 14’üncü maddede asli görevleri arasında bu yok. Eğer 14’üncü maddeye, asli görevler içerisine hayvanlarla ilgili bu hizmetler de konulursa zaten ister istemez bütçede buna bir pay ayrılmak zorunda.

BAŞKAN – Ama bazısı buna binde 1 ayıracak, bazısı daha az, bazısı daha fazla gibi.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Şöyle: Binde 7 ayrılıp bunun...

BAŞKAN – Hayır, binde 7 olması şart değil yani ben bir pay ayrılmasının zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum diyorum.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Bu şöyle: Şimdi, o amatör spor kulüplerine yardım da şu öngörülerek yapıldı: Çok fazla harcama yapıp da bütçe sarsılmasın. Aslında oradaki ödenek konulması ve kısıtı belediyeleri sınırlandırmak için getirilmişti, amaç oydu çünkü binde 12’yi de aşan ya da binde 7’yi aşan çok fazla harcama yapılabilir, çok fazla talep oluyor, işte amatör spor kulüpleri vesair, özellikle futbol kulüpleri biliyorsunuz; bu, onun için getirilmiş, başka herhangi bir hizmet için bu şekilde bir bütçe şeyi getirilmemiş.

BAŞKAN – “Üst sınır konulmuş,” diyorsunuz yani.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Üst sınır konulmuş, “binde 7” dersiniz ama tutar “Binde sıfır virgül şu kadar kullandım.” da diyebilir. “Verebilir.” diyor zaten, ihtiyaridir oradaki. Dolayısıyla bunu koymazsak daha uygun olur.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Başkanım, ben söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Hayriye Hanım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Şimdi, şöyle bir şey var: Bakanlık olarak tabii ki bizim kanunumuzda “Mali destek sağlanır.” diye bir ifade var ama adı üstünde “destek” yani esas işin yükümlülüğü belediyelerde olduğu için... Biz mesela her sene bu kısırlaştırma ve bakımevi için verdiğimiz ödenekleri eski ifadesiyle Kalkınma Bakanlığına proje sunup oradan bütçe temin ediyoruz yani bize para aktarılıyor. Her sene Kalkınma Bakanlığından -daha önce de söylemiştim ben- şu söyleniyor size: “Aslında bütün yükümlülük, sorumluluk belediyelerde olmasına rağmen neden belediyelerden bize hiçbir şekilde bu konuda bir proje, teklif gelmiyor?” Yani bence belediyelerden de bütçe konusunda, bu projeler konusunda böyle bir destek istenebilir bizim dışımızda.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Aslında bilgisi de yoktur, inanın birçok belediyenin bu şekilde projeye, belli bir bütçe alacağıyla ilgili bilgisi de yoktur, proje hazırlama kapasitesi de yoktur ama biz artık belediyelere...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yani çok kapsamlı projeler değil aslında yani aslında en büyük sorun Belediye Kanunu’nda sokak hayvanlarıyla alakalı bu yükümlülüğün, görevin olmaması yani.

BAŞKAN – Sizin bu talebiniz güzel, 14’üncü maddede asli görevleri arasında sayılması lazım. Hayvan hakları konusundaki ihlallerin ortadan kalkması için gerekli olan çalışmaların yapılması... Bu, sayılabilir de, neler olacağı sayılabilir de ama genel bir ifade de konulabilir. Ona bir bakalım; o, doğru.

8’inci maddeye geçtik, yeni gelen arkadaşlarımız için tekrarlayayım, hayvanların refahı ve korunması için iş birliği yapılması, bu amaçla yerel yönetimlere mali desteğin artırılması hususu. Var mı bu konu hakkında söz isteyen?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Timur Bey.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Demin söylemiştim ama ek olarak yine söyleyeyim: Burada “Kurulmuş ve kurulacak geçici bakımevlerine yardımlarda işte, ameliyathane, hasta, yavru ve bakım bölümü, dezenfeksiyonda kullanılacak her türlü alet, ekipman falan vesaire nakdî yardım yapılır.” diyor. Bunları, demin de söylediğim gibi, eğer küçük kısırlaştırma ve tedavi merkezleri kurulursa ve veteriner hekim alırsa belediye yani bütçeden ayrılacak payla kuracak tabii o küçük kısırlaştırma merkezini, diyelim 250-300 bin liraya kurdu, veterinerini de aldı, nakdî yardım yerine işte bu ilaçtır, veterinerlik ünitesidir, bunların masraflarının devlet tarafından karşılanmasını düşünelim derim yani belediyeler bunları almakta zorlanıyor ya, devlet ekstradan para vereceğine bunların veterinerlik malzemelerini ve ilaçlarını belki bir kereye mahsus olmak üzere ücretsiz olarak da verebilir. Yani küçük kısırlaştırma merkezini kurdu, veteriner hekimi de var, veteriner hekimi yapar listesini, talep eder Sağlık Bakanlığından, işte hangi bakanlıktan...

BAŞKAN – Ekipman desteği diyorsunuz yani öyle mi?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Ekipman ve ilaç desteği.

BAŞKAN – Olabilir.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Ama kadrolu veteriner hekimi olan ve küçük de olsa ruhsatlı bir kısırlaştırma ve tedavi merkezi olan belediyenin talebi karşılansın.

BAŞKAN – Anladım, tamam.

Evet, bu maddeyi geçiyoruz o zaman, tartışılacak çok husus yok.

Hayvan refahı fonu kurulması maddesi, 9’uncu maddemiz var.

Bu konu hakkında var mı söz isteyen arkadaşımız?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben bu konuda bir öneri getireceğim.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Kanunun ismini hayvan hakları kanunu olarak değiştirdiğimize göre “hayvan refahı” değil de “hayvan hakları fonu” gibi...

BAŞKAN – Hayvan hakları fonu mu?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, öyle değerlendirmek daha doğru.

BAŞKAN – Hayvan haklarının geliştirilmesi veya hayvan hakları fonu mu?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii, evet, öyle. “Refahı” dediğimiz zaman başka şey olur.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Hayvan refahı zaten dünya çapında hayvan hakları savunucuları arasında genel olarak çok kabul görmeyen ve tepki uyandıran bir şey; konfor anlaşılıyor, konforla sokak hayvanının ne işi olacak zaten?

BAŞKAN – Şimdi, peki bu fonun kaynağı hususunda tabii bizim önerilerimiz var, buna ilave edecekleriniz var mı? Mesela bu fonun gelirlerinin belediyelerin aldığı emlak, çevre temizlik vergileri gibi vergilere eklenecek kalemlerden yani “eklenecek” demeyelim, burada yanlış bir şey söylemeyelim, vergi koymak adına bir şey söylemiyoruz, bunu değiştirelim tabii. “Alınan emlak ve çevre temizlik vergilerinden bir kısmının hayvan hakları fonuna aktarılması” diyelim daha doğrusu. Bunu bu şekilde değiştirelim, yeni bir vergi getiriyormuş gibi bir intiba da yaratmayalım.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başkanım, ben bu konuda şunu söyleyeyim: Şimdi, zaten çevre ve temizlik vergileri mevcut maliyetleri karşılamaktan uzak, hatta biliyorsunuz, katı atıklarla ilgili ayrıca bir ücret alınıyor, şu anda bir çalışma yürütülüyor, mesela belediye gelirlerinin aktarılmasıyla ilgili, emlak vergisinde zaten rayiç bedel tespit edilemediği için o da düşük yani bunlara ek bir şey konulması ne kadar kabul görür bilmiyorum, ciddi bir...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) - Ama o sizin meseleniz değil ya.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Yok, şöyle: O alanda da çalıştığımız için şu anda başka bir çalışma da yürütülüyor ve belediye gelirleri düştüğü için ekstra bir şey, ne kadar kabul...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ya, olumlu bir şey söyleyin ya. Sabahtan beri hiç olumlu bir şey söylemediniz ya.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN - Ama bakın, olumlu bir şey söylemedik olur mu? Şöyle: Merkezî idare gelirleri arasından bu kesinti daha doğru olmaz mı? Hani belediyelere ek bütçe veriyorduk görev sorumluluklarıyla orantılı? Gelir kaynağı diyoruz.

BAŞKAN – Ayrıca onu söyleriz de yani bu konuda, bundan kesilmesinin ne gibi bir endişeniz var sizin? “Zaten yetersiz mi?” diyorsunuz şu anda.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN - Zaten yetersiz. Ekstra bir iş için kesilmek yerine artı bir gelir yani onun için ayrı bir bütçe istiyoruz biz. Bununla tezat oluşturur.

BAŞKAN – Yani “Belediyelerin kendilerine zaten var olan, az gelen geliri daha da azaltıyorsunuz.” diyorsunuz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN - Daha da azaltmış oluruz. Dolayısıyla ona belediyeler de olumlu bakmaz.

BAŞKAN – Hasan Hocam, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani bu fon oluşturulacak da bunu kim yönetecek?

BAŞKAN – Ya, şöyle: Tabii, detay kısmı kanunla ortaya çıkarılacak. Biz bir öneride bulunuyoruz, bu tartışılır görüşülür daha. Biz şunu görüyoruz eksiklik olarak: Belediyeler veya özel idareler “Bizim ödenegimiz yetersiz.” diyor. Bu sadece belediyeleri de kapsayan bir şey değil aslında. “Ödenegimiz olsa görün bizi neler yapacağız.” diyenler de var. “Görelim bakalım, biz de ödeneklerini artıralım, buyurun dükkân sizin.” diyelim. Ha, bunun yönetimi konusunda tabii ki belediyelerin içerisinde belediye meclis üyelerinden ve bürokratlardan oluşacak bir yapı oluşabilir. O şu anda bizim Komisyonumuzun da işi değil. Biz sadece işin prensibi gereği madem “ödenek artışı” diyorsunuz “Alın size ödenek kalemi.” diyoruz. Bu bir tartışma konusudur tabii. Yani şimdi...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi öyle bir fon kurulduğu zaman onu oradan başka yere de aktarır kullanabilir yani.

BAŞKAN – Yok olmayacak, öyle bir şey olmayacak.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Tahsisli fon oluşturulsun.

BAŞKAN – Tahsisli bu. Başka bir yere aktarılabilme... Adı zaten üzerinde...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi “Veteriner hekim alıyoruz.” diye veteriner hekim yerine başkalarını istihdam ediyorsa belediyeler onda da bir şeyler olabilir yani.

BAŞKAN – Ya, şimdi bakın, tabii, sistemin kötüye kullanılacak yanlarını düşünerek biz hareket edemeyiz, iyi yanlarını ortaya koymamız lazım. Uygulamada uygulamacılar kötüye de kullanabilir, o ayrı bir şey, kullanmaması için tedbirler alınması lazım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şöyle bir şey de önerilebilir: Yani bugünkü durumda belediyeler elinden geleni bir yapsınlar, bir kendilerini gösterebilirler bu konuda, devamında fon da olur, başka da olur. Yani şu anki imkanlarla bir düzeltmeye gitsinler aslında. Bu da önerilebilir şey.

BAŞKAN – Zaten onu söylememize gerek yok, onu zaten yapmaları gerekiyor ama adamlar yapmıyorlar. Biz o yüzden diyoruz ki... Onların, belediyelerin özellikle eleştiri noktalarından bir tanesi “Bizim ödeneklerimiz yok, yetersiz.” diyorlar. Madem öyle, tamam, siz burada dara düştüyseniz biz de sizin elinizi rahatlatarak önerilerde bulunuyoruz, bizim amacımız bu. Ha buna nereden kaynak yaratabiliriz? Şimdi hanımefendi diyor ki: “Siz zaten belediyelerin az olan gelirlerini iyice azaltmış oluyorsunuz. Biz dışarıdan ekstra kaynak istiyoruz belediyeler olarak. Siz bunu öncelikle önermeniz

ve bulmanız lazım.” Biz de diyoruz ki: İşte, buna ilave olarak bir at yarışı, millî piyango gibi şans oyunlarından da buraya aktarma yapılabilir. Yani şu anda bizim Komisyonumuz bunları düşünmüş olabilir ama kanun yapıcı kanun yapılırken çok daha kapsamlı bir çalışmayla farklı yerlerden de kaynak aktarabiliriz. Yani size ilave olarak söyleyeceğimiz de zaten bizim bu önermemizde, taslağımızda bu var. Amma velakin bir yandan da -en yakın gelen bize konuşurken- emlak vergilerinden, çevre temizlik vergilerinden bir kısmının da buraya ayrılmasının da bir zorunluluk olması gerektiğini düşünüyoruz çünkü o emlak vergilerinden alınan payın veya çevre temizlik vergilerinden alınan payın esas işlerinde kullanılmadığını da biliyoruz, başka işlere aktarılabilirse bu işe de aktarılabilsin, dediğimiz bizim bu.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi bu dernekler var mesela. Derneklerden gelen, bu iş için kullanılan bir sürü para da var. Bunları belediye tek bir fonda toplarsa o da olur yani. Hayvansever dernekler var ya onların da oluşturduğu bir fon var, hep beraber aynı noktada toplanıp hareket edilebilir çünkü onların istediği de bu zaten.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, gelir kaynaklarının merkezî bütçe olması şu anlamda önemli: Biz yine belediye diye konuşuyoruz ama yine başa döndük.

BAŞKAN – Özel idareler de var, yerel yönetimler daha doğrusu, yerel.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii. Yani o yüzden sadece emlak vergileri veya bu değil, bence merkezî bütçenin kalemleri arasından -dediğim gibi- şans oyunlarından ayrılabilir, bunu nitelendirebiliriz ama emlak vergisi ya da çevre temizlik vergisi veya benzer bir...

BAŞKAN – Bu belediyeler için...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama onu bütçelendirmeye ayıramayız.

BAŞKAN – Aynı zamanda özel idareler için de kapsamak üzere genel merkezden bu anlamda bu fona da para ayrılması, ödenek ayrılması talebimiz var zaten.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, kurum gelirleri üzerinden gidecek olursak özel idarenin birtakım gelirlerinden de ayrılması gerekir ama özel idarenin geliri yok.

BAŞKAN – Yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O yüzden kurum gelirleri üzerinden yapamayız.

BAŞKAN – Bu anlamda vergi toplamıyor, belediyeler gibi vergi toplamıyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet. Merkezî bütçe üzerinden bunu planlamak gerekiyor yani bütçe disiplini de bunu gerektirir zaten genel bütçede.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başkanım, şimdi hem belediyelerin hem il özel idarelerinin payı 1,5'tir galiba, düştü büyükşehirler de kapanınca, genel bütçe vergi gelirlerinden pay gidiyor tıpkı belediyeler gibi ama onlarınki daha düşük.

BAŞKAN – Biliyorum.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN - Şimdi emlak vergisinden kültür tabiat varlıkları fonuna da kesinti yapılıyor. Dedim gibi, ÇTV gerçekten maliyetleri karşılamıyor. O yüzden burada bir sıkıntı çıkacaktır. Niye bütçeyi istiyoruz? Siz de biraz önce belirttiniz, belediyelerin itirazları olacak. Bir de belediye kanununda hüküm vardır, der ki: “Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.” Yani kanun diyor ki: “Buna göre belirlenir.”

BAŞKAN – O zaman biz şunu desek bu 14’üncü maddeye eklenti yapacağız zaten: “Asli görevleri hâline getirdikten sonra bu hayvan refahı veya neyse, hayvan hakları fonunun da kurulmasıyla birlikte belediyelerin aynı zamanda asli görevlerinden olacak hayvan haklarının korunması konusunda merkezi bütçeden para artırılması, ayrılması” diyelim. Onun nereden bulunacağı bugünün, bizim şu andaki konumuz değil bence, biz genel prensibi ortaya koyalım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – İşte, onu bütçe yapımcılar planlar.

BAŞKAN – Bence bu şekilde ayrıca o tartışılacak bir konu yani bugünün konusu değil ama biz dikkat çekiyoruz, burada madem belediyelerin ve özel idarelerin böyle bir ihtiyacı varsa biz de bu ihtiyacı görüyoruz diyoruz, şu anda görüyoruz sizin sesinize kulak veriyoruz ve buraya da yazıyoruz. Bizim yaptığımız bu.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Yani fonun kaynaklarını bütçe yapımcılar belirlesin.

BAŞKAN – Biz şuradan bulunsun demeyelim o zaman da, sınırlamayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani temel şey şu anki uygulamada Millî Piyango İdaresi dönem kârı ve hasılatına göre belirli bir oranı ayırıyor. Yani bakanlıklar, ilgili bakanlıklar, diyelim işte Sanayi Destekleme Fonu veya Türkiye Tanıtma Fonu, daha önce olimpiyat oyunlarını destekleme fonu, Çocuk Esirgeme Kurumu bunları dâhil ederek Maliye Bakanlığına bildiriyorlar. O ilgili bakanlık diyor ki: “Bizim bütçemizde şu kadar ihtiyacımız var.” Ona göre de Millî Piyango İdaresi o gelirinin veya kârının belirli bir bölümünü Hazine ve Maliye Bakanlığına aktarıyor, oradan da ilgili ödenek dağılımı yapılıyor. Daha önce bunların oranları belliydi yani dönem kârının yüzde 95’i kadarı Sanayi Destekleme Fonu’ydu, işte yüzde 5’i Tanıtma Fonu’ydu, hasılatın yüzde 10’u olimpiyat oyunları, yüzde 1’i Çocuk Esirgeme Kurumu falandı. Şimdi, Millî Piyango İdaresinin içinde bulunduğu yeni süreçte mesela geçtiğimiz yılın dönem kârı yaklaşık 600 milyon TL civarındaydı, şimdi on yıllık yaptığı işletme özelleştirmesiyle yıllık kârın 3 milyar TL olacağı gibi bir durum söz konusu. Yani çok gerçekçi durmuyor açıkçası öyle bir kâr. Umut ediyorum ki bu iş TÜRK TELEKOM’a dönmez ama eğer böyle bir kâr hedefi varsa burada ciddi bir kaynak var demektir. Bunu çok iyi değerlendirmek gerekir. Aynı zamanda da çeşitli okul yatırımları var Millî Piyango İdaresinin ve şans oyunlarının. Onları bu kârın dışında tutarak zaten kendi bilançosuna yerleştiriyor. Yani aynı o okul yatırımları gibi bu hayvan hakları konusunda yapılacak harcamalarla ilgili ayırabileceği payı da o doğrultuda kârına, hasılatına bağlı olmadan bile belirli bir oran belirleyip oraya yerleştirebilir. Hatta orada şöyle bir hüküm var: “Kendi işletme giderleri ve bu tip -hani okul gibi, kapalı spor salonu gibi- yatırımların oranı gelirinin yüzde 30’unu geçemez.” diye bir hüküm de var. Onun içine rahatlıkla alınabilir, çok ciddi bir kaynak sağlanabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani Millî Piyangodan alınır, TOKİ’den alınır çünkü TOKİ Türkiye’nin en kârlı kuruluşlarından biri hâline geldi yani kaynağı onlar yaratsınlar.

BAŞKAN – Yani dediğim gibi kaynak yaratılması gerektiğine biz vurgu yapıyoruz zaten. Nereden yaratılacağı konusu bugünün konusu değil. Bunu da geçelim.

BAŞKAN – 10’uncu bölüm, zoonotik hastalıklarla ilgili bir başlığımız var. Bu “Hayvanlardan İnsanlara Geçen Hastalıkların Engellenmesi Ve Bunlarla İlgili Tedavi Yöntemlerinin Geliştirilmesi” başlığı. Bu konu hakkında var mı söz almak isteyen?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Başkanım...

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bu konu hakkında konuşuldu mu bilmiyorum. Bir de hemen hemen hiç gündeme gelmedi galiba bazı şeyler. Öğleden önce de gelemedik bir toplantımız vardı, Tarım Komisyonu Başkanı da davet etti bir kanunla ilgili.

BAŞKAN – Evet, su ürünleriyle ilgili...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi farklı bir sıkıntı, problem veya tehlikeyle yüz yüzüz tam bu hastalıklarla da alakalı. Şimdi, şehirlerde, özellikle doğayla bütünleştiği alanlarda bırakılan yiyecekler, sokak hayvanlarını besleme amacıyla bırakılan yiyecekler vahşi hayatı da oraya çekmeye başladı; yani, bu, büyük şehirlerde görülen de bir durum. Mesela İzmir’de benim evin önünde gece saat birde yaklaşık 8 domuz var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi şehir?

BAŞKAN – İzmir.

HASAN KALYONCU (İzmir) – İzmir.

Sebebi şu: Ormanlık alanla yakın olduğu için, o bağlantıyla beraber domuzlar şehre iniyor. Marmaris’te ana caddelerde dolaşıyorlar yani kuduz bulaşması vesaire açısından bu önemli bir şey. Bunun yanında, domuzlarla beraber yarın farklı hayvan türleri de buralara inmeye başlayacak.

BAŞKAN – Tilkiler var mesela Ankara’da çok var.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Evet.

BAŞKAN - Kirpi var gibi.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani, o zararı olmayanlar ayrı. Yani, tilkiler gelir işte...

BAŞKAN – Ama kuduz açısından onlar da taşıyıcı.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tabii. Çakal gelecek. Ondan sonra, bir de, yani, domuzların varlığı da can güvenliği açısından önemli. Doğal hayatı şehirlere çekmememiz gerekiyor çünkü bir domuz oradan besleniyorsa o domuzun yavrusu oradan besleneceğini öğreniyor; bu, nesil boyunca devam ederek gidiyor. Mesela vahşi çakaldır, kurttur bölgeye iniyorsa onların yavruları da gelecek. Yani, ileriki süreçte, önlem alınmazsa bu tür olaylarla çok karşı karşıya kalacağız. Şimdi, İzmir gibi bir büyük şehirde, işte, Marmaris gibi bir turizm şehrinde bunlar görülebiliyorsa bunların önünün bir an önce alınması gerekiyor, özellikle bu doğal hayatla sınırı olan yerlerde bu tür...

BAŞKAN – Öneriniz ne hocam bu konuyla ilgili?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Doğal hayatla sınır oluşturan yerlerde, şehirlerde kesinlikle bu hayvanlara yiyecek bırakılmaması, o bölgelerden daha iç kısma alınması. Yoksa iniyor, aynı yerden besleniyorlar. Köpekler için...

BAŞKAN – Şimdi, STK’lerimizin itirazı olacak galiba; onları da dinleyelim, bu fikre ne diyecekler. Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çöplük alanlarda da, belediyelerin çöplük alanlarında da yabani hayvanların bir toplanma alanına dönüşü...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Var, evet. Zaten güneydoğu ve doğuda, Sarıkamış’ta kurtlar iniyor zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ayılar da var.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ayılar, kurtlar, hepsi.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Şimdi, tabii, yine geldik geldik, “belediye” diyeceğim, sayın avukatımız da diyecek ki: “Hep belediye...” Ama çöplüklere hayvan atan, belediyeler; ormanlara yaban hayvan atan, belediyeler; bu bir.

İkincisi: Hayvanların, yaban hayvanlarının doğal yaşamlarını gasbeden “insan” denen canavar. Bir kere, bir evin veya bir yerleşim alanının ormanın yanında ne işi var? İkincisi, Sayın Vekilim, artık yerleşim alanları, ormanların içine girdi. Ayrıca, daha iyi biliyorsunuz, Kaz Dağları örneği... Orası popüler olduğu için söylüyorum. Maden aramaları, kasıtlı yakmalar ve buna benzer daha pek çok herkesin bildiği şeyle biz o hayvancıkların yaşam alanlarını gasbettik. Yani, bunun çözümü nedir, biliyor musunuz? Bunun çözümü: “İnsan” denen canavarın yani biz canavarların doğal yaşamdan elini eteğini çekmesi; bari bırakması lazım ki o hayvanlar hiç olmazsa orada yaşasınlar. Çerkezköy çok yakında; İstanbul’un belediyelerinin hepsi birden Çerkezköy ormanlarını hayvanla doldurdu; oradaki gönüllüler o aç, sefil, perişan hayvanları doyurmak için hayatlarını adadılar fakat bu arada benim sevgili vatandaşım, önünde takla attığımız vatandaşım yerleşimi getirdi, getirdi, getirdi, getirdi, şu anda, Sayın Başkanım, Çerkezköy ormanlarına girdiler, evler, siteler, vesaireler ve şimdi o benim sevgili vatandaşım “Belediyenin attığı hayvanları orada istemem.” diyor, besleyen gönüllüyü dövmeye kalkışıyor. İki husus: Birincisi, ormanda kedinin, köpeğin ne işi var? Hiçbir kedi, köpek kendi ayağıyla gitmez; ikincisi, vatandaşın ormanda ne işi var Sayın Vekilim? Bir de bu açıdan bakarsanız. Domuzlar Kuşadası’nda da şehre indi; burada yine belediyeler geldi, geldi, “Vay, gönüllüler niye mama bırakıyorlar...” Ölsün mu hayvanlar? Atma, yasakla; yabana kedi, köpek atma. Sayın Vekilim, İstanbul ormanları 10 binlerce, 100 binle tarif edilen hayvanla dolu. Ankara’nın bozkırlarına gelelim; Ankara’nın yabani hayvanla dolu, asıl kuduz tehlikesi orada. Belediyeler alıyor -eksiksiz hepsi bunu yapıyor, parti farkı da yok- götürüyor, yaban hayatına atıyor. Yaban hayvanın gelmesinden daha büyük bir tehlike var Sayın Başkanım: Yabana atılan köpek kuduzu şehre taşıyor çünkü o gariban hayvan bir süre sonra dönüp geliyor; dolayısıyla, bunun önlenmesi için belediyeler kesinlikle atmamalı. İkincisi, vatandaşa diyeceksin ki: “Kardeşim, zaten şehirleri işgal etmişsin. İşgal etmediğin yer kalmadı.” Hayvanları şehir dışına atıyorlar Sayın Vekilim, aradan iki sene geçiyor, oraya birisi bir rezidans koyduruyor, başlıyorlar: “Ay, biz hayvan istemeyiz.” Hayvanın ayağını yiyorsun, paçasını yiyorsun, bağırsağını yiyorsun, midesini yiyorsun, hayvandan gelen her türlü şeyi yiyorsun ama oradaki 3 köpek seni rahatsız ediyor. Yani, yaban hayatına da böyle bakarsanız ben çok memnun olurum, o hayvanlar durduk yere gelmiyor Sayın Vekilim; yiyecek bulamıyor, gıda bulamıyor. İstanbul’da şu köprülerden filan...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Bakın, son bir şey söyleyeceğim: Köprüler -Şebnem Hanım onu çok çok iyi biliyordu, Timur Bey de biliyor- ayaklar, şunlar bunlar yapılırken 100’e yakın gölet yok edildi Sayın Başkanım; yok edilen o 100’e yakın göletten sonra bütün yaban hayvanları şehirde su arıyorlar. Buna hakkımız var mı? Yok. Gölet yok ediyorsan o zaman gölet oluştur yani olay bu. Kusura bakmayın, size itiraz etmek değil ama bu da gerçek.

BAŞKAN – Ama o göletler de şöyle: Maden ocaklarından arta kalan şeyler; onlar da doğal gölet değil yani doğal göl değil.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yok, doğal göletler yok edildi, hayır, hayır, biz biliyoruz, biz bizzat gittik, doğal göletlerdi. Yani, kendiliğinden oluşmuş, ormanların içindeki doğal göletler de yok artık, hayvanlar su içecek yer bulamıyorlar.

BAŞKAN- Anladım. Neyse, tamam.

Hocamızı dinleyelim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yani, bu konuyu Şebnem Hanım, Şebnem Aslan çok araştırdı; hatta onun eşi ODTÜ’de profesör, eşi vasıtasıyla oraya çözüm önerisi veya projeler bile sunmaya çalıştı. Yani, hayvanların yaşam alanını yok ettik.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, zaten biyolojide şehirler “çöl” olarak tarif edilir. Bu şehirleşme var. Bizim dediğimiz, şu anda, farklı bir konu; sadece kuduz değil. Yarın, öbür gün şehirlerde vahşi hayvan saldırılarıyla karşı karşıya kalabiliriz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tabii ki.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Biz bunu söylüyoruz. Ha, sizin anlattığınız şeyler, işte “Ormana bıraktılar...” Evet, kuduzun taşınması açısından önemli; ormana bırakırsanız...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Bu daha büyük tehlike.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Çöplüklerde bu hayvanlar var olduğu sürece bunları avlayan diğer hayvanlar da gelecek, mesela köpekler çöplüklerde bir şeyler ararken kurtlar da kar yağdığında özellikle doğuda, Sarıkamış’ta -bunun belgeseli de var zaten- beslenmek için geliyor. Bizim dediğimiz: Ormanın dibinde şehrin ne işi var? Ya, olur mu öyle bir şey? Şimdi, şehirde ormanın tamamını yok etmemiz mi gerekiyor? Bu da yanlış.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yani, ormanın içi. Gitsin, başka düz yere yapsın; niye orman istiyor?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ya, orman varsa orada ormanın içine yapmıyor ki, ormanlık alan diğer tarafla bağlantılı, yeşili korumuş orada; yeşil, şehrin içine kadar giriyor. Yani, orada ormanı kesmek mi veya ormandan uzak durmak mı... Bunlar şey değil. Bir taraftan, baktığımız zaman insanı kötülerken öbür taraftan hayvanı fazla desteklemek, insanı fazla desteklerken öbür taraftan hayvanı sıkıntıya sokmak; bunlar yanlış şeyler. Sürdürülebilir bir yaklaşım olması gerekiyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Biz onu söylüyoruz zaten Sayın Vekilim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bu kısırlaştırma işini yaparsanız zaten normalde, doğal olarak bu canlıların bu kadar çoğalması mümkün değil, doğal şartlarda bu kadar kedi ve köpeğin ekolojik dengeler açısından ortamda var olması mümkün değil. Bunları çoğaltan da insanlar. Şimdi, bunları çoğaltırken her doğan yavruyu yaşatamaya gayret ediyorsak problemi de bekliyoruz, o zaman kısırlaştıracaksınız.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yani “Öldürelim.” mi diyorsunuz?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama cevabını söyledim, “O zaman kısırlaştıracaksınız.” dedim; siz diyorsunuz ki...

Mesleğiniz ne efendim sizin?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Boşverin mesleğimi.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Mesleğiniz ne?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ben sağlıkçıyım. Yüksek hemşire okulu mezunuyum.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Efendim, ben biyoloğum.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ben çok iyi bir sağlıkçıyım. Hacettepe Sağlık Bilimleri Fakültesinden ayrıca mezunum. Hastane yönetimi konusunda da ayrıca masterım var.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Siz hastane ve sağlıkta... Ben biyoloğum. Ben canlıların hepsine nasıl, ne olduğunu... Canlıları sevmeye açısından da sıkıntı yok.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – O zaman karşı çıkıyorsunuzdur ormanlara insanların girmesine.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben şimdi size diyorum ki: “Kısırlaştıracaksınız.” Siz diyorsunuz ki: “Öldürelim mi?”

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ama “Doğan yavruyu besleme.” diyorsunuz Sayın Vekilim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama ekolojik olarak durumu anlatıyorum size. Doğal hayatta doğan yavruların onda 1’i ancak hayatta kalıyor. Mesela aslan yavrularının hepsi hayatta kalmış olsa ortalıkta yiyecek bir şey kalmaz. Yani, doğal denge böyle işliyor; ben size biyolojik olarak izah ediyorum. Bunu çoğaltan insanoğlu, sokağa bırakan da insanoğlu, bunlara eziyet eden de insanoğlu, onlarla ilgilenmeyen veya ilgilenen de insanoğlu. Aslında canlıların doğal şartlarda size ihtiyacı yok, o hayvanların bize ihtiyacı yok.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Gasbetmek şehirleri, doğru, haklısınız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Onların bize ihtiyacı yok.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Dağı taşı gasbetmek ihtiyacı yok, doğru.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bazıları bunları alıp besliyorlar keyif için. Mesela yazın köpek sevmek istiyor; tatile geliyor Çeşme’ye, giderken köpeği bırakıp gidiyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Sorunun on binde 1’i bile değil Sayın Vekilim o yani kaç tane bırakacak?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Biliyorum, ben bunların hepsini biliyorum, ben size anlatıyorum.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – On binde 1’i bile değil sorunun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama benim dikkat çekmek istediği konu çok farklı bir şey. Bunların hepsini tartıştık biz, bu Komisyonunda bütün herkes de konuştu. Benim dediğim: Doğal yaşamı şehirlere çekiyorsunuz, doğal yaşamı şehirlere çektiğiniz zaman birçok sıkıntı oluşacak.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Nasıl çekiyoruz? Ben, çok özür diliyorum, anlamadım. Tekrar...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Konu biraz suni tartışmaya döndü. Vekilimizin söylediği şey şu: Mesela...

BAŞKAN – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Özür diliyorum Vekilim, müsaadeniz var mı?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tabii.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Evet, yani anlamak istiyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Yeterlilik önergesi vermek istiyorum bu yönde Sayın Başkanım; usule ilişkin bakarsak, on birde başladık toplantıya, saat iki oldu, daha da 17 maddemiz var önümüzde. Ne olur, kusura bakmayın, o sebeple araya girme ihtiyacı duydum.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hayır, ben anlamak istiyorum ama.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Şu şekilde...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yani, hayvanların beslenmesine karşı bir duruş var ve ben bunu anlamak istiyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Hayır, hayvanların beslenmesine karşı değil, yanlış anladıysam düzeltsin Hasan Hoca beni ama Hasan Hoca'nın söylediği şundan ibaret: Özellikle ormana sınır bölgelerde... “Diyelim ki orman var, hemen bitişiğinde de Zekeriya köyü misali bir ilçe var; burada kuracağımız bir besleme odağını orman sınırı yerine daha şehir merkezine çekerek yaban hayatı şehir merkezine çekmemiş oluruz.” diyor, yoksa “Besleme odağı kurmayalım şehirlerde, hayvanlar şehre iniyor.” demiyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Oradaki hayvanları kim bıraktı oraya?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - O konuda zaten bir tartışmamız yok Nesrin Hanımcım.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Oradaki hayvanları kim bıraktı oraya?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Tabii ki insanlar bıraktı.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Bitti.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Hiçbirimiz tartışmıyoruz. Sadece şunun altını çiziyor Sayın Vekilimiz: “Ormana sınır ilçelerde besleme odakları kurulurken yaban hayatı şehre çekmemek adına daha merkezî noktalar belirleyelim, kenarlarda olmasın.” Değil mi Sayın Vekilim?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Yani, zoonotik hastalıklarla karşı karşıya kalmamak adına diyor.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Yani, aynı şeyi konuşuyorsunuz, boşa konuşuluyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ormana o hayvanları atan belediyeler...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Benim mesleğim de arabuluculuk.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Sera Hanım, yani, ormanın kenarına herkes ev yapmak zorunda değil ki. Zekeriya köyü dediğiniz yer doğal yaşam alanıydı.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Sistematiğe gidersek, zoonotik hastalıklar açısından, evet. Sorun yok yani; besleme olacak, “Sınırı kurmayalım.” diyor, o kadar.

BAŞKAN – Tamam, mesele anlaşıldı.

Gülizar Hanım bir şey söylemek istiyor.

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, öncelikle çarpık kentleşme bugünün sorunu değil.

BAŞKAN – Evet, değil.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Çok uzun zamandan beri maalesef çarpık kentleşmeyle mücadele etmek anlamında çok ciddi bir çalışma yürütülmedi. Elbette ki yaban hayatı meselesi arkadaşımızın anlattığı gibi değerlendirilebilir.

Bir: Hayvanların yaşam alanlarına müdahale etmeyelim, kentleşme politikalarımızı düzeltelim. Belki sizin sorunlarınızı o giderecek ama bugün burada bu kanun -ya da kanun demeyelim, iş kanuna gideceği için- Komisyonumuzun çalışmalarında bu bulaşıcı -yani hayvandan kaynaklı- hastalıklara ilişkin bir gündem maddesini tartışıyoruz.

Evet, Kuşadası örneği verdiniz. Kuşadası’nda ciddi anlamda yaban domuzlarının kente gelmesinin temel sebebi olarak oradaki Kaymakamlık ve Belediyenin birlikte yaptığı çalışmada “Oraya yaban domuzlarının gelmesini sağlayacak bir beslenme odağı anlayışının gelişmiş olması.” dendi.

BAŞKAN – Sadece Millî Park’a geliyor ama herhâlde, Kuşadası’nın içine gelmiyor; Davutlar’ın Millî Park’ına geliyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – İçine geliyor artık, içine geliyor.

BAŞKAN – İçine de mi geliyor?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – İçine geliyor Sayın Başkanım. Yani, o konuda Belediye Başkanımız ve Kaymakamlık ortak bir billboard çalışması yaptı. Onun arkasından, birçok hayvan hakları savunucusu ciddi şekilde Kuşadası Belediyesine dönük bir çalışma yürüttü ve alanda Cumhuriyet Halk Partili Belediye ve ben sorumlu olduğum için bana geldi, o yüzden konuya oldukça vâkıfım.

BAŞKAN – Kıyı şeridi olunca diyorsunuz...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, kıyı şeridi olunca.

Şöyle: Kuşadası’ndaki mesele veya yerleşim alanlarındaki mesele... Evet, elbette ki hayvanlar beslenmeli mi? Tabii ki beslenmeli ama şehir merkezinde yaban hayvanlarının besleneceği odaklar yaratmak yerine yaban hayvanlarının eğer besleneceği yaşam alanlarında beslenme konusunda bir sıkıntıları varsa orada odaklar oluşturmanın ve onları orada tutmanın daha doğru olacağı söylüyorum.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sayın Vekilim, kimse domuzlara mama koymuyor. Kuşadası Belediyesi dedi ki “Kediler ve köpekler için konulan mamalara geliyorlar.” durumu anlayalım.

BAŞKAN – Sorun tam da orada. Onların şehre gelmemesi için de çaba harcanmalı, yaban hayatı da desteklenmeli bir yandan.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani kediler ve köpekler için elbette mama konulacak ama yaban domuzlarının da şehir merkezine, çocukların oynadığı parkın kenarına kadar gelmesini engelleyecek tedbirler alalım diye bu maddeyi...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Şehir merkezinde hayvan yaşatılmıyor, Ankara merkezinde hayvan yok, İstanbul’da hayvan yok, Kuşadası’nda hayvan yok, şehir merkezinde hayvanlar yasak, orman kenarı da yasak oldu.

BAŞKAN – Yok, hayvanlardan kastımız, yaban hayvanları.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hayır, hayır; bakın, biz bu konunun içine çok girdik, burada kedilere ve köpeklere verilen mamalardan bahsediliyor Başkanım; bir. İkincisi: Zaten o hayvanları şehre çekecek kadar çok fazla bir mama, yemek bırakılmıyor çünkü hayvanseverlerin yüzde 90’ı fakirlik sınırında yaşar, kıt gelirli olan insanlardır. Yani bunu dinleyen birisi de sanıyor ki herhâlde bütün orman kenarları yemekler, mamalar, açık büfeler... Yok öyle bir şey, yok sayın vekilim. Yani “Kedileri ve köpekleri beslemeyin.” diyorlar.

BAŞKAN – Yani dikkatli davranmamız gerektiği konusuna dikkat çekti Hasan Hocamız, demek istediği buydu sadece.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – “Beslemeyin.” diyorlar, olacak iş değil.

BAŞKAN – Dikkatli davranalım diyoruz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Biz şunu ifade etmek istiyoruz: Şehir merkezindeki beslenme odaklarında elbette ki kediler ve köpekler beslenecek.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Şehir merkezinde hayvan tutmuyorlar, beslenme odağı kurmuyorlar. Bakın, orman yasak, şehir merkezi yasak.

HASAN KALYONCU (İzmir) – İyi de hanımefendi, siz yanlış anladınız, siz yanlış anlıyorsunuz. Kırsal alan değil, Bornova’da lüks binaların olduğu yerde bu dediğim olay her akşam saat birde 8-9 tane domuz şehre giriyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – On sene önce ne vardı o lüks binaların olduğu yerde? Bornova’yı çok iyi bilirim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Dünya yaratılmadan önce de hiçbir şey yoktu ama. Buna girersek böyle bir şey çıkaramayız buradan.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ama bakın, evcil hayvanlara verilen mamanın kesilmesini söylüyorsunuz, bu kabul edilemez.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bakın, benim anlattığım tehlike veya söylediğim söz, köpeklerin, kedilerin veya diğer hayvanların beslenip beslenmemesiyle alakalı değil, ben farklı bir probleme dikkat çekme açısından söyledim, burada hiç gündeme gelmediği için. Doğal yaşamdan şehre çekiliyor, bunun önüne geçilmesi gerekiyor dedim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yani kediye, köpeğe mama vermezsek gelmeyecekler.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Siz benim söylediğimi değil de kendi düşüncenizi... Ben öyle bir şey söylemiyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Nesrin Hanım, ben bu konuda bir şey söyleyebilir miyim. İnsanın kendisinden örnek vermesi bu Komisyon için çok önemli değil ama Denizli’de benim yaşadığım bölgede boş alanlara karpuz, kavun çöpleri atıldığı için geceleri, gündüzleri yaban domuzları bizim bahçelerimize girmeye başladı. Biz ne yapabiliriz diye düşündük, yaban domuzlarının yaşadığı ormanlık alana onlar için, onların besleneceği yemleri ya da kavun, karpuz, benzeri şeyleri o ormanlık alana götürdük ve yaban domuzları artık bizim bahçelerimize gelmez oldu, olay bu. Sayın vekilimizin ifade etmek istediği de bu zaten.

BAŞKAN – Bu konuyu hemen geçelim, çok uzattık.

Oytun Hocam, hemen kısaca çünkü mesele anlaşıldı.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Sözümlü edeceğim konuyu aslında daha önce konuştuk ve rapora girdiğinden adım gibi emindim ama bir şekilde o yoğunluğun içinde atlamışız sanırım. Sayın Vekilim Hasan Kalyoncu, yanlışım varsa düzeltsin ama sanırım, 2018 yılının sonunda kendisinin bir teklifiyle Karayolları Trafik Kanunu’nda bir değişiklik yapıldı ve “ekolojik geçit” kavramı tanımlandı. Şimdi, ben olaya hepsini temsil etmemekle birlikte tersinden de bir bakmak istiyorum. Bizim bir de kendi habitatında şehir tarafından kuşatıldığı için, dar habitatta sıkıştığı için besin bulamayıp da şehre inen hayvanlarımız var. Anladığım kadarıyla bu kanun değişikliği yeni yapılacak kara yolları için yorumlanıyor sadece ama biz bu yaban hayvanlarına kaçış tünelleri, menfezler olabilir, tüneller olabilir, üstten yaşam köprüleri olabilir...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yok, yeni yapılan değil, tamamını... Mesela, İzmir’de Çeşme otobanında birincisi yapıldı, iki tane daha yapılacak.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Bunun analizi yapıp da hayvanlara kaçış ortamı yaratılırsa aslında doğal beslenmelerini sağlayabileceklerdir.

BAŞKAN – Tamam, geçiyoruz bunu o zaman.

11’inci maddeye geçiyoruz.

Kamu personelinin sayısal yetersizliği, hukuki ve fiili güvenlik gereksinimi. Yani hayvan hakları ihlalleriyle mücadele konusunda bu da karşımıza önemli bir sorun hanesi olarak geliyor. Yani belediye çalışanlarıyla, özellikle barınaklardakilerle konuştuğumuz zaman diyorlar ki: “Hukuki olarak biz sıkıntıdayız, suçlandığımız zaman kendimizi savunamıyoruz.” Böyle problemler addediyorlar. Bunun haricinde, yetersizliklerinden bahsediliyor; tabii, gittiğimiz, gördüğümüz yerlerde hem sayısal yetersizlik hem nitelik anlamında, bu konuda eğitim almamış, eğitimi olmayan personelin çalıştırıldığını gördük. O nedenle, barınaklarda mutlaka eğitim sertifikası almış olan, herhangi bir şekilde siyasi, idari, adli konuda sürgün yeri olarak nitelenmeyecek şekilde personelin orada çalıştırılmasının zorunlu olduğu bir vakia, bunu yazmamız lazım. Yani buralarda, hayvanların ruhunu bilen, davranış şekillerini bilen, onlarla empati kurabilen kişilerin çalışmasında fayda var. Bunun da bu madde içerisinde öngörülmesi, tartışılması gerekiyordu.

Bununla ilgili varsa düşüncesi olan arkadaşlarımız...

Buyurun.

SALİHASERAKADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Benim de raporun eleştirdiğim ender maddelerinden biriydi ama eksikliği şu an tamamladınız. Özellikle son paragrafında şöyle ibareler geçiyor: “Fedakârca hizmet veriyor ama gelen giden hayvanseverler fotoğraflarını çekiyor, güvenlikleri kalmıyor.” Evet, bir kısmı için böyle olabilir, hatalı bilgilerle galeyana gelen hayvan hakları savunucuları haksız yere üstlerine yüklenebiliyorlar ama bunun bir de öbür tarafı var; hiçbir hayvan hakkı savunucusu da durduk yere gidip bir belediye personeline saldırmıyor. Burası sürgün yeri olarak görüldüğü için buraya “sürülen” personel –tırnak içinde- bunun hıncını hayvanlardan çıkarmak gibi bir eğilim içine girebiliyor. Bahsettiğiniz eklemeyi yaparsak çerçeveyi daha doğru çizmiş oluruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Evet, bunu yapacağız.

Bizim muradımız bu zaten yani burada nitelikli personel, sayısal olarak yeterli personel, sertifikalı personel, kafası kızdığı zaman belediye başkanının göndereceği personel orada çalışmamalı. O zaman zaten hayvanlara kötü muamele oluyor ve hukuki sorun da oradan çıkıyor.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bu konuyla ilgili bir belediye başkanımız başından geçen bir olay anlattı. Bir tanesi gönüllü olarak barınakta başlamış işe, gönüllü “Maaş istemiyorum.” demiş, en sonunda çalışmalarından dolayı onu işe aldık diyor. Yani hayvanlarla o kadar ilgili ki en sonunda biz de dayanamadık işe aldık diyor. Böyle şeyler de var.

BAŞKAN – Burak Bey, buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, Sera Vekilim de söyledi, gerçeği yansıtmayan ifadeler var. Genel bir şey olsaydı, böyle bir gerçeklik olsaydı... Raporda yazılması tabii benim takdirimde değil ama gerçeği yansıtmadığını söylemek lazım.

BAŞKAN – Tabii, şunu ifade ediyor barınaktaki çalışanlar: “Diyelim ki biz köpeği bir yerden bir yere alacağımız zaman hayvan bağıyor, o anda gelen bir hayvansever de bunu hemen gidiyor şikâyet ediyor, biz kendimizi savunamıyoruz.” Onların ifadeleri bunlar, doğrudur eğerdir, onların ifadelerini de biz buraya aldık, bunu da tartışalım istedik. Çünkü bu konularda o kişilerle biz çalışmak zorundayız, bu işi yürütmek zorundayız, onların hak ve hukukunu da gözetmek zorundayız. Dedikleri doğrudur eğerdir ama sizler bu konuda STK’ler olarak aynı fikirde değilsiniz diye biliyorum ben de.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – O zaman Başkanım, şunu da yazmakta fayda var: Belediyelerin barınaklarında darp edilen hayvan koruma gönüllülerini de rapora eklemekte fayda var. Bugüne kadar birçok kez hayvan koruma gönüllüleri bunu yargı konusu da yaptılar aynı zamanda.

Şuna da katılmıyorum kesinlikle, Türkiye’de hukuk mücadelesi veren bir insan olarak: “Genellikle çalışanların yargılanmasına izin verildiğinden...” diye bir ibare var; hiçbir şekilde gerçeği yansıtmıyor çünkü genelde belediyelerin teftiş kurulları tarafından ya da üst düzey kamu görevlisiyse İçişleri Bakanlığından ya da daha da üst düzeyse Yargıtaydan böyle bir soruşturma izni verilmesi konusunda bir karar bugüne kadar, son on senede iki kere falan çıkmıştır. Yani gerçeği yansıtmıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Haydar Bey.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Başkanım, Türkiye’deki çoğu barınağa girip çıkıyoruz, bazen hatayla hayvanlara kötü muamele edenler için veya hayvan dereden düşmüş, baktık, adamın başka alma şekli yok “Arkadaşlar, durun, bunun başka alma şekli yok.” diyoruz. Ama barınağın içerisinde tel örgüye sıkışmış, artık hayvanın soğumasını bırakın, ölmüş ve derisi tamamen gitmiş. Gidiyoruz “Arkadaşım, bu nedir?” diyoruz “Gözümüzden kaçmış.” diyorlar. Nasıl kaçarsınız gözünüzden? Bu şekilde çekilen bir fotoğraf art niyet midir sizce? Asla. Yani görevini doğru yapanlar hakkında eğer ki yanlış bir fotoğraf çekilip yayınlandysa sosyal medyada önce biz müdahale ediyoruz “Arkadaş, onu başka alma şekli yok, hayvan elini ısırır, adam kendini de korumak zorunda.” diyoruz. Ama onun ötesinde, gerçekten barınaklarda büyük sıkıntı var, bu, sıkıntının artarak devam etmesini sağlar.

BAŞKAN – O hâlde, bu sorunun çözümü için biraz önce bahsettiğimiz sertifikalı personel çalıştığı takdirde zaten bu sorunlar giderilecektir. Ayrıca, onların hak ve hukuklarıyla ilgili burada bir şey yazmamıza gerek kalmayacaktır diye düşünüyorum. Onu çıkarabiliriz o zaman.

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başkanım, aslında belki norm kadro yönetmeliğinde barınaklarda çalışanlara –biraz da sesli düşünüyorum- şunu yapabilir miyiz: Kadın koruma evlerinde çalışanlar için o norm kadro yönetmeliğinde öngörülen kadrodan başka, örneğin, işte, sosyal çalışmacı, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk gelişimcisi, şunlar şunlar istihdam edilir der. Acaba burada bir veteriner, biyolog ya da şu şu -o alanla ilgili terminolojiyi çok bilmiyorum, kusura bakmayın- kimse uzman, iki kişi ya da üç kişi neyse bunlar istihdam edilir ya da şu alanda sertifika sahibi olanlar istihdam edilir diye... Bu, yönetmelikte dahi, o norm kadroda düzenlenebilir.

BAŞKAN – Tabii, orada bir yönetici kadrosunda, idareci kadrosunda olması gerekenler var, sağlıklı ilgili hijyenik şartları yerine getirmesi gerekenler; bir de beden işçisi olarak çalışması gerekenler, hayvanları beslemesi gerekenler, benim kastım daha çok onlarla ilgili...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Kanuni düzenleme olduktan sonra o, yönetmelikte düzenlenebilir Başkanım.

BAŞKAN – Bunu öneriyoruz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. YASEMİN SEZGİN – Biz de destekleriz tabii ki bunu.

BAŞKAN – Sağ olun.

Nesrin Hanım, buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkanım, hayvanseverlerin tepkisi öldürmelerine, zehirlemelerine. Size burada pek çok görüntü... Hatırlıyorsunuz değil mi? Öyle bir barınağı siz de gidip gördünüz barınakları ve barınakların yüzde 99,9'u öyle, büyük şehirler, Ankara, İstanbul, İzmir de dâhil. Şimdi, Büyükçekmece Belediyesinin barınağında 4 bin tane hayvan var, 2 veteriner var, yeni arttı, 4-5 de bakıcı var. Veterinerleri falan suçlamıyorum, onlar da mağdur; biz de mağduruz, onlar da mağdur. Dolayısıyla, orada o bulundukları ortamı korumak... Çünkü bu adamlara “Öldür.” emri veriliyor, bu adamlara “Topla ve bir süre sonra yok et.” emri veriliyor. Bir belediye barınağına gidip orada aç, susuz, hasta, perişan, sefil durumdaki hayvanı gören bir gönüllünün tepkisi gereklidir ve mutlaka yapılmalıdır. Eğer o tepkiler olmasaydı sayın vekilim, 2004 yılına kadar belediyenin resmî bütçesine zehir ve kıyma parası koyan sistem devam ediyordu, bu tepkiden sonra zehir ve kıyma kalktı ve şu anda burada yalan söylüyorlar. Ben şahsen şimdiye kadar hakkında adli soruşturma kararı verilen bir personel duymadım.

BAŞKAN – Biz 11’inci maddeyi değiştiriyoruz yani bu şekilde yazımını değiştiriyoruz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bunun burada olması çok büyük bir haksızlık.

BAŞKAN – Anladım, değiştiriyoruz işte şimdi. Biraz önce bahsettiğimiz gibi, eğitim sertifikası alınması ve bunun dışındakilerin çalıştırılmamasıyla ilgili ayrıca bir madde olarak yazıyoruz. Yani orada çalışan kişiler bu eğitimi aldıktan sonra zaten insafsızca da davranmayacak inşallah, gönüllü kişilerden seçileceklerdir. Kendisine de böyle bir muamele yapıldığını iddia eden kişi kalmayacaktır.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Öldürme emri verilmeyecek ona yani öldürme emri veriliyor bu adamlara.

BAŞKAN – Tamam, bunu uzatmayalım.

Şimdi 12’ye geçelim.

Hayvan kolluğu kurulması...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Bu kalkıyor ama değil mi?

BAŞKAN – Bu kalkıyor, 11’inci maddeyi farklı bir şekle büründürerek revize ediyoruz.

Hayvan kolluğu kurulmasıyla ilgili bir önerimiz vardı, bu da kamuoyunda önemli bir ses getirdi. Hem jandarmada hem de tabii ki polis ve ayrıca zabıta birimlerinde de kurulabilir ama sadece zabıta birimlerinde kurulmasının yeterli olmadığını düşünüyorum çünkü toplumumuzun kültürel olarak zabıtaadan çekinmediği bir vakıa. O nedenle, kolluk güçlerinde bunların birimlerinin olması yani polis teşkilatı içerisinde bir hayvan kolluğu birimi, jandarma teşkilatı içerisinde yine hayvan hakları ihlallerinin önlenmesi ve bir olay olduğu zaman, suç olduğu zaman da bunun ortaya çıkarılabilmesi için de bir jandarma kolluk biriminin kurulmasını öneriyoruz.

Bu konuda var mı söz almak isteyen?

Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, yürekten destekliyorum. Biliyorsunuz, bu birçok eylem suç konusu olacak, bunun için de -burada hukukçularımız var- suçu takip etmek bir kolluk işidir dolayısıyla bu görevin kollukta olması kadar doğal bir şey yoktur. Tabii, burada kolluk kurulmasını açacak mısınız, daha sonra açılacak mı?

BAŞKAN - Şimdi, açılacak sonra da, 13’üncü maddede, sizin özellikle Tarım ve Orman Bakanlığının bu konudaki denetim yetkisinin genişletilmesi ve tanımlanması hususu var. Burada 12’yle 13’üncü madde birbiriyle aslında ilintili gibi. Yani suçun önlenmesi ve varsa suçun ortadan kaldırılmasıyla ilgili 12’nci maddede kolluk var ama bir yandan da Tarım ve Orman Bakanlığının denetim yetkisini göz ardı etmiyoruz, onlar da burada var. Bu da tanımlanarak, daha da genişletilerek ve gücünüz, personel sayınız, araç gereciniz artırılarak bu konuda etkinliğinizin artırılmasını amaçlıyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani burada açılacaksa sorun yok. Çünkü “kolluk kurulacak” deyince kime kurulacak? Bize mi kurulacak, bunu açmak lazım.

BAŞKAN – Yok, hayır, hayır polis ve jandarma.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Burada yazmıyor da o yüzden...

BAŞKAN – O yazmıyorsa onu yazalım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ben de bire bir aynı şeyi notlamışım, kesinlikle katılıyorum, havada kaldı diye not almışım ama sizin açıklamanız da şey oldu.

BAŞKAN – Benim burada yazılmasındaki amacım buydu açıkçası, ben de dikkat etmemiştim ona.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Evet, hani jandarma bölgesinde jandarma içinde, polis bölgesinde polis içinde, gerekirse zabıta içinde hani yine psikolojik ya da herhangi bir eğitimen geçmiş bu alana eğilimi olan kişilerden gibi bir açıklama yazarsak iyi olur.

BAŞKAN – Branşlaşıyor, polis ve jandarma branşlaşıyor. Spor suçlarıyla ilgili spor büro var mesela. İşte, toplumsal hadiselerle karşı çevik kuvvet var gibi, cinayet büro ekibi var vesaire. Bunun da aynı şekilde hayvan suçlarıyla ilgili konuda uzmanlaşmış personelin çalıştırılması. İçişleri Bakanlığı uhdesinde diyelim ve belediye zabıtaalarında da yine kurulsun, paslaşırlar ama esas yetki polis ve jandarmada. Nasıl trafikte de aynı zamanda yetkisi var zabıtanın, onun da yetkisi var. Ama esas görev yine poliste diye biliyoruz.

Evet, 13'üncü maddede biraz önce bahsettiğimiz gibi, “Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünün özellikle bu konudaki araç gereç sayısının, denetim yetkisinin artırılması desteklenmesin.” diyoruz, bununla ilgili bir itirazı olan yoktur herhâlde?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Ben de bir iki söz söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Timur Bey.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – İtiraz değil tam tersine, son günlerde biliyorsunuz basında da, kamuoyunda da infial yaratan DKMP'nin kapatılacağı, bir daire başkanlığı hâline getirileceği söylentisi çıktı. Biz hayvan hakları savunucuları olarak buna karşı çıktık hem Hayvanları Koruma Kanunu'nun ilgili maddelerine atıf yapıyor, korumacı onlar hem ormanları hem millî parkları koruyan bir kurum. Bir önceki Komisyon toplantısında da özellikle belirtmiştim, bir sayın milletvekili “Hayır, onların her şeyi var.” demişti. Şu an büyük bir kadro eksikliğiyle, araç gereç eksikliğiyle mücadele ediyorlar hem kaçak avcılıkla mücadele ediyorlar hem sokak hayvanlarına sahip çıkıyorlar hem millî parklara sahip çıkıyorlar. DKMP'nin kuruluşunun devamını özellikle talep ediyoruz ve güçlendirilmesini talep ediyoruz. DKMP'ye helikopterler alınmalı. Doğa koruma, yaban hayatını koruma...

BAŞKAN – Şöyle: Orada tabii, kamuoyunda bir bilgi kirliliği de olabilir. Tabii, kapatılmasından ziyade belki dönüştürülerek güçlendirilmesi amaçlanmış olabilir. Yani ben bu konuda tam net bir bilgi sahibi değilim.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – İnceledik, hayır, öyle değil.

BAŞKAN – Nevzat Bey daha çok bilgi sahibi olabilir, o konuda açıklama yapsın.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Öyle değil, inceledik, tam tersine yıllardan beri DKMP zayıflatılmaya çalışılıyor zaten ve şimdi tamamıyla bir daireye dönüştürülüp yetkileri elinden alınmaya çalışılıyor. Bu çölleşmeyle, erozyonla mücadele vesaire, yaban hayatının yağmalanması, ormanların yağmalanması da peşi sıra gelecek. O yüzden DKMP'yi savunuyoruz, arkaalarındayız.

BAŞKAN – Buyurun Nevzat Bey.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ben çok teşekkür ediyorum. Çok güzel bir konuya değindi, ben de ileri maddede o konuya değinecektim ama şimdi konu açıldığı için söylüyorum, maalesef böyle bir talihsizlik var.

Tarım ve Orman Bakanlığı bir çalışma yapmış, bu çalışma doğrultusunda Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünün kapatılarak Orman Genel Müdürlüğüne bağlanması şeklinde ve Cumhurbaşkanlığına sunulmuş; çok talihsiz bir çalışma, onu söyleyeyim. Bakanla görüştüm o konuda, bu konuda rapor hazırladım ve raporu hem Cumhurbaşkanımıza hem yardımcısına hem bakana sundum; son derece yanlış bir düşünce. Bu konuyu bilmeyen, anlamayan bir ekip tarafından hazırlandığı görülüyor. Bu kurum tam altmış iki yıllık bir kurum. 1958 yılında millî park çalışmaları başlamış Türkiye'de; ilk önce şube müdürlüğü, daire başkanlığı, 76 yılında genel müdürlük hâline gelmiş, 12 Eylül darbesiyle kapatılıyor, 90 yılında tekrar genel müdürlük oluyor ve o günden bugüne kadar da devam eden bir kurum, Türkiye'nin en önemli kurumlarının başında gelen bir yer burası. Çünkü Türkiye olağanüstü coğrafyaya sahip bir ülke, olağanüstü biyolojik çeşitliliği olan bir ülke. Böyle güzellikleri korumak, geliştirmek, tanıtmak, gelecek nesillere bırakmak hepimizin görevi. Bu görevi en iyi şekilde yapan kuruluşların başında Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü

gelir. Eğer Türkiye’de korunan alanlar sayesinde birtakım yerleri korumuşsak, kurtarmışsak bu, Doğa Koruma ve Milli Parklar sayesinde olmuştur gerek millî park statüsüyle gerek tabiatı koruma alanı statüsüyle gerek tabiat parkı, tabiat anıtı gibi statülerle yaban hayatını koruma sahalarıyla beraber Türkiye’de çok önemli alanlar bu sayede korunmuştur. Eğer böyle bir teşkilat olmasaydı, Türkiye’de şu anda yağmalanmaya hazır bir sürü yer olurdu. İşte hanımefendinin de bahsettiği gibi, birçok orman alanımız şu anda elden çıkabilirdi. Yani bu, bir süreç tabii, uzun bir süreç. Dolayısıyla Türkiye’de en iyi korunan yerlerin başında millî parklar gelir.

Diğer taraftan, Çevre Bakanlığına bağlı Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğü var, bir taraftan da o koruma çalışmalarını yürütür, aynı görevleri yaparlar aşağı yukarı. Aslında kapatılmasından ziyade ikisinin birleştirilmesi çok mantıklı olacak bir durumdur. Çok talihsiz bir düşünce, konuyu bakana da izah ederken “Konuyu maalesef siz bilmediğiniz için böyle bir karar vermiş olabilirsiniz ama konuyu araştırdığınız zaman göreceksiniz çok yanlış, tarihi bir hata yapılmış olur.” diye söyledim kendilerine. Nitekim Cumhurbaşkanlığına yazdığım rapor üzerine iade edildiğini biliyorum tekrar gözden geçirilsin diye. Fakat yeterli değil, teklifim şu: Biz Hayvan Hakları Komisyonu olarak, ki hayvan hakları konusu da Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’nün konusudur, zor şartlar altında görev yapıyor. Ama burası kapatılıp da Orman Genel Müdürlüğüne bağlanırsa bu son derece yanlış olur. Ayrıca Orman Genel Müdürlüğü’nün mantalitesi çok farklı. Orman Genel Müdürlüğü tomruk üzerine, ağaç üzerine, üretim üzerine, metreküp üzerine kurulmuş bir kuruluş. O konuyla maalesef iç içe olmalarına rağmen alakası olmayan bir zihniyete sahip. Şimdi, dünyanın hiçbir yerinde millî parklarda üretim yapılmaz, Orman Genel Müdürlüğü oraya dahi gözünü dikmiştir, “Kaç metreküp oradan ağaç alabilirim, nasıl üretim sağlayabilirim.” falan diye düşünülebilirler.

Yine, bir örnek vereyim, Kaz Dağları Millî Parkı benim dönemimde millî park yapıldı, Çanakkale Vekilimiz burada. Şöyle bir şey yaşadık o dönemde: Ben Kaz Dağlarının tamamının millî park yapılması taraftarıyım ve o konuda epey çaba sarf ettim. Fakat Orman Genel Müdürlüğünden öyle bir dirençle karşı karşıya kaldık ki... Türkiye’deki bütün korunan alanlar eğer ormansa Orman Genel Müdürlüğü önce şunu söylüyor, diyor ki: “Burası benim üretim saham, ben şuradan şu kadar metreküp mal alacağım dolayısıyla orayı koruma altına alamazsınız.” diye bir zihniyet var.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Orman Genel Müdürlüğünü kapatalım Vekilim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Her korunan alanda bununla karşı karşıya kalınır. Sonradan zor zahmet sadece Kaz Dağları Millî Parkı yaptığımız alan, Edremit Körfezi’ne bakan kısmını millî park yapabildik.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Keşke arkaları da yapabilseydiniz.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bir de şunu örnek vereyim: Denizli Honaz Dağı da benim zamanımda millî park oldu. Orada şu anda millî park sahasında maden araması yapılamıyor en azından. Yani korunan alanlarda maden araması yapılamıyor ki Kaz Dağlarının o bölgesinde yani Edremit bölgesine bakan yerde arama yapılamıyor, en azından orada yapılamıyor. Yani Kaz Dağları denince tabii, geniş bir alan, o bölgeye Bayramiç’ten Yenice Ormanları da dâhil oraya.

Dolayısıyla korunan alanların Türkiye’de artırılması, bu kurumun daha da güçlendirilmesi gerekirken böyle bir anlayışı kabul etmek mümkün değil. Talebimiz şu, teklifimiz şu: Bu konuda bu Komisyonu da ilgilendirdiği için bu kuruluşun kapatılmaması konusunda bir tavsiye kararı alınması...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, ben de onu önerecektim.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – ...ve bu tavsiye kararı doğrultusunda ilgili makamlara bildirilmesini ben teklif ediyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Taslak metni benim elimde, şöyle: Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkındaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Bakanlıklara Bağlı İlgili Kişi, Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatları Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi; bu, uzun bir isim. Taslağın 5’nci maddesi aynen, sayın vekilimizin de ifade ettiği gibi, gerçekten bu birimin kapatılmasına dönük bir öneri. Ben kendisine de teşekkür ediyorum, gerçekten bu konular için biz parti olarak da tepki göstermiştik. Bu Komisyonunda ilke kararı olarak...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Biz de iktidar olarak tepki göstermiştik.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Çok güzel. Bunu ilke olarak karar altına alalım.

BAŞKAN – Şimdi, 13’üncü madde zaten bununla ilgili, bunu açıkça da yazarız. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün kapatılmaması konunun ilgisi bakımından da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün de aslında birleştirilmesi diyelim mi ona?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, o konuda bir Tabiat Varlıkları müdahale ediyor, bir Millî Parklar müdahale ediyor, bir de ÖÇK bölgeleri olarak müdahale var.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Tabiat Varlıklarına bağlandı ya ÖÇK’lar. ÖÇK da müdahale ediyor, millî parkları aslında...

BAŞKAN – Tek bir elden müdahale etmek lazım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Çok önemli ve teşekkür ediyorum burada konuyu açtığınız için. Mesela, şimdi, şey var, Elmalı’da Çıglıkara Millî Parkı var, Orman Genel Müdürlüğünden geçti. Orman Genel Müdürlüğündeyken...

BAŞKAN – Ağaçları kestikten sonra mı?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yok, içeride binalar vardı. Millî Parklara geçti, binalar yok orada, kullanılmıyor, binalar iptal edildi.

Şimdi, bakış açısı ve yaklaşımı birbirinden çok farklı, bir de köklü bir kurum yani Orman Genel Müdürlüğüyle bunu alıp da kapatılma söz konusu değil zaten, kapatılma değil de daire başkanlığı şeklinde fakat bunun bir gerekçesi yok. Aslında daha fazla güçlendirilmesi gereken alan. Neden? Sürekli iklim değişikliği, küresel ısınmadan vesaire bahsediyoruz. Millî parkların olduğu yerler genelde endemik türlerin de var olduğu yerler.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ve karbon yutaklarının olduğu yerlerdir.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bunlar korunması gereken yerler ve daha da güçlendirilmesi gerekiyor.

Bunun yanında, siz söylemediniz –ben söylediklerinizin hepsine katılıyorum, sizlere de katılıyorum- bunun yanında bir tane daha yanlış var, bu Çölleşmeyle ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü de daire başkanlığına çekiliyor. Bir de enteresan bir şekilde Su Yönetimi Genel Müdürlüğü de DSİ’nin altında bir daire başkanlığı şeklinde düşünülüyor. Şimdi, bunların üçü de küresel ısınma, iklim değişikliği vesaire derken en önemli konular içerisinde yer alan genel müdürlükler. Daha da güçlendirilmesi ve alanın daha da açılması gerekirken mesela Orman Genel Müdürlüğünde olduğu gibi DSİ de su yapıları yapar genelde yani DSİ’inin şeyi su yapılarıdır. Su Yönetimi Genel müdürlüğü farklı bir yaklaşım getirdi, çok farklı projeler yapmaya başladı, keza Millî Parklarda da çok farklı projeler ortaya konuluyor. Bu 3 genel müdürlüğün de desteklenmesi ve hatta daha da fazla büyütülmesi gerekiyor. Türkiye’nin geleceğinde çok fazla işe yarayacak, çok fazla ihtiyaç duyduğumuz alanlar

bunlar. Bunu bir basın toplantısında ben dile getirmeyi de düşünüyordum. Hazır burada konu açılmışken bu 3 genel müdürlük de Türkiye için çok önemli genel müdürlükler ve faaliyet alanları gerçekten çok önemli ülkenin geleceği açısından.

BAŞKAN – Bizi ilgilendiren boyutunu biz sadece rapora yazabiliriz yani dediğiniz o diğer genel müdürlükler de yaşatılsın, amenna; onu ayrıca...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Onlarla ilgili müdahale ediyoruz zaten, şey yok.

BAŞKAN – Ama bu diğer bölümlere biz hemen raporumuzda, bu 13'üncü maddede belirtelim onu.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün güçlendirilmesi...

BAŞKAN – Güçlendirilerek devamı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Burada tavsiye kararı alınması konusu konuşuldu.

BAŞKAN – Burada zaten raporumuzda yer alacak o madde. Zaten hepsi tavsiye bizimkilerin aslında bakarsanız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Doğru ama bir karar, onun için ayrıca bir karar alınması çok daha etkili olacaktır.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ayrıca Bakanlığa bildirsek...

BAŞKAN – Olur, olur, tamam.

Bu hem 13'üncü maddede olsun ama hem de ayrıca tavsiye kararı alalım.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Biz geçen toplantılarda yaptık. Merkez av komisyonu toplantısından önce Biliyorsunuz tavsiye kararı aldık.

BAŞKAN – Biliyorum.

Tamam yani bugün tavsiye kararını da alıyoruz, tamam, tavsiye kararını alacağız avlanmayla ilgili.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ayrıca gönderilecek tavsiye kararı içerisine diğer genel müdürlükleri de katabiliriz hazır bütün partiler buradayken.

BAŞKAN - Ama şöyle: Bu Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu ya, o bizim görevimizin biraz dışına çıkıyor gibi.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Çölleşirse hayvanlar yaşayamaz.

BAŞKAN – O, geniş sorunlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, burada eksik bırakılmaması gereken şey şu: Yani hepimiz burada aynı fikirdeyiz. Dolayısıyla buradan bir fikir üretebiliriz. Ben de katılıyorum bu arada görüşlere ama bu Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünün bir daire başkanlığına dönüştürülmesi veya vekilimin ifade ettiği kısımların da, işte Çölleşmeyle Mücadele Genel Müdürlüğünün, Su Yapıları Yönetimi Genel Müdürlüğünün, yine aynı şekilde...

BAŞKAN - Şöyle: Ben ona fikir olarak katılıyorum ama bizim Hayvan Hakları Araştırma Komisyonumuzun konusu değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, başka bir şey söylüyorum ben. Yani bunun nedeni nedir bunun teklif edilmesinin? Yani daire başkanlığına çevrilmesini teklif eden arkadaşlar, ekip –neyse- bunu hangi gerekçeyle...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tasarıda bir gerekçe yazmıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunu şunun için söylüyorum: Bunu da anlamaya çalışmamız gerekli çünkü önemli olan sadece tavsiye kararı almak değil, aynı zamanda kök nedenlerin bir şekilde o antitezini ortaya koyacak bir metinle bunu yapmamız lazım ki bu değişiklik hayata geçmesin. Aksi takdirde, zaten hâlihazırda milletvekilimiz ifade etmiş “Bu yanlış bir uygulamadır.” diye beyan etmiş ama Komisyon tavsiye kararına karşı tarafın daha böyle kök nedenlerini ortadan kaldıracak gerekçeleri ortaya koyması lazım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Benim tahminim şu: Su tarafını tamamen DSİ’de toplamak, orman tarafını da tamamen orman tarafında toplamak.

BAŞKAN – Tek elden yönetilmek.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neden ama?

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Sadece orman değil ki.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama baktığınız zaman birçok genel müdürlük var, tarım tarafında da birçok genel müdürlük var. Yani, şimdi...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Lüzumsuz genel müdürlük de var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama en lüzumlularını kapatıyorlar işte.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bu Su Yönetimi Genel Müdürlüğünü de bu Hükûmet kurdu ve gerçekten kurulduğu zaman da -ben üniversitede hocayken- takdirle, olması gereken... Hatta benim düşüncem su bakanlığı olması gerektiği ama iyi bir adım atıldı, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü kuruldu ve yaptığı faaliyetlerde de çok güzel şeyler var. Dünya iklim değişikliği, işte, su azalması, oydu buydu derken, bütün herkes buraya odaklanmışken biz bunu daha da küçültmeye uğraşıyoruz, bu yanlış.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama neden? Neden böyle bir...

HASAN KALYONCU (İzmir) – “Neden?” dediğinizde, nedeni benim söylediğim şeyden.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Tasarıda gerekçe yok, sadece kapatılması yönünde bir tavsiye kararı var, düzenleme var.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Tarım Bakanlığında şöyle bir çalışma yapılmış, o da şu: Bir uzman heyet getirilmiş, dışarıdan hizmet alınmış anladığım kadarıyla -kesin bilmiyorum ama- ve bir ekip oluşturulmuş Tarım ve Orman Bakanlığının tekrar yapılandırılması, tekrar daha işlevli hâle getirilmesi için neler yapılabilir mantığıyla. Kötü bir düşünce değil aslında ama onlar da bula bula bu 3 tane çok önemli kuruluşun kapatılmasına karar vermişler.

BAŞKAN – Genel müdürler biraz sessiz kaldıysa orada.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ben inanıyorum ki bu arkadaşlar konuyu biraz bilselerdi, Bakana doğru briefing verselerdi, onu doğru bilgilendirselerdi kesinlikle olmazdı.

BAŞKAN – Doğru.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Mesela yine örnek veriyorum: Bunlar kapatılırken bilgisayarla ilgili genel müdürlük kuruluyor, hukuk işleri genel müdürlüğü kuruluyor. Yani, siz hukukçusunuz, hukuk işleri genel müdürlüğü dünyanın hiçbir yerinde yoktur.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yoktur.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) - Hukuk müşavirliği vardır, ona bağlı falan filan. Yani maalesef o yapılandırmada görevli arkadaşların konuya vâkıf olmamaları, bilmemelerinden kaynaklanan bir durum olduğu ortaya çıkıyor.

BAŞKAN – Biz kendi başlıklarımız içinde kalalım, devam edelim ve gidelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birkaç cümleyle ben tamamlayayım.

BAŞKAN – Yeterince tartışıldı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bunu tesadüfi bir öneri olarak değerlendirmenin bence bizim yaklaşımımız bakımından çok sağlıklı olmayacağı kanaatindeyim. Bir konunun uzmanları Türkiye’nin en üst mekanizmalarının içinde bir değerlendirme raporu hazırlıyorsa, öneri getiriyorsa ve bu bahsettiğimiz noktada bu kadar kritik genel müdürlükleri daire başkanlığı seviyesine düşürüp tek elden hızlıca karar alıp uygulanabilecek bir noktaya getiriyorsa burada ciddi bir sorun var demektir. Dolayısıyla, bu konunun, bu kararın neden alındığının, gerekçelerinin ne olduğunun mutlaka konuyla ilgili vekiller veya komisyonlar tarafından araştırılması gerekir. Aksi takdirde bu araştırma yapılmazsa nasıl bir sonuç ortaya çıkar? Belki de bu Su Yönetimiyle ilgili, genel müdürlükle ilgili raporun hazırlanmasında yabancı müşavirlik firmaları da sürecin içindeydi. Şimdi, biz bu soruyu sormazsak bunun yanıtını da öğrenemeyiz ve biz ne kadar kurumları, genel müdürlük seviyelerini korumaya da çalışsak 2 kurumu koruruz, 5 tanesi bu değişik mekanizmalar sürekli çalıştığı için bizim denetim alanımızın dışındayken yine daire başkanlığına indirgenebilir. Dolayısıyla, bu bakımdan ben kayıtlara geçmesi açısından... Çünkü bizim KİT Komisyonunda da yaptığımız denetimlerin birçoğunda pek çok müşavirlik firması, özellikle merkezi İngiltere’de, Amerika’da olan müşavirlik firmaları Türkiye’deki kolları doğrultusunda bütün KİT’lerin veri ve bilgilerini topluyorlar, raporluyorlar; güvenilirliği tartışmalı, raporlamalarını sadece ilgili kurum ve yetkililere yapıp yapmadıkları, yurt dışındaki farklı büyük şirketlere aktarıp aktarmadıkları zaten meçhul. Dolayısıyla bu konuyu da dikkatinize sunuyorum.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, bu konu önemli olduğu için tekrar devam ediyorum, sayın vekilimin dediği son derece doğru yani sebebi nedir, ne mantıkla, hangi düşünceyle bunun kapatılmasına çalışılmış? Bu konuda -“Vaktimiz dar.” diyorsunuz ama- çok acil gelsinler, bize, Komisyona bilgi versinler. Niçin kapatılıyor bu kadar yaban hayatı, yaban hayvanları ve evcil hayvanlarla ilgili bir genel müdürlük? Bizi, bu Komisyonu direkt ilgilendiriyor bu, bize gerekçelerini anlatsınlar diye düşünüyorum. Bir bilgi versin; genel müdürlük mü verecek, Bakanlık mı verecek?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tavsiye kararı hafif kalabilir yani denetimimizi kısa kesmiş olabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım, geçtiğimiz günlerde Sayın Cumhurbaşkanının da katıldığı Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi gerçekleştirildi biliyorsunuz. Bu zirvenin öncesinde hazırlanan raporda, bu Birleşmiş Milletlerde Paris İklim Anlaşması’nı imzalayan -onaylayan onaylamayan ama imzalayan- bütün ülkelere ilişkin önümüzdeki iklim krizinin süreçlerine ilişkin bir rapor yayınlandı. Bu raporda deniyor ki: “Birçok ülkenin elli yılı var iken Türkiye’nin on yılı var.” Yani hiçbir sebep, hiçbir gerekçe Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünün, Çölleşmeyle Mücadele Genel Müdürlüğünün, Su Yapıları Yönetimi Genel Müdürlüğünün kapatılmasını haklı kılacak bir gerekçe olamaz çünkü yayınlanan uluslararası raporda “Türkiye’nin iklim kriziyle mücadele anlamında alması gereken tedbirleri için sadece on yılı kaldı.” diyor. Diğer Almanya’nın, Fransa’nın, İsviçre’nin elli yılı kalmış olmasına rağmen Türkiye’nin on yılı kalmış. O yüzden, bu gibi 3 önemli kurumun -ki iklim krizine ilişkin bence çok önemli 3 genel müdürlük- kapatılmasını haklı kılacak hiçbir gerekçe olamaz. Yani bilgilendirmek bence... Tabii ki bilgilenebiliriz ama biz tüm siyasi partilerin milletvekilleri buradayken bu anlamda bunların kapatılmasının hiçbir haklı gerekçeye dayanmayacağını ve güçlendirilerek bu 3 yapının, genel müdürlüğün korunması noktasında bir duruş sergilediğimizi ifade edebiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şunu yapabiliriz: Benim tabii derdim hemen apar topar bu işi vermek değil. Bir defa süreli bir Komisyonuz. 4 Ekim Dünya Hayvanları Koruma günü, sembolik bir gün ve biz de o gün raporumuzu sunarsak daha anlamlı olur diye düşündüm. Keza pek çok hayvansever ve doğasever de kanunun çıkmasını bekliyor bir an evvel ve zannediyorlar ki bu Komisyon toplanmadan, raporunu tamamlamadan sanki çıkmayacak gibi de bir algı var. Biraz da acelem o benim, bir an önce yapabilmek. Biz raporumuzu yine düzenleyelim, o ayrı bir başlık yani Bakanlığın bu organizasyon konusu. Biz yine toplanalım, gelsinler bize bilgi versinler ne olduğuna dair, biz tavsiye kararımızı da alalım, yazalım ve bir yandan da gelip bizi aydınlatmalarını isteyelim ama biz raporumuzu da tamamlayalım bence yani burada zaten raporumuzda bunların devamını isteyeceğiz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama raporda da bunu not olarak ekleyelim.

BAŞKAN – Ekleyelim, tamam.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Komisyonun görevi bitmez değil mi raporu sunduktan sonra?

BAŞKAN – Bitiyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Biz süreli bir komisyonuz, raporu sunduktan sonra komisyon biter.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir süre daha acaba raporun açıklanmasını ertelemek daha uygun mu olur? Yani sadece bir tavsiye kararıyla bu teklifi yapanların bundan vazgeçecekleri sonucunu beklemek çok olası değil yani.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tarım Komisyonunda da gündeme getireceğiz onu.

BAŞKAN – Bunun Tarım Komisyonunda değerlendirilmesi de daha iyi gibi sanki bence. İş böyle uzadıkça kabak tadı verecek. Yani Tarım Komisyonunda bu tartışılrsa bence daha iyi.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tartışılacak ama hazır buraya gelmişken burada da önemli.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, burası, dayanağı kısmı daha çok önemli çünkü burada 2 türlü görev var; hem yaban hayvanları o genel müdürlüğü ilgilendiriyor hem sokak hayvanları, evcil hayvanlar bu genel müdürlüğü ilgilendiriyor.

BAŞKAN – O zaman 4 Ekimde vermiyoruz bu raporu.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ya, bu deney gibi, kürk gibi konularda da belki biraz daha derinlikli çalışma yapabiliriz Başkanım o vesileyle. Şey görüşünüze ben de katılıyorum, 4 Ekimde vermek gerek kamuoyu yaratması bakımından gerek hayvan hakları savunucularının bizden doğan beklentileri bakımından evet önemli ama bir yandan da eksik vereceğimize bir hafta geç vermekte bir beis... Sayın Başkanım, canınızı mı sıktık? Canınız sıkılmasın.

BAŞKAN – Yok, canım sıkılmadı yani benim kişisel bir can sıkıntılığım yok ama dedim ben, neden olduğunu söyledim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle yalnız arkadaşlar: Bakanlık bunların kapatılması için bizi nasıl ikna edecek? Yani biz bu konuda ikna olmaya hazır mıyız, öncelikle bunu söyleyelim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – İkna olmak değil zaten yani şeffaf bir şekilde kök nedenleri ortaya koysunlar ki biz sadece tavsiye kararıyla kalmayalım, bu Komisyonunda bu kök nedenleri ortadan kaldırebilelim. Aksi takdirde, kapalı kapılar arkasında biz ne tavsiye kararı alırsak alalım onlar kendi inandıkları nedenleri ortaya koymaya devam edecekler ve biz hangi düşünceye karşı mücadele ettiğimizi bile bilmiyor olacağız.

BAŞKAN – Tamam o zaman, Komisyonumuzu devam ettiriyoruz, raporumuzu hazırlamıyoruz, bir hafta daha...

Burak Bey söz istemişti, o zaman buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Özür dileyerek, bu konuda biz böyle bir hafta bir izin istesek hayvan hakları savunucuları ne der? Bu yönde bir tepki alırsak kamuoyundan sizler...

BAŞKAN – Burak Bey, buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Aslında şöyle: Ben maddenin mahiyetiyle ilgili söz almak istemiştım de... 4 Ekimde bütün üyelerin katılımıyla bir basın toplantısı düzenleseniz ve Komisyon çalışmaları hakkında kamuoyuna bilgi verseniz ve raporun hangi şeylerde netleştiği yönünde bir bilgi verseniz bence son derece rahatlatıcı olabilir çünkü kamuoyunda da bir bilgi kirliliği var yani hangisi yasaklanacak ya da hangisinin yasaklanacağı önerilecek gibi türlü bilgiler dolaşıyor. Bence böyle bir basın toplantısıyla bir rahatlama da sağlanabilir.

Maddenin mahiyetiyle ilgili konuşacak olursam bir örnek üzerinden gideceğim, yeni bir örnek, yine idari soruşturma açılması için bizim çabaladığımız bir örnek: Pendik tarafında yedi aylık hamile kadın ve eşinin içinde bulunduğu bir araca 2 adam saldırı falan düzenliyor, hatırlayanlar vardır, daha sonra “Baklavacı kardeşler” diye geçti basında. Neyse, tutuklandılar, mahkeme kararıyla tahliyelerine karar verildi. Tahliyeleri sırasında bir tane koyunu kestiler Maltepe Cezaevinin önünde. Türkiye’nin ulusal mevzuatına göre yasak bir fiil çünkü 2 kanun yönünden yasak hem 5996 hem de 5199’a göre yasak bir fiil ve 15 bin lira kadar bir idari yaptırım uygulanması gerekiyor. Bu yönde Bakanlığa başvuruda bulunduk failin kimliğinin tespit edilmesi ve idari yaptırım uygulanması konusunda. Benzer başvuruların da aynı şekilde sonuçlandığı bize bildiriliyor. Bakanlık, son birkaç aydan beri Emniyete yazı yazmama yani özellikle Bakanlığın taşra teşkilatının Emniyete yazı yazarak faillerin tespiti yönünde adım atmadığı yönünde eleştiriler geliyor. Emniyetten de şöyle bilgilerin geldiğini duyduk: Kişisel bilgilerin trafik plakası üzerinden failin tespit edilmesi -kişisel bilgi olduğu için, işte, özel veri olduğu için- Bakanlıkla paylaşılmıyor gibilerinden bilgiler geliyor ama failer ancak böyle tespit edilebilir. Vatandaşlar olarak ya da sivil toplum olarak bizim failleri tespit etme ya da cezalandırma gibi bir görevimiz zaten yok. Hani, Bakanlığın da burada istekli olması gerekli, Emniyetin de iş birliğine açık olması gerekiyor, belki bu da yazılabilir rapora.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ben uzamasına taraftar değilim çünkü her geçen gün hayvanlar daha çok öldürülüyor. Önümüzde kış var, daha büyük katliamlar olacak ve hızla da devam ediyor. Yani bu konuyu çok...

BAŞKAN – Uzaması bir hafta falan uzayacak yalnız. Yani bizim derdimiz şuydu: 4 Ekimde verebilmek. 4 Ekimde veremezsek 10 Ekimde yine veririz. Yani zaten Komisyon toplantımızı biz nihayete erdiriyoruz aslında. Bir tek bu Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün daire başkanlığına dönüştürülmesiyle ilgili neden dönüştürüldüğü konusunda bize yetkililerin gelip açıklama yapmasını isteyeceğiz, onu söyledi arkadaşlarımız, bunu bize izah etmeleri gerekiyor.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bize Bakan seviyesinde gelsin yani aşağı...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Yani onu sağlayabilir misiniz? Uzayabilir çünkü ve yazık olur yani.

BAŞKAN – Hayır, bizim zaten üç aylık bir çalışma süremiz var. Bu üç aylık çalışma süremizin de önemli bir kısmını biz tamamladık.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hayvanları Koruma Günü’nde bir şey yapmak önemli değil bence, hayvanları korumak daha önemli.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hayır, Hayvanları Korumu Günü’nden bahsetmiyorum ama yani mümkün olan... Çünkü hepimizin çok acelesi var, herkes yani binlerce gönüllü, binlerce insan ve on binlerce hayvanın geleceği buna bağlı. Hani Bakanlıktan bilgi alma olunca bu uzayabilir, Bakanın randevusu, gelmesi...

BAŞKAN – Şöyle: Bakanımız veya sayın bakan yardımcıları, hangisi o anda mümkünse salı günü veya çarşamba günü buraya gelip bize, Komisyonumuza bilgi versinler istiyoruz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tamam yani o kısa bir süre ama ben daha uzayacak, ayları bulacak diye...

BAŞKAN – Yok, hayır. Biz bakın maddeleri şu anda netleştiriyoruz, bir tek o konu kalacak zaten, onu da yaptıktan sonra raporumuzu düzenleyip vereceğiz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tamam, ayları bulmayacaksa mesele yok.

BAŞKAN – Yok, yok, hayır, günler...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Başkanım, ben de bir söz alabilir miyim çok kısa?

BAŞKAN – Buyurun Pelin Hanım.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Şimdi, Başkanım, az vaktim kaldığı için, aslında madde madde gidiyoruz ama ben bazı eksiklikler gördüm raporda yer almayan, onları dile getirmek istiyorum ayrılmadan önce.

BAŞKAN – Şu ana kadarki konular mı yoksa tümüyle ilgili mi?

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Tümüyle ilgili yani raporda...

BAŞKAN – O zaman raporumuzu bir tamamlayalım, ondan sonra tümüyle ilgili görüş...

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – O zaman ben katılamayabilirim Başkanım tekrar.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yazılı olarak sunarsınız.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – O şekilde mi yapalım? Yani bu acısız kesim yok mesela, işte hayvanat bahçeleri...

BAŞKAN – Var hayvanat bahçeleri var.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Deneyler vesaire...

BAŞKAN – Şimdi, tam incelememiş olabilirsiniz, mükerrer tartışma konusu olmasın. Siz yetiştiremezsiniz yazılı olarak bırakırsınız, merak etmeyin.

HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU ANKARA TEMSİLCİSİ PELİN SAYILGAN – Tamam, oldu Başkanım.

BAŞKAN – Hayvan bakımevi kavramının genişletilmesi demişiz. Bu konuyla ilgili...

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başkanım, ben burada tekrar Sayın Vekilim kızacak gene olumsuz konuşuyorsunuz diye de...

BAŞKAN – Yo, siz rahat konuşun ya. Siz ne biliyorsanız konuşun, öyle bir şey yok.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Stratejik planların hazırlanmasında buradaki düzenlemenin ben kaldırılmasını talep ediyorum çünkü bakın, şimdi, stratejik planlar hazırlanırken diyorsunuz bakanlığa bilgi verilmeli. Belediyeler idari ve mali özerkliğe sahip. Şimdi, bir belediye başkanı kendi yol haritasına stratejik planını çizerken biz müdahale edeceğiz, diyeceğiz ki: “Bu konuda bakanlığa bilgi ver.” Bakanlık, 1.389 belediye var ki bunların 700’ü stratejik plan yapma zorunluluğu yok, onları hadi bir kenara koyduk, tek tek stratejik planlara bakmak bir sıkıntı. İkincisi, zaten kanun diyor ki: Stratejik planlar hazırlanırken meslek odaları, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ki...

BAŞKAN – Şu ana kadar var mı, hayvan haklarıyla ilgili bir madde var mı mesela?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Aslında burada Belediye Kanunu...

BAŞKAN – Bunların hepsinden görüş alındı. Hayvan hakları konusunda ihlallerin önlenmesiyle ilgili herhangi bir stratejik planda görüş belirtilmiş mi? Çalışma yapılmış mı?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Hayır ama şöyle: Şimdi, sivil toplum örgütleri bu konuda baskı grubu oluşturabilirler. Belediyeler...

BAŞKAN – Bugüne kadar sivil toplum örgütleri yine vardı, dinleyen yoktu. Biz bunu zorlayıcı hâle getirmezsek kimse on beş yıl daha bunu yapmaz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Ama oradaki idari ve mali özerkliğe bir müdahale olur bu. Başka hiçbir alanda stratejik planda bir bakanlığa ya da başka bir merciye bilgi verilmesi, izin alınması vesaire...

BAŞKAN – İzin alınması demiyoruz biz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – İzin demeyeyim, özür dilerim, o fazlalık oldu. Bilgi verilmesiyle ilgili hiçbir hüküm yoktur.

BAŞKAN – Bakanlığa değil, kamuoyuna, yani bakanlığa bilgi vermek zorundayız. Stratejik plan açıklanıyor, kamuoyuna açıklanıyor zaten. Bakanlığa biz bilgi verin demedik ama öyle bir şey denmedi.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Burada öyle yazıyor. Ben yanlış mı...

BAŞKAN – Ne diyor?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Diyor ki: Stratejik planlarını hazırlarken Bakanlığa bilgi vermeli, Bakanlık bu konuda yönlendirme ve planlama yapmalıdır diyor. Bu, işte, idari ve mali özerkliğe uygun bir şey değildir. Mesela belediye stratejik planı yaptılar, Adana Belediyesininkini incelediniz diyelim. Siz bir basın açıklaması yapabilirsiniz, siz kamuoyuna...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Allah’ımı yaptık dediğiniz işlerin. Eylemler yaptık, 30 bin kişi sokağa döküldük. Hepimiz her yerde lobinin, halkla ilişkilerin, kurumsal çalışmaların... Başkanım biliyor, buradaki herkes biliyor.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Bakın, bu, gerçekten muhalefetle yani belediye başkanları da bilmiyorum...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – O zaman engelleyin öldürmelerini.

BAŞKAN – İtirazınızı aldık, tamam, teşekkür ederiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, şunu söylemek gerekli: Şimdi, buradaki temel nokta şu: Stratejik planda yer alması ve bunun bakanlıkla olan bağı bu kısırlaştırma sürecinin dört yıl sürecek olan...

BAŞKAN – Evet, bunun takibiyle ilgili.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...kısırlaştırma sürecinde izlenecek yöntemlerin ve uygulamaların eş güdümünü sağlamak. Yani her belediye kendi kafasına göre kendi planı, programı dâhilinde hareket etmesin. Her belediyenin yaptığı, tercih ettiği uygulamalar büyük fotoğrafta bir eş güdüm oluşturur. Bunun temeli bu.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başka şekilde de yapabiliriz. Sadece stratejik plana...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunun bir sakıncası var mı?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Direkt belediye başkanının yol haritasına müdahale ediyor.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Çünkü mevzu bahis can, meslektaşım. Stratejik planda koyduğunuz başka hiçbir şey canla ilgili değil.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Haklısınız ama bunun başka yöntemleri var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bir belediye başkanının zaten sırtını dönme şansı sizce var mı?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Şöyle: Bir tek genel mevzuatı düşünün. Hangi kurum kendi stratejik planını başka bir idare mercisinin şeyine sunar?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani zaten kendisi stratejik önemde, kritik önemdeki bir konu.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Tabii ki. Paydaş analizleri yapılıyor, zaten yapılıyor paydaş analizleri yapılırken. Ama biz direkt müdahale ediyoruz.

BAŞKAN – Mesele anlaşıldı. Tamamdır, kayda geçti.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bakın, biz öldürmeler dursun diyoruz, öldürmelerine müdahale ediyoruz.

BAŞKAN – Tamam.

14'üncü maddemiz hayvan bakımevi kavramının genişletilmesi. Buradaki kastınız da şu: Mevcut şu andaki bakımevlerinde sınıflandırma pek yapılmıyor. Mesela hasta, bakıma muhtaç, sakat hayvanlar ne olacak? Bunlarla ilgili belirlenmemiş. Yaşlı hayvanlar ne olacak gibi bunların sınıflandırılmasının yapılması ve bu konuda detaylandırılmasını istiyoruz özellikle. Bu konu hakkında var mı görüş belirtmek isteyen? Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bu başlığa demin vekilimin de söylediği gibi hayvan bakımevi demeyelim, kısırlaştırma, tedavi ve rehabilitasyon, eğer RM ile konacaksa ama kısırlaştırma ve tedavi merkezleri diyelim veya kısırlaştırma ve tedavi merkezleri olarak sınırlayalım onu. Yani insanların aklına...

BAŞKAN – Hayvan bakımevlerinin içerisinde bu bölümler mi olsun?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hayır, hayır. İsim olarak onu koyalım. Yani şu başlık değişirse demin vekilimin de söylediği, sizin de söylediğiniz gibi çok şey değişecek. Ha, ben hayvanları alayım, götürüyüm, oraya toplayayım, toplama olayı bitecek, kısırlaştırma...

BAŞKAN – Yani bakımevinin tamamen kaldırılmasını istiyorsunuz, öyle mi?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Kesinlikle, kesinlikle. Kısırlaştırma ve tedavi.

BAŞKAN – Geçici barınak ve bakımevi desek nasıl olur mesela?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Geçici bakımevi olmasına rağmen hepsine topluyorlar yani bakımevi olayını kaldırmak lazım. Kısırlaştırma ve tedavi demek lazım.

BAŞKAN – Sizin itirazınız mı var?

DOĞAKORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Nesrin Hanım gibi düşünüyorum ama tedavi dediğimiz zaman acaba sanki hasta köpekler olursa tedavi edilmiş gibi mi anlaşılır?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tabii, tabii.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama bunların hepsi hasta değil ki. Hani gidecek...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hasta olan var, kısırlaştırma yapılacak, tedavi yapılacak, postoperatif, preoperatif, yani orada hepsi var.

BAŞKAN – Buradaki maddede biz genişletmek istiyoruz. Adına çok takılmadan sizin tam da varmak istediğiniz sonucu aslında yazıyoruz da adını belki...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Peki, nasıl bir şey diyelim burada? Şu isimlendirme çok önemli algıda.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Kısırlaştırma ve rehabilitasyon desek?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Rehabilitasyonda hiçbir kısırlaştırma bu ülkede yapılmadı. Ankara da dâhil, gözümüzün önü de dâhil. Rehabilite, ilçedeki, beldedeki başkan. “Nesrin Hanım, köpekleri aldım, rehabilitate ediyorum.” Veterinerim var mı? Yok. Bakıcım var mı? Yok. Nereye koydun? “Fen işlerinin arkasındaki tarlaya koydum.” Kısırlaştırma ve tedavi merkezi.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Benim önerim şu: Kısırlaştırma ve rehabilitasyon merkezi desek olur mu?

BAŞKAN – İsim verirken eksik kalmasın.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tamam, bir kelime daha ekleyelim ama ne olur, kısırlaştırma ve tedavi olsun.

BAŞKAN – Geçici bakımevi ve kısırlaştırma merkezi diyelim. Tamam mıyız?

Buyurun Oytun Bey.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım. Aslında, biliyorsunuz, bu şu anki raporda yer alan terminolojiye de uzun tartışmalar ve görüşmeler sonrasında varmıştık çünkü mevcutta aslında hep konuştuğumuz şey, hayvanların temel gereksinimi olup da bizim bugüne kadar maalesef uygulamadığımız şey öncelikle sağlık gereksinimlerinin karşılanmasıydı yani hayvanların aslında... Kısırlaştırma hayvanların sorunu değil, bizim hayvanlarla ilgili süreci yönetmek için bilimsel olarak bulduğumuz çözüm seçeneği ama hayvanlar bazında hele ki adı hayvan hakları kanunu olacak olan bir mevzuat çalışmasında hayvan hakkı gözüyle baktığımızda onların birincil gerekçelerinin aslında sağlık hizmetine eşit olarak ulaşma yani o birincil hasta hakkı olan insanlarda da o hakkın hayvanlara tanınması. Biz kısırlaştırma kavramını adına taşıdığımız andan itibaren belediyelerin ve bakanlığın ne yazık ki bir kısım taşra birimlerinin hatası şu şekilde devam edecektir: Rehabilitasyon kavramı dahi şu an doğru değerlendirilmiyor. Habilitasyon alışkanlık kazanmadır, rehabilitasyon yitirdiği alışkanlıklarını ve özelliklerini tekrar kazanmadır yani aslında iyileştirmedir biliyorsunuz rehabilitasyon ama biz şu an hiçbir iyileştirme esasını dikkate almıyoruz. Tarım Bakanlığının asgari teknik koşulunu ilan ettiği, mevzuat hâline getirdiği sağlık birimlerini sokaklarda yaşayan hayvanlar için uygulamıyoruz ve bugüne kadar yapılan şey de “geçici bakımevi” adı altında müşahede yeri ifadesi kullanılarak o sağlık hizmeti hep kara düzen şeklinde yürütüldü yani bir klinik tanımlanmadan bu şekilde yürütüldü. Aslında bu vardığımız noktada bakımevi kapsamı genişletilerek biliyorsunuz geçici ifadesi onun alt başlığına indi yani bakımevinin içinde bir geçici barınak var ki barınak çok yaygın kullandığımız bir ifade olduğu için konulması uygun görülmüştü biliyorsunuz ama bunun dışında adı konulmadan uygulanmaya çalışılan, her şeyden önce bir klinik kavramı yani nitelikli sağlık hizmetinin -ki o sağlık hizmetinin içinde aslında kısırlaştırma da vardır ama- bu aslında belediyeleri birazcık kısırlaştırmanın ve aşılamanın dışında da bu hayvanların gereksinimleri var ve onu sunmak için bu kampüsün içine siz bir de klinik kurmak zorundasınız yönlendiren şey. Yani biz o kısırlaştırma adını başlığa taşıdığımız anda hayvanlara yine aynı haksızlığı yapacağız ve kısırlaştırılın, aşılanın, haydi yolunuza diyecek. Ama şu an yapılan şey bunu getirmiyor.

Metni okudunuz mu?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Okudum. Bakın, bir önerim var. Eğer uygun görürseniz, başı sonu: Kısırlaştırma, tedavi ve geçici bakım merkezi.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Şöyle: Geçici bakım merkezi, huzurevi, klinik, izolasyon karantina birimi, sahiplendirme birimi diye alt başlıklar var. Bu alt başlığın birisine de kısırlaştırma merkezi ilave edelim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – İşte kanunda öyle. Kısırlaştırma kanunda alt başlık olduğu için...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN –Hayır, hayır, tanımdan bahsediyorum ben.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tamam tanımı söylüyorum. Mevcut kanunda da tanımın altında kısırlaştırma var ama alt başlıkta var. Hâlbuki onu isme taşırsak kısırlaştırmanın önemini vurgulamış olacağız. Yani kısırlaştırma yapılmayan bir ülkede kısırlaştırma yapacaksın diyeceğiz. Bakın, binlerce belediye başkanının önüne kısırlaştırmayı başlık olarak koymamız lazım. Ama sona alın, başa alın.

BAŞKAN – Geçici bakımevi dediğimiz zaman işte hasta olan, engelli olan köpekleri, kedileri geçici, adı geçici olan yerde nasıl tamamen bakabileceğiz? Böyle bir sıkıntı var yani hayatının sonuna kadar bakılması gereken köpekler, kediler var. Geçici bakımevi demezsek...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yani bakımevi ile kısırlaştırma merkezi ayrı birimler aslında biraz da. Bakımevi dediğimiz başka bir şey.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Yani o bizim önerimizde büyükşehirlerin ve illerin hayvan hastanesi kurması ve mağdur, sakat, kör, yavru olarak barınağa gelmiş hayvanlar için hatta adını değiştirdik, düşkün hayvanlar evi kurması dedik yani her ilçe, bu ufak ilçeler, irili ufaklı, onlar hayvanları toplayıp bir yerde biriktirmesinler dedik. Eğer terk edilmişse, sakatsa, körse, mağdursa, yavruysa, anneli yavruysa ilçe merkezlerindeki sürekli kalacakları düşkün hayvanlar evine gitsinler dedik.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Huzurevi diye başlığı var, metinde huzurevi diye bahsettiğiniz başlık var.

BAŞKAN – Hayvan huzurevi yani.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Tamam ama şu başlığa mutlaka kısırlaştırma ve tedavi merkezi belediyelere konmazsa bakın beş sene sonra tekrar... Benim kadar belediyelerle bu konuda görüşen bir başka insan yok ama çözüm gelmeyecek. Kısırlaştırma başa alınmazsa bu adamlar ne veteriner hekim alacak ne kısırlaştırma yapacak. Ben size söyleyeyim. Beş yıl sonra konuşacağız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Başka maddelerde kısırlaştırma zorunlu dedik, kısırlaştırmaya ilişkin kaynak aktaralım dedik.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Bu kanun da söylüyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Kanunda yükümlülük verdik zaten.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Mevcut kanun da söylüyor.

BAŞKAN – Biz ama bunu daha güçlendirerek söylüyoruz. Şu anda bizim değiştirdiğimiz bu.

Hayriye Hanım, buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Diğer bir sıkıntı da Başkanım, rehabilitasyon tanımının yapılmamış olması. Biz Adalet Bakanlığıyla çalışmamızda kanun taslağı çalışmasında ilk önce rehabilitasyon tanımının ne olduğunu, o rehabilitasyon tanımının içine de zaten kısırlaştırma, aşılama, tedavi de giriyor. O yüzden ben şu anki yapılacak yeni düzenlemeden bahsediyorum. Kanuna rehabilitasyon ifadesinin tanımının yapılarak bu merkezlerin adının da rehabilitasyon merkezi olmasını teklif ediyorum ben. Yani rehabilitasyon tanımı yapılacak.

BAŞKAN – Rehabilitasyonu tanımlarken bunları da yazacağız diyorsunuz.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Aynen. Bunları da işin içine...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Beş yıl sonra biz tekrar burada buluşacağız bu belediye yapısıyla. Bakın, göreceksiniz.

BAŞKAN – Ama bakın, sadece isme takılarak herhangi bir şeye başarılı veya başarısız diyemeyiz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Algı değişimi. Bakın, RM’leri bunlar istismar ettiler, ölüm kampı yaptılar. Doğru mu? Barınak dedik, ölüm kampı yaptılar, istismar ettiler. Bakımevi dendi, ölüm kampı.

BAŞKAN – İsimlerinden dolayı denmedi onlar yani isimlerinden dolayı başarısızlık yok. Zihniyetten dolayı.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Kısırlaştırmayı birinci plana çıkarmadığımız takdirde bu başkanlar kısırlaştırma yapmayacaklar şimdiye kadar yapmadıkları gibi.

BAŞKAN – Katılıyorum da bir şeyin çok ismini uzatmak pratikte bize bazı sıkıntılar doğurabilir yani yasa tekniği açısından ve insanların kullanımı açısından, derdim o. Yoksa o bahsettiklerinizin hepsine katılıyoruz, bu anlamda hiçbir problem yok. Çok uzun isimler koymak pratikte söylenmeyi zorlaştırıyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Siz tam olarak ne öneriyorsunuz isim olarak?

BAŞKAN – Yani tartışıyoruz daha, “geçici bakımevi ve kısırlaştırma merkezi” dedik ama burada da “geçici bakımevi” dediğimiz zaman devamlı bakılmaya muhtaç hayvanları ne yapacağız, nereye koyacağız, böyle bir sıkıntı var.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Onlar için de ayrıca “düşkün hayvanlar evi” veya nasıl bir şey olursa, o ayrı olmalı.

BAŞKAN – Yani “Bakımevi ve kısırlaştırma merkezi” deniyordu eskiden.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir katkı yapmak bakımından söylüyorum: Wittgenstein “Dil her şeydir.” diyor. Şimdi, biz neyi düşünürsek düşünelim doğru kelimelerle aktarmamız gerekli, burada da tabii Türkçeden iyi faydalanmak gerekli. Şimdi, Türk Dil Kurumu “geçici” kelimesinin karşılığı olarak şunu söylüyor: “Çok sürmeyen, kısa ve belli süre için olan, muvakkat, palyatif, kalıcı karşıtı” Bizi ilgilendiren boyutunun karşılığını söylüyorum. Onun dışında karşıdan karşıya geçmek falan da var. Şimdi, şöyle bir şey yanlış anlaşılmalı: Bu bahsettiğimiz, tanımın içine yazmadığımız kelimeler aynı zamanda tanım olarak da bütün kanuni olarak bir karşılık bulmayacak anlamına gelmemeli ama her hâlükârda çerçevenin de iyi bir algıyı yönetecek şekilde sizlerin de ifade ettiği gibi güzel çizilmesi de çok kritik.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım, “hayvan kısırlaştırma ve bakımevi merkezi” desek...

BAŞKAN – Sadece “kısırlaştırma ve bakımevi” de denebilir insanla ilgili bir işimiz olmadığı için.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Başkanım...

BAŞKAN – Haydar Bey, buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Ben bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum.

“Bakımevi” kelimesini kullandığımız zaman toplumda şöyle bir algı var, bu noktada belediyelerimiz de muzdarip: “Bakımeviniz var, bakımevinize alın.” “Kısırlaştırma ve tedavi merkezi” olabilir mi? Bir kere, kısırlaştırmayı insanlar şöyle algılayacak: “Burada bir kısırlaştırma merkezi var, bakımevi değil.” Hayvan gider, kısırlaştırılır, ihtiyacı varsa tedavisini olur, tekrar gelir. Toplumsal bir bilinci de uyandırmış oluruz “bakımevi” kelimesini ortadan kaldırdığımız zaman, “kısırlaştırma ve tedavi merkezi” dediğimizde veya “tedavi”nin yerine farklı bir kelime de kullanılabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama düşünün dediğimiz hayvanları ne yapacağız?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Vekilim, şöyle bir algı var, belediyelerin en çok sıkıntısı şu: Başkanları çeviriyorlar, “Bakımeviniz var nasıl olsa, hayvanı götürün.” diyorlar ama kısırlaştırma merkezi olduğu anda “Bu hayvanı götürün.” diyemeyecek.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Kısırlaştırma ve bakımevi merkezi...”

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Vekilim, “bakımevi” kelimesi inanın insanlarda “Bakımeviniz var, alın götürün.” algısı oluşturuyor. Bu noktada belediye başkanlarının hepsinden bu şikâyeti alıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, uzmanlarımız çeşitli alternatif isimler üzerinde çalışsın. Önümüzde bir haftamız daha var zaten, onların arasından bir tanesi...

BAŞKAN – Tamam, bir hafta kadar çalışalım biz bu konuyu.

Buyurun.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, şimdi, katılıyorum yani şöyle bir düşündüm. Tabii, bakımevi psikolojik anlamda sanki orada hayvanların bakıldığı, orada kaldığı, yaşadığı huzurevi gibi algılanıyor, orada kalması gerekir gibi algılanıyor, oradaki görevliler de onu öyle anlıyor. Yani orada tanımlasak bile beyinde oluşan anlam o. O manada “kısırlaştırma ve tedavi merkezi” demek sanki bizde de uygun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Bir süre sonra hayvan hastanesi hâline dönüşür, o da doğru bir tabir olmayabilir. Bir süre sonra halkın ağzında hayvan hastanesi...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Tedavi merkezi, hayvan hastaneleri mi olacak?

BAŞKAN – Bir hafta daha zamanımız var, bu konuyu düşünelim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Biz zaten bunu istiyoruz. Bakımevi kurmayan pek çok belediye niye kurmuyor biliyor musunuz? “Ben bu bakımevini kurarsam vatandaş evindeki hayvanları da getirip benim tepeme bırakacak.” diyor.

BAŞKAN – “Bakımevi”ni değiştiriyoruz, bunda hemfikiriz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – “Kısırlaştırma ve tedavi” diyelim, yeter.

BAŞKAN – Genel kanı bu yönde fakat şimdi, Hayriye Hanım ve Jülide Hanım da diyorlar ki: “Eğer ‘tedavi merkezi’ dersek bu sefer hastaneye dönüşecek zaman içinde.”

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Zaten biz hastane istiyoruz, biz hayvanlar için tedavi edilecekleri... Eğer orası hastaneye dönüşürse o işi dediğimiz insanlar bu belediyelerin ölüm kampı barınaklarından hayvanları almak zorunda kalmayacaklar. Evinde 50’şerli, 100’erli –burada var- hayvan bakanlar onu yapmak zorunda kalmayacaklar. Türkiye’de Adana da dâhil -ki sözde iyi diyoruz, matah diyoruz Adana- hiçbir belediye bakımevinde layıkıyla tedavi yapılmıyor. 4 odalı bir özel klinikte yapılan tedavi kadar tedavi Ankara, İstanbul, İzmir de dâhil hiçbir bakımevinde yapılmıyor Sayın Başkanım, hastaneye dönüşsün.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Benim de korkum şu anlamda: Tedavi edildikten sonra yaşlı ve engelli hayvanların ömrünün sonuna kadar durabileceği odalar var orada, biliyorsunuz bakmakla yükümlüyüz onlara.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Şimdi, öyle demiyorlar. Bakın, Kısırkaya daha bir hafta önce 1.400 hayvanı bıraktı. Ben Türkiye’de şimdiye kadar yaşlı hayvanların ömür boyu bakıldığı –bakın, yanlışsam düzeltin arkadaşlar- bir barınak görmedim. Ha, şu olabilir Sayın Başkanım: Bunun dışında ayrıca sadece büyükşehir ve illerde düşkün hayvanlar evi oluşturulabilir, ayrıca tamamen farklı düşünerek. Yani bizim bir rutin olarak kısırlaştırma ve tedavi merkezlerimiz olur, bir de sadece illerde mağdur hayvanlar için düşkünlerevi olabilir. İkisini ayırmak lazım ve hayvan hastaneleri olduğu zaman çok ileri gideceğiz. Kısırlaştırma olacak, tedavi olacak.

BAŞKAN – Ayrı bir yer bakımı açısından biraz zor olur. Bence aynı yerde bir başka birim kurulabilir. Bunları saçaklandırdığınız zaman yönetimi de mümkün hâle gelmiyor bu sefer, sıkıntı oluyor. Yani o kısırlaştırma ve tedavi merkezlerinin bir bölümünde de düşkün hayvanlar bölümü olur.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – “Kısırlaştırma, tedavi ve düşkün hayvanlar merkezi” diyelim.

BAŞKAN – İşte, çok uzatmaya gerek yok.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Özür dilerim Başkanım.

Şöyle olabilir: Şimdi, “kısırlaştırma ve tedavi merkezi” dedikten sonra orayı bir açarız. Bu yerlerde aynı zamanda gerek görüldüğünde...

BAŞKAN – Zaten onun altına yazacağız tabii ki.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama isim ön plana çıksın, gerek görüldüğünde “Burada düşkün hayvanlar da bakılabilecek.” diye ayırt edilir gider yani.

BAŞKAN – Bakın, teşhis kısmını koymuyoruz yani teşhisi de lazım. Tedavi edebilmek için bir şeyi teşhis etmek lazım değil mi? Onu yazmıyoruz ama o da anlaşılıyor bunun altında. Dolayısıyla biz şimdi altında neler yapılması... Yani muradımız ne, biz bunu anlatacağız altında, merak etmeyin.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Anlattığımızda çarpıcı... “Bakımevi” deyince hayvanlar orada tutulup...

BAŞKAN – Tamam, “bakımevi” demiyoruz, vazgeçtik.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – “Kısırlaştırma ve tedavi merkezi...”

BAŞKAN – Tamam, olur, koyduktan sonra altını dolduracağız.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NİGAR GÖRGÜN - Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NİGAR GÖRGÜN - Şimdi, benim anladığım şu: Biz hayvanları alacağız, kısırlaştıracacağız, tedavi edeceğiz, tekrar bırakacağız. Peki, bu tehlikeli ırk dediğimiz hayvanlar biliyorsunuz yine barınaklarda tutulan. Onlar için nasıl bir yöntem...

BAŞKAN – Ona ayrı bir başlık olarak geleceğiz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NİGAR GÖRGÜN – Onun için ayrı barınak mı olacak o zaman?

BAŞKAN – Hayır, onu ayrıca değerlendireceğiz.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, taslak raporda “huzurevi” diye bir tanım var. Yine, farklı bir toplumsal algı oluşturabilir.

BAŞKAN – Yok, onu işte düşün hayvanlar bölümü...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – “Sığınak” falan da belki denebilir yani başka bir isim bulmakta fayda var.

BAŞKAN – Onu değiştireceğiz, taslaktakileri değiştireceğiz zaten.

Şimdi, 15’inci maddemiz hayvan bakımevleri için hazine veya orman alanlarının tahsisinde bedel alınmaması. Bunda herhâlde kimsenin bir itirazı yoktur.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Başkanım, bir şey söyleyeceğim.

Şimdi, Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda belediyenin görevleri arasında “hayvan barınakları” yazar. O zaman o kavramı da mı çıkaracağız oradan, orayı da mı düzelteceğiz?

BAŞKAN – İsim konusunda mı diyorsunuz?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Şimdi, 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda işte, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları yapmak belediyenin görevleri arasında. O zaman o bütünlüğü sağlamak için onları da mı değiştireceğiz?

BAŞKAN – Yani şöyle: Mevzuatta barınak olarak geçenlerin tamamını bu şekilde değiştiriyoruz diyebiliriz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. NAFİYE YASEMİN SEZGİN – Artık “barınak” tabirini kullanmayacağız o zaman.

BAŞKAN – “Barınak” tabirini de kullanmayabiliriz. “Kısırlaştırma ve tedavi merkezi” deriz, onu genel bir madde olarak yazabiliriz. Bir torba kanun gibi düşünün, bu kanun “barınak” olarak geçen tüm mevzuattaki kelimeleri böyle değiştirmiştir diyebiliriz. Yani kanun yapma tekniği açısından bunu yazmak mümkün.

16’ncı madde ev ve süs hayvanı satış yerlerinde “pet shop” kedi ve köpek satışıyla ilgili bir maddemiz var.

Timur Bey...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Bir önceki geçtiğimiz maddede yanlış bir kelime var. “Hazine taşınmazlarının ve orman alanlarının hayvanlara yönelik hizmetler için kullanılmak istenmesi hâlinde tahsislerin bedelsiz

yapılması” diyor. Orman alanları değil, “orman vasfını kaybetmiş alanların” diyelim ona, o tür araziler tahsis edilsin çünkü ormanlara zaten köpeklerin atılmasına karşıyız, ekolojik dengeyi de bu arada mahvediyor.

BAŞKAN – Tabii, doğru, anladım.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, orman vasfını kaybeden yer orman olmuyor zaten.

BAŞKAN – Ama işte kullanılmak istendiği zaman satılmak yerine bunun tahsisi mümkün olabilir bu kanunla.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – “Orman vasfını kaybetmiş” dediğiniz alanlar ormanlıktan çıkmış oluyor zaten, orman vasfında değil o, onu demek istiyorum.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Hazine taşınması diye geçiyor...

BAŞKAN – Onlar hazine taşınmazı...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Ama şöyle denilebilir: “Orman statüsünde bulunan uygun alanlar” gibi bir ifade kullanılabilir.

BAŞKAN – Hazine arazisi diyelim o zaman, hiç orman demeye gerek yok.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Yine, çok sık karşılaştığımız bir şey, belediyelerin, yerel yönetimlerin Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği’nde belirtilen kriterlerin dışında arazilere bakımevi kurduklarını biliyoruz. Yani burada eğer bedelsiz bir tahsis yapılacaksa, böyle bir işlem tesis edilecekse “Yönetmelikte belirlenen kriterlere sahip alanlarda...” demekte fayda var. Ne diyor mesela? “Ulaşım zorluğu olmayan” diyor mesela.

BAŞKAN – Ama onu yazmaya gerek var mı? Zaten öyle bir alan olmak zorunda yani zaten yönetmelik onu yazmış.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Şöyle oluyor Başkanım: Davalık oluyoruz belediyelerle, idari yargıya taşıyoruz. İBB’de Türkiye’nin en büyük barınağı diye geçen barınak 72 hektarlık bir arazi üzerine kurulu. Mahkemenin iptal kararına rağmen, Danıştayın da onamasına rağmen barınak inşaatını tamamladılar ve yönetmelikteki kriterlerin neredeyse hiçbirisini karşılamıyor. Suç duyurusunda bulunduğumuzda da soruşturma izni çıkmıyor.

BAŞKAN – Tamam, onu da deriz, “yönetmelikteki kriterlere uygun olmak şartıyla” diye söyleriz.

Şimdi, bu “pet shop”lardaki hayvan satışları konusuna ne diyoruz arkadaşlar? Bu konuyla ilgili görüş belirtmek isteyen?

Sera Hanım, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Öncelikle teşekkür ediyoruz. Bütün Komisyonumuzun ortak görüşüydü zaten “pet shop”larda kedi, köpek satışının, canlı hayvan satışının yasaklanması. Burada sadece iki önerim olacak benim: Birincisi, iki aylıktan küçük hayvanların satışına dair tespitimizi yapmışız ama burada bir yaptırım da düzenlemek gerekir, en azından bir lisans iptali yoluna gidilebilir ivedilikle yani iki aydan küçük satış yaptığı an “pet shop”un lisansı derhâl iptal edilir. Geri kalan kısmında da şunu söylemişiz: Anlık değil bir süreç olarak değerlendirilmesi gerekir yani bir anda hemen bugünden yarına “pet shop”larda hayvan satışını yasaklayamayız çünkü denetimsiz yerler

ortaya çıkar diyoruz ama burada bir sınır düzenlemiyoruz. Bu da ipin ucunun kaçmasına neden olabilir. Yani mesela maksimum bir sene gibi bir süre içerisinde gerekli düzenlemeler yapılır ve bir sene içinde “pet shop”larda canlı hayvan satışının tamamen yasaklanması hedeflenmelidir.

BAŞKAN – Bunu Komisyon olarak tartışalım diye yazdık biz onu. Biz o yüzden bir süre koymadık ama tartışmamız lazım gereken bir süre.

Benim şahsi düşüncem şu: Irk kulüplerinin desteklenmesi. Pek çok yurt dışı ülkelerde de hayvan satışları ırklar üzerinden, ırk kulüpleri üzerinden yapılmakta. Bu anlamda bunların desteklenmesi için yine belli bir süre geçecek. Bu ne kadardır? Belki bir yılın üzerinde bir süredir, bilemiyorum ve bu arada, tabii, kamuoyunun buna alıştırılması, o sürecin yaşanması gerekiyor. Makul bir süre koymamız lazım. Bu, şimdi bizim hep beraber tartışıp üzerinde varacağımız bir sonuç. Ben iki yıldan aşağı olmamak durumunda olduğumu düşünüyorum bu sürenin yani bir yıl az gibi geliyor bana, iki yıllık bir süre yeterli gibi geliyor ama Komisyon olarak tartışalım, hep beraber karar verelim. Benim düşüncem bu.

SALİHA SERA KADİGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Tamam.

Benim önerim, dediğim gibi, burada, Sayın Başkan, iki değil bir sene olması ama bu bir sene içerisinde de başta iki aydan küçük hayvan satan yerler olmak üzere herhangi bir noktada mevzuat ihlali yapan “pet shop”ların lisanslarının da derhâl iptal edilmesi. Bu şekilde de bir çekidüzen verilmesi rapora konulabilir diye düşünüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, eğer bu süre iki yıl, üç yıl, o tür sürelere uzarsa yapılabilecek bir genel seçimde milletvekili kadrosunda da muhtemel değişiklikler olabileceği için partilerin, bu işin nasıl denetlendiğini, bu tavsiye kararlarını alan milletvekilleri göremeyebilir.

BAŞKAN – Daha dört yılımız var Allah kısmet ederse ya, Allah ömür verirse.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özellikle ne kadar süreci hızlı tutarsak bütün bu mevzuatın oluşmasına kaynak teşkil eden milletvekillerinin de sürecin içinde kendi partilerine ve aynı zamanda Meclisi de temsil etme, denetleme, değerlendirme yetkileri olur. Aksi takdirde çok kadük kalma riskine sahip diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Ama biz, bakın, “NŞA” dediğimiz normal şartlar altında bir süreçle ilgili konuşuyoruz yani seçimle ilgili, önümüzde bilinen, şu anda bildiğimiz 2023’ten önce bir seçim gözüküyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben bir parametreyle ilgili söylüyorum, sahipsiz kalmasını diye.

BAŞKAN – Dolayısıyla, bu işleri kurumsal olarak düşünmemiz lazım yani biz olsak da olmasak da bir kural koyduktan sonra bu devam edecektir. Bu söylediğiniz her alanda gerçekleşebilir yani “Vekiller kanun çıkardı ama göremeyebilir, diğer vekiller bunu devam ettirecek mi?”ye getiririz onu. Onu genel bir kural hâline getirmememiz lazım bence.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani ben örnek uygulamaların başlangıcının bir oluşturulması bakımından söylüyorum. Çünkü “pet shop” konusu komplike bir konu yani uzun yıllardan beri şu ana kadar çeşitli sınırlamalar getirilmeye çalışılsa da bir türlü hayata geçmemiş bir konu, aynı zamanda içinde ciddi rant barındıran da bir konu. Dolayısıyla, zaten bizim Komisyon olarak böyle bir karar alıyor olmamız gerçekten çok umut verici, ancak temelinde bunun hayata geçmesi önemli. Bu bakımdan söyledim yani konunun bu boyutuna dikkat çekiyorum. Bu süreç ne kadar hızlı gerçekleşirse kimseyi de olabildiğince mağdur etmeden bir yıllık periyot belki bunun için uygun olabilir diye düşünüyorum, takdir Komisyonun.

BAŞKAN – Timur Bey, buyurun.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, süreci neden bir yıl ya da iki yıl uzatıyoruz onu merak ettim? Çünkü bu bir yıl ve iki yıl uzatmada bu “pet shop”lara ve üretim çiftliklerine sayısız hayvan girişi olacak. Geçen sunumda söylemiştim, şu anda kaçak köpek üreten, internet üzerinden satış yapan 20 bin işletme var, “pet shop”ların dışında 2 bin küsur...

BAŞKAN – Onların tamamen yasaklanmasını hemen istiyoruz zaten yani internet veya yurt dışından kaçak yolla getirilenlerle ilgili tedbirlerin hemen alınmasını istiyoruz.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Anlıyorum.

Bu 2 bin “pet shop”tan da bin tanesinin hayvan sattığını varsayalım, satın alınan hayvanlardan yalnızca ayda birer tanesinin sokağa atılması demek –ki satın alınan hayvanlardan çok daha fazlası sokağa atılıyor- ayda bin tane köpeğin sokağa atılması demek. Artı buna üretim çiftliklerini, artı internet üzerinden satışları, merdiven altı üretimi de ekleyin, korkunç bir rakam çıkıyor ortaya. Hatta demiştim ki: 1,5 milyon köpeği bir gecede yok etsek bir sene içerisinde aynı sayıda köpek sokaklarda olacak popülasyon kontrolünde.

Şimdi, bu anlamda “pet shop”larda satışın yasaklanması için neden iki sene bekleyelim? Bu bir. Yasaklanmasına iki sene bekleyelim, onlara süre verelim, bu arada hayvanlar üresin, sokağa atılsın. İki, bu arada üretim çiftlikleri var, kaçakçılığın merkezi “pet shop”lar ve üretim çiftlikleri. Kaçakçı Edirne’den bavul içerisinde köpeği soktuğunda, Artvin’den bavul içerisinde köpekleri soktuğunda ilk önce gittiği yer üretim çiftlikleri ve “pet shop”lar, oralara bırakıyor. Asıl kaynak öyle. Bir evvel ki teklifte sanıyorum birileri “Katalog satışları” demişti, “Üretim çiftliğinde kalsın, ‘pet shop’ katalogdan satın.” “Kaçakçılığa daha büyük hizmet eder.” demiştik. Çünkü üretim çiftliklerinin zaten denetimi yok.

BAŞKAN – Nasıl temin edecek? Hayvanseverler, hayvan bakmak isteyen kişi nasıl temin edecek hayvanını?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Basit, ithal hayvan istemiyoruz ki biz zaten. Yabancı hayvan ithalatının kesinlikle yasaklanmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Hayır, bakın bu konuda kimsenin özgürlüğünü kısıtlama hakkımız yok.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Mevcutlar dünyalara yeter Sayın Başkanım. Mevcutta yavru zaten herkeste var.

BAŞKAN – Anladım ama herkesin bakmak istediği bir cins hayvan olabiliyor. İlla ki dayatmayla, “Siz barınaktaki şu hayvanı alacaksınız.” diyemeyiz biz, insanların bu özgürlüğünü kısıtlayamayız. Herkes istediği cinsi alabilir ama nasıl almalı, nasıl temin etmeli. Bizim şimdi bu konuyu da tartışmamız gerekiyor. Bu konu hakkında “pet shop”larda kötü bir uygulama varsa tamam, bitirelim ama yerine bir sistem koymamız lazım, benim özellikle bahsettiğim o iki yıllık süre de bu sistemi koyabilmek için. İnsanların bakmak istediği hayvanları temin ederken bu konuda onlara bir yol sunmamız lazım, doğru yolu sunmamız lazım. Bunun için de belli bir süre var yani ben illa iki yıl diye diretmeyorum, o ayrı konu, tartışalım da yani siz illa ki “Gelsin barınaktan şu hayvanı alsın.” Ben hayvanseverim, diyelim ki istemiyorum o hayvanı, nasıl bana zorla baktıracaksınız onu? “Ben illa ki şu cinsi istiyorum.” dediğim zaman bana o hayvanı nasıl temin edeceksiniz? Bu sistemi kurmamız lazım bizim, ben onu anlatmaya çalışıyorum.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Şimdi, siz ne kadar denetim kurarsanız kurun, üretim çiftliklerini kapatın, “pet shop”ları kapatın, kaçakçılığı engelleyin ama en azından yüzde 40 oranında kaçak giriş devam edecektir zaten, yurt dışından getirmeler devam edecektir. Ekstradan ithalat, ekstradan kaçakçılık demiyorum ben, zaten engelleyebileceğimiz yüzde 60’ı.

BAŞKAN – Zabıta tedbirleriyle giderilmesi gereken bir konu, o ayrıca üzerinde durulması gereken, dikkat çektiğimiz bir konu; bunu yasaklayalım tamam ama bunu yurt içinde de bizim ürettirmemiz lazım, doğru yerlerde ürettirmemiz lazım. Tamamen üretimini kestirmek, tamamen bu işi yasaklamak bir sonuç getirmez ki bize. Kontrollü üretim yapmamız lazım, benim söylediğim iki yıllık sürede bunu sağlarız diye düşünüyorum ben. Bir yıl da olabilir bu, illa ki iki yıl şart değil.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Buradaki derneklerden kastınızın yalnızca yerli ırkların korunması ve...

BAŞKAN – Hayır, sadece yerli ırk değil yani benim kastım yabancı ırklar da olabilir.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – ...sınırlı ölçüde satışına izin verilmesi gibi anlamıştım ama diğer ırkların Türkiye’de üretilmesi ve satışıyla, kesinlikle bakın aynı sonuçlar iki-üç sene sonra tekrar karşımıza çıkacak.

BAŞKAN – Ne gibi zararı olur yani burada kontrollü üretilmesinin?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Bakın, cins hayvan isteyenler, getirenler, yurt dışından alanlar, özgürce alanların hepsi “Ben bunun yavrularını da alayım, bir kere annelik duygularını tatsın, bir kere doğursun, o yavrulara da ben sahip bulurum.” deyip etrafa dağıtan ve o hayvanların sokağa atılmasına neden olan insanlar. Beslemesinler ırk ya, biz ırk mı besliyoruz? Ben sokak hayvanı besliyorum.

BAŞKAN – Siz sokak hayvanı besliyorsunuz diye herkes sokak hayvanı beslemek zorunda değil. Bakın, bu işi siz sadece kendinize göre düşünmeyin. Herkesin farklı bir beklentisi var, farklı bir tutkusu, isteği var.

Mesela bazıları özellikle koruma köpeği beslemek ister, atıyorum farklı cins köpekler beslemek istiyor. Bu konularda “Sen niye bu cinsi besliyorsun?” diye insanlara sormayız. Onların da o özgürlüklerini kısıtlamamız lazım yani biz burada koruma kullanma dengesi içerisinde bir şekilde bir sistem kurmak zorundayız yani sürdürülebilir bir sistemi kurmak zorundayız, benim derdim bu. Sürdürülemeyecek, uygulanamayacak şeyler üzerinde hiç tartışmamamız lazım.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Yine satış, yine ırk kavramı vesaire devam ettiği sürece biz popülasyonu...

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, tabii, şimdi beyefendinin kaygısını anlıyorum ama size katılıyorum. Karaborsa yapmayalım bu işi yani bazı türler karaborsa olur ve fiyat alır başını gider, böyledir yani. Çok yasakçı bir yaklaşım, diğer cins köpekleri, merdiven altı, gizli üretir ve çok pahalı satmaya başlarlar, değerlenir, kıymetlenir. Onun için, tabii ki bunlar sadece yerli, yabancı falan “Bunu beslemeyelim, bunu temin etmeyelim. demek korkarım ki bu gibi durumlara yol açar. Arkadaş için söylüyorum, sizi desteklemek maksadıyla.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Tekrar söylüyorum: Ne kadar engellerseniz engelleyin zaten en az yüzde 40 oranında, o miktarda yabancı menşeli ırk piyasaya girecek.

DOĞA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Öyle düşünmez devlet.

BAŞKAN – Karar veremeyiz yani o konuda bir kısıtlama getiremeyiz, olmaz öyle bir şey.

DOĞA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – İçeride üretsinler ama sağlıklı üretsinler yani.

BAŞKAN – Hayır, denetimli ve hijyenik üretim olduktan sonra bunun ne sakıncası olabilir? Ben onu anlamaya çalışıyorum.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Denetimli ve hijyenik üretim hiç sağlanamadı ki bu ülkede.

BAŞKAN – Hayır şimdi bakın, hiç sağlanamadı diye bir sistem kuramayız.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN - Gidin üretim çiftliklerinin hâlini görün, hayvanlar suni dölleniyo, senede 4 defa doğuruyorlar, canları çıkıncaya kadar hayvanlar doğurtuluyo ve ondan sonra da getirip o sıska hâllerile bizim besleme bölgelerine atılıyor artık doğurma yeteneğini kaybetmiş hayvanları. Ve yavruların da 5 tane sağlamı varsa o 5 tanenin 3 tanesi zaten sokağa düşüyor. Gelin bizim besleme bölgelerinde topladığımız cins hayvanları görün. Kaç tane kaniş, kaç tane terrier, kaç tane kurt, kaç tane Sibirya kurdu... Gelin görün buyurun, Tekirdağ'da çiftlikte. Hepsini topladık getirdik, 100-150 tane hayvan var, yalnızca iki senede, yazlıkçıların terk ettiği.

BAŞKAN – Buyurun.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI CERRAHİ ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Üretim ve satışla ilgili görüşleri bire bir destekliyorum, aynı düşüncedeyim. Sadece bu iki yıl konusuna katıldığım için, onun konuşulduğu oturdaki bir bilgiyi paylaşmak istiyorum ilave bilgi olarak. Tarım Bakanlığının çıkarmış olduğu kedi, köpeklerin, gelinciklerin kimliklendirilmesine ilişkin yönetmelik yayımlandı, yürürlüğe girdi ama geçiş hükmünden dolayı bu hayvanların kimliklendirilmesinin tamamlanması 2023'ü bulacak ve biz bu hayvanları kayıt altına alamadan “pet shop”la ilgili süreci takip edemeyeceğimiz için birazcık o öngörüldü yani sadece bilgi olarak paylaşmak istedim.

BAŞKAN – Buyurun.

SALİHA SERAKADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Timur Bey’e destek mahiyetinde olacak yapacağım ekleme. Şöyle bir şey düşünüyorum: Evet, kişilerin özgürlüğüne engel olamayız, evet, siyaseten de düşünmemiz gereken bazı şeyler var ama tıpkı avcılıkta olduğu gibi, avcılık yapmak isteyen insanlar da var, bunu bir spor olarak gören insanlar da var ama biz şu anda ne diyoruz? Türkiye’nin doğal hayatını, yaban hayatını koruyabilmek adına en azından iki üç sene bu avcılığı biz yasaklamak mecburiyetindeyiz.

Dönelim en çok tartıştığımız kısırlaştırma ve popülasyon kontrolü meselesine. Bu bağlamda baktığımızda evet, ilelebet insanların elinden yavru hayvan edinme ya da şu cins hayvan edinme hakkını alamayız siyasetçiler olarak ama biz eğer bir kısırlaştırma seferberliği başlatıyorsak yani kişi özgürlüğü ne zaman sınırlanabilir? Ancak ve yalnızca kamu düzeni ve kamunun genelini ilgilendiren kamu yararı söz konusu olduğunda. Kısırlaştırma seferberliği dediğimiz şey kamunun yararına bir şey. Belki bu çerçevede baktığımızda derhâl olmasa bile belli bir süre boyunca bu şekilde dışarıdan hayvan girişini ya da çanta merakı gibi markalı hayvan merakı peşindeki insanların bu merakını iki üç sene ötelemesine ikna edebilirsek toplumu, kısırlaştırma seferberliğimiz de istediğimizden daha yüksek bir başarıya ulaşabilir.

BAŞKAN – Şunu soruyorum: Yani şimdi tamam, bu dediklerimizi yaptık, ideal şartları konuşuyoruz. Türkiye’de kısırlaştırma dört dörtlük yapıldı, sokak hayvanları popülasyonu kontrol altına alındı. Akabinde “pet shop”ları yasakladık, üretim çiftliklerini yasakladık. Peki beş altı yıl sonra biz nereden köpek bulacağız? Yurt dışından gelmeyecek. Bana bunu birisi izah etse, ben anlamaya çalışıyorum.

Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MDÜRÜLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN - Ev ve süs hayvanı satış yerleri ve üretim yerlerine ruhsatı veriliyor yani bu hayvanları sadece satanlarla alakalı değil üretim yapanlarla da ilgili ruhsat düzenleniyor. Yani istenirse oradan ev ve süs hayvanı üretim yerlerinden de bir şekilde elde edilebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Hayır ama şimdi beyefendiler diyor ki: “Onlara da izin vermeyelim, yurt dışından getirmeyelim.”

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MDÜRÜLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN - Ama ruhsatlı yerler var, insanların ruhsatını nasıl iptal edeceğiz.

BAŞKAN – Biliyorum onu da Timur Bey’in ben mantığını...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Çok kolay o ruhsatları iptal etmek. Gidin siz o ölüm kamplarını görün.

BAŞKAN – Mesela ben 2025 yılında bir hayvansever olarak bir hayvan temin edeceğim, sizin dediğinizle kısırlaştıracaksınız biz hayvanları.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, zaten en az beş senelik yavru stoku şu anda var. Biz beş sene insanların elindeki cins hayvanları toplayıp kısırlaştıramayız.

BAŞKAN – Anladım, 2030’a gelelim, 2030’da ben hayvan temin edeceğim, nereden edeceğim?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Hiç kimse cins hayvanını verip de kısırlaştırmaz, onları doğurtmaya devam edecekler, popülasyonun kaynağı da o. Sayın milletvekilimizin söylediği gibi, beş yıl ithalat yasağı getirin, bu hayvanların yurt dışından getirilmesini engelleyin. Çünkü en az beş yıl –diyorum size- şu an eldeki mevcut hayvanları doğurtan sahipleri yavru ihtiyacını karşılayacak zaten. İnanılmaz popülasyon kaynağı bu ırkçılık, cinsçilik ve türcülük. Bu insanların kişisel zevklerine hitap eden o hayvanların acı çekmesi karşısında ne yapacağız, ne düşüneceğiz?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, şöyle bir soru da çıkabilir: Yurt dışında yaşayıp da Türkiye’yi turistik amaçlarla ziyaret etmek isteyen, yanında da kendi evcil hayvanını getirmek isteyen ama aynı zamanda da bulunduğu ülkede belki onu kısırlaştırmamış olan birisi, eğer bu yasaklama gibi bir kapsam olursa ne yapacak?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Pasaportla “travel” yapabilir.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yani geldiği zaman burada yine üremesi gibi bir durum söz konusu olabilir.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Zaten arkadaşlar çocuk işçiliğin de önünü kesemiyoruz değil mi? Yasak olan birçok şey var ama o birçok şeyi denetleyecek imkânımız, paramız, elemanımız olmadığı için belli bir yere kadar gücümüz yetiyor maalesef. Bunda da öyle olacak, biz yasak desek de yine zaten bavulda gelecekler, biz yasak desek de yine merdiven altında üretecekler. Aslında böyle bir gerçekliği var bu işin.

BAŞKAN – Şimdi, temel prensipleri şöyle koyalım o zaman: “‘Pet shop’larda hayvanların satışının bir yıl içerisinde yasaklanması.” diyelim mesela.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Geçici bir süre ithalatın durdurulmasını, kısırlaştırma seferberliğine ek bir destek mahiyetinde koyabiliriz. Yoksa dediğiniz doğru, evet beş sene sonra ben bir golden yavrusu edinmek istediğimde, illa marka hayvan peşindeysen tamam alabiliyor olmam lazım, bunun aksini savunursak zor duruma düşebiliriz, katılıyorum ama bu beş yıl içinde yapacağımız kısırlaştırma seferberliğinin manasını bile ortadan kaldıracak büyüklükte bir kaçakçılık söz konusu Türkiye’de. Yani bir açık kapı bırakırsak zaten herkes işini oraya doğru devam ettirecektir. Neyse çok da uzatmamak lazım bence.

BAŞKAN – Şöyle, tabii, bu konuyla ilgili yurt dışından ithalatın özellikle yasaklanması diyelim.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Geçici bir süre en azından.

BAŞKAN – Belirli bir süre yasaklanması –üç yıl- akabinde de “kontrollü üretim çiftliklerinin...” mi diyelim yani orada doğru bir ifade kullanmamız lazım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Onu uzmanlar daha iyi bilir, o kadar şeyim yok.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Yani üretim çiftliklerinin Gıda, Tarım, Hayvancılık Müdürlükleri mi DKMP’mi?

BAŞKAN – Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerinin denetlemediği üretim çiftlikleri” diyelim. Ben bugüne kadar denetlenmiş üretim çiftliği görmedim, kapatılan üretim çiftliği görmedim. Gidin oralarda nasıl yavrular doğurtuluyor, o annelerin çektiği ıstırapı görün ve o hayvanlar daha el kadarken anne sütünden kesilip satılsın diye, süs olsun diye “pet shop” vitrinlerine konuyor. Bu bir eziyet, o üretim çiftlikleri asıl kaçakçıların doğrudan gittikleri, cins hayvanları götürdükleri yerler oralar.

BAŞKAN – Eziyetten kastınız, çok mu doğurtuluyor köpekler?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Şimdi, bakın...

BAŞKAN – Normalde bunlar senede 2 defa zaten doğurabilme potansiyeline sahip bildiğim kadarıyla.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Cins köpekler dediğimiz senede 1 kez doğurur, 2 kez doğurmaz; sokak hayvanları 2 kez doğurabilir. Üretim çiftliklerinde suni döllemeyle 4 kez doğurtulup...

BAŞKAN – Suni döllemeyle?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Tabii, iki senede annenin canı çıkıyor zaten.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Aynen, üç yılda da ölüyorlar zaten.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başka hiçbir fonksiyonu yok hayvanın.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kuluçka makinesi gibi.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Yavruların da yaşaması zaten muhtemel değil, “pet shop”lardan aldığımız yavrulardan 10 tanede 6’sı, 7’si ölür.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ki aslında bunu şöyle de meşrulaştırabiliriz: Yerli ve millî türlerin desteklenmesi. Evet, K-9 peşine düşme, evinin güvenliğini istiyorsan git, yerli ve millî Sivas Kangalı al.

BAŞKAN – Benim de biraz kastım o, yerli ırk kulüplerinin desteklenmesi de gerekiyor aynı zamanda.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Bizim zağarımız var, Kafkas çobanımız var, Kangalımız var, vesaire ama bu ırk kulüplerinin de ciddi unsurlardan, hakikaten denetlenerek seçilmesi lazım. Örneğin, Sivas’ta herkes bahçesinde Kangal üretiyor ve Kangalların tamamı kırma. Kırma olduğu için de Sivas Bakımevinde 2 bin taneye yakın hayvan hapis hayatı yaşamak zorunda kalıyor, sokağa da bırakamıyorlar.

BAŞKAN – Evet, Nesrin Hanım.

Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Üretim çiftliklerinde koşullar kötü değil, üretim çiftlikleri işkencehane, vahşethane. Pek çok üretim çiftliğine gittim -Adana’da da yaptık, başka yerlerde de yaptık- çoğunlukla mafya tabir edilen insanların elinde. Doğa Koruma Millî Parkları görevlileri –ki ben olsam ben de korkarım- oralara gitmeye çekiniyorlar Başkanım.

Artı, bir husus daha var: Üretim çiftliklerine Doğa Koruma Millî Parklar Genel Müdürlüğü “Tarımın görevi.” der. Tarım “Doğa Koruma Millî Parkların görevi.” der; top gibi arada gider gelir ve gözümüzün önünde –Adana’da yüzlerce yaşadım- kapatma kararı...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Denetim Gıda Tarımda.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ve ruhsatı yok, şu anda üretim çiftliklerinin yönetmeliği yok, varsa çıkarın. Üretim çiftliklerinin yönetmeliği yok, “ev ve süs hayvanları” bilmem nesi var. Şu anda ben gelip Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin önünde bir üretim çiftliği açabilirim. Beni ne Doğa Koruma durdurabilir ne Tarım. Doğa Koruma diyecek ki: “Tarım Müdürlüğünün yetkisi.”, Tarım Müdürlüğü diyecek ki: “Doğa Korumanın yetkisi.” Bakın, biz bunu yüzlerce üretim çiftliğinde yaşadık.

Üretim çiftliklerinin koşullarını söyleyeyim: Bizim beğenmediğimiz barınaklar o üretim çiftliklerinin yanında saray kalır.

BAŞKAN – Çözüm öneriniz nedir peki Nesrin Hanım? Tamam bunlar kötü diyoruz ama bu bahsi geçen süreler geçtikten sonra yani rehabilitasyon sürecimiz geçecek, ithalatı yasakladık falan, ondan sonra çözüm öneriniz ne?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Çok ciddi bir yönetmelik hazırlanması lazım. Yönetmeliğin şimdiden hazırlanması lazım.

BAŞKAN – Yönetmeliğin neyi içermesi lazım?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Üretim çiftliklerinin de yönetmeliği olması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Var.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hayır yok, iddia ediyorum yok.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Ev ve Süs Hayvanlarının...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Bunu söylemiyorum, bakın, bundan bahsetmiyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Ama onu içeriyor.

BAŞKAN – Hayriye Hanım bir açıklasın.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, düzenlemeleri hakkında yönetmelik.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Maddeyi okuyun o zaman, üretim çiftliklerini kim denetleyecek, ne yapacak, okuyun. Ben size yarın yazı yazacağım, Ankara ve çevresindeki yüzlerce değilse bile 100’e yakın üretim çiftliğini kaç kez denetlediniz? Hangi yönetmeliğe göre denetlediniz?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Şöyle bir şey var: Bakanlık birleşmeden önce Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü bunların ruhsatını veriyordu, şu anda da aynı şekilde onlar veriyor, denetim de onlarda. Anlatabiliyor muyum?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – İşte bu kadar.

Doğa Koruma oraya veriyor ama Tarım da Doğa Korumaya veriyor. Yüzlerce yazışma yaptık Türkiye çapında, Bakanlığa yazdım, o zaman ayrıydı.

BAŞKAN – Bir tespit yapıyorsunuz, “Şu anda denetim yeteri kadar yapılmıyor.” diyorsunuz, amenna.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Yönetmeliği yok yani bakın, üretim çiftliğinin şeklini tarif eden...

BAŞKAN – Anladım.

Peki, biz denetim yaptıktan sonra üretim çiftliklerine devam edelim mi yani?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Denetimde kriter yok.

BAŞKAN – Tamam, onları da getirdik yani bundan sonraki süreçte hayvan popülasyonunun nasıl sürdürülebilirliğini...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tabii biz istemeyiz ama -realite de var- tarifi yapılarak, kriterleri getirilerek yönetmelikle olmalı bu.

Bakın, İstanbul Eminönü'ne gidin, Eminönü bir kaçak ithalat merkezi hâlinedir. Oraya giden, hayvan seven herkes, vicdanlı herkes ağlayarak ayrılır. Yani Türkiye bir cins kaçak hayvan cenneti hâlinde. Şöyle oluyor Sayın Başkanım: Bir valize 30 yavruyu dolduruyor, valiz buraya gelinceye kadar içinde 10'u sağ kalıyor, 10'unu Eminönü'nde ve Ankara'da, gözümüzün önünde, AVM'lerdeki "pet shop"larda bile rahat rahat satıyorlar. Şu anda kaç tane üretim çiftliğinin... Bunu sadece Ankara için söylemiyorum, Ankara'dan, Doğa Korumadan genel olarak arkadaşlarımız çok çok memnunlar, çok destekleyici ve yardımcılar her zaman ama Türkiye'de, Orman Bakanlığına soralım, Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğüne soralım, şimdiye kadar kaç üretim çiftliği denetlenmiş?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Denetimi tarım il müdürlükleri yapıyor; mevzuat gereği yılda en az 1 kez denetliyorlar. Dolayısıyla ruhsatlı olanların doğru düzgün denetlenmediği konusunda hemfikirim, ruhsatsız olanları da hiç kimse denetlemiyor.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Daha geçen bir villada yakalandı, üretim çiftliği...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – 10 binlerce ruhsatsız var çünkü yönetmelik yok, tarif yok.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Yani tehlikeli ırk dediğimiz dövüşçülerin eline geçen asıl üretim çiftlikleri.

BAŞKAN – Anladım.

Buyurun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Başkanım, ben de bu bağlamda, aslında sosyal medya üzerinden ve internetten satış yapılan mecraların da bir şekilde denetlenmesi ve cezalandırılması...

BAŞKAN – Tamamen, hemen yasaklanması isteniyor.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Yani evet.

BAŞKAN – Şimdi o zaman onu söyleyelim, bakın, mutabık kalalım hep beraber: "Pet shop"larda hayvan satışının bir yıl içerisinde sonlandırılması, bunu söylüyoruz, hemen diyemiyoruz ona dediğimiz bazı kaygılarımızdan dolayı, bir yıl içerisinde sonlandırılması diyoruz "pet shop"larda.

"İki, kaçak yollarla getirilen hayvanlarla ilgili etkin bir mücadele.

Üç, yurt dışından kesinlikle hayvan ithalatının yapılmaması, dört yıl yurt dışından hayvan ithalatının kesinlikle yasaklanması, yerli ırkların desteklenmesi için ırk kulüplerinin oluşturulması ve desteklenmesi, üretimine izin verilmesi ve mutlaka üretim izni verilecek olanların da kesin olarak denetlenmesi."

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hayvan kolluğuna...

BAŞKAN – "Hayvan kolluğuna bu konuda yetki verilmesi..." diye yazalım.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFERERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Başkanım, hayvan kolluğu konusuna... Bir de olumsuz durumlarda üç rakamlı bir telefon hattı eklenebilecek mi?

BAŞKAN – Olur tabii, o ileriki aşamada.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Başkanım, hani, insanlar nereyi arayacağını bilmiyor, kolluk gücünü mü arayacak, Tarımı mı arayacak, Doğa Koruma ve Millî Parkları mı arayacak, bu noktada büyük bir zafiyet var.

BAŞKAN – Polis olursa zaten Alo 155’i arayacak, Jandarma olursa da Alo 177 var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Üç rakamlı şeyler 155’le birleştirildiği için.

BAŞKAN – O konuda yönlendirme zaten polise veya jandarmaya olduğu zaman aynı noktadan aranır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Aynı şeyi söyleyecektim, tamamı 112 altında birleştirildi. Şu an yaban hayvanlarıyla ilgili durumlar dahi fiilen ihbar ediliyor. Bununla ilgili belki bir görüş eklenebilir rapora diye katkı sunmak istedim.

BAŞKAN – Evet, doğru, olabilir.

Devam edelim.

Buyurun Burak Bey.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, şimdi, sadece burada “kedi ve köpek satışı” diyor. Komisyonun balık ve kuş türleri konusundaki eğilimi nedir? Ya da neden onların yasaklanmaması, niye o şekilde düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Genelde kedi, köpek üzerine odaklanılmış bugüne kadar, evet.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Çünkü biliyorsunuz, kuş kanatlı hayvan, istediği gibi gidip gezmek isteyen özgür hayvan. Çok eziyet oluyor, stres faktörleri devreye giriyor sürekli kapalı kaldıkları için. Yani o konuyu da bence değerlendirin derim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Egzotik hayvanlar da var, o bukalemunlar, yaban hayvanları...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Onlar da dâhil zaten, belgesi olması gerekiyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Onları da kaçak getirip satıyorlar, yoğun satış var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Kaçak” diye tabir ettiğimiz, tabii tamamını seçmek mümkün değil ama...

BAŞKAN – Çoğu kaçak hayvanlar ama bilemiyorum, bakmak lazım.

Onu da tartışalım, bir hafta sonra görüşelim onu da.

17’nci madde “İl hayvanları koruma kurullarının yapısının değiştirilmesi ve bu kurulların daha aktif çalışması.” Bu konuda da şu ana kadar çok büyük tepkiler aldık. Bunun da daha aktif hâle getirilebilmesi için önerilerimiz olacak.

Bunda sıkıntı yok herhâlde, devam ediyoruz.

“Belediye sınırları dışında kalan yerleşim yerlerinde il özel idarelerinin yetkili olması.” Biraz önceden beri konuştuğumuz konuları burada bir maddede dercettik.

19’uncu madde, “Serbest yaşayan hayvanların beslenme odaklarının gelişigüzel belirlenmemesi gerektiği.” Biraz önce de tartıştığımız meseleydi bu. Bunda da dikkat edilmesi gereken hususlar olacak tabii ki.

20’nci madde “Hayvan hakları ve hayvan sevgisi konusunda bilinçlendirme ve eğitim.” Bu konuda da özellikle...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – 19’u geçtik mi?

BAŞKAN – Geçtik.

Var mı diyeceğiniz? Diyeceğiniz varsa buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tabii, burada bu serbest yaşayan hayvanların beslenmesi...

BAŞKAN – “Gelişigüzel belirlenmemesi” konusu var.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – “Gelişigüzel...” Zaten belediyelerin beslenme odağı yok efendim, gönüllülerin de yok. Zavallı gönüllülerin boğazlarından kesip oradan buradan yardım, destek, çöplerden toplayarak, tavukçulara yalvararak koydukları yerler var. Beslenme odağı yok ki gelişigüzel.

BAŞKAN – Beslenme odakları yapılınsı diyorsunuz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Olmasından bahsediyorsunuz.

BAŞKAN – Gelişigüzel bir yerde yapılmasın, bu konularda belediyeler odaklar oluştursun diyoruz, biz tam da sizin dediğiniz şeyi söylüyoruz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Ama burada gönüllülerle birlikte oluşturulsun, hani şey var ya “kör itin öldüğü yer” diye.

BAŞKAN – O da var, o da var işin içinde.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Tamam, o zaman atladım ben onu. Ben özür dilerim, onu atladım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – “Hayvanseverlerle iş birliği içerisinde “diyor.

BAŞKAN – İş birliği içerisinde yapılması.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bir tek, ben de şeyi not almışım, hani toplu taşımayla ulaşımın...

BAŞKAN – En son maddesi mesela şöyle: “Sürece ilişkin iş birliğini artırmak üzere site ve apartman yönetimlerinin beslenme odağı oluşturmasını teşvik edecek planlamalar yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.”

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Gözüm görmemiş.

BAŞKAN – Sıkıntı yok.

Şimdi, bu 20’nci maddede de özellikle Millî Eğitim Bakanlığıyla da görüşerek 4’üncü sınıflara da ders konulması, belki burada yazmadık ama bunu tartışalım diye yazmadık. Burada önerileriniz var mıdır, ayrıca?

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Sayın Başkan, 4’üncü sınıf değil de yurt dışındaki örneklerini...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben de onu söyleyecektim.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, özellikle yurt dışında doğa, çevre, bu gibi konularda neler var diye ben yasal mevzuatı taradığım zaman, kreşlerle başlıyor.

BAŞKAN – “Daha önce başlatalım.” mı diyorsunuz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet yani anaokullarında başlıyor hayvan sevgisinin aşılması ve çevre bilincinin oluşturulmasına ilişkin eğitimler o müfredata alınmış.

BAŞKAN – Şimdi, benim özellikle 4’üncü sınıf dememin nedeni şu: Hem hayvan sevgisini aşılayalım, bu zaten olması gereken ama bir yandan da çocukların bizim geçmişimizde var olan millî değerlerimizde, dinî değerlerimizde, kültürümüzde var olan şeyleri de öğrenebilme yaşıdır diye düşünüyorum. Bunu anlayabilecek yaşta olduklarını düşünerek ben 4’üncü sınıfı özellikle dedim, yoksa 1’inci sınıfa da koyabilirdik, kreşe de koyabilirdik.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Yurt dışında birçok gelişmiş ülkede, anne hamile kaldığı zaman, bir çocuk dünyaya gelecek olduğu zaman aileye çocuk dünyaya gelmeden bir hayvan alınıyor ki çocuk ile hayvan birlikte büyüyor. Bu kadar erken yaşlara almışlar. O yüzden anasınıflarından başlayacak bir eğitim daha uygun olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Ders olarak koyabilecek miyiz bunu ama?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Eğitim diyebiliriz.

BAŞKAN – Ama ona eğitim dediğimiz zaman pek çok kişi o işe girmeyebilir, ben özellikle ders konulmasını istiyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama hayvan sevgisini dersle öğretemezsiniz.

BAŞKAN – Ama bakın, derste öğreteceğimiz sadece hayvan sevgisi değil, onun yanında bizim zaten var olan bu zenginliğimizi hatırlatmak. Haftada bir saat öğrencilerimize “Bizim atalarımız ne yapmış, bizler neler yapabiliriz?” bunu tartışmak istiyorum. Bu konuda sadece sevgi odaklı değil; sevgi, artı, kültür oluşturmak gerekiyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – O zaman eğitime anasınıfından başlayıp dersi 4’üncü sınıfta...

BAŞKAN – Eğitime... Tabii ki o her zaman zaten olabilecek bir şey, onu istediğimiz zaman ama onu müfredata ders olarak koydurmamız lazım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama anasınıfı müfredatına da girmesi gerekir ki bu yapılabilirsin.

BAŞKAN – Yani hayvan sevgisinin işlenebileceği dersleri olsun...

JÜLİDE İSKENDER OĞLU (Çanakkale) – Hikâyelerle belki...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Anasınıflarındaki müfredat anlamında eğitim yapan yerlere bu girmezse bunu düzenleyemezsiniz.

BAŞKAN – Şunu diyelim: “Anasınıflarından itibaren hayvan sevgisi odaklı eğitimlere başlanması ve 4’üncü sınıfta da ders olarak işletilmesi.”

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii.

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Başkanım, okullarda eğitimlere gidiyoruz biz Bakanlık olarak. Bizim orada gördüğümüz küçük yaştaki çocuklardan ziyade, 3'üncü, 4'üncü sınıflar daha çok ilgi gösteriyorlar ve anlıyorlar, daha çok soru soruyorlar. Tabii orada da eğitim verilsin, o ayrı da ama müfredat konusunda 3'üncü, 4'üncü sınıflar daha uygun.

BAŞKAN – 4'üncü sınıf uygun gibi.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şöyle bir katkı sunabilirim Komisyonumuza, Sayın Başkan ve üyeler uygun görürse: Bu ara çocuk oyuncular yönetmeliği çalışıyoruz biz oyuncular sendikasıyla, o yüzden de sıklıkla çocuk gelişimciler ve onların dernekleriyle bir aradayım. Uygun görürseniz -zaten, önümüzdeki haftaya attık- ben onlardan bir görüş talep edeyim, çocuk gelişimciler ne diyecek bu konuda. Hatta burada iktidar partisi milletvekillerimiz de dilerseniz bir Millî Eğitim Bakanlığındaki uzmanlarımızdan bir görüş alsınlar. Amaç çocuğun da üstün yararı neticede, ona göre haftaya netleştirelim dilerseniz bu bölümü.

BAŞKAN – Anladım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ama yani Avrupa'daki tüm örneklerde, Sayın Başkanın dediği gibi, sizin dediğiniz kültür...

BAŞKAN – Ona bir itirazımız yok, tamam, bu eğitim başlasın.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – İkili götürebiliriz belki yani, evet.

BAŞKAN – Tamam, o eğitim başlasın ama bunu zorunlu ders kapsamına almamız lazım ki göz ardı edilmesin, benim derdim o, yoksa biz bunu tamam, işleyelim dediğimiz zaman bazı öğretmenler bundan belki bir saat bahsedecek bir sezon boyunca yani bu da olabilir, hiç önemsemeyecek ama biz bunun mutlaka görülmesi gereken bir ders olarak konulmasını öneriyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kesinlikle katılıyoruz, sağ olun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım şöyle: Genelde Türkiye'de seçmeli veya zorunlu bile olsa pek çok ders maalesef kâğıt üzerinde kalıyor hatta birçok ders boş geçiyor. Hepimizin hayatında yaşanmıştır, özellikle matematik, Türkçe falan dışındaki, sanatsal ağırlık dersler hep boş geçmiştir maalesef. Bu da ilerleyen yıllarda Türkiye'nin pek çok konuda başarılı sonuçlar alabileceği uluslararası turnuvalarda kendi yeteneklerini keşfedememesine neden olmuştur.

Şimdi, aslında hayvan sevgisinin yaşı yok. Sadece bunu, bu sevgiyi vermek istediğimiz çocukların veya bebeklerin -öyle diyeyim- bunu ne kadar anlayıp anlamayabilecekleri o bedensel gelişimleriyle bunu kesiştirmek gibi aslında bir mesele var, konu var. Bu bakımdan da aslında temeline inildiğinde sevgi doğru ve düzgün yollarla verildiğinde bunu bir bebek de anlıyor, bir çocuk da anlıyor. Dolayısıyla hayvan sevgisini aktarmak açısından özellikle okul öncesi eğitimin çok daha ciddiye alınması gerektiği, onun üzerine inşa edilecek bir ilköğretim eğitiminin de buna katkı sağlayacağı düşünülebilir, aksi takdirde bu konularla ilgili gecikmiş olabiliriz. Çünkü çocuklar çok küçük yaşlarda sorguluyorlar. Küçük bebekler kedilerin, köpeklerin peşine gidiyor, karşı cinsi tanıma, sorgulama arayışının içine giriyorlar. O araya bir yere mutlaka biz hayvanları koymalıyız. Bunun da eğitimsel boyutunda tabii ki bilimsel araştırma yapılmalı ve kurumlardan bilgi alınmalı. Yani bu işin bir psikolojik kısmı var, hayvan bakımı kısmı var, hayvan cinslerini tanıma kısmı var. Daha teorik gibi görünen bir eğitim, sorumluluk almak yani bir hayvan bakımında sorumluluk almakla ilgili eğitimler söz konusu olabilir. Dolayısıyla okul öncesi eğitim boyutu daha sevgisel ve duygusal ağırlıklı, ilköğretim kısmı ise daha sorumluluk alma, hayvan bakımı yapma gibi içerikler de olabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi, aynı zamanda tabii, bu madde içerisinde özellikle biz Diyanet İşleri Başkanlığının ve belediyelerin de bu süreçte etkin hâle getirilmesini istedik. Bu konuda sadece çocuklarımızın değil, yetişkinlerimizin de eğitilmelerinin ve bilinçlendirilmelerinin önemli olduğunu özellikle Diyanet İşleri Başkanlığına yazacağız tabii, bildireceğiz.

Buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, orada yine bir teknik detay var. Yasada “kamu spotları” dediği için bu bilgiyi vermek istedim. Yasada normalde bir madde var eğitici yayınlarla ilgili ve bu eğitici yayınları “prime time” saatlerinde göstermeyen medya organlarına yaptırım uygulanacağı söyleniyor, böyle bir madde var ama yine bir bilgi edinme başvurusu sonucunda geçen sene öğrendik ki 2011’de değişen RTÜK Yönetmeliği gereği RTÜK’ün görevleri arasında böyle bir görev tanımı olmadığı için şu anda böyle bir denetim RTÜK tarafından takip edilemiyor. Dolayısıyla RTÜK’ten de Bakanlığa herhangi bir bilgi gelmediği için takiple ilgili Bakanlık da yaptırım uygulayamıyor yani şu anda sadece öyle bir yaptırım maddesi var, herhangi bir şey uygulanmıyor. RTÜK Yönetmeliği ile yapılacak yeni düzenlemenin örtüşmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – “Tehlikeli hayvanlar” biz göremedik, gözümüzden mi kaçtı acaba yine?

BAŞKAN – Şimdi, o maddeyi özellikle geçen hafta koymadık biz, mevcut yasada var olan bir şey. “Bu konu biraz komisyonumuz tarafından da tartışılsın, ondan sonra koyup koymayacağımıza karar verelim.” dedik yani orada bir madde olarak geçmedi, geçen haftaki hazırladığımız taslakta. Biz genel olarak şunu düşünüyoruz: Yani hiçbir cins başlı başına saldırgan değildir. Dolayısıyla yasaklanmasını içeren herhangi bir durumla karşı karşıya değiliz. Ancak onu eğiten ve bir şekilde saldırgan hâle getiren insanlar tarafından bir suç varsa insanların buna katlanması ve cezalandırılması gerekir diye düşünüyoruz. Yani cinslerin tek başına yasaklı olmasından ziyade insanların ceza almasını gerektiren bir düşüncemiz var ama bunu komisyon üyelerimizle de tartışmamız gerekiyor, şundan dolayı: Şimdi, biz bunu deyip de yasadaki çıkardığımızda ertesi günü bir pitbull bir çocuğun ölümüne neden olsa bu nasıl karşılanır? Bunu birazcık tartışılması gereken bir konu olduğundan dolayı da yazmadık açıklaması, bunu tartışmamız gerekiyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Şimdi, bunu konuşmamız lazım. Bütün arkadaşlar fikirlerini söyledikten sonra ben de bildiklerimi anlatayım.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Şu anda Türkiye bir pitbull üretim cenneti hâlinde. Üretim çiftliklerinde, Ankara’da da İstanbul’da Adana’da da her yerde, hele Balıkesir çevresi tam bir cennet ve hiçbir Doğa Koruma ve Millî Parklar görevlisi oralara gidemiyor, bence de gitmemeleri lazım çünkü vurmaya kadar gider, can güvenliği yok yani kesinlikle gitmesinler çünkü -adam silahla, tabancayla çıktığı zaman- ben önermiyorum bile. Bazen bize şikâyet geliyor, doğa korumayı aradığım zaman “Siz gitmeyin, polis gitsin.” diyorum. Şimdi, dolayısıyla pitbull üretimi başını almış gidiyor. Her yerde serbest, evde, sokaklarda pitbulllar gezdiriliyor. Devlet kurumları el koyma durumlarında üreticiye gidemiyorlar, kötü adamlar, mafya; dövüşçülere gidemiyorlar, zaten gerçekten kötü adamlar, polisler bile çekiniyor; sadece el konanlar evinde kediyle, bebekle yaşayan gariban pitbulllar, bu birinci olay.

Türkiye barınakları pitbullla dolu. Barınaklar pitbullları alıyorlar, bir süre tutuyorlar, diyelim 50 tane pitbull var, 20 tane daha geldi, 20 tanesi öldürülüyor, 20 tane daha geldi, 20 tanesi öldürülüyor. Şu anda Kısırkaya’da ve her yerde yapılan... Bu Adana’da yapılmıyor çünkü biz cin gibi başındayız, bir de çok açık bir barınak, her hafta sonu 500 kişi geliyor, yoksa onlar da yaparlar. Dolayısıyla bu tehlikeli hayvan ırkı gerçek anlamda bir taraftan serbestçe üretiliyor, internette binlerce sayfada satılıyor, bir tarafta da kör tuttuğunu sever misali eğer barınağa gelmişse orada ölüyor. On birlerce hayvan var. Ben bunun için geçmiş dönemde, Nurettin Bey döneminde bir öneride bulundum, daha doğrusu bir kampanya başlattık “Bir genelge çıkarın, bu barınaklarda, uysal olan, veteriner hekimlerin de onayıyla ve aile içinde yetişmiş olan pitbullları kendi ailesine geçici kayyum olarak teslim edin. Hem barınaklar kurtulsun, sokak hayvanlarının yerini alıyorlar.”

İkinci olay, dövüşçü olan pitbulllar için -çünkü pitbullların koruma altına alınacağı bir yer yok- Doğa Koruma ve Millî Parklara bağlı ayrı koruma alanları oluşturulsun çünkü bu hayvanlar ömür boyu esir, şu anda çok net bir şekilde öldürme var. Dolayısıyla on binlerce pitbull sahibi ama dediğim gibi masum pitbull sahibi bu kanunu bekliyor, biz hayvanseverler -doğru mu arkadaşlar- bu kanunu bekliyoruz. Çünkü esir pitbulllar ne olacak? Sürekli öldürerek de baş edemiyorlar. Üretim korkunç Başkanım. Yani bunu burada vekillerimiz ve arkadaşlarımızla da ortak bir akıl oluşturursak çok...

BAŞKAN – Mevcut yasada üretim yasak aslında baktığımız zaman, üretim yasak ama uygulamada denetleme mekanizmasındaki sıkıntılardan dolayı üretimler devam ediyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – İnanılmaz, inanılmaz, her yerde. Dolayısıyla bunda bir ortak akıl oluşturmak lazım. Hani sahipsiz hayvan konusunda kesin görüşümüz var, fikrimiz var ama bu pitbulllar konusunda şahsen benim de doğrusu şudur gibi bir şeyim yok. Bence burada bu güzel toplulukta konuşur ve bir ortak akıl oluşturursak o zavallı hayvanlar da kurtulur.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Niye bu konuya geldik anlamadım bu arada Sayın Başkan, bir şey mi kaçırdım?

BAŞKAN – Yani “Yasaklı ırklar konusunda herhangi bir maddeniz yok.” denilince ben de neden olmadığını söyledim, tartışmamız gerektiği için söyledim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Sera Hanım, burada olmadığı için onu konuşuyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Yok, yok, benim de rapordaki temel eksiklik olarak gördüğüm noktalardan biri yasaklılıklara girememiş olmamız. Yani yemekte de dile getirdik Sayın Başkan. Evet, siyaseten zor duruma düşer miyiz? Düşeriz. Yani pitbullları biz şu anda serbest bıraktık, tırnak içinde söylüyorum...

BAŞKAN – Yani siyaseten değil de bir pitbullun saldırısında vicdanen sıkıntı yaşıyor muyuz, benim derdim o açıktı.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şöyle diyeyim: Vicdanen ben bir sıkıntı yaşamayacağımızı düşünmüyorum çünkü orada... Vicdanen zaten çok büyük bir sıkıntı yaşıyorum ben şahsen, şu an binlerce hayvanı ve dediği gibi Nesrin Hanım’ın, sokak çetelerinin elinde olan, dövüşçülerin elinde olan hayvanları kimse zaten cesaret edip alamıyor ama komisyonda da defalarca konuştuğumuz gibi, komşusu gıcıklık yapıyor, gidiyor evinde ağızsız dilsiz bir pitbullu ancak gücü yetiyor, onu alıyor, o hayvan barınaklarda müebbet hapse mahkûm bir şekilde, tek başına, bir sene, üç sene ne kadar barınabilirse barınıyor. Bu şekilde şu anda binlerce hayvan ailesinden ayrı bir şekilde duruyor. Bunu çok basit yapabiliriz aslında. Köpeklere bir test yapılır yani psikolojisi düzgün olan

köpekleri veteriner hekimlerimiz anlayabilecek durumdadır diye düşünüyorum. Sahiplerini de değerlendirmeye alırlar yani buna uygun sahipler köpeklerini geri alabilirler diye düşünüyorum ben de çünkü yapısal olarak doğrudan bir ırkı yasak ilan etmek ahlaklı gelmiyor bana açıkçası Başkanım. Yani o yüzden de bunu, bizim komisyon olarak burada değerlendirmemiz ve bu raporun içine yasaklı ırk kavramı diye bir şey olamayacağını, tehlikeli sahip olduğunu, bir köpeğin kategorik olarak tehlikeli olamayacağını raporumuzda korumalıyız.

BAŞKAN – İşte benim derdim biraz o. Bakın, mevcut kanunda yasaklı ırk sayılmış olmasına rağmen baş edemiyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Aynen öyle.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Kesinlikle, kesinlikle, evet.

BAŞKAN – Şimdi, bir şeyi yazmak sadece sorunu çözmek anlamına gelmiyor, uygulamak çok çok önemli. Biz bunu tamamen çıkardığımız zaman, acaba yarın öbür gün daha da kolay üretilip daha da kolay sokaklarda dolaşmaya başladıkları zaman sorunu büyütür müyüz büyütmez miyiz, bu konuda kafam bir türlü bana net bir şey söyleyemiyor şu ana kadar yani.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ha, anladım dediğinizi. Üretimini serbest bırakmak yerine o zaman kısa vadede, en azından şu anda mahpus durumundaki hayvanları ailelerine iade edecek bir palyatif çözüm üretsek, Ana Komisyona paslasak konuyu yine bir şeydir ama çok fazla müebbetlik hayvan var ya.

BAŞKAN – Yani o şöyle: “Bu yasaklı ırklarda psikoteknik testlerden geçmiş olup saldırgan olmadığı bir heyet raporuyla tespit edilenler sahiplerine geri verilir.” demek farklı bir şey, o olabilir.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Mesela.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Böyle bir düzenleme var zaten.

BAŞKAN – Var mı bilmiyorum şu anda yani?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Var, şöyle: Veteriner hekim tarafından...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Var mı? Yok.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Yok Başkanım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Veteriner hekim tarafından eğer “Sahibine tesliminde bir sakınca yoktur.” denirse...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hayır, yok, kesinlikle yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Hayır, pitbull değil yani kırmalar falan var onların, onlarda yasak.

BAŞKAN – Ya onlar olur ama yasaklı ırklara kimse cesaret edip zaten veremiyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Kıрма da yasak.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, bu benim açımdan da çok hassas bir nokta çünkü on yedi yıl boyunca çocuk sahibi olmak için mücadele etmiş, sonunda da çocuk sahibi olduktan sonra 4 yaşındaki çocuğunu pitbull tarafından saldırıda kaybetmiş bir aile benim yakınım. Yani bu dengeyi kurarken aslında bunları da sağlayalım yani.

BAŞKAN – Böyle bir durumda var yani.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Düşünün, onca yıl mücadele etmiş, bir çocukları olmuş, tek çocukları ve 4 yaşındayken bir pitbull saldırısında ki üstelik üst komşusunun evinde beslediği bir pitbullun saldırısına uğrayarak yaşamını kaybetmiş bir çocuk, benim akrabam değil ama çok da sevdiğim bir yakınım diyebileceğim kişi. Yani bu dengeyi biz nasıl kuracağız burada.

BAŞKAN – Yani işte bütün temel problem burada.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Üretimi kontrol altına alamıyoruz bakın. Üretim yasaklansın, üretim kontrol altına alınsın hatta kontrol altına alınmasın, üretim yasaklansın, bir taraftan üretiyor.

BAŞKAN – Yasak zaten.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ama devlet bunu kontrol altına alamıyor.

BAŞKAN – İşte bakın, biz şunu söyleyebiliriz: 2004 yılında çıkartılan 5199 sayılı Yasa’nın şu maddesine göre yasak olmasına rağmen hâlen bu üretimlerin devam ettiğini, çok sayıda üretimin olduğunu ve bazı kötü niyetli vatandaşlar tarafından da bu işin yürütüldüğünü, bunun önüne geçilmesi için tedbirler alınması gerektiğini yazabiliriz, bu başka bir şey. Bu, mevcut yasanın zaten devamı anlamına gelir. Buna mı biz karar verelim, yoksa yasaklı ırklar tamamen kaldırıp ama yarın öbür gün olabilecek, işte Gülizar Hanım’ın da bahsettiği olaylar meydana geldiği zaman bunun yaptırımı ne olacak, bunun önüne nasıl geçeceğiz? Şimdi, burada bir çıkmazımız var bizim. Yani bir taraftan hayvanseverler haklı olarak “Hiçbir hayvan tek başına saldırgan değildir, ırkçılık yapmayalım.” diyorlar, katılıyorum ama bir yandan da bu hayvanlarda böyle bir potansiyel var; insan öldürebilme, hayvan öldürebilme yani kötü bir eğitim aldıkları takdirde diğer cinslere göre daha çok saldırganlaşabilme gücü var daha doğrusu, belki zihniyeti demeyelim ama gücü var hayvanların, böylesine bir sorunla karşı karşıyayız. Yarın öbür gün hem adli hem de vicdani olarak bu konularla ilgili bir problem yaşayabiliriz diye düşünüyorum ben, bundan nasıl kurtulabiliriz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle bir adım atabiliriz, şöyle bir adım olabilir; bu özellikle yasaklı ırklar yani pitbull üzerinden konuşuyoruz, diğer bahsettiğimiz sokak hayvanlarından farkı şu: Sokakta başıboş pitbull yok yani ya birileri pitbullları besliyor, bir yerde üretiyor, dövüştürüyor falan veya işte çeşitli hayvan bakım evlerinde varlar ama sokakta yoklar. Dolayısıyla sokakta pitbull aramak, bulmak gibi bir konu yok. Dolayısıyla da nasıl kısırlaştırma ile ilgili kararlar alıyorsak bu noktada bir ilanda bulunulabilir, denilir ki: Pitbull sahipleri sahip oldukları pitbullları şu merkezlere götürerek hem kısırlaştırmalarını yapmalarını hem kimliklendirme işleminin yapılması hem de psikoteknik diye ifade ettiniz bu saldırganlığını değerlendirebilecekleri veterinerlerin veya bir komisyon, bir kurul...

BAŞKAN – Bu ilana uyabileceklerini düşünüyor musunuz? Bir şekilde kanun dışı işler için bunu kullananlar da çok fazla.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, burada şuna dönecek işte: Bir noktada artık kimliklendirmesi yapılmadıysa o noktadaki pitbull tamamen kaçak, yasa dışı işlerde kullanılan bir pitbull demektir ve onunla birlikte bulunan, onu gezdiren, onu dövüştüren herkes de bu suça tamamen iştirak etmiş demektir. Yani aslında ortalıkta sadece suça iştirak edenleri, kimiksiz ve etiketsiz... Pitbull sahipleri açısından söylüyorum yani Sera vekilimizin dediği kısmı aslında ayırmış oluyoruz burada. Onlar zaten gönüllü olarak kendi pitbullunu alacak gidecek hem kimliklendirmesini yapacak hem de o sağlık muayenesinden geçirecek saldırganlığıyla ilgili. Zaten saldırganlığı tescilleniyorsa

raporlarla zaten o kendisi gönüllü olarak onu bırakmak durumunda, eğer bırakmıyorsa duygusal bağım var diye o da ayrı bir kusura dönüşüyor demektir. O zaman da genel başkan yardımcımızın ifade ettiği gibi bir komşu bile olsa onun pitbullu bir can bile alabilir, bir bebeğin, çocuğun, büyüğün, yetişkinin. Dolayısıyla, bu bağlamda nasıl kısırlaştırmayla ilgili bir kampanya yürüteceksek bir süre belirlenir örneğin bir yıl, bir süre bilmiyorum, belki üç ay sonra başlayacak onu Komisyon olarak da önerebiliriz, oradan itibaren bütün yasaklı ırk sahiplerin sahip oldukları hayvanları getirip beyan etme zorunluluğu...

BAŞKAN – Buyurun Oytun Hocam.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Geçen toplantıda aynı konu gündeme geldiğinde Doğa Koruma Millî Parklardan katılım gösteren sayın daire başkanımız silah benzetmesi yapmıştı bu hayvanlara, onun üzerine şu görüşü beyan etmiştim, hani ben sayın vekilimizi desteklemek adına aynı görüşümü sunmak istiyorum. O zaman gerçekten bu hayvanların tamamına silah muamelesi yapalım çünkü tetiği çeken olduğu sürece evet, bu hayvanlar birer silah. Ayrı bir sertifikasyona ya da ruhsatlandırmaya tabi tutalım -yani söylemiş olduğunuz şeyi somutlaştırmak adına tekrar paylaşıyorum- ve belli kıstaslar getirelim. Yani kamuya açık belli ortamlara bunların sokulması sınırlandırılmalı, tasmasız gezdirilmeleri tamamen sınırlandırılmalı, ağızlıksız gezmeleri de keza aynı şekilde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu ruhsata sahip olmayanlar o hayvanı gezdiremesin.

BAŞKAN – Yani bir özel ruhsatı olsun diyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şunun için: Yani pitbull sahibi birisi var, diyor ki “Sen çok seviyorsun, al sokakta sen gezdirebilirsiniz.” Buna da bir engel getirilmesi lazım. Yani o hayvanı besleme ve gezdirme ve işte dolaştırma ruhsatına sahip olmak gibi.

BAŞKAN – Ruhsatı kim verebilir?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Böylece ırk tanımlaması yapmadan tehlike arz eden bütün hayvanları da bu kapsama alma şansımız olacak ama ayrı bir şekilde kategorize edildiği için de dönem dinamiklerine göre bunlarla ilgili eğitim gerekiyorsa eğitim ama sahibine ama hayvanın kendisine ya da dediğiniz gibi bir psikolojik testten geçmesi ya da bir davranış terapisi görmesi gerekiyorsa... Hani zor süreçler farkındayım ama ırkçılık yapmamak adına da denenebileceğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, buradaki maksadımız pitbullların çoğalmamasıysa, belli bir tarih verip o saatten sonra pitbullun üretilmemesi, bir milat koymaksa bu mevcut yasada vardı. Yani öyle bir süre de verildi fakat bunlar gerçekleşmedi. Şimdi, bunun tabii kabahat olması yani bu fiilin kabahat olması da caydırıcı değil. Mademki böyle bir yola gireceğiz, denetimde bir etkinliğimiz yok, kolluklarda kuracağız. Dövüştürmek zaten suç olacak, öyle değil mi?

BAŞKAN – Evet.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, oradan bir defa dövüştürmeyi suç hâline getiriyoruz. Verilen süre içerisinde veya deminki hocamın da söylediği kriterlere uyulmaması hâlini de suç olarak algılamamız lazım diye düşünüyorum. Yani kabahat değil.

BAŞKAN – Yani genel olarak ırkı yasaklamayalım ama bu ırkı beslemek, bulundurmak ve edinmenin ayrı bir ruhsatının olması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Olsun ama oradaki yaptırımlara uyulmaması hâli de bir suç olsun. Kısırlaştırmamak nasıl ki bir suç... Yani hayvanların dövüştürülmesi, eziyetini vesaireyi suç sayıyorsak mademki tehlikeli bir hayvanı besleyecek, bunun şartlarına uyacak. Şartlarına uymaması bir para cezasıyla kabahat olup geçirtilmemeli, bu bir suç olmalı.

BAŞKAN – Barınaklardakilere de bir af çıkarmamız lazım. Yani saldırganlık eğilimi göstermeyenlerin raporlanması hâlinde...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Af çıkartalım ama mesela, işte, orada ağızlıksız dolaştıranlar, kısırlaştırmayanlar gibi burada sayacağımız fiillere aykırı hareket edildiğinde bu suç olsun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Şimdi, normalde bizim yasamızda ev hayvanlarının da kısırlaştırılıp belediye kaydedilmesi hükmü var ama orada açıklık bırakılmış, isteyen doğurtacaksa haber verilmesi esastır diyor. Şimdi, pitbulllarda şöyle bir şey olabilir, biz genelge için başvurduğumuzda da bunu söyledik, kısırlaştırılmamış pitbull kalmasın. Örneğin ilk kanunda altı ay verilmişti, altı ay süre verilsin, altı ay içinde veya üç ay içinde herkes pitbullunu götürecek -iyi niyetli olanları bu yola getirecek- belediye kaydettiler, kısırlaştıracak ve belediyenin bu konuda getirdiği bütün hükümlere uymayı taahhüt edecek. Dolayısıyla, iyi niyetli insanların bir şekilde sahiplendiği, aldığı pitbullları kurtarmış olacağız. Bu arada barınaklardaki pitbulllar -dediğim gibi yüzde 90'ı evinde olan pitbulllar- bunlar yine barınaktaki veteriner hekimlerin ve oluşturulacak bir ekibin onayıyla kısırlaştırdıktan sonra geçici olarak sahiplerine kayyum olarak teslim edilecek.

BAŞKAN – Sadece pitbulllar değil, değil mi, dogo Argentino da var?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Hepsi hepsi, tehlikeli, biz artık alıştık, hepsi.

Şimdi, dolayısıyla, kısırlaştırılmamış pitbull kalmasın diyoruz, süre veriyoruz, mevcut iyi niyetli pitbullları kurtarıyoruz, ondan sonra barınaktaki pitbullları kurtarıyoruz. Bu arada kolluk kuvvetlerinin üretim çiftliklerinde pitbullları kesinlikle yasaklaması lazım. Dövüşlerin üzerine yine kolluk kuvvetlerince ihbara gerek kalmadan istihbari çalışmalarla üstüne gitmesi lazım. Normal pitbullları kurtardık, kaldı elimizde –benim devletim bununla başa çıkar- dövüştürücülerin yetiştirdiği agresif pitbulllar ve ayrıca üreticilerin satıp satıp para kazandığı pitbulllar onların için de pitbulllar için bir koruma alanları oluşturulması lazım belediyelerde, onlara el koysunlar. Devlet el koysun kısırlaştırsın ve farkındaysanız zaman içinde bunların üretimi bitecek yani bu şekilde bitecek çünkü –siz dediniz ya- sorunu görmezden geldiğimiz için çok daha fazla büyüyor. Yani sanki bu önerilerin en mantıklısı bu gibi. Şimdi, benim pitbullum var, benim pitbullum evimde. İnsanlar ağlıyorlar, Türkiye’de en fazla aranan insanlar biziz, bizim kurumlarımız çünkü biz ihbara açığız sadece kendi çerçevemizde değiliz. İnsanlar ağlıyorlar, evlerindeki –birkaç tane size yönlendirebilirim- yani “Bunu ne yapayım?” diyor, gideyim ağızlık takayım, elini ayağını öpeyim, ağlamış. Geçen gün İstanbul’daki bir ilçe -söylemeyeceğim ismini- pitbulla el koymaya geliyor -hatta Zeytinburnu söyleyeyim- sahibi ağlayınca, pitbull da gelip bunlarla oynayınca veteriner de ağlamaklı oluyor. Yani yaptığım suç, ben geldim, buna el koymam lazım ama köpek onlara zıplıyor, kadıncağız hüngür hüngür ağlayınca ben gideyim siz bir çözüm bulun diyor. Bu şekilde pitbullları kısırlaştırsak ve belediyelere kaydederek ciddi bir kontrol sağlarız.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Hayriye Hanım bir şey diyecekti, buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

BAŞKAN – Tamam buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, burada kısırlaştırılma demekle tabii, bir yaptırım olmazsa bunları gerçekleştiremeyeceğimiz ortada, yapamayız bunu. Bütün pitbulllar, mevcut pitbulllar sahibiyle beraber olsunlar, hiç itirazım yok; içeridekiler dışarı çıksınlar, hiç itirazımız yok, af çıkartalım ama pitbullları bundan sonrası için -hani sizin de kaygınız bir insana, şuna, buna- bundan sonra üretilmesin, alınıp satılmasın değil mi, bunlar suç olsun. Yani nasıl ki dövüştürmek suç ise almak, satmak, ağızlıksız dolaştırmak, üretmek suç olsun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Daha etkin kontrolle... Yasaya göre suç ama.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Hayır, suç değil, yasaya göre suç değil, kabahat.

BAŞKAN – Suç değil, ürettirilmesin diyor. Kabahat evet.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – 6 milyar para kesiyor, hayvana suç, doğru, sahibine suç değil.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bakın, bakın suç değil. Hatta para orada bana göre mantıksız, neden? Şimdi, baktığınız zaman bazı insanları tenzih ediyorum ama daha çok kenarda, varoşlarda var olan insanlar, gençler bunları besliyorlar. Şimdi, bu gençlere şu kadar para ver desen mümkün değil yani uygulamaz da bir şey. Yani şimdi o hapis cezası caydırıcıdır. Yani illaki olsun, kimse gönüllü istemez. Bunu, bu fiilleri de bir suç hâline getirirsek başa çıkarız diye düşünüyorum. Mevcutlara da böylece neden izin verildiği, mevcutlar açısından da açıklayıcı olur. Daha sonrası içinde çocuklarla ilgili, saldırıyla ilgili bu şekilde bir önlem almış olacağız. Yedi sekiz sene sonra hiç pitbull kalmaz. Hepsini ne olur? Yaşlanır ölür, bir daha da ürememiş olur. Yani kökü gidiyor aslında.

BAŞKAN – Ama işte insanlarda bir tutku var.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Var ama bunu beslemeyecek.

BAŞKAN – Şöyle, hayır. Nasıl ki silah taşımak sıkıntılı bir husus, bu konuda da baktığımız zaman ama taşıyor insanlar, taşıma meraklısı. Dünya kadar insan silah taşımak için böyle başvuru yapmış vaziyette bekliyor. pitbull bakanların da büyük bir kısmında böyle bir tutku var. Yani pitbullu yanında kendisini koruyucu, kendisine ayrı bir statü kazandıran bir canlıdan ziyade bir silah olarak görüyor, bu yüzden de bakıyorlar. O yüzden bunların çok kolay bir mücadele şekli olduğunu düşünmüyorum. Bakmak isteyeceklerdir, biz istediğimiz kadar yasada bunları yazalım ki 2004'ten beri yazıldı. Hatırlıyorum 2004'te Türkiye'de bu kadar pitbull yoktu ama 2019'da bu hâle geldi.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama suç değildi.

BAŞKAN – İşte, suç dediğimiz zaman da bunlara çoğu zaman genç vatandaşlarımız bakıyor, gençler bakıyor, sicilleri bozulacak. Yarın öbür gün bir işe giremeyecekler gibi böyle bir durumla da karşı karşıya kalacağız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Suç olduğunda caydırıcı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Bunu tartışmamız lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet. Şimdi, demin konuştuk “Tamam, insanlar birçok değişik köpek ırklarını alsınlar, beslesinler.” diyoruz, onların bir maliyeti yok, topluma bir maliyeti yok ama pitbull için bir maliyet var. Nedir? Ben pitbulla karşı olduğum için değil. Yani pitbullda biraz şu var: Çene güçlü bir çene. Şimdi diğer agresif bir hayvanı düşünün, bir av köpeği agresif, bir insana saldırsa orasını burasını ısırır falan ama öldüremez, pitbull öldürüyor.

BAŞKAN – Öldürüyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Çünkü çenesi çok güçlü, timsah gibi.

BAŞKAN – Kendi istemediği zaman açılmıyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yoksa hayvana karşı hiçbir şeyimiz yok. Yani o zaman bu tür hayvanlar... Bakın pitbull çene gücüyle diğerlerinden ayrıldığına göre “Her ırka izin veriyoruz, buna da verelim.” diyemeyiz.

BAŞKAN – Diyemeyiz, diğer ırklar gibi olmamalı.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Olmaz bunun farklı bir özelliği var.

BAŞKAN – Hayriye Hanım bir şey söyleyecekti.

Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Benim söyleyeceklerimin yüzde 80’ini Genel Müdürümüz söyledi zaten, ben denetim açısından konuşayım, yaşadığımız sıkıntılarla alakalı. Bu hayvanlarla alakalı biz birkaç ay önce Pursaklar’da 50-60 tane dogo Argentino’nun üretim yerine baskında bulunduk. İnternet aracılığıyla satışı yapılıyor, telefon aracılığıyla irtibata geçtik, sanki alıcıymış gibi. Yani denetimde dahi adam bize diyor ki: “Buyurun, geçin, alın hayvanları.” Hayvanları size tarif edemem buradan buraya kadar şey hayvanlar. Yani şimdi Nesrin Hanım burada bize “Beni arıyorlar, ağlıyorlar falan.” Deyince; ben de bize telefon açıp da “Komşumda dogo Argentino var, pitbull var, ben kapının önünde geçemiyorum.” diyerek ağlayan insanlar da var. Yani toplumun o kesimi de var, çok büyük bir korku var bu konuyla alakalı. Bu hayvanlarla alakalı, işte, bu hayvanların geri verilmesi çok büyük sıkıntı olacağını düşünüyorum. Eğer o geri verilen hayvanlarla ilgili yine herhangi bir insana zarar verilirse o zaman onun önlemini nasıl alacağız?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) - Yani geri vermenin şartlarını sıkı sıkıya yapıp veteriner hekimlerin uygun gördüğü köpekleri...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ağızlık...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Onu yapan veteriner hekim... Yani hocama soruyorum bu ülkede karakter analizi, saldırganlık analizi yapabilecek kaç tane merkezde veteriner hekim vardır, kim yapabilir?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Bir elin parmaklarını geçmez.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Yani.

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu konuyla ilgili sorunu tam ortaya koymak için aslında yaklaşık olarak ne kadar yasaklı hayvandan bahsediyoruz, miktar olarak aslında onu ortaya koymak gerekli, neyle karşı karşıyayız işte, bu konuda görevlendirilebilecek veteriner sayısı kaç olmalı gibi.

Şimdi, silah örneği verildi. “Silah taşıma ruhsatı gibi değerlendirilebilir bu yasaklı hayvanları besleyen kişiler.” diye ancak şöyle, silah derken de şöyle hayal edelim: Bir belde, kıyafet altında tutulan bir tabanca mı, bunu taşımak için mi; yoksa elinde tabancayla veya diyeyim ki size Tunalı Hilmi Caddesi’nde uçaksavarla veya ağır makineli tüfekle yürüten birini düşünün, eline almış, böyle yürüyor yani şey gibi...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ya da şöyle: Kaçak bir tabanca yani kaçmış buradan bir tabanca, kendi ateş ediyor. Aynı şey yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya da ateş edip etmeyeceği meçhul, dolu mu, değil mi belli değil yani şöyle: Bunun çift taraflı etkileşimli bir boyutu var, birincisi: Pitbulları besleyenler açısından çünkü hayvanların doğası gereği tabii, bir doğal, içgüdüsel bir yaklaşımları var, yaşamsal boyutu var; bir de aynı zamanda tıpkı yazılımı yapılan bir robot gibi, biz insanların eğitim alma sürecinde bize yüklenen yazılım gibi aslında, onlara da o eğitimleri sürecinde yüklenen bazı davranış biçimleri var. Şimdi, bunun sorumluluğunu pitbullun sahibi ne kadar alacak? Yani ona bakma ruhsatını alırken ve tedbirlerin hepsini almak zorundayken dahi bir olay gerçekleşirse tıpkı o olayı pitbullun sahibi kendisi yapmış gibi eğer bir ceza tanımlanır ve bu sahiplendirme aşamasında bu, karşı tarafa beyan edilirse... Nasıl şimdi sizin belirli bir borcunuz varsa, icra müdürlüklerine gidip taahhütname imzalıyorsanız ekonomik bir borcunuz bile olsa hop hapse giriyorsunuz. Niye? Normalde hiçbir ekonomik suçtan girmemeniz gerekirken -gerçi bizim ülkede çekten de içeri atıyorlar ama- icra müdürlüğünde bir taahhütname imzaladığınız için, o sorumluluk dolayısıyla giriyorsunuz.

BAŞKAN – “Bir caydırıcılık getirelim pitbull besleyicilerine.” diyorsunuz yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir boyutu bu yani bu sorumluluğu almak önemli bir mesele.

BAŞKAN – Çok önemli.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü tıpkı bir bebek büyütme sorumluluğunu almak gibi yani yarın bir gün birisinin gelip -siz çocuk sahibi değilsiniz diyelim- size getirip bir bebek verdiğini düşünün yani onun gibi çeşitli endişeler, sorumluluk anlayışı, büyüdüğü zaman ne yapacak, ne edecek gibi konular var. Etkileşimin birinci boyutu bu. İkinci boyutu da pitbull besleyen yani sokakta bir pitbullla giderken karşılaştığınız sokaktaki; biz değiliz, biz şu an üçüncü kişiyiz, yukarıdan bakıyoruz hepimiz ama o sokakta karşıdan gelen toplumun herhangi bir bireyinde uyanan duygu, o da korku, bir kısmında, Şimdi, bu korku yaşamsal olarak genelde sonradan kazanılan bir duygu, tetiklenmiş bir şey.

BAŞKAN – Duyumlarımızla, işte, biraz önce duyduk mesela, bunu duyup da etkilenmemek mümkün değil.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – O yüzden ben susuyorum zaten, pitbull konusunda hiçbir yorum yapmıyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, tetiklenen de bir boyutu var. Yani burada aslında bence çözüme oldukça yakınız. Bir kere, ne olursa olsun kendi pitbullunu getirip de kimliklendirmeyen bir sahip bunu kimliklendirmiyorsa, her nerede pitbull bulunuyorsa pitbulllar alınıp bir şekilde -şu anki adıyla söylüyorum- bir bakımevine konmalı, pitbullla birlikte kim bulunduyorsa da cezai olarak cezasını görmeli.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Suç olmalı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Suç kapsamında cezayı görmeli. Pitbull sahiplerinin de şöyle bir sorumluluğu olmalı: Nasıl ki ailede anne bebeğini kolay kolay kimseye bırakmıyorsa, kimseye teslim etmiyorsa o da hayvanını bırakmayacak yani bakım şartlarını ağırlaştırmak gerekli.

BAŞKAN – Bıraksa da sorumluluktan kurtulamayacak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bırakıyorsa da kendisi sorumlu olacak. çalınıyorsa veya kaybediyorsa hayvanını hemen belirli bir yetkili merciye bildirecek “Benim hayvanım çalındı.” veya “Kayboldu.” diye, ona göre de bir düzenleme yapılmalı.

BAŞKAN – O zaman toparlayalım, şunu söyleyelim...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bu yönetmeliğin çıkması gerekiyor.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Oytun Hocam.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Sayın Başkanım, bir de varılacak nihai sonuçtan bağımsız olarak teklifin ırk olarak kabul edeceğimiz hayvanları... Şimdi, yasaya daha önce başka bir ülkenin mevzuatından alınarak doğrudan konulmuş ve bizimki “gibi” ifadesini içeriyor, aslında ucu açık. Bir yandan melezlemeler devam ediyor, yeni ırklar doğuyor, örneğin bir presa canario, bir dogo Argentino bizim 90’lı yıllarda bildiğimiz köpek ırkları değildi, en azından Türkiye’de olmadıklarını düşünüyorduk, o zamanlar bir collie salgını vardı mesela.

BAŞKAN – Rottweilerler mesela, nereye koyacaksınız Rottweilerleri?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN HASTANESİ BAŞHEKİM YARDIMCISI, CERRAHİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Yarın başka tehlikeli ırklar da girebilecektir, bunun için kıstasımız ne olacaktır? Yani niye biz pitbull, dogo Argentino ya da Japanese tosa diyoruz da örneğin Avrupa’nın ya da bazı başka ülkelerin tehlikeli ırk olarak kabul ettiği –elbette yapmayacağız öyle bir şeyi ama- Anadolu çoban köpeğini niye tehlikeli ırk görmüyoruz. Hani buna bilimsel altyapı kazandırmamızda yarar olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Bu konuda bir kurum kurulur, her yıl bir liste yayınlar tehlikeli ırklar konusunda, bunların elde edilebilmesi için gerekli şartlar konulabilir yani ruhsatlandırma şartları konulabilir ama her yıl da güncellenir, tehlikeli ırklar, dediğiniz gibi, devam ediyor; güncellenmesi lazım bunların.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Güncelliyoruz.

BAŞKAN – Evet, Hâkim Bey, sizi dinleyelim.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Şimdi, Genel Müdürümüz “Suç olsun.” diye bir beyanda bulundu, vekilimiz de aynı şekilde. Şimdi, suç biz her zaman son çare olarak değerlendirdiğimiz için yani bakış açımız böyle. Cinsel suçlarda da artırım noktasında artırdık ama bu suçun olmayacağı ve işlenmeyeceği anlamına gelmiyor. Bu noktada bizim önceki maddelerimizdeki işte o hayvan kolluğu meselesi gündeme gelip bu 14’üncü maddenin “1” bendinde yer alıyor bu bizim yasakları düzenleyen madde. Yani bunun uygulanması noktasında sıkıntı olduğunu düşünüyorum yani idari yaptırım veya suç noktasında... Tabii, bunu Meclis takdir eder ama Nesrin Hanım, üretim noktasında mesele, diyor ki: “Üretim yeri var.” Şimdi, buna yaptırım uygulayamıyoruz. Ne yaptırım? O esnada oraya bir kolluk, tarım ve orman il müdürlüğü yetkilileri gidiyor ama uygulayamıyor. Niye? El koyma falan yapamıyor. İşte, caydırıcılık noktasında da bununla ilgili çalıştığımızda biz diyoruz ki: Bunun hani sayma usulü değil de Bakanlığın kurullarca belirleyeceği, bu hayvanlar her yıl listelenir, bu hayvanlar o şekilde... Yani bu hayvanları besleyenlere ve bildirmeyenlere el konulur, diğerleri artık takdire göre...

BAŞKAN – Öyle yapalım, toparlayalım, genel olarak mesele anlaşıldı.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – İşte o takdir, o ayırım noktasında sıkıntı var. Bu hayvanlar yapı itibarıyla bizim ülkemizde yetişen hayvanlar değil, bunlar hep sonradan gelen hayvanlar.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Şöyle diyelim: Ruhsatsız silah taşıyan kişi hakkında bir cezai yaptırım var mı?

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Var, hapis cezası var.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Aslında bahsettiğiniz konu yaklaşık olarak oraya oturuyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Hayır, iş şeye geri gitti yani hayvanı cezalandırmaya gitti, “el konulur” konusu... Yani biz burada hayvanları düşünelim, hayvanları kurtaralım, sahibine burada yükümlülükleri koyalım diyoruz.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Ama sizin dediğiniz yöntemde de hayvana el koyduktan sonra ne yapacaksınız? Onu siz de...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – El koyma yok ki.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Ama suçta, suç eşiğiysa el konulur, hayvan ne olacak, tamam suç işledi?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Hayır, suç işlediği zaman koruma altına alacaksın ama burada...

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Benim dediğim de aynı şey.

BAŞKAN – “Saldırganlık eğilimi gösteren hayvanlar zaten orada olsun.” diyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, oradaki farkı ben şöyle görüyorum: Birinde yani suç olduğunda caydırıcılığından dolayı fiilin çok az olacağını düşünüyorum ama bunu bir yaptırım kararı, suç değil de bir kabahat şeklinde olduğu zaman bu çok dikkate alınmıyor yani.

BAŞKAN – Şimdi şunu diyelim toparlayarak: Biz “yasaklı ırk” kavramından çıkalım yani “yasaklı ırk” diye bir kavram olmasın bizim bu önerimizde, “tehlikeli ırklar” olabilir. Tehlikeli ırklar da Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından, Doğa Koruma ve Milli Parklar mı olur artık, kimeyse, bir görev verilir, her yıl güncellenir, buna sadece belli bir ırk demeyelim, güncellenir ve bu ırkları elde etmek isteyenler, üretmek isteyenler, bakmak isteyenler, neyse, adına ne dersiniz deyin, bunların bir ruhsat yükümlülüğüne tabi olması gerekir yani bu, normal köpek alımı, köpek bakımı gibi değil, bunların farklı olduğunu bizim özellikle anlatmamız gerekiyor. Bunları da ruhsatlandırdıktan sonra meydana gelebilecek herhangi bir olumsuzlukta sahibine yasal yükümlülükler çerçevesinde cezalar verilir, Türk Ceza Kanunu’na göre, karıştığı suça göre cezalar verilir ve hayvan da müsadere edilir. Ne yapılır? Müsadereden, saldıran hayvan da bu barınaklar, bakımevleri, kısırlaştırma merkezi, ne dersiniz deyin, buralarda bakılmaya devam edilir. Böyle bir düşünce oluştu gibime geliyor, benim anladığım bu.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama burada şöyle bir şey oldu Sayın Başkanım: Şimdi, böyle bir durumda üretimine tamamen izin veriyoruz oldu.

BAŞKAN – Üretimine değil de sahiplenme dedik, sahiplenilmesine.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tamam üretilmesi ne demek?

BAŞKAN – Ben yanlış söyledim belki de sahiplenilmesi.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şöyle: Üretirsiniz sahiplenilir yani üretmediğiniz bir şey sahiplenilmez.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇITIRIK – Mevcutlar için.

BAŞKAN – Mevcutlar için dedim ben, buna bakanlar için, mevcutlar için.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – O zaman şöyle bir şey getireceğiz: “Üretimi, alımı, satımı yasak.” diyeceğiz. Mevcutları koruyalım.

BAŞKAN – Yasak, yasak olmakla beraber hâlen “bu işi elinde bulunduran, sahiplenilenler, hâlen bakıcı olanlar” gibi bir madde getirilebilir. Yoksa biz “Üretilsin de satılsın, sahiplenilsin.” demiyoruz, bunların bir anlamda mümkün olduğu kadar ortadan kalkması gerekiyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – “Üretimi, alımı, satımı yasak.” dedikten sonra “mevcutlar için de” deyip oraya açılabilir.

BAŞKAN – Zaman içerisinde yok olması.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Peki, Sivas Kangalı tehlikeli bir ırk kabul edilirse...

BAŞKAN – İşte, ona artık kurul karar verecek.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, Sivas Kangalı’nın çene güçlülüğünü bilemiyoruz yani. Çene güçlülüğünü ben bilmiyorum, mesela en azından bir pitbull kadar olup olmadığını bilemiyoruz. Burada diğer hayvanlar için bence pitbullun veya onun gibi hayvanların eğer çene gücünden ötürü onların bir olumsuzluğu var ise diğer hayvanlar içerisinde de agresif olup olmamasıyla alakalı bir durum var, agresif hayvanlar var içinde. Öyle değil mi? Bu illa ki şey olmaz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, “Üretimi, satımı yasaklansın.” diyoruz ya, o zaman Sivas Kangalı’nı ne yapacağız?

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sivas Kangalı tehlikeli hayvana girmiyor, şu anda tehlikeli hayvan pozisyonunda değil.

BAŞKAN – Peki, ya girse ne olur? Mesela bazı ülkelerde Kangallar da yasaklı “Ne yaparız o zaman?” diyorlar.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ HAYRİYE EREN – Danimarka ve İtalya’da yasak.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sivas Kangalı girse diğer köpekler de girer, onunla onun ne farkı var yani?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yok, Sivas Kangalı’nın çene gücü pitbulllar kadar olmasa bile çenesi güçlü hayvan olarak nitelendirilebilecek yapıda.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Karabaş da öyle Akbaşlar da öyle.

BAŞKAN – İşte, “Bizim pek çok yerli cinsimiz bu tehlikeli ırka girebilir.” diyorlar.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, aslında girebiliyor.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Yani bizim yerli ırkları bizim köylümüz, çiftçimiz tarımda korumacı olarak kullanılıyorlar yani ben varoşlardaki veya dışarıdaki çocukların elinde Kangal görmüyorum. Kangal’ın eğitilmesi... Bakın, şimdi Burak o konuyu biliyor, Haydar Bey de bir şey söyleyecek. Şimdi, Başkanım, eğer hayvanların bütün hepsine kısırlaştırma mecburiyeti getirirsek, kısırlaştıran kişilere, koşullara uymak kaydıyla hayvanını verirsek, barınaklardakini de barınak yönetiminin kararıyla uysal olanları sahiplerine kayyum ve kısırlaştırılmış olarak teslim edersek bu sorunu yavaş yavaş çözeriz ama şu anda olduğu gibi bırakırsak pitbull sayısı böyle gidiyor.

BAŞKAN – Çok arttı, çok; çok fazla biliyorum.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Zıplayarak gidiyor pitbull sayısı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle bir çözüm önerisi getirebiliriz: Hani bu tehlikeli ırklarla ilgili bir liste yapılacak, aynı zamanda üretiminin devlet kontrolünde yapılacağına dair de bir liste tanzim edilebilir. İşte, Sivas Kangalı o listenin içinde yer alabilir.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Ama şu anda Sivas Kangalı problemi yok yani burada onu konuşmamızın bir anlamı yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, hayır yani eğer biz hani çene gücüne dayalı olarak tehlikeli ırkları tanımlarsak ve oradan bir liste tanzim edersek bu sefer de yerli ırkların yani sizin biraz önce bahsettiğiniz gibi, kırsal alanda kullanılan Sivas Kangalı gibi hayvanlarımızın üretimi sıkıntıya girecek; onlar bu coğrafyanın hayvanları yani bizlerden önce bile varlar. Dolayısıyla bunun için de ayrı bir liste tanzim edilip hani “Şu türlerin de cinslerin de üretimi devlet kontrolünde yapılabilir” tanımı getirilir. Sivas Kangalı, akbaş, karabaş, onlar da o listenin içine alınabilir diye düşünüyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ben özür dileyerek araya girebilir miyim Sayın Başkanım. Kusura bakmayın dokuz uçağına erteleyeyim dedim uçağıma ama yer kalmamız, yedi uçağına opsiyonum var, gitmezsem kalacağım Ankara’da.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Üç tane husus var gitmeden önce söyleyeceğim.

Uzmanlarımızdan ve misafirlerimizden de özür diliyorum, ne olur kusuruma bakmayın ama başka uçak kalmamış.

Raporun ön kısmında, hayvan hakları mevzuatında da kullanıldığı için sirayet etmiş sanıyorum ama ötenazi kavramı sıklıkla kullanılıyor hayvanlar için. Mukayeseli hukukta ötenazi rızaya bağlı bir terim olduğu için hayvanda kullanılmaması gerekir. Teknik bir düzeltme olarak sadece dikkatinize sunmak isterim.

Yemekte de bahsettiğim gibi “kürk” kavramı hiçbir şekilde yok. Burada belki “Hiçbir hayvan sadece kürkü ve derisi için öldürülemez.” gibi bir tavsiye kararı alabilirsek...

BAŞKAN – “...ve satışı da yapılamaz.” diyelim.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – İthalatı da yapılmamalı.

BAŞKAN – Satışı yapılamadıktan sonra ithalatı da zaten olmaz.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Yurt dışından yaban hayvanı kürk ve derisi ithalatı kesinlikle yasaklanmalı.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Sadece yaban da değil yani herhangi bir şekilde kürk yasaklanması gerekir kanaatimce.

Diğer konuştuğumuz şeyleri geçiyorum.

Yunus parklarının terapi özelliği olmadığı, nasıl dolandırıcılık merkezi olduğu aslında raporda çok güzel detaylandırılmış ancak kapatılması yönünde net bir görüş yok, bence çok net bir şekilde...

BAŞKAN – Onu tartıştık geçen hafta da var olan yunuslar ve içerisindeki deniz memelileri ölene kadar bunların devamı ama yeni alımlar olmaması, yeni doğumlara izin verilmemesi ve yeni açılmamasına izin verilmemesi gerektiği.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Anladım, “İçindeki hayvanlara ne yapacağız? Mecbur, dursunlar.” gibi.

BAŞKAN – Ama içindeki hayvanlar yaşamak zorunda, onu denize saldıgın zaman yaşayamaz, çoğunun dişleri yok çünkü onu ölüme terk etmiş oluyorsunuz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Anlıyorum, tamam; geçen hafta olmadığım için eksik kalmış.

Hayvanat bahçeleri konusunda da benim görüşüm, kesinlikle kapanmaları ve doğal park gibi...

BAŞKAN – Doğal yaşam alanı hâline getireceğiz onları.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Deneyle ilgili hiçbir şey koymamışız. En azından tıp öğrencilerine vicdani ret hakkı tanınırsa sadece sınıf geçmek için binlerce hayvanın telef edilmesinin önüne geçmiş oluruz çünkü burada eğitim bilimciler de bir fare kesmenin aslında bir doktorun niteliklerini çok etkilemediğini dile getirdiler.

Biliyorum, deney sıkıntılı bir konu, tehlikeli bir konu birazcık ama burada en azından vicdani ret hakkı, insan haklarının bakış açısı, buradan falan girebiliriz diye düşünüyorum.

Acısız kesimle ilgili de hiçbir şey söylememişiz. Belki tabii ki her insanın dinî vecibelerini yerine getirmek hakkıdır ama Diyanetimizin de zaten bu konuda verdiği olumlu görüşler var “Acısız kesim helaldir, bir sıkıntı yoktur.” gibi. Bununla ilgili de küçük bir paragraf açılırsa belki uzun vadede birçok hayat kurtarmış oluruz diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

SALİHA SERA KADİĞİL SÜTLÜ (İstanbul) - Gerçekten ben teşekkür ediyorum başta Emrah Bey ve Oytun Hoca -gütmüş sanıyorum- olmak üzere ama tez yazmışlar rapor niyetine. Ellerinize sağlık bir kere daha. Siz de sağ olun.

BAŞKAN – Evet, Haydar Bey, buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN - Sayın Başkanım, insan zafiyetlerle donanmıştır. Şunun bilincinde olmamız gerekiyor Sayın Başkanım: Ne kadar yasaklarsak yasaklayalım her bir şekilde bunları üretecekler. Bu noktada eğer ki mevcutlar için bu koyduğumuz kıstaslar, sayın vekilimin olsun diğer arkadaşlarımızın olsun önermiş olduğu kıstaslar cidden uygulanırsa, bunların da gerçekten kontrolü yapılırsa, bakanlıkça olsun veya hayvan kontrolü olarak görevlendirilecek birimle olsun bu kontroller sağlıklı yapılırsa zaten bu mevcut hayvanlar tamamen kayıt altında olacak, kayıt altında olduğu için üremesi de yapılmayacak. Bunların aksinde üretim yapanlar veya üretim çiftlikleri olsun, dövdüşürenler olsun iyi insanlar dediğimiz evlerindeki pitbullara bakan insanlar kendi hayvanlarına da zarar gelmemesi açısından bir otokontrol sistemi yapacaklar. O tür insanları zaten onlar ihbar edecekler kendi hayvanları da gitmesin diye. Eğer ki hayvanların da ağızlığı takılırsa, tasma olursa karşı komşusu da korkusunu bertaraf etmiş olacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Bu konuda genel olarak var mı Burak Bey?

Tamam buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, şimdi, bence şey anlamında tartışmak gerekiyor yani hayvanların ceza hukukunun bir öznesi olamayacağı çok ortada aslında. Burada yaptırım uygulanması gereken kişi sorumluluğunu yerine getirmeyen hayvanın hamisi olarak tanımlayabileceğimiz kişi ve zaten Türk Ceza Kanunu’nda 177’nci madde var, “hayvanı tehlike arz edecek şekilde serbest bırakmak.” Aynı zamanda şeyi ekleyebiliriz, belki Komisyon şöyle bir öneride bulunabilir. Herhangi bir ölüm ya da yaralanma durumunda bu hayvanlardan kaynaklı, açık olarak yargılamanın kasten öldürme, kasten yaralama gibi suçlardan dolayı da yapılacağı gibi bir ekleme yapılabilir belki, bilmiyorum mümkün mü?

BAŞKAN - Hâkim bey bu konuda varsa bir düşünceniz buyurun.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Sayın Başkanım, o noktada şimdi bir hayvan sahibi hayvanı başıboş bırakması, ihmal etmesi sebebiyle bir yaralanma, bir ölüme sebebiyet veriyse artık orada taksirle yaralama veya öldürmeden işlem yapılıyor yani o noktada sıkıntı yok.

BAŞKAN - İşlem yapılıyor.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Bir, ikincisi: Bunun silah gibi kullanılması noktasında o da delil olarak ispatlanırsa yani mesela saldırma komutunu verirse artık orada kasten yaralama veya eylem neye gidiyorsa, öldürmeye gidiyorsa öldürmeden işlem yapılır. Onlarda bir engel yok Başkanım.

BAŞKAN - Ayrıca bir şey belirtmemize gerek yok yani.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Yok, o noktada bir engel yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani mesela hayvana ağızlığını takmadığı zaman aslında dolaylı olarak o komutu vermiş olabilir mi?

BAŞKAN - O ihmal.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Hayır, o ihmal.

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Yani şöyle bahsetti az önce: Başboş bırakılması noktasında soyut tehlike suçu o. Yani o hayvan insan sağlığına veya çevreye tehlike oluşturma niyetiyle dolaştırılıyorsa zaten artık tasmasız bıraktığında belki soyut tehlike suçu oluşabilir ama işte...

BAŞKAN - Tamam bu maddeyi de anladık.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bu saikler güdülürken şuna dayanan bir suç karşılığı var mı yani şunun gibi: Ağızlık takmadı yani bir olaya karışsın veya karışmasın çünkü onu gören birisi uzak bir kaldırımda da endişeye kapılabilir, orayı güvensiz bir bölge olarak telakki edebilir, küçük çocuğuyla veya ailesiyle orada belki dolaşmak istemeyebilir, korkabilir, hele hele gün ışığı kaybolduktan sonra daha da riskli bir durum. Bu noktada toplumu endişelendirmekten dolayı bu tedbiri almadığı için bunun cezaı bir karşılığı...

ADALET BAKANLIĞI TETKİK HÂKİMİ FATİH NERGİS – Yani onun yaptırımı -dediğim gibi- vekilim hayvanın başboş bırakılması yani o da soyut bir tehlike suçu. İşte ispat edilebilirse... Yani ne diyor orada: “Bir hayvanı, gözetimi altında bulunan hayvanı tehlikeli olabilecek şekilde başboş bırakıp insan ve çevre sağlığına tehdit oluşturmaları.” Yani birtakım hareketler oluşması gerekiyor tabii yani bu noktada sırf hayvanın bulunması... Yani kendimden, iç güdülerim korkmam o suçun oluştuğu anlamına gelmez tabii. Hani havlamasıdır, dışa yansıyan birtakım belirtiler olması lazım ama illa hani somut ısırmasına da gerek yok. Sizin kendi iç güdülerim korkunuz o suçun oluşacağı anlamına gelmez. Onun tehlikeli durumlarda mesela o daha berrak ve net bir şekilde ortaya çıkıyor. Yani o suçun oluşması böyle bir durum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bir endişem var benim. Tehlikeli dediğimiz hayvanlar üzerinde de düşünüyoruz değil mi hep bu ağızlık takılmasını? Peki tehlikeye girmemiş yani yarın Kangal’la, iri bir Kangal’la gezerken ağızlık yoksa bu da korkutucu olmaz mı?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – E, tabii şehrin ortasında Kangal’la 1 kişi değil de 20 kişinin aynı anda gezdiğini düşünelim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Bir kişi gezse bile...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Durum daha belirgin hâle geliyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani biz bu ağızlığı hep böyle tehlikeli hayvanlar yani kriter olarak belirlediğimiz tehlikeli hayvanlar takmasını diyoruz ama diğer taraftan da bir pitbulldur, vesairedir...

BAŞKAN - Ama işte o korkutuculuk da soyut bir kavram. Ben küçük bir köpekten de korkabilirim mesela –atıyorum- bir vatandaş olarak.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama ortalama...

BAŞKAN - Soyut olabilecek bir şey olduğu zaman ortalaması da var bunun ama bazen de kötü niyetli olarak komşumuzun köpeğini ağızlıksız gezdirdiği için şikâyet edebilirim. Yani buna da çok yol açmamak, yol vermemek lazım. Böyle bir durum da olabilir.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani o da var.

BAŞKAN - O da var yani.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER - Ağırlaştırıcı bir hüküm olarak eklenebilir tehlikeli olarak tanımlanan hükümleri...

BAŞKAN – Ya olabilir, belki o olabilir.

Bu konu yeterince tartışıldı bence, diğer maddeye geçelim.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Başkanım...

BAŞKAN - Evet, Nesrin Hanım, son buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Şimdi, biliyorsunuz, pitbulları biz zaten önerdik “Bunların üremesi dursun, kısırlaştırılırlar.” şeklinde.

BAŞKAN – Doğru.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Onu esas alırsak sorun büyük ölçüde çözülür ama son on yıl içinde ben pitbull saldırısına uğrayan 4-5 kişi duydum, daha fazlasını duydunuz mu bilmiyorum, en fazla 4 veya 5 kişi insan olarak hani kedileri filan yapıyorlar ama dolayısıyla... Yani ama her gün 15, 20, 30, 50; bir senede 5 bin kişi cinayetle gidiyor. “Bunlar tehlikesiz” demek istemiyorum. Yani öldürmeyi kıstas almamak lazım. Bu hayvanlar dövüşte kullandırıldıkları için, üretimde kullandırılıp satılıp hayvanların üzerinde de eziyet yapıldığı için bu kısırlaştırmayı yapmamız lazım. Yoksa onlar insan öldürmüyorlar. Belki 3-5 defa yaralama olmuştur ama hayvanları korumak için bu kısırlaştırmayı yapmak, kötü insanların elinde onların para kazanma, kanlı para kazanma ticaretini önlemek için kısırlaştırıp kontrol altına almak lazım.

BAŞKAN - İnşallah, tamam, teşekkür ederiz.

Evet, 21’inci madde yurt dışından ülkemize kaçak yollarla hayvan sokulmasının önlenmesi amacıyla sıkı denetim. Burada zaten söylenecek pek bir şey yok. Yurt dışına ithalatın yasaklanması da var tabii ki.

Merkez av komisyonunun yapısı diye bir 22’nci maddemiz var. Daha sonra avcılık ve av turizmiyle ilgili.... Bu iki hususta isterseniz ben önce bir görüşümü bildireyim.

Şimdi, özellikle ülkemizde ve çevremizdeki diğer ülkelerde de ben belli bir süre avcılığın yasaklanması konusunu öneriyorum. Bunun nedeni hayvan popülasyonun önemli ölçüde ülkemizde azalması ve eğer biz tedbir almadığımız takdirde bazı cinslerin de yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalması. Ancak bu yapılırken sadece Türkiye’de yasaklanmasının da bazı türler açısından anlam ifade etmediğini, bunun topluca düşünülmesi gereken, çevremizdeki ülkeleri de düşünerek hareket edilmesi gereken bir husus olduğunu düşünüyorum. Bu bakımdan Tarım ve Orman Bakanlığımız çevre ülkelerle de görüşerek makul bir süre içerisinde -bu süre de yine tartışılır- bazı türlerin diğer ülkelerde de aynı koşut zamanda, senkronize bir şekilde yasaklanması, tabii bu yola giderken, yasaklama sürecine giderken de özellikle atış poligonlarının ve “trap-skeet” poligonlarının, atış sahalarının hem Gençlik ve Spor Bakanlığı marifetiyle hem de yerel yönetimler marifetiyle sayılarının artırılması gerekli. Bu hem av sektörü açısından, av sanayisi açısından... Türkiye’de yaklaşık olarak verilen rakamlara göre herhâlde 200 milyon dolarlık yıllık bir av sektöründen bahsediliyor. Bu konunun av sektörü içerisindeki ekonomiyi de tabii olumsuz anlamda etkilememesi lazım. Bunu da özellikle altını çizerek söylüyorum. Bu konuyla ilgili fişek üreten, tüfek üreten, av malzemesi üretenlerin de durumu da gözetilerek avcıların canlıya değil ama “trap-skeet” poligonlarında uçan cansız aletlere ateş etmeleri, atış poligonlarında bu duygularını tatmin etmelerinin sağlanması ve “Silahını getir fotoğraf makinesini al” gibi kampanyaların yürütülmesi, doğada “trekking”, yürüyüş, “hiking” gibi spor dallarının önerilmesi, desteklenmesi, bu anlamda foto safarinin desteklenmesi hususlarının da özellikle önerilmesinin gerektiğini düşünüyorum

ben. Bunun için de makul bir sürenin verilmesi yine üç veya dört yıllık bir süre içerisinde bu işin altyapısı hazırlandıktan sonra en az üç yıl olmak üzere avın yasaklanması, daha sonra da tekrardan oturulup konuşulması, incelenmesi gerekir diye bir önerim var. Bunu tartışalım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Burada taraf biraz ben gibi oldum.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

Av komisyonunun yapısını da sonra tartışacağız, bu meseleyi görüştüğten sonra.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, tabii avcı psikolojisi biraz farklı. Ben yirmi iki senedir bu işin içerisindeyim. Çok ders verdim, çok avcıyla beraber olduk. Onları tabii biraz farklı bir psikoloji. Ben bunu derslerde de çok söyledim, ders de verdim yani avcıya “Hiç gitmeyin, ava hiç gitmeyin, masraf etmeyin, keklik değil mi derdiniz, ben size kekliği alacağım, hatta tüyünü de yolduracağım, evinize göndereceğim, ister misiniz?” dedim. “Hayır.” diyorlar.

BAŞKAN - O işin sosyalleşmesi var çünkü.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ha çünkü ne var orada? Oradan o çıkacak, kendisi gidecek. Av aslında sadece doğada o hayvanı ele geçirmekte değil, o süre içerisinde doğada yürüyor, bütünleşiyor, temiz hava alıyor, onu kendi tarif edemiyor ama yani doğayla bütünleşiyor.

BAŞKAN - Gene yürüsün, yürümesine yasak getirmiyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani önce bir tanımlama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Anlıyorum ben sizi, çok net anlıyorum, biliyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani savunmayacağım sonunda.

BAŞKAN - Evet, anladım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Böyle bir psikolojileri var. Yani avcılık bu manada sadece bir hayvanı ele geçirmek değil.

Benim bu hususta bir çalışmam var, Türkiye’de yani yeni hatta sayın vekilim de gitti ona da söylemişim. Belki “trap”la falan... Onu da yaptım ben, yani “trap” atışları falan da düzenledim ama o kesmiyor avcıyı, kesmediğini gördüm yani.

BAŞKAN - Biliyorum, biliyorum, doğru.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – “Tüfeği getir, fotoğraf makinesini al.” dediğinizde de kimse tüfeğini getirmeyecektir muhtemelen veya çok az gelecektir. Ben şöyle bir şey öneriyorum. Şimdi bir avcının 400 lira verip yıllık, eline tüfeği alıp bütün her yere, Türkiye’nin her yerine gidip hayvan vurma hakkı olmamalı. Yani katılıyorum buna. Ama ne yapmak lazım? 150 bin avcı var, 150 bin.

BAŞKAN - 250 bin değil mi? Ben 250 bin biliyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Belgeli 150 bin, her sene ava giden. 250 bin avcı var ama her sene ava gitmiyor bunlar. Aslında 400 bin avcı olduğunu düşünüyoruz. Onun yerine üret-sal-avlat modeli. Ne demek istiyorum? Şimdi biz bakanlık olarak, genel müdürlük olarak daha doğrusu 8 istasyonumuzda 25 bin sülün, 75

bin keklik üretiyoruz 100 bin toplamda. Yani keklik, kanatlı türler, bıldırcın vesaire üretilebiliyor. Üretip, bir alan verip onlara “Buyurun siz istasyon kurun biz de destek verelim, yeri verelim, üretin salın avlatın.” Bu tıpkı tavuk üretir gibi, zaten de kekliği tavuk üretir gibi üretiyoruz. İşte o zaman avcılar üret-sal-avlat modelinde kendi ürettikleri, istasyonlarda ürettikleri, doğayla hiçbir alakası olmayan yumurtadan ürettikleri keklikleri orada avlayabilirler, diğer kuşları avlayabilirler, doğada da avlanmazlar. Dolayısıyla doğadaki türler hem doğada kalır, avcı da bir şey avlamış olur ama bu avlamış olduğu hayvan türü tamamen tavuk gibi kendileri ürettiği bir şey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaç türden bahsediyorsunuz?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bıldırcın, keklik, sülün, şu anda hemen üretilebilen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kuşlar içinden...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Kuşlar için, memeli de üretilebilir. Zaten memeli avı çok yoktur şeyde yani çok yok, yaban domuzu falan var.

BAŞKAN - Kalmadığı için mi?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Kalmamasından da ziyade tabii çok önlem alıyoruz. Kaçak olabilir ama yani izinli bir hâli yok çok yani, koruma altında çoğu tür. Memeli de üretilebilir, ördekler de üretilebilir; bunlar var, bu imkân dâhilinde var. Aslında dünyada da böyle yapılıyor. Yani, üretsin, salsın, avlasın.

BAŞKAN – Sizin öneriniz bu?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bu.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Evet, bu konuyla ilgili başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Timur Bey, buyurun.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, benim kanayan yaram. Geçen Komisyon toplantısında yaptığım sunumdan sonra, avın yasaklanmasını dile getirdiğim için bütün avcıların saldırısına uğradım; sosyal medyadan da, telefonumdan da sayısız hakaret işittim. Kendilerine açık mektup yazdım: “Herhangi bir konferansta buluşalım, tek başıma geleceğim, hepinizle birlikte hesaplaşalım. Bana ‘Keklik ile rakı nasıl güzel içilir?’ diye yazmayın, siz bu kadar cahil, bu kadar yurdunu, doğasını, halkını, kendi çocuğunu bile düşünmeyecek insanlarsınız.” diye cevap verdim. Bu adamlar böyle, bu kadar cahiller.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Çok ağır.

BAŞKAN – Genelleme yapmayalım bence, bunlar kayıtlara geçiyor çünkü de...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yok, çok ağır.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Akli başında, duayen avcı...

BAŞKAN – Şöyle: Bizim, avcılarla bir sorununuz yok bu anlamda. Genelleme yapmayalım, hakarete varan şeylere gitmesin konu.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Akli başında, duayen avcılar...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM
İSMETOĞLU – Bugün kimlerin avcı olduğunu duysanız şaşarsınız.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – “Akli başında, duayen avcı” dediğimiz insanların sayısı bu ülkede bir elin parmaklarını geçmiyor. Onlar da internet sitelerinden ve kendi yazdıkları yazılarla gazetelerden yalvarıyorlar “Vurmayın, öldürmeyin, yeter artık!” diye. Yüzde 75’ini yok ettiler yaban hayatın; bakın, yüzde 75’ini. Bunu hem kaçak kaçak avcılar yapıyor hem DKMP’nin ruhsat verdiği avcılar yapıyor; hep beraber yapıyorlar. Sorarım: DKMP “AVBİS” diye bir sistem açtı, “Kotası dolan hayvanlar belirlensin.” diye her avcı vurduğu av hayvanını oraya girmek zorundaydı. Bir tek avcı o siteye girip de: “Ben şu kadar keklük vurdum, işte, ben bu kadar bıldırcın vurdum.” diye yazdı mı? Kota kapanmasın diye yazmıyorlar, bunu söylediğiniz zaman da kabahatli oluyorsunuz. Avcılığın yasaklanması, burada da yazdığınız gibi, hem tarım alanlarının hem ormanların korunması, doğal varlıklarımızın korunması açısından son derece önemli ve vakit geçirmeden önlem alınmalı. “Komşu ülkelerle iş birliği hâlinde.” diyorsunuz; komşu ülkeler Bulgaristan ve Rusya’da alınan önlemler çok yüksek miktarda ceza içeriyor, oralarda kaçak avcılık yapamıyorlar; Bulgaristan’da ormada bile izinsiz dolaşamıyorsunuz, Rusya aynı biçimde. Doğayı öyle bir güzel koruyorlar ki, av hayvanlarını da öyle bir koruyorlar ki özel avlaklar var zaten, üretiyor, orada vurduruyor; dışarıdaki yaban hayvanına bir şekilde dokundurtmuyor. “2 tane balık al.” diyemiyorsunuz 1 taneye izin aldıysanız. Onlar bizimle birlikte bir av yasağına katılmazlar. Yunanistan’ı bilmiyorum, Yunanistan zaten hasbelkader gidiyor. Bizimle birlikte bir av yasağına katılmazlar. Bizim, ülke olarak bu tehlikeyi görüp, doğal yaşamın ne derece büyük tehlike altında olduğunu görüp bir an önce avcılığın en az işte üç sene, beş sene –neyse- yasaklanmasını hayata geçirmemiz gerekiyor.

Artı, av silahları öyle tehlikeli boyutlara vardı ki bugün işte ruhsatlı, elinde DKMP’ye kayıtlı avcı sayısı 250 binken yaklaşık 20 milyon av tüfeği yeni bir lümpen sınıfın, bir güruhun elinde; bunlarla cinayetler işleniyor, bunlarla gasplar yapılıyor, bunlarla kadınlar öldürülüyor. Emniyet amirleri bile o pompalı tüfek satışından son derece rahatsız, isyan ediyorlar artık bir kanun çıksın diye.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Av silahları son derece tehlikeli boyutta. Bugün, bakın, sipariş versem yarın sabah Meclisin kapısına kargoyla getirtirim, durum o kadar vahim. Pompalı tüfekler eve geliyor, çocuklar birbirini vuruyor bu tüfeklerle.

BAŞKAN – Anladım.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Ve bu yüzden de hem av silahlarının kontrol altına alınması hem avcılığın yasaklanması çok büyük önem arz ediyor.

BAŞKAN – “Buna destek veriyoruz.” diyorsunuz, tamam.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI
TİMUR UGAN – Tabii, tabii. Yani, şuradaki sizin fikirlerinize katılıyorum, yalnızca yabancı ülkelerin katılacağını sanmıyorum. Yani, o bir umutsuzluk kaynağı olmasın ama bizim, ülkemizde bunu yapmamız lazım.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Evet, buyurun.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, tabii burada avcılar yok ama avcıların üzerine biraz fazla gidildi gibi geliyor bana.

Yapılan araştırmada yaban hayatı üzerine etki eden, onlara zarar veren unsurlar arasında avcılık en sonra gelmekte. Bundan önce gelen: Yaşam ortamlarının kaybolması -bir defa, yaşam ortamları kayboldu- tarım ilaçları, gübreler ve benzeri daha sayabileceğimiz birçok şey.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Orman alanlarına yapılan maden işletmeleri.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Birçok şey.

Şimdi, hayvanın yaşam alanı kalmamış. Yani, öyle şeyler yaşıyoruz ki. İşte, ayılarla uğraşıyoruz, ayı konusu var bizde; Erzurum’da maalesef bir insan öldü, Allah rahmet etsin. Şimdi, tabii, ayıların yaşadığı yere kadar gitmişiz. Ayıların yaşam ortamı kalmamış, diğer hayvanların yaşam ortamı kalmamış. Her yeri zehirliyoruz; sulara zehir geliyor, kutular atılıyor. İlaç kutuları, zehir kutuları, tarım ilaçları, kutular rastgele atılıyor. Şimdi, ben şuna inanıyorum: Şu tarım ilaçları kutusu tekrar getirilse, depozitolu olsa belki avcılar kadar iş yapacak yani avın yasaklanması kadar iş yapacak.

BAŞKAN – Doğru.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Depozito, çok zor değil. Tarım ilaçlarını görürsünüz. Ben Çukurovalıyım; orada rastgele atılmış, orada kendi ürününü ilaçladıktan sonra o kutu oralardadır yani, suya falan karışıyor, ondan su içer, ölür.

BAŞKAN – Aynen öyle.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Gübre yer keklikler özellikle, ölür falan. Yani, bunu ben demiyorum, avcılık bunun en son sırasında ama biz oralara çok müdahale edemediğimiz için -şahsım- yani bu kadar avcı... Yani, buradan da zarar görmesin diyoruz.

BAŞKAN – Bunu da ayrı bir başlık hâlinde, sizin söylediklerinizi de, doğal yaşam alanlarının yok edilmesi meselesi... Mesela sazlıklar özellikle tarla alanı açmak için yakılır.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bu çok yani.

BAŞKAN – Ya da başka nedenlerle yakılır. Bunun mesela “orman suçu” kapsamına alınması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii.

BAŞKAN – Eğer şu anda “orman suçu” kapsamında değilse ormana karşı işlenen suç gibi değerlendirilmesi lazım. Meralar tahrip edilir; meraların özellikle tahrip edilmemesi lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, evet.

BAŞKAN – Bahsettiğiniz tarım ilacı artıklarının aynı şekilde herbisit olarak kullanılması yani bitkisel kökenli kullanılması gerekiyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Kimyasal kökenli olduğu için zehir saçıyor. Bunlardan vazgeçilmesi...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Böcek zehirleniyor, onu kuş yiyor, ölüyor.

BAŞKAN – Evet. Yani, insektisit kökenli olmaması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani, burada, zamanında DDT diye bir ilaç vardı, bütün hayvanları kırdı dünyada.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – İnsanları bile.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – İnsanları bile.

BAŞKAN – Onlara ayrıca başlık açacağız yalnız şu av meselesi önemli. Bu konuda Komisyon olarak sizler ne düşünüyorsunuz arkadaşlar, bilmiyorum? Arkadaşlarımızı da dinleyelim. Var mı bir düşünceniz bu anlamda?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, ben Sayın Genel Müdürün bu avlaklar konusundaki düşüncesinin aslında uygulanabilirliğini sağlayabilirsek olabilir diye düşünüyorum. Yani, av hayvanlarının beslenmesi, üretilmesi, belli bir avlak alanın tesis edilmesi, oraya bunların salınması ve orada da bunların avcılar tarafından tamamen sportif amaçlı...

BAŞKAN – Özel sektör mü yapacak bunu, avcılar kulüpleri mi yapacak, kim yapacak?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Buna devlet olarak –benim kafamdaki şey o- biz kolaylıklar sağlayalım, yer verelim, yer parası talep etmeyelim, bunlara oralarda destek verelim.

BAŞKAN – Avcılar, kulüpleri yapsın.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Kulüpler yapsın, madem avlanmak istiyorlar.

BAŞKAN – Özel sektöre de vermemek lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, avcılık şöyle bir şey değil: Avcılık bir zorunluluk değil yani evine keklik getirmedeğinde “Çocuklar aç kaldı.” diyemez; bu bir zevk meselesi, bu farklı bir şey.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sportif bir alan.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani, sportif de diyemeyeceğim.

BAŞKAN – Spor da dememek lazım aslında ona.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Öyle diyor kendileri.

BAŞKAN – Öyle diyorlar da bence değil.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Öyle diyorlar da şimdi, tabii öldürmeyi –neyi öldürürseniz öldürün- bir sportif amaca bağlamak biraz zor bir iş.

BAŞKAN – Olmaz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Hatta avcılar buna ısrarla sportif... Değil yani.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama hiç olmazsa bunu, dernek olarak bir araya gelmişseniz, buyurun, üretin, maliyetine katlanın bunun, salın, avlayın. Kimse de “Neden ürettin, saldın, avladın?” diyemez, o zaman tavuklara da karşı çıkmamız lazım, eğer “Bu hayvanları niye öldürüyorsunuz?” derlerse tavuklara da karşı çıkmamız lazım yani o zaman.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama işte o avlakların da belirlenmesi lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Belirlenecek. Bunlara “örnek avlak” diyoruz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Belli alanlarda bunu yapmaları lazım ki diğer yaban hayatta bulunanlara zarar vermesinler.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, tabii. 4915 sayılı Kara Avcılığı Yasası’nda “örnek avlaklar” diye geçer, kurum bunu işletir veya işlettirir. Şimdi, bizim yapacağımız onlarca örnek avlakla... Yani, hep beraber onlara biz imkân sağlayacağız; kendi avlaklarını kursunlar, üretme istasyonunu kursunlar, avlasınlar. O üç yıl belki bunun için gerekli olabilir.

BAŞKAN – Ama kurulana kadar av yasağının olması...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani, orayı size bırakıyorum ben, bir şey diyemem ama bir değerli Komisyon “Bunu üç yıl yasaklayın.” derse o süre içerisinde de hiç olmazsa bu avlakların kurulması süreci olmalıdır.

BAŞKAN – Anladım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – “Üret-sal” modeline geçilmelidir.

BAŞKAN – Olabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, öncelikle, tabii bir canlının bilinçli bir şekilde insanlar tarafından öldürülmesi çok acı bir şey, çok acı. Bunu bir kıyasla anlatmak gerekirse, işte, çeşitli atışlar yapılıyor sportif olarak, işte, gökyüzüne atılan birkaç parça nesne, diskler, onlar atıcılar tarafından vuruluyor; şimdi, bu başka bir şey. Bir de, sizin kontrol edemediğiniz, kendi içgüdüsel doğası gereği yaşamın içinde olan, kalbi atan bir varlığı vurmanız ve öldürmeniz, belki de yavruları var veya yavru durumda olan bir hayvanı öldürmeniz tabii çok acı ancak maalesef, insanlığın dünyada yaptığı kötü şeylerden bir tanesi belki, öyle söyleyeyim, bunun gibi nice kötü şey yapılıyor. Bir vaka, bir gerçek olarak önümüzde duruyor; bu gerçek hangi boyuta ulaşmış? Ruhsatlı 150 bin, ruhsatsız da 400 bine varan bir avcı sayısına ulaşmış. Yani, bizim burada 27’nci Dönem milletvekilleri olarak karşı karşıya bulunduğumuz gerçek bu; şimdi, bu gerçeği görmezden gelemeyiz, acısını da görmezden gelemeyiz. Dolayısıyla, buna baktığımız zaman bunun kontrollü bir şekilde yapılmasını sağlamak belki şu anda yapabileceğimiz, alabileceğimiz en önemli tedbir gibi duruyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, geçiş aşaması.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunun için de iki yol tercih edebiliriz: Ya diyebiliriz ki: “Gerekli önlemler alınsın, bu avlaklar oluşturulsun, bu esnada avcılık devam etsin veya bu avlaklar oluşturulana kadar yani mevcut 150 bin ruhsatlı diyelim ama yaklaşık işte ruhsatsızlarla birlikte toplam 400 bin olan avcı sayısını Türkiye’de yaygın olarak hangi alanlarda avlandığı veya yer değiştirerek

özellikle hangi bölgelerde toplanarak orada bir avcılık kültürü oluşturduklarının tespit edilip uygun avlak yerleriyle de bunu bir araya getirerek yani o avcılık alışkanlıklarını da böyle bozmayacak, yani onları böyle kaçak avlanmaya falan sürüklemeyecek, doğru tespitlerin...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Doğru.

BAŞKAN - Sürdürülebilir olması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, tabii.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...yapıldığı bir noktaya kadar da yasaklanması avcılığın. Bu yol ayırımıdayız şu an. İlk tercihimiz, açıkçası böyle can almaya dayalı bir alışkanlığın olmaması.

BAŞKAN – Tamam, işte “trap-skeet” poligonları, benim söylediğim tam da o. Hiçbir hayvanın canını yakmadan, “trap-skeet” poligonları... Yalnız, Genel Müdürümüze ben de katılıyorum yani avcılık ayrı bir kültür; siz onları “trap-skeet”le mutlu edemezsiniz yani onu atsalar da oradan çıkıp gene avlanmak isterler.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, evet.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Onu yapıyorlar zaten.

BAŞKAN – Onun da bilincindeyim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani, şuna bağlanmış bir şey gibi aslında: Normal balıkçılık mesleğiyle uğraşanlar bu işten para kazanıyorlar. Genel Müdürümüzün, konuşmasının başında belirttiği “Kekliği ben size getireyim, hatta yolayım, öyle getireyim...” Hayır. Yani, şöyle değil: Bir hobi amacıyla hani Japonya’da iş insanlarının işten çıkıp da belirli bölgelere gidip, balığı tutup, sonra tuttuğu balığı tekrar bırakması gibi bir şey değil; bir meslek tarafı bu, bu tarafın da duygusal bir tarafı var maalesef yani bir kuşu vurduktan sonra kuşu gidip, yakalayıp, alıp tekrar bırakmıyor çünkü vurduğunda öldürmüş oluyor. Diğer türlü, bir kuşu alma şansı yok; kaldı ki o da bir eziyet yani bir şok bile verip, bayıltıp almış olsa o da ayrı bir eziyet olurdu. Dolayısıyla, bu noktada belki kademeli geçiş... Yani, avcılığın acımasız bulunan kısmıyla birlikte belki bu alışkanlığın başka bir alışkanlığa evrilmesine kadar geçecek olan süreçte karşı karşıya bulunduğumuz sorunu avcılığın belirli bir süre olarak yeni avlak alanlarının oluşturulmasına kadarki süreçte yasaklanması, Genel Müdürümüzün önerisi...

BAŞKAN - O zaman, şöyle, ikili bir öneride bulunalım: Yani, bir “trap-skeet” poligonlarının yapılması yerel yönetimler ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından olmalı; bir yandan da özel avlak alanlarının oluşturulması... “Özel” demeyelim ona daha doğrusu da...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – “Örnek avlak” diyoruz onlara.

BAŞKAN – Yani, avcılar kulüpleri tarafından avlakların oluşturulması ama kendi üretilip de yetiştirdiklerinin ancak orada bulunması...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet. Üretme istasyonlarının kurulması.

BAŞKAN – Yani, doğaya en az zarar verebilecek aşama bu olur. “Bu arada yasaklanmalı mı, yasaklanmamalı mı?”yı tartışmamız lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, Sayın Başkanım, orada siz başta bir şey söylediniz, dediniz ki: 1 milyar ya da 200 milyon dolar aşağı yukarı...

BAŞKAN – 200 milyon dolar gibi bir rakam söyleniyor evet.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Aşağı yukarı yani öyle. 1 milyar 400, 260 milyon dolar gibi bir rakam, av ekonomisi Türkiye içerisindeki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 1 milyarsa TL.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – 400, 460 milyon dolara falan denk geliyor.

Şimdi, böyle bir ekonomi var. Yarın müthiş bir tepkiyle karşılaşırsınız. Silah satanlar, mermi satanlar vesaire, burada böyle bir ekonomi var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Avcı yeleği satanlar, kemerini satanlar...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, tabii. Av bayileri...

Benim söylediğimde bu artacak. Niye? Burada artık üç gün de değil, on iki ay, yedi gün avlansınlar benim söylediğim modelde.

Doğadaki hayvanı korumak suni olarak üretilecek hayvanla ancak sağlanır ve o ekonomi devam eder. “Trapla, vesaireyle bu ekonomi sürdürülemez.

BAŞKAN – Yani işte o da olsun, o da olsun diyorum. Yani o engelleyici bir faktör değil, destekleyici bir faktör. Mümkün olduğu kadar canlının az canının yanmasına sebebiyet verecek bir duruma gelmesi lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani yerine ikame ederken ikame ettiğimiz durum mevcudu özletmemeli ya da çok aşırı tepki oluşturmamalı psikolojik olarak, “Her şeyi kaybettik.” dememeli avcı. Yani üretin, sarın, alın, biz bir şey demiyoruz, yeri de verelim. “Yok, illa ben doğadan avlayacağım.” dersiniz bu doğru değil.

BAŞKAN – Doğadaki avcılığa tamamen yasak getirmek gerekiyor o zaman bunlar kurulduktan sonra.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Öyle.

BAŞKAN – Burak Bey...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, benim hatırladığım kadarıyla zaten özel avlak diye bir tanım var, kapsamını tam bilmiyorum. Aynı zamanda zaten yaban hayvanı üretimi yapan özel işletmeler de var, bayağı var hatta.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yok, yok, bir tane falan kaldı, keklük üretiyor.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Ama bize gelen en son listede bayağı...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yok, yok pratikte bir tane kaldı, onu da biz kapattık, 50 bin ürettiyordu.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Çok bir şey kalmadı yani şu anda.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani biz ürettiyoruz devlet olarak, 8 tane üretme istasyonumuz var. Çok önemli değil yani buna milyonlarca keklik ve zaten şey lazım o zaman yani mevcut istasyonlar olsa bile böyle bir sistemde dernekler kendi istasyon kurup üretecekler sıfırdan.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, tutanaklara geçsin.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Hayvan hakları savunucularız, avı hayvanlar açısından cinayet olarak görüyoruz ve çok ciddi bir ekolojik tahribat yaptığını düşünüyoruz. O yüzden tamamen yasaklanması gerekiyor geçsin tutanaklara.

BAŞKAN – Haydar Bey.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Başkanım, av konusunda biz de Burak Bey’le aynı fikre sahibiz. Avcılık yasaklansın, sizin almış olduğunuz karara saygı duyuyoruz ve tebrik ediyoruz.

BAŞKAN – Ben karar almadım, bir öneri.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Hayır, Sayın Başkanım, sizin önerinizi tebrik ediyoruz, güzel bir öneri, destekliyoruz efendim.

Hayvanat bahçelerinde de... Nesrin Hanım’ın uçağı kalkacağı için biz kalkmak zorundayız. Hayvanat bahçeleri konusunda yeni hayvan alınmasın.

BAŞKAN – Şimdi, hemen hızlıca geçelim o zaman şöyle: Göçmen kuşlarının elektrik hatları nedeniyle ölmesiyle ilgili bir sorun var Türkiye’de. Bunun giderilebilmesi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bir görev veriyoruz. O da enerji dağıtım şirketlerine... Üç yıl içerisinde bu göçmen kuş rotaları belirlendikten sonra -bunları kiminle yapacak, özellikle göçmen kuşları izleyenler var, kuş gözlemcileri- bunlardan alınacak bilgilerle bu rota üzerinde göçmen kuşların bunlardan etkilenmemesi için izolasyon yapılması, tellerin izole edilmesini istiyoruz. Böyle bir önerimiz olacak.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bu da kurumun görevi Sayın Başkanım. Yani göç yolları konusu yaban hayatı ya.

BAŞKAN – Yani sizlerden alınacak bilgi ve kuş gözlemcilerinden alınacak bilgi. Ama Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bu işi yürütecek olan bakanlık çünkü elektrik hatları onların, sizin değil. Dolayısıyla onların da görev üstlenmeleri lazım.

Özellikle, tabii, leyleklerin de üreyebilmesi için de leylek platformlarının yapılması ve diğer göçmen kuşların da aynı şekilde üreyebilmelerinin sağlanmasını istiyoruz; bir maddemiz bu.

Hedef dışı av demişiz, bu neydi?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Burada ben göçmen kuşlara ilişkin...

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki rüzgâr enerji santrallerinin de göçmen kuşların göç yolları üzerinde kurulduğu özellikle Çeşme ve Karaburun bölgesinde çok ciddi şekilde sorun teşkil eden bir yapılanma var, kurulmuş rüzgâr enerji panelleri var, daha doğrusu rüzgâr gülleri var ve bunlar göçmen kuşların maalesef yol haritası üzerinde. Aynı zamanda da sık sık gündeme geliyor İstanbul Havalimanı maalesef, o da göç yolları üzerine kurulmuş bir şey.

BAŞKAN – Yalnız şöyle, ben de kuş gözlemciyim: İstanbul’un neresinde olursa olsun kuş geçiyor. Yani bu kanatlı, süzülerek uçan, büyük kuşlar hem leylekler hem diğer yırtıcılar ilkbahar göçünü İstanbul Havalimanı üzerinden yapıyorlar ama sonbahar göçünü de Atatürk Havalimanı üzerinden yapıyorlar ve geniş bir dağılımları var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama işte bugüne kadar Atatürk Havalimanı’nın işletmeye açıldığı ve kapatıldığı tarihe kadar hiçbir şekilde göçmen kuşların uçaklara çarparak uçakların...

BAŞKAN – Var, var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yok, bir vaka yok.

BAŞKAN – Singapur uçağına çarptı mesela, 2015 yılında.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Şu anda istatistiklerde İstanbul Havalimanı çok fark atmıştır burada.

BAŞKAN – Tehlike var ama özellikle Atatürk Havalimanı işletmesi sırasında da bu anlamda benim bildiğim mesela, bir Singapur uçağı var. 2017 Ağustosunda olması lazım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama Atatürk Havalimanı ne zaman faaliyete geçti? Yani yolunu şaşırmış bir göç sürüsü çarpmış olabilir.

BAŞKAN – Birkaç tane daha var. Bakın, o sonbahar göçünde leylekler özellikle oradan geçiyor yüz binlerce. Ben şahit oluyorum buna.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bu adaları falan da kullanıyorlar çünkü.

BAŞKAN – Var, devamlı geçiyorlar.

Diğeri, ilkbahar göçünde, sizin dediğiniz gibi, İstanbul Havalimanı üzerinden geçen göçmen kuşlar da var ama Sabiha Gökçen’in üzerinden de geçiyorlar. Her taraf bu anlamda... Sadece üzerinden geçmesi önemli değil, uçakların alçalma ve yükselme mesafelerinde de hep tehlike var. Bu anlamda İstanbul’un her yeri tehlikeli aslında.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama şöyle yani: İstanbul Havalimanı meselesinde ben oldukça geriye doğru bir araştırma yaptığım için...

BAŞKAN – Ben tehlikeli demiyorum bakın, öyle bir iddiam yok, her yer tehlikeli diyorum bakın.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Onun dışında, madem Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bir şey verilecek ise o zaman rüzgâr güllerinin stoklanması da...

BAŞKAN – Tabii, olur, olur, bunlara dikkat edilmesi gerekiyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – ...Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yerel yönetimlerde de bu anlamdaki göç yollarının araştırılması ve göç yolları üzerine rüzgâr enerji panellerinin ya da rüzgâr enerji santrallerinin izin verilmemesi noktasında da bir şey yazılın.

BAŞKAN – Tabii ki onu yazarız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, tabii, Nesrin Hanımlar belki çıkacaklar ama demin ki konuyu yani ilave edeceğimiz konuyu... Çünkü o avcılığın üç yıl yasaklanması veya ne şekilde olması...

BAŞKAN – Şöyle: onu üç yıl değil de altyapısı kurulması için...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani birkaç bir şey daha demek çok önemli bir konu.

BAŞKAN – Şöyle: Haftaya geldiğimizde tekrar tartışacağımız bir konu bu. O yüzden şimdi es geçtim ama. Bu av konusu önemli bir konu, sürdürülebilir olması lazım. Yani biz bir öneride bulunacağız, havada kalmaması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Çünkü yarın avcı diyecek ki, çok basit, onlar da biliyorlar.

BAŞKAN – Av turizmine de karşıyız, av turizm meselesinin de literatürden çıkarılması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – O da başka bir şey.

BAŞKAN – Özellikle onu da not alalım, av turizmine de karşıyız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, burada avcı diyecek ki haklı olarak: “Ya, biz en sondayız.” O zaman oraya doğru önlemler de almamız lazım.

BAŞKAN – Sizin dediklerinize aynen katılıyorum yani avın dışında hayvan popülasyonunu olumsuz anlamda etkileyen diğer etkenleri de yazacağız. Onları ayrı bir madde olarak yazacağız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Onu yazarsak hiç olmazsa şunu diyeceğiz: “Ya, sadece siz değil, ne zarar veriyorsa.”

BAŞKAN – Tabii, tabii hepsi. Onlar da bunu iddia ediyor, “En sonunda biz zarar veriyoruz, daha çok destek veriyoruz.” diyorlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, iki cümle ilave edeceğim, o da şu: Biz çeşitli kararlar alırken içinde bulunduğumuz koşullara göre karar alıyoruz ama aynı zamanda da geleceğe doğru ilerliyoruz. Dolayısıyla gelecekte bir gün -biz 27’nci Dönemiz- işte 50’nci Dönem belki şunu konuşuyor olacak: Bu beslenip de yetiştirilen kuşların yerine robotik kuşları alacak ve avlak için ama kopyalanmış özellikleri ve davranış biçimi...

BAŞKAN – Belki 30’uncu Dönemde olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben biraz genişten aldım. Yani belki böyle bir şey mümkün olacak. Bu canın alınması engellenecek. Aynı zamanda okul öncesi eğitim dediğimiz kısımdaki hayvan sevgisini aşılacak istediğimiz bölümde de özellikle avlanmayı teşvik etmeyecek tarzda bir anlayış çocuklarımıza da verilirse...

BAŞKAN – Ya, bunun bir spor olmadığı düşüncesinin topluma yerleştirilmesi lazım. Bu, bir spor değil. Bu, bir keyfiyet.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, ikame ederek, yerine yavaşlatacak bir şeyi koymayı tümünden reddettiğimizde geri tepiyor.

BAŞKAN – Bunun zaman içerisinde tamamen ortadan kaldırılmasını istiyoruz.

Şimdi, hedef dışı av dediğimiz balıkçılıkla ilgili bir konu herhâlde. Su Ürünleri Kanunu’nda “Hedef dışı av husususun tanımlanması ve gerekli yaptırımlara bağlanması gerekmektedir.” demişiz. Bu konuda var mı söz almak isteyen? Bunu geçiyoruz.

Tarım alanlarına bağımlı olarak yaşayan, nesli tehlike altında olan bazı türler var, mesela, toylar gibi. Bunların da neslinin devamı için ürün desenlerinin, tarım deseninin iyi yapılması, planlamanın iyi yapılması; bunu öneriyoruz.

Sazlık yakmanın orman suçu kapsamına alınması biraz önce dediğimiz konu. Bununla çok karşılaşıyoruz, Türkiye’de baktığımız zaman bugüne kadar yüz binlerce hektar sulak alanın kurutulduğunu ya da sazlık alanların yok edildiğini görüyoruz. Bu çok önemli bir sorun. Bu sulak alanların kurutulmamasını da buna ekleyelim.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Orada mülkiyet sorunu çıkar mı acaba?

BAŞKAN – Yok, onların hepsi devlete ait olan yani kamuya ait olan...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani ormanlık alan statüsüne getirmemiz lazım.

BAŞKAN – Evet, ormanlık alan sayılması lazım. Ormanlık alanı şöyle...

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yoksa 6830 iş yapmaz orada.

BAŞKAN – Şöyle: Ormanlık alana yapılan suçlar gibi cezalanmasında...

Şimdi, hayvanat bahçeleri...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Orman Kanunu’nda 1’inci maddede orman alanı sayılmayan yerler arasında geçiyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – İşte, girmesi lazım.

BAŞKAN – Girecek. Ama orman alanı diye sayamayız orayı da. Orman alanına yapılan herhangi bir olaya karşı nasıl ceza veriliyorsa bu da onun gibi değerlendirilsin diyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Olur mu acaba? Yani hukuken olur mu?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ormanlık alan sayılmadan olmaz.

BAŞKAN – Ama ormanlık alan sayılırsa da nasıl oluyor bu sefer?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – O 1’inci maddedeki istisnai düzenlemeyi kaldırıp...

BAŞKAN – Bu sefer ağaç ekmeye çalışır yarın öbür gün de, genel müdürlük oraya olmaz ki. Biz ağaç ekilmesini istemiyoruz, sazlık alan olmasını istiyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yok, zaten sazlığa ağaç ekilmez de...

BAŞKAN – Ama yarın öbür gün çıkabilir bir tane genel müdür “Ben, buraları da ağaçlandıracam.” der. Biz ağaçlandırılmasını istemiyoruz, saz olarak kalmasını istiyoruz.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama şöyle: Sulak alan kapsamında değerlendirmek lazım, onun yeri orman değil de. Belki onun yeri başka bir yer.

BAŞKAN – Ama işte sulak alanlara yapılan müdahaleler çok fazla ceza almıyor. Ormanlık alana kimse müdahale edemiyor, korkuyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama mülkiyet ormanı olmayınca mülkiyet ormanı olmayan bir alana...

BAŞKAN – Onun gibi değerlendirilsin diyoruz biz yani o kapsama alınsın.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Öyle ormanlık alan kapsamı olur o yani orman gibi değerlendirilmesi için, ormanlık alan...

BAŞKAN – “Cezaların artırılması” diyelim o zaman.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani hangi konuya, neye göre ceza vereceğiz.

BAŞKAN – Sulak alan olarak kalsın, sulak alanlara yapılan müdahalelerde mevcut, şu anda benim bilemediğim kadarıyla çok büyük ceza yok, yakıyor birisi hiç ceza almıyor ama ormanı yaksa ceza alıyor. Ben istiyorum ki orman yakmış gibi değerlendirilsin ki insanlar korksun yakamasınlar, bunu sağlamamız lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – İşte gibi olunca 6831 içinde düzenleme olmuyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ya, sulak alan, sazlıklar ormanı karşılamaz.

BAŞKAN – Var mı şu anda sulak alanlara yapılan tecavüzlerde ne gibi cezalar var mesela?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani Kabahatler Kanunu’na göre basit cezalar, başka da bir şey yok.

BAŞKAN – Basit cezalar, para cezası veriyor adam, kurtuluyor. Ona hapis cezası getirilmesi lazım. Şunu yazalım o zaman: “Sulak alanlar ve sazlık alanlara yapılan müdahalelerde de Türk Ceza Kanunu’na göre hükümler getirilmesi” diyelim, öyle yapalım.

Hayvanat bahçelerini konuşuyoruz.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Hayvanat bahçelerine yeni ruhsat verilmesin, yeni hayvan alınmasın. Sizinle aynı fikirdeyiz.

BAŞKAN – Evet, aynen öyle. Onların da doğal yaşam alanı hâline getirilmesi belli bir periyotta...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Mevcut olanlar için.

BAŞKAN – ...ve bundan sonra da doğal yaşam alanlarının ancak olabilmesi. Bundan sonraki süreçte yeni hayvanat bahçesine izin verilmiyor. Hayvanların serbestçe dolaştığı, insanların kafes içerisinde, kafes demeyelim de araçlar içerisinde...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Karşılız ona da, ona da karşılız, tamamen karşılız.

BAŞKAN – Yani mevcut hayvanat bahçelerine hayvan alınmasın...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKANI NESRİN ÇİTİRİK – Tamamen karşılız. Evet, mevcutlar içindeki hayvanlarla kalmak zorunda. İster doğal ister safari parkı ister başka hepsinde hayvanlar acı çekiyor. En azından kendi ikliminden getiriyoruz anlatabiliyor muyum? Yani bir aslan, bir kaplan günde 60, 70 kilometre giderken... Bizim görüşümüz tamamen karşı olmamız.

Faytonlara karşılız zaten. Arkadaşlarımız burada.

Bir şey söyleyeyim. Eğer şu hâliyle çıkarsa ben zaten Türkiye’de 1 numara diyordum ama dünyada yani gezegende 1 numara bir kanun olacak. Size tekrar soruyorum: Daha önceleri neredeydiniz?

Tekrar çok teşekkür ediyorum. Ulaştırma merkezleri için ayrıca teşekkür ediyorum.

Kusura bakmayın çünkü uçağı kaçırmak üzereyim.

BAŞKAN – Biz size teşekkür ediyoruz.

Hayırlı yolculuklar diliyoruz.

Biz de bitirmek üzereyiz, zaten son.

Bu kara ve su sirkleri meselesi... Hayvanlı sirklere izin vermiyoruz, bunlara müsaade edilmemesi lazım.

Yunus parkları ve deniz memelilerinin olduğu yerlerde de mevcut hayvanlar öldükten sonra yenilerinin alınmaması ve açılmaması diyoruz, bu, tamam.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – O yurt dışından gelen sirkler de dâhil değil mi?

BAŞKAN – Yurt dışından gelen sirkler... Türkiye’de herhâlde bildiğim kadarıyla pek de yok.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Buna dair mesela Hollanda bir yasaklamaya gitti hayvanlı sirkler konusunda. Bilmiyorum, belki bilirsiniz onların Parlamentosunda 5 sandalyeli bir parti var Hayvanlar Partisi diye, onların senatörleriyle görüşüp sormuştum ben. ciddi yaptırım getiriyorlar yani para cezası olarak. Eğer Türkiye’ye bir şekilde girip yaparsa ona çok yüksek bir miktarda, belki 250 bin lira gibi bir şeyi...

BAŞKAN – Sirklerle ilgili mi bu?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Evet, sirklerle ilgili. Sadece Hollanda değil yani yurt dışından herhangi bir sirk Türkiye’ye girerse diye.

BAŞKAN – “Hayvanlı sirk” diyoruz.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Evet, hayvanlı sirk.

BAŞKAN – Yani işte ona para cezası getirilebilir ve kapıda izin verilmez, en güzeli o.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani ülkeden geçişe izin verilmez.

BAŞKAN – Şimdi, son maddemiz, ülkemizde fayton sorunu meselesi var. sadece Adalar’da değil tabii bu, pek çok alanda da var. Yalnız şöyle: Yurt dışında güzel örneklerini gördüm. Ben bu yaz çok sayıda ülkeye ve şehre gittiğimde uygun büyüklükte, çok devasa atlar gördüm. Tabii, genelde düz alanda ve bunların hiçbirisi acı çekmeden, hayvan hakları ihlali olmadan bu işin sürdürüldüğünü gördüm ve özendim de açıkçası, hoşuma da gitti. Bir de Türkiye’de Adalar’dakiyle kıyasladığımız zaman çok olumsuzluklar var tabii bizde. Bu hâliyle sürdürülemeyeceği açık ama dünyadaki iyi örnekleri gibi örneklendirilerek, sayısının da Adalar’da azaltılarak, açığı çekmeden, barınma şartlarının düzeltilerek, hijyenik şartlarda makul ölçülerde kalabilmesinin uygun olduğu görüşündeyim ben kişisel olarak ve diğer yerler için de aynı şey geçerli tabii.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bu konuda yaklaşık bir ay kadar önce Adalar’da İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Adalar Belediyesinin öncülüğünde ve bu alanda çalışan, bu alanda mücadele eden örgütlerle bir çalıştay gerçekleştirildi. Bu çalıştayda aslında alınan, ortaklaşılan kararlar da -ben bu raporda hem belediye başkanlarımızla görüştüm hem de oraya katılan arkadaşlarla görüştüm- ortalama bizim bu raporda önerdiğimiz şekilde. Hani, sayıda sınırlama getirilmesi, sadece nostaljik anlamda kısa bir gezinti anlamında olması.

BAŞKAN – Ulaşım amacıyla değil, turizm amacıyla.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ulaşım amacıyla kesinlikle olmaması ve İSPARK’a ait parkın rehabilite edilerek orada korunması ve kollarlanması.

BAŞKAN – Sayısının azaltılması.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, aynı zamanda da Adalar’da hayvan hastanesi, bu atlar için bir sağlık merkezinin kurulması noktasında da ortaklaşmış birtakım kararlar var. Bizim bugün görüştüğümüz ve rapora geçilen hususlar ile o çalıştayda ortaklaşılacak sonuçlar aslında birbiriyle biraz da örtüşüyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ben de bir şey diyebilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, sayısının azalması iyi gibi duruyor ama şöyle bir endişe de uyandırıyor bende: Bu sefer hayvan daha çok çalışacak. Onun için sayı üzerinden değil de hayvanın çalışma saati üzerinden gitmekte fayda var. Yani orada denetlenen şey şu: Hayvanın çalışma saatini düzenlemek lazım; üç saat, dört saat, o kadar, fotoğraf çekirmek “kısa mesafe” diye “şuradan şuraya kadar” diye bir mesafe koymak lazım ve saatle sınırlamak lazım.

BAŞKAN – Tabii, çalışma saatlerinin...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Sayının azaltılması derken fayton sayısı azaltılacak. Fayton sayısı azalınca zaten otomatik olarak at sayısı da azalmış olacak. Zaten şu an mevcutta da aslında atların çalışacağı saat belli ama işin kötüsü ne? Atların çalışacağı saate maalesef taşıma amaçlı olduğu için ya da ulaşım amaçlı kullanıldığı için uyulmuyor, onun yanında denetlenme problemi yaşandığı için de kimse el atamıyor ama aynı zamanda da orada o faytona binecek kişi sayısının aslında diyelim ki 2 kişiyi geçmemesi gerekirken kişi başına para ödendiği için faytoncu 2 değil 6 kişiyi bindirerek hayvanın taşıyacağı yükü artırıyor, bunlar düzenlenecek.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, işte burada sayı azaldığı zaman buradan istenen hedefe ulaşamaz diye düşünmekteyim. Neden? Sayı azaldığı zaman, burada faytona binmek isteyen insan sayısının aynı kaldığını düşünelim. Önce 10’a bölerken 2’ye böldüğünü düşünelim. Çok hızlı gidecek gelecek.

BAŞKAN – Daha çok baskı olacak üzerinde.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Daha çok baskı olacak, daha çok oraya şey olacak, orada 3 kişi, 5 kişi binecek.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdürüm, aslında bu kombine bir problem, şöyle: Şimdi, fayton sayısı belirli bir sayıya düştü, bunun karşılığında mevcut olan –işte Büyükkada’yı örnek alalım- 777 adet kayıtlı at var, bunların yerine de –veya onun karşılığı olan faytonların yerine de- elektrikli fayton geldi. Eğer aynı sayıda gelirse zaten çok ciddi bir problem, o olmaz. Yani buradan çıkan sonuç şu: Ulaşımın nasıl çözüleceğinin belirlenmesi gerekli.

BAŞKAN – Elektrikli araçla yapılması lazım kesinlikle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Diğer taraftan, burada sembolik olarak belirlenen 30-40 adet faytonun temel amacı insanların faytona binip de iki tur, üç tur... Onun da ne kadar, kaç kilometre ve hangi aralıkta olacağının iyi tespit edilmesi gerekli.

BAŞKAN – Rotasının iyi belirlenmesi gerekli.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Belki kilometre değil, 500 metre ama bunun da temel noktasının insanların...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sefer sayısı da önemli.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...acaba faytona binmesi mi olmalı yani atın çektiği faytona binmesi mi olmalı, onun üzerine çıkıp fotoğraf çekirmesi mi olmalı? Yani gerçekten faytona binip de bir 100 metre, 200 metre gidip gelmek mi olmalı? Burada biraz bence bizlerin de yönlendirici olması gerekli çünkü saat sınırlaması da gelse, 30-40 sayısında da sınırlı tutsak sayıyı bu belli ki oraya gelen toplam turistlerin aslında talebini karşılayamayacak, şu anki hâliyle bile karşılamıyor.

BAŞKAN – Bir de hayvan cinslerinin değiştirilmesi... Bakın, bizdekiler çok küçük hayvanlar. Yani yurt dışında gördüklerimiz bizimkilerin yaklaşık yarısından daha büyük, devasa atlar var. Şimdi bizimkiler güçsüz hayvanlar, zaten o sıcak altında, bir de bayırda mahvoluyor hayvanlar.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama bu bahsedilen “Lunapark, büyük tur” dediğiniz yerde bayır yok, gezinti amaçlı düz bir alanda...

BAŞKAN – O güzergâh olabilir, tamam.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ama kaç sefer?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle bir şey var: Faytonların orada bulunmasının temel amacı gerçekten oraya turist çekmek mi yoksa gerçekten Adalar’a gelen turistin oraya gelmişken de faytonlara binmesi mi? Ve faytonlara bindiğinde, temelinde şu anda atların olduğu faytonlara bindiğinde verdiği para nereye gidiyor?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Faytonculara gidiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bütün bu faytonlara sahip olan 10-15 tane veya 100 tane faytoncuya mı gidiyor, Adalar’ın içinde mi kalıyor, bunun iyi anlaşılıp onun üzerine de şunu sormak gerekli: 10-15 tane faytoncuya gidecek olan bu toplam paranın temelinde atların koşturulmaması ve bu fayton anlayışının 30-40 tane ayrılan faytonun dışında aslında kapatılması ve 30-40 faytonun da belirtildiği gibi yüksek atlardan yani daha ırkı tanımlanmış atlardan, böyle çeşit çeşit değil de ırkı, belki rengi de tanımlanmış... Belki de Adalar açısından böyle bir geleneğin başlamasına bizler sebep olacağız Komisyon olarak ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi sebep olacak. Bu noktada öyle bir tercih olabilir. Yani burada demek istediğim bizim peşinde olduğumuz faytonculuktan gelen bir para yok, halka dönen şu anda bir para olmadığı için...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, şöyle yalnız: Şu anda insanların faytonlara rağbet etmesinin nedeni, Adalar’a gidiyor, vapurdan iniyor, faytona biniyor ve adanın tamamını geziyor. Şimdi, biz fayton sayısını sınırlar ve gezinti alanını kısıtlarsak, Adalar’da tam bir turla adayı gezdirmekten çıkarıp da nostaljik anlamda kısa mesafede bir gezintiye dönüştürsek zaten faytonlara olan talep azalır. Faytonlara binerek adayı gezmek isteyenler elektrikli olan ulaşım araçlarına binerek adayı gezmek isterler.

BAŞKAN – Doğru.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O nedenle çözüm oldukça cazip.

BAŞKAN – Bu şekilde kısıtlanmasından yanayız açıkçası. Bir de tabii şimdi biz Adalar Belediye Meclisi değiliz şu anda yani bunun tam detaylarını çok fazla dillendirmeye gerek yok, prensiplerini genel olarak koymak yeterli bu anlamda. Sayısal olarak düştükten sonra ve belli bir güzergâhta,

hayvanların zorlanmayacağı bir güzergâhta bu yapıldıktan sonra o saatir vesaire... Tabii, onlara da özellikle biz belirteceğiz yani “Şu kadar saat.” demeyeceğiz ama hayvanların zorlanmayacağı bir saat olmalı.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sefer olması lazım.

BAŞKAN – Veya sefer olması lazım işte neyse.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Hızlı hızlı koşturur getirir, çok çabuk...

BAŞKAN – Bizim çok ayrıntıya, detaya da girmememiz gerektiğini düşünüyorum. Genel prensipleri koyacağız, buna Adalar Belediyesi karar versin.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Büyükşehir Belediyesi Ulaştırma Daire Başkanlığı tarafından yönetiliyormuş burası.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Kim kontrol edecek bunu yani kontrol sistemi ne olacak, sefer sayısı vesaire?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya adımmatik bile var artık uygulamada.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani bir görevli olur, kaç tur attığına bakar. Zaten şöyleymiş: Her faytoncunun 4 tane atı yok. O fayton günde –o gün bizim yaptığımız görüşmede- 4 kez... Yani gerçekten buna kıymet veren ve artık o atlarıyla bütünleşmiş olanlar ve uzun zamandan beri bu işi gelenek olarak da yapanlar işte 4 kez at değiştiriyorlar.

BAŞKAN – 4 vardiyalı at.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – 4 vardiya. Yani 4 at ya da 6 at –kaç at koşuyorsa- bunu günde 4 kez değiştiriyor.

BAŞKAN – Dinlendire dinlendire yapıyor.

STK’lerimiz bu konuda suskun kaldı, biraz moralleri bozuldu sanki.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, moralimiz tabii bozulur.

BAŞKAN – Siz tamamen yasaklanmasını istiyorsunuz, biliyorum.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Tabii yılda yüzlerce atın öğütülmesi mevzuu var ve bu sorunun çözülebileceğini biz düşünmüyoruz çünkü mevzuat vardı zaten. 2005 yılında bir fayton yönetmeliği yürürlüğe girdi -yerel bir mevzuat olarak tanımlayabiliriz- ama bir fark yaratmadı. Ondan sonra yine çeşitli kararlar alındı, UKOME kararları alındı, hatta en son yönetim değişmeden önce Kınalıada’dan başlamak üzere elektrikli faytonların, araçların kullanılmaya başlanacağı söylenmişti ama bunlar olmadı ve 2005 yılından beri bir mevzuat olmasına rağmen hiçbir şekilde denetim zaten sağlanamıyor. Bizim düşüncemiz...

BAŞKAN – Bu kadar moralinizi bozmayın. Bakın, 2004’ten beri var olan bir yasadan bahsediyoruz ama ona rağmen hâlâ umutluyuz bazı şeylerin değişebileceğine dair. Bu anlamda temmuz ayında yaptığımız yerinde inceleme de kamuoyunun dikkatinin çekilmesi bakımından çok anlamlıydı. O gün bütün televizyon kanallarında bu işlendi ve bir algı oluşturuldu. İnsanlar artık şuna inandılar ki Adalar’da bir fayton sorunu var yani bizim gittiğimiz 3 Temmuz tarihinden önceki Adalar’daki fayton sorunu ile 3 Temmuzdan sonraki farklılaştı. Daha önce neredeyse orada faytoncuların egemenliği altında idarenin suskunluğuyla devam eden sorun, artık idarenin de güç kazandığı “Benim bu işi halletmem gerekir.” dediği bir hâle geldi.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ve çalıştay düzenlendi ve tüm bileşenler bir araya getirildi.

BAŞKAN – Çalıştay da düzenlendi ve farkındalık yarattık. Bu anlamda hiç moralinizi bozmayın. İş aşamalı olarak inşallah halledilecek, aşamalı olarak bir şekilde yok edilecek.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani 2004’ten bugüne kadar yapılmayanlar aslında bu dönem yapıldı. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisindeki böyle bir komisyonun gidip yerinde inceleme yaparak bütün ulusal basına bunu taşıması, ardından da bu işi yapacak olan yerel yöneticilerin kendi iradeleriyle bu alandaki bütün bileşenleri bir araya getirerek gün boyunca “Ne yapılmalıya biz değil, siz karar verin, biz uygulayıcı olalım.” demeleri aslında 2004’ten bu yana geçirilmiş en büyük adım diye düşünüyorum.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Bizim için çok değerli zaten yani bunun tartışılması bile çok değerli ama dediğim gibi, yani yine veri vererek konuşacağım, 2017 ve 2018 senelerinde Adalar’da hayvan hakları ihlaliyle ilgili sadece 28 idari yaptırım uygulanmış. Bize gelen haberler neredeyse birkaç günde bir atların öldüğü. Ve tek tırnaklı hayvanların kimliklendirilmesiyle ilgili yönetmelik bu senenin sonunda uygulanmaya başlanacak ve yine kimliklendirilmemiş atlar olacak. Belki ölecekler, yine yaşamlarını yitirecekler ya da uçurumdan atılacaklar bir şekilde ve yine çok bir değişiklik olacağını zannetmiyorum. Ve şu anda adaya yirmi dört saat ulaşım var. O yüzden gece de atlar çalıştırılabilir. Yani 2005 senesinden beri ya da işte kanunu milat olarak alırsak hiçbir şey engellenemedi ve denetimle oradaki biraz mafyatik örgütlenmenin de etkisiyle çok çözülebileceğini açıkçası düşünmüyorum ve bir taraftan da bu atlara ne olacak, o da bir...

BAŞKAN – Çözülür inşallah.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama şöyle: Faytonlar 30-40’a indirildiği zaman denetlenmesi ve bu mafyatik yapının kırılması zaten mümkün hâle gelecek çünkü orada şu an 276 tane fayton var, bunun 40’a düştüğünü düşünün. 40 faytonu ya da 50 faytonu, 30-40’ta galiba bir şey var...

BAŞKAN – 50 de olabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bunun denetlenmesi çok daha mümkün. Aynı zamanda bu rantı elinde tutanlar artık bunun çok ciddi bir para ve rant getirisi olmadığını gördükleri zaman da o yapı zaten kendiliğinden çözülecektir. Oradaki hayvanların rehabilitasyonu anlamında da mutlaka yerel yönetimler bu kanun çerçevesinde bir yükümlülük altına gireceklerdir.

BAŞKAN – Atların bir de rahatsız oldukları zaman tedavi edilebilecekleri bir merkez olsun istiyoruz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bir sağlık merkezi oluşturulacak.

BAŞKAN – Şimdi Avcılar’a kadar gidip gelmek zorundalar, o da mümkün değil. Hayvanlar bu sefer ölüme terk ediliyordu. Bunun yapılması, bir.

İki, şunu istemiştik bir de: Özellikle kolluk güçleri kim? Sahil güvenlik ve deniz polisi tarafından kaçak yolla getirilen atların daha sık denetlenmesi konusunda da bir vurguda bulunmuştuk. Bu pek bugüne kadar dile getirilmemiş. Bunun daha çok böyle gözlem altında olabilmesi ve bu kaçakçılığın, kaçak yollarla at getirilmesinin de önlenmesini biz özellikle raporumuza da yazacağız.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Zaten zorunlu olarak orada yapılan parkta bunlar kalacakları için İSPARK’ta kalmayanların çalışma imkânı da olmayacak.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaçak at girmesine gerek kalmayacak.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şunu bir ilave etmek istiyorum: Şimdi bir şeyi gözden kaçırmamak lazım. Daha önceden ölen hayvanlarla ilgili idari yaptırım kararı vardı, parasal basit bir şeydi. Oysa şimdi yasa geçerse işkence yani acı çektiirmek bir suç kapsamına girecek. Bu da bayağı bir caydırıcılık olacaktır diye düşünüyorum. Yani onun da bir katkısı olacaktır.

BAŞKAN – Faytonlar meselesi böyle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de bir ilave faytonlar konusuna, o da şu: Şimdi, faytonların ulaşım aracı olmaktan çıkarılması sayesinde -yani atların çektiği faytonlardan bahsediyorum- belirli çözümler geliştirilecek, işte çeşitli ring hatları olabilir, işte elektrikli araçlar olabilir ve dolayısıyla bunların işletilmesinden elde edilecek gelirin hem yerel yönetimde hem de çeşitli kurumlara dağıtılması suretiyle Adalar’a farklı bir renk katacağı da ortada yani biraz da Adalar’a gelen turistin aslında davranış biçimi kendisine sunulan çeşitli imkânlardan faydalanmak üzerine. Yani biz onlara fayton imkânı tanırsak atların çektiği, ona biniyor. Elektrikli fayton yaparsak ona binecek, güneş enerjisiyle çalışan bir şey yaparsak ona binecek. Dolayısıyla gelirleri artırıcı böyle bir şans da doğurmuş olacak. Yani buradan çıkan temel sonuçlardan bir tanesi, özellikle Adalar’daki ulaşım probleminde, yerel yönetimlerin mutlaka bu işin bir parçası olması gerektiği. Yani fayton konusunda olduğu gibi sahipli hayvan statüsüne girdiği için yetkisiz bir köşede kalmaması lazım. Faytonlardan kalan atların da bakımını mutlaka sahiplenmek gerekli. Onu da yine Adalar’ın içinde kurulacak hayvan hastanesiyle birlikte değerlendirerek onların da yaşamını devam ettirmek ömürleri yettiğince, bu önemli.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Aslında sahipli-sahipsiz hayvan ayırımını da kaldırdığımız için aslında o sıkıntıları da bir anlamda aşmış oluyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada tek tip bir at cinsine yönelmek, tek renk de olabilir, artık onun nasıl bir kategorizasyonu varsa, yani özellikle Adalar’a has öyle bir görüntü, yüksek at, işte belirli bir standart, bugün çeşitli işlere bile girerken bazı standartlar, vücut ölçüleri falan aranıyor, ona uygun bir şey olursa tamamen her şey herkesin gözünün önünde şeffaf olur ve bu kaçak at konusu da ortadan kalkmış olur.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Denetleme sırasında izleme için gittiğimizde orada gerçekten atlarıyla iyice kaynaşmış, hatta atını öpüyor, at onu öpüyor, böyle kaynaşmış ve geçmişten aile geleneği olarak bu işi yapan bir arkadaşla, beyefendiyle karşılaşmıştık. O şunu söylemişti bize: Adalar’da önceden yarıştan yani yarış atı olup artık yarıştan düşmüş atlar kullanılırdı yani onlar yüksek ve güçlü atlardı. Sadece artık yarışlarda kullanılamayacağı için yani yarıştırmak artık mümkün olmadığı için o atlar faytonlarda kullanılırdı. Sizin de bahsettiğiniz, aslında, yüksek at dediğimiz güçlü at ve yüksek at da bunlar oluyor. Böyle bir sınırlama getirilebilir.

BAŞKAN – Şimdi, burada raporda yer almayıp da aslında yine bir sorun olarak gözüken belediyelerin bu kesim yerleriyle ilgili konuya değinmemiz lazım. Çoğu yerde şu anda ne yazık ki sıkıntılı görüntülere yol açan ve hayvan hakları savunucularını da üzen görüntüler de var. Bu anlamda bizim tüm kesim yerlerinde bunların modern şartlarda düzenlenmesi ve en az acılı şekilde ölümlerinin gerçekleştirilmesini önermemiz lazım. Bunu tartışmamız lazım şimdi. Nasıl olmalı? Son madde olarak da bunu bir tartışalım.

Bu konu hakkında var mı görüş bildirmek isteyen?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Yani kurban kesmek aslında dinî bir vecibedir. Hayvan acı çekmeden nasıl ibadetin yerine getirilebileceğini aslında din görevlilerinin bilmesi daha doğru. Yani uyutularak mı olması lazım, bu konuda bence öyle bir...

BAŞKAN - Eziyet çektilmeden hayvanların bir şekilde kesilmesi... Tabii, kurban için değil de bu normal zamanlarda da.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yani kesim yerlerinin de modern, hijyenik şartlarda... Aslında birçok belediyenin de bu anlamda yerleri var ancak maalesef bizim vatandaşlarımız gidip orada bu kesimleri yapmak yerine geçmişten gelen geleneksel ve alışkanlık hâline getirdiği şeklinde bir kesimi tercih ediyorlar. Belki yaptırım anlamında biraz daha güçlü yaptırımlar, parasal yaptırımları buraya ilave edebilirsek... O belediyenin hijyenik şartlarda modern kesimhaneleri oluşturması, burada kesim yapılmasının zorunlu hâle getirilmesi, ki zorunlu zaten aslında ama yapmayanların da yaptırma tabi tutulması yönünde...

BAŞKAN – Ölümün en hızlı ve acısız bir şekilde sağlanması diyelim yani yöntemini biz tarif etmeyelim. Biz prensibi gene ortaya koyalım. Yöntemi tartışılacak konu.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Onu bilemeyiz çünkü evet.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Zaten bir komisyona bizim sunum yaptığımız yani mezbahalarla ilgili video gösterdiğimiz gün bununla ilgili hem dinî açıdan hem de bilimsel açıdan bir dosya vermiştik. Ben tabii önermiyorum bunu hayvansal herhangi bir şey tüketmeyen bir insan olarak, hak olarak da görmüyorum kendimde ama feci durumda.

BAŞKAN – İşte bunun düzeltilmesini biz...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Canlı hayvan ithalatında yine aynı şekilde bayağı sıkıntılar var. Türkiye'nin kabul ettiği, gözden geçirilen uluslararası nakillerle ilgili bir sözleşme var ama şirketler buna uymuyor hiçbir şekilde çünkü zaten buna göre dizayn edilmemiş gemilerde hayvanlar Türkiye'ye getiriliyor ve zaten yeni bir haber de çıktı yine karantina altında bin küsur hayvanın öldüğüne dair.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayıştay raporlarına da yansısı bunlar.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Ülke sağlığı açısından da ciddi tehditler barındırıyor. Yani devletin kabul ettiği işin arkasında durmasını bekliyoruz yani yine bir şey önermek istemiyorum hani bir vegan olarak ama hani o sözleşmelere riayet edilmesi gerekiyor. Bir de şunu söyleyeyim Başkanım: Bununla ilgili bir yazı yazmıştım ben. Bu dönem Avrupa Parlamentosu havanın 30 dereceyi geçtiği sıcaklıklarda kara ve deniz yoluyla hayvanların gönderilmemesi yönünde bir tavsiye kararı aldı ve bunu üye devletlere gönderdi ve birçok ülke -Hollanda, Lüksemburg, Belçika, Hırvatistan filan- Türkiye'ye özel olarak hayvan gönderilmemesini tartıştı yerel parlamentolarında. Bu ülke açısından iyi bir görüntü değil çünkü "Türkiye'de bu uluslararası standartlar güvence altına alınamadığı için Türkiye'ye hayvan göndermeyin." diyorlar. Bunun bence Parlamentoda da tartışılması gerekiyor. Bu şekilde anılmasının ülkemiz, önemli bence. Bunu da belirtmek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Ben de mezbahaların içi kadar aslında dışarıda kesimi bekleyen hayvanların da gölgede beklemesi... Burak Bey'le Kurban Bayramı öncesinde öyle bir çalışmamız olmuştu. Ve sadece Kurban Bayramı değil, normal zamanda da aynı şekilde kesimi bekleyen hayvanların da zulmedilmemesi gerektiğini düşünüyorum. O yüzden onu da eklersek sevinirim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani özellikle bilimin ışığında, bilimsel yöntemler kullanılarak ama dinî hassasiyetler de dikkate alınarak hayvanların eziyet görmediği, acı çekmediği yöntemler olmalı. Burada özellikle toplumda yer alan geleneksel alışkanlıkların maalesef sürekli

devam ettiği bir süreç var yani köyden kente göçün 1985 yılında yüzde 50-yüzde 50 dengelendiği, daha sonra da ağırlıklı olarak tabii köylerde yüzde 15'lik bir nüfusun kaldığı bir süreci yaşıyoruz. Dolayısıyla köyden göç edenler de kente yerleştiklerinde ahırlarını, bahçelerini o kentlerin çeşitli kıyılarında oluşturmaya başlamışlar. Tabii, oralarda oluşan bu bahçeler de bu tip genelde kurbanlık hayvanların da aynı zamanda kesildiği yerler. Bu alışkanlık devam ediyor. Sağlıklı değil tabii. Çünkü belediyelerin alanlarında bunun yapılması hem doktor gözetiminde oluyor hem ilgililer, yetkililer bir yanlışlık olduğunda hemen müdahale etme şansı söz konusu. Aynı zamanda bu çeşitli kurbanlık hayvanlardan elde edilen derilerin doğru yerlere bağışlanması, kanalize edilmesi yani illegal, kayıt dışı yapıların eline geçmemesi gibi süreçler de daha denetim altında tutulabilir. Bu bakımdan bu konuya tek elden bir çözüm üretmeye çalışmamız açıkçası bazı bundan beslenen, rant sağlayanları ciddi anlamda rahatsız edebilir. Bu deri konusundan kaynaklı olarak özellikle söylüyorum. Dolayısıyla bu boyutu var.

Eğitim dediğimiz kısım, okul öncesi eğitim, tekrar oraya dönüyorum. Okul öncesi eğitim, ilköğretimdeki eğitim ve hangi yaş grubunda hangi eğitimin verileceği, yani bir çocuğun ölüm kavramıyla tanıştığı ve onu kavrama arayışına girdiği yaş hangi yaşsa, ondan çok önce olmamak üzere ama ondan sonra olacak şekilde bu gibi kesimlerin ona anlatılması gerekli. Tabii, bu konuyla ilgili ne kadar anlatılırsa anlatılsın, bu tam olarak anlaşılabilir bir şey mi, bir canı almak, biraz zor bir konu özellikle ama işin bu boyutu geleneksel alışkanlıklarına devam etmesini değil, daha temiz, dinî vecibelere de uygun ve devlet kurumlarının gözetiminde bu kesimlerin yapılmasını sağlar diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi tabii kürk meselesine tam girmedik, onu unuttuk. Bunu da açıkçası yazmamız gerekiyor bence. Bir defa ithalatın yasaklanması kesinlikle. Yurt içinde de sadece kürkü için hayvanın beslenmemesi ve bunların da üretilmemesi konusunda bir özel bölüm açmamız lazım. Bu konuda hemfikiriz herhâlde. Tamam bunu yazalım.

Başka unuttuğumuz bölümler var mıdır sizin hatırlatacağınız?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Deney.

BAŞKAN – Deney konusu var bir de.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Başkanım, şimdi, Deneye Hayır Derneği olarak yeni dernekleştik. Komisyonunda sunum yaptığımızda platformduk. Deneye Hayır Derneği olarak Komisyona sunduğumuz aslında 5 tane talep vardı. Bir tanesi Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kuruluna bir tavsiye yazısı yazılması çünkü 21 üyeli bir kurul ve bir üyesi de hayvanları korumaya yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşu olarak geçiyor. İki dönemden beri Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Laboratuvar Hayvanları Bilimi Derneği atanıyor. Bu dernek hayvan deneyleriyle menfaat ilişkisi olan bir dernek hem akademik anlamda hem de ticari anlamda. Dolayısıyla bu derneğin seçilmemesi gerekiyor. Orada bir hayvan hakları örgütünün kuruluşunun, temsilcisinin oturması gerekiyor. O önemliydi. Zaten idari yargıda konu. İki farklı dernek olarak idari yargıya taşındık. Bunun bir kere düzenlenmesini istiyoruz. Bir de aynı Merkez Av Komisyonunda olduğu gibi –hani o yönde bir tavsiye kararı alınmıştı- ona benzer bir tavsiye kararının yine alınmasını talep etmiştik.

İkinci bir talebimiz de eğitimde vicdani ret hakkının tanınmasıydı. Çünkü komisyonunda da dile getirmiştik, birçok öğrenci hayvanları eğitimleri sırasında kesip biçmek istemiyor. Bu başlı başına bir insan hakları ihlali. Bunu ben de yaşadım üniversitede ve bu şekilde eminim binlerce öğrenci var ve

dava yoluna götüremiyorlar, götürmek istemiyorlar çünkü mezun olmak istiyor öğrenciler. Yine bu hakkın tanımlanması çok basit düzenlemeler. Zaten hem uluslararası mevzuata hem de Türkiye'nin ulusal mevzuatına göre artık alternatif yöntemlere geçilmesi gerekiyor çünkü mevzuat "Alternatif yöntemlerin olduğu durumlarda bu yöntemler uygulanır. Diğer mevzuat gereği eğer herhangi bir alternatif yoksa hayvanlar kullanılabilir." diyor.

BAŞKAN - Canlı hayvan üzerindeki deney mi yoksa cansız hayvan...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Şöyle: Zaten alternatiflerden bir tanesi o. Kadavra bağışı yurt dışında çok yaygın ama Türkiye'de çok gördüğümüz bir şey değil. Bu da yeni yeni yaygınlaşıyor diye düşünüyorum ama bir ton alternatif yöntem var. Komisyona sunduğumuz dosyada da onlara bayağı bir yaygın bir şekilde yer vermiştik. Yani onların dikkate alınmasını istiyoruz açıkçası çünkü reel politik anlamda bunun farkındayız: Evet, ilaç ve tıp endüstrisi dünyanın ikinci endüstrisi ve bunun yasaklanması çok zor, farkındayız. O yüzden biz biraz daha gerçekçi taleplerle aslında komisyona gelmiştik. Dikkate alınmasını ve en azından...

BAŞKAN – Tamam, onu da inceleyeceğiz. Bazı kısımları veya tamamı, neyse bir bakalım...

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Yani gerçekleştirilebilecek şeyler gerçekten onlar.

BAŞKAN – Mesele bu şekilde şu anda nihayete erdi.

Timur Bey...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, öncelikle Komisyon çalışmalarına ne kadar saygı duyduğumuzu belirtmek istiyoruz. Gerçekten büyük işler yaptınız. Bugüne kadar görevi olduğu hâlde devlet görevlilerinin gitmediği yerlere gittiniz gördünüz. Bizimle bakımevlerine geldiniz, bizim çalıştaylarımıza katıldınız. Dertlerimizi dinlediniz, sıkıntılarımızı dinlediniz, buraya davet ettiniz, geldik. Yaklaşık 24 ayrı konuda sıkıntılarımızı anlatmaya çalıştık. Bunun bir hayvan hakları meselesinden öte yeryüzünde yaşamın devamı olduğu meselesini hep beraber ortaya koyduk. Bu anlamda size teşekkür ediyorum. Ufak tefek eksikler vardı tabii raporda, tamamlanacak onlar da biliyorum. Bir hayvan dövüşleri eksik kalmış. Bu, folklorik olmaktan çok öte artık bir kumar sektörü hâline gelmiş, bahis sektörü hâline gelmiş. Boğa güreşleri, deve güreşleri, köpek dövüşleri gibi aynı statüde değerlendirilmeli ve valiliklerden artık bu yetki alınmalı. Folklorik hiçbir anlamı kalmamıştır bunun, hayvanlara eziyetten başka bir şey değildir. Yalnızca kumar ve bahis çetelerinin bu güreşler sırasında birbirini kazma saplarıyla dövdüğü gösteriler hâline gelmiştir, tam bir rezilliktir. Rezilliğin en büyüğü de örneğin Aydın Büyükşehir Belediyesinin düzenlediği deve güreşlerinde kapının önünde deve sucuğu, deve köftesi kızartılır, millete ikram edilir. Oradaki deve güreşi yaptıran insanlarla konuştuğumuzda "Biz bunlara evladımız gibi bakıyoruz." derler, evladın ölünce ne yapıyorsun dediğimizde "Satıyoruz orada be ya." diyorlar. Köfte yapıp satıyorlar, sucuk yapıp satıyorlar. Bunların folklorle uzaktan yakından alakası yok, artık bunlar gezici kumar bahis çeteleri hâline geldiler. Çok yakında Kepez'e geliyorlarmış, Kepez'in deve güreşiyle ne alakası var, belediyenin uyduk...

BAŞKAN – Zamanında Tekirdağ'a da gelmişlerdi, küçükken hatırlıyorum Tekirdağ'da da vardı.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Küçük bir klinik yaptırıyoruz, bir veteriner aldırıyoruz, deve güreşi için yüz binlerce lira para harcıyorlar, festivaller için yüz binlerce lira para harcıyorlar. Özel olarak bir iki satırda değinilirse bu konunun folklorik olmadığına dair.

BAŞKAN – Komisyon üyelerimizin bu konuyla ilgili düşünceleri nedir özellikle folklorik olanlarla ilgili olmak üzere?

Buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, bazı gelenekler var, onların da yaşatılması lazım. Yani deve güreşini Denizli’de yasaklayın.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben nasıl yasaklayın derim, benim 4 ilçem deve güreşi...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Konuşamaz, sayın vekilim bunu teklif dahi edemez.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Edemem.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, size bir örnek vereyim bu konuyla ilgili. Atmaca avcılığı Rize, Artvin’de yapılır. Bizim dönemimizde Bern Sözleşmesi’ne göre bu atmacalar için sertifika verilmesi gerekiyor. Bizim daire başkanı dedi ki: “Efendim, bunlara sertifika verilmesi lazım, bunu bir başlatalım.” İlk uygulamalar zor olur ya, dedim: Yazalım bir yazı valiliklere, bunu başlatalım. Yazı yazacağız Artvin, Rize Valiliğine. Dedik ki: Bundan sonra sertifika verilecek, bundan sonra atmaca işi disiplin altına alınacak falan dedik. Bu yazıyı yazdıktan bir hafta on gün sonra biz Artvin’e gittik Bakanla, Bakan da Artvinli. Bakanın bu yazdığımız yazıdan haberi yok. Trabzon Havaalanı’na indik, atmacacılar sardı adamın etrafını, ben de ne olduğunu bilmiyorum. Dediler ki: “Bakanı şu anda perişan edecekler.” Yapmayın, ne oldu dedim. Dediler ki: “Atmacayı yasaklamış.” Dedim: Bakanın haberi yok, biz yaptık onu. Neyse, bakanın kulağına eğildim, dedim: Efendim, bu atmaca konusunda Bern Sözleşmesi’ne göre, Avrupa Birliği’ne göre bizim bunu yapmamız lazım. Bern Sözleşmesi’ni de bilmiyor adam, anlattım ne olduğunu falan. Bunu yapmak zorundaydık dedim. Adam anlatmaya çalışıyor, kimse anlamıyor, bağırıyor çağırıyor falan. Neticede orada da il seçimi vardı, il kongresini kaybetti adam bakan olduğu hâlde yani o kadar önemli bir konu. Bu geleneksel şeyleri anlatmaya çalışıyorum işte, deve güreşleri öyle, boğa güreşi...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şimdi, Denizli’nin Sarayköy ilçesinde yaklaşık yüz elli yıldır deve güreşi var, Buldan ilçemizde yaklaşık yüz yılı aşkın bir süredir vardır. Oradan başlar, Aydın, Söke, o bölgeye doğru gider. Bu, yaklaşık yüz, yüz elli yıllık bir gelenek. Bunu yasaklıyoruz demek aslında çok da mümkün değil.

BAŞKAN – Biz yasaklamaya zaten karar veremeyiz de şu denebilir: Bunların zaman içerisinde ayrılması yani bunların da aslında hayvan hakları ihlali olduğuna dair bir şeyler kimseyi incitmeden yazılabilir mi, bunu tartışmamız lazım.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Hayvan haklarına girer mi bu bilmiyorum. Niye biliyor musunuz? Şimdi, bu hayvanlar yaşlanıyor, belli bir şeyden sonra zaten deve eti de yeniyor.

BAŞKAN – Yenmesin demiyoruz da dövdürülmesin diyoruz.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Hayır, onun suçuğu da yapılıyor mecburen. Adam yaşlanmış deveyi ne yapacak?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Zaten güreştirilen deve sayısı giderek azalıyor aslında, güreşecek deve sayısı da giderek azalıyor. Zaman içerisinde kendiliğinden muhtemelen bu iş çözülecek.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Her şeye karışsak diyecekler ki: “Bunlar da her şeye karışıyorlar.”

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Evet, “O zaman balık da yemeyin.” diyecekler bize, “Balık da tutmayın.” diyecekler. Bu geleneksel bir tavra bürünmüş bazı hassasiyetleri de göz önüne almamız lazım. Şunu yapabiliriz: Deve güreşi için deve yetiştiriciliği noktasında kısıtlama getirebilirsiniz ama mevcutları da...

BAŞKAN – Şöyle: Biz geleneksele girmeden hayvan dövüşleri konusunda devletin gerekli hassasiyeti göstermesi gibi genel bir şey söyleyelim ama bu konuda geleneksel veya bilmem neye girmeden dövüşlerin özellikle takip altına alınıp engellenmesi diyelim yani bununla mücadele.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Buna geleneksel dememiz lazım Başkanım.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkanım, İspanya’da Bask bölgesinde boğa güreşleri yasaklandı, Bask bölgesinde bin yıllık gelenek boğa güreşleri, yasaklandı. Kıyamet mi koptu, devrim mi oldu Bask bölgesinde? Bu develeri, boğaları güreştirmeseler ne olur? Katalonya yasakladı.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, İspanya’daki boğa güreşleri insanla yapılıyor, öldürmek için yapılıyor, bizim Türkiye’de yapılan öldürmek için yapılmıyor ki.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Öldürmekten beter ediyorlar hayvanları, zaten kaç tanesi sakat kalıyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Hayvanlardan ziyade boğa güreşlerinde insan öldürüyor boğa.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Bizim boğa güreşlerinde de boğaların sahipleri birbirlerini kazma sapıyla öldürmeye çalışıyorlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yasa dışı hayvan dövüşü yasaklanmalı.

BAŞKAN – Gerçi yasak ama. Ona hiç değinmeyelim mi biz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Horoz dövüşü yasak zaten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gelenekten ötekini ayırmak için hani...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Horozcular burada gelenek diye yürüyüş yaptılar Ankara sokaklarında, “Bizimki de gelenek, serbest bırakılsın.” dediler.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Horoz dövüşlerinin bir gelenek olmadığı açık yani Denizli horozunu dövüşürenlerle ben mücadele ediyorum. O konuda hiçbir rahatsızlığım yok yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu bir süre sonra belli ki ortadan zamanla kalkacak bir şey gibi duruyor. Küçükken hatırlıyorum, Zonguldak’ta da ayı oynatırlardı, küçüklüğümde bir süre devam eden bir şey gibiydi. Yani acayip bir şeydi, sonrasındaki kısımdaysa artık hiç bahsedilmiyor bile.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, “dansçı ayılar” deniyordu bunlara. Bu hayvanlar her tarafa götürülerek burunlarına halka takılıyordu. Kaldırınca ayağa kalkıyordu mecburen, elinde def falan oynuyordu, bu çok çirkin bir şeydi.

BAŞKAN – Sesi duyunca, ayakları yanıyor çünkü saçta eğitiliyor.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Hayvan aslında oynamıyor, burnundaki halkadan dolayı dokundukça zıplıyor falan, tam bir işkence. Biz bunun üzerine şunu yaptık: Bursa Ovakorusu diye bir yer vardı, yaban hayatı koruma sahası. Oraya bir rehabilitasyon sahası yaptık genişçe, daha özgür bir ortamda. Türkiye’deki bütün ayıları topladık ama çok zor oldu. Belgeseli de var: Çok zor oldu toplatmak. Vermek istemediler, kaçırdılar falan, epey bir süreç oldu.

BAŞKAN – Kalmadı gibi ama hiç.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Zaten bir yıl içinde bitti. Şu anda hayvanlar orada tabii. Doğaya salma durumunda değilsiniz çünkü artık evcilleşmişler, orada ölümlerini bekleyecekler, çare yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özellikle kürk konusu, son olarak söylüyorum, bu konu toplumun hazırlandığı, psikolojisi ve algısında zaten hüküm kurduğu bir konu. Dolayısıyla bizim Komisyon olarak bunu destekler nitelikte bir teklifte, bir öneride, tavsiyede bulunmamız net anlamda Komisyonun nihai amacını hissettiren bir karar olur ve etkileyeceği kişi sayısı da az ama toplumun önündeki kişiler arasından olduğu için de bu konuda açıkçası Meclisin duruşu net bir şekilde görünür diyorum.

BAŞKAN – Hayvan dövüştürmenin de geleneksel bile olsa doğru bir şey olmadığı konusunun toplumda bir şekilde tartışılması lazım bence. Bizim iyi bir ifade kullanmamız lazım yani geleneksel dahi olsa hayvan dövüştürmenin doğru bir şey olmadığını yazmamız lazım bence.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani ideal olanı tarif edip birilerinin ifade etmesi lazım. Bunun bir raporda yer alması bir ışık tutar yani oraya işaret etmiş oluruz.

BAŞKAN – İlgı çekmemiz lazım. Yani şu anda onu dediğiniz gibi toplumsal baskı yüzünden belki yapamayız, böyle bir gerçeklik var ne yazık ki, ben de isterim dövüşmesinler ama...

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Birçok konuda öyle aslında.

BAŞKAN – Birçok. Ama bu konuyu biz yine de tarihe not düşülmesi açısından bir başlangıç... Belki de ilk defa resmî kayıtlara geçecektir böyle bir şey, bunu bence dillendirelim. Yani geleneksel dahi olsa “Hayvan dövüşlerinin önüne geçilmesi için bir sürecin başlatılması” diyelim, “tedbirlerin alınması.”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu konuyla ilgili üniversitelere bir atıf yapabiliriz yani üniversitelerin özellikle bu konuyla ilgili çeşitli bitirme tezleri olsun, araştırmaları olsun bu konuda biraz daha çeşitli araştırmaları derinleştirmesi bakımından bir atıf yapılabilir. Oradan da bir işaret verebiliriz, o da zaman içinde...

BAŞKAN - Yani geleneksel dahi olsa hayvan dövüşlerinin...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Başkanım, bunların hiçbirisi “dövüş” diye geçmiyor, boğa da öyle.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ama horozda “dövüşme” geçiyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - Horoz geçiyor, o yasak zaten ama ötekiler “güreş” diye geçiyor. Onun için belki şöyle bir şey denebilir orada: “Acı çektirmeye sebep olan, güreş adı altındakilerin zaman içerisinde yasaklanması” gibi yani acıya sebep oluyorsa, “güreş” dense dahi oradaki hayvanlara bir acı veriyorsa...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani adına “yasaklama” değil de...

BAŞKAN – “Yasaklama” demeyelim, “gerekli tedbirler” diyelim, böyle genel geçer bir şey yapalım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - “Acı çekmemesi için” denebilir belki.

BAŞKAN – Çünkü “Acı çektirmiyoruz, çok mutlu benim hayvanım.” der.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU - İşte tabii hayvanın acı çekip çekmemesinin ölçüsü hayvanın zarar görmesi orada.

DAYANIŞMA HAYVAN HAKLARI FEDERASYONU YÖNETİM KURULU BAŞKANI TİMUR UGAN – Sayın Başkan, o zaman 5199’da zaten var, “Hiçbir hayvan gösteri amaçlı kullanılamaz.” diyor, “Sergilenemez, gösteri amaçlı kullanılamaz.”

BAŞKAN – Ama “Folklorik olanlar hariç.” diyor mu?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – İzne tabi. Benim önerim de şu yönde. İzne tabi olduğu için tamam, valilikten ya da il hayvanları kurulundan izin alıyor ama bence il müdürlüğünden yani Bakanlığın taşra teşkilatından bir denetçinin, memurun orada kötü muamele var mı diye yani insani olarak...

BAŞKAN – Bir işin kanuni olması vicdani olmasını engellemiyor, vicdani olup olmasını engellemiyor. Kanunidir ama vicdani değildir yani burada olduğu gibi. Biz hukukun genel hükümlerine bakacağız, kanuna bakmayacağız ve vicdanımıza bakacağız.

Dolayısıyla, bu konuda folklorik dahi olsa, hayvan güreşi veya dövüşlerinin bir şekilde gözden geçirilmesini gerektirecek bir şey yazmamız lazım. Haftaya geldiğimizde bunu da yazar hâle gelelim. Hepimiz düşünelim, şu anda net bir şey yazmayalım ama.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Dizi, film çekimleri var; o da izne tabi mesela.

BAŞKAN – Ya o önemli değil.

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Yine bence onun yerinde gözlemlenmesi gerekiyor, sonuçta...

BAŞKAN – Hayvanlarla ilgili diziler mi?

HAYVAN HAKLARI VE ETİĞİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAMDİ BURAK ÖZGÜNER – Evet, hayvanları ne şekilde tutuyor, kötü muamele ediyor mu çekim sırasında ya da ticari amaçlı sergilerken?

Bir de Başkanım, yaban hayvanı bulundurma belgesi diye –affedersiniz- şuursuzluk şeklinde ülkemizde pıtrak gibi çoğalan bir uygulama var ve aynı zamanda AVM’lerde açılan, Bakanlığın nasıl ruhsat verdiğini bilmediğim hayvanat bahçeleri var kapalı alanlarda. Yani buna dair kesinlikle bir önlem alınması gerekiyor.

BAŞKAN – Onu zaten yasaklıyoruz, “hayvanat bahçesi” adı altında hiçbir şey yapılamayacağına dair, yasaklıyoruz onu. Var zaten.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım ben bir konuya değinebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, ben 23’üncü madde geçerken bulunmadım, o konuda bir ilave yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Konu neydi?

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – “Avcılık ve av turizmi” diyor. Orada düşüncem şu: Bu, avcılığın önlenmesi için işte Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından “trap&skeet” gibi şeylerin, atış poligonlarının yaygınlaştırılması demek lazım buna.

Ondan sonra diğer bir konu, fotoğraf avcılığının yaygınlaştırılması.

BAŞKAN – Foto safari, bunları konuştuk evet.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Mesela biz geçmiş dönemde 97 yılında fotoğraf avcılığını başlattık Nallıhan Kuş Cenneti’nde. Şu anda altıncısını yaptık bu sene. Bu fotoğraf avcılığı sayesinde bir sürü insan fotoğrafçı oldu yani avcılığı fotoğrafla yapmaya başladı. Bunun teşvik edilmesi...

BAŞKAN – “Tüfeğini getir, fotoğraf makinanı al” gibi bir şey söyledik siz yokken.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Tamam, söylediyse.

Diğer bir konu, av turizmiyle ilgili herhâlde bir çekince varmış.

BAŞKAN – Av turizmine karşıyız dedik, evet.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Onu anlatayım, yani o konuda ben bilgilerimi sunayım da ona göre bir karar verilebilir. Şimdi, av turizminin yapılma şekli şu: Bir defa yaşlı bireylere yapılır ve erkek hayvanlara yapılır. Dünyanın her tarafında av turizmi yapılır ve geçerlidir. Türkiye’de av turizmi sayesinde gelen epey bir turist vardır. Mesela size bir örnek vereyim, Nallıhan’da yaban koyunu avcılığında geçen yıl –her yıl da bir birey veya iki birey oluyor o popülasyona göre, fazla da olmuyor zaten yaban koyunu- bir yaban koyunu avlanma bedeli 570 bin lira ihaleyle satıldı. Bunun yüzde 80’i köylüye kalıyor, şimdi büyükşehir yasasıyla beraber belediyeye kalıyor. Şimdi o sayede yaklaşık 400 bine yakın para belediyeye kaldı ve millî parklar şefliği de sıfır bir tane pikap aldılar o parayla. Bu Büyükşehir Yasası’nda olmayan yerlerde de av turizminde özellikle domuz çok avlanıyor; tabii bu yaban koyunu, yaban keçisi, geyik sayısı yeterli olmadığı için. Fakat ciddi manada köy tüzel kişiliklerine para giriyor bu sayede. Zaten bu yaşlı bireyler ve erkek bireyler avlandığı için sorun olmuyor. Bu dünyanın gerçeği yani bunu yasaklamakla bir yere varılmaz. Bu yasaklanırsa böyle bir gelirden de olunur, sonradan kaçak avcılık başlar. Şimdi bu av turizmi sayesinde o köylü gelir elde etmeye başladıktan sonra –ki biz başlattık o uygulamayı da- köylü kendi korumaya başladı. Çünkü köylüye para giriyor. Domuz avlıyor, yüzde 100 parasını alıyor, diğerlerinden yüzde 80 alıyor, ciddi paralar giriyor köy tüzel kişiliklerine. Dolayısıyla, av turizmi sayesinde Türkiye’de bir noktada... Çok zengin turistler için geçerli zaten bu olay.

BAŞKAN – Büyükşehir Yasası’ndan sonra kim alıyor, köy tüzel kişilikleri kalmadı mesela?

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şöyle olabilir, onu da söyleyeyim: Kooperatifler kurabilir köylüler. O kooperatifler vasıtasıyla aktarılabilir diye düşünüyorum bir madde eklenmek suretiyle. Dolayısıyla, bu av turizmi konusunun kalması gerektiğini özellikle söylemek istiyorum. Çok iyi bildiğim bir konu olduğu için söyledim.

BAŞKAN – Onu işte bir daha... Muhtemelen çarşamba günü yine toplanırız. Çünkü salı günü grup toplantıları oluyor, muhtemelen olamayabilir arkadaşlarımız. Çarşamba yine aynı saatte, saat on bir de. Bu tavsiye kararımızı alıyoruz hemen bir defa, yazıyoruz şimdi.

İkincisi, bakan ya da bakan yardımcısının gelmesini talep edeceğiz. Bugün buradalardı.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bakan, bakan yardımcısı seviyesinde olsun. Öyle yazalım.

BAŞKAN – Yazarız. O gün buradaysa inşallah Bakanımız gelir, yurt dışı programı falan yoksa.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Neyse biz yazalım da işin ciddiyeti anlaşılır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani konuyu anlatması derken henüz böyle bir karar şu anda alınmamış.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Cumhurbaşkanlığı karnamesine dönüşmesi için bir taslak hazırlanıp Cumhurbaşkanına gönderilir.

BAŞKAN – Gereğesinin bize anlatılması...

Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

9 Ekim Çarşamba günü tekrar toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.48